

PEDAGÓGIAI PROGRAM

TAMÁSI ÁRON ÁLTALÁNOS ISKOLA PÉTERVÁSÁRA

*„Az iskola dolga, hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni,
Hogy megtanítsen bennünket a jól végzett munka örömére és az alkotás
Izgalmára,
Hogy megtanítsen szeretni, amit csinálunk,
És hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.”*

Szent-Györgyi Albert

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	5
Jövőkép	7
Küldetési nyilatkozat	7
Alaptevékenységen belüli feladatok	8
I. Nevelési program	11
1. Az iskolában folyó oktató-nevelő munka alapelvei, céljai, feladatai és eljárásai	11
1.1. Az iskola egészére vonatkozó célok és feladatok	16
1.2. Az alapozó szakasz rész céljai (1-4. osztály)	17
1.3. Az orientációs szakasz céljai (5-8. osztály)	18
2. A kulcskompetenciák fejlesztése	18
2.1. Anyanyelvi kommunikáció	19
2.2. Idegen nyelvi kommunikáció	20
2.3. Matematikai kompetencia	21
2.4. Természettudományos kompetencia	22
2.5. Digitális kompetencia	23
2.6. A hatékony önálló tanulás	24
2.7. Szociális és állampolgári kompetencia	25
2.8. Kezdeményező képesség és vállalkozói kompetencia	27
2.9. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejező képesség	28
3. A kiemelt fejlesztési feladatok	29
3.1. Énkép, önismeret	29
3.2. Hon- és népismeret	29
3.3. Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra	30
3.4. Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés	31
3.5. Gazdasági nevelés	31
3.6. Környezettudatosságra nevelés	32
3.7. A tanulás tanítása	33
3.8. Testi és lelki egészség	35
3.9. Felkészülés a felnőtt élet szerepeire	36
4. Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink	37
4.1. A tanulók személyiségfejlesztésének legfontosabb színtere a hosszabb tanítási, tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra	38
5. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	39
5.1. Az iskolában a közösségfejlesztés fő területei	40
5.2. A tanórán megvalósítható közösségfejlesztési feladatok	41
5.3. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai	41
5.4. A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai	42
5.5. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai	42
6. Beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló pedagógiai tevékenység	43
7. Tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység	44

8. Gyermek- és ifjúságvédelem rendje, iskolai működési feladatai	45
9. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő tevékenységek	50
10. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység	50
11. Tanórán kívüli foglalkozások	52
12. Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata	59
13. A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái	60
14. Sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása.....	63
14.1. Az értelmi fogyatékos tanulók speciális képzésére vonatkozó általános célkitűzések	65
15. Az általános célkitűzések teljesítésének kritériumai	66
15.1. Nevelési-oktatási és képzési célok életkori szakaszokhoz rendelve	67
15.1.1. Kisiskoláskor	67
15.1.2. Serdülőkor	68
16. A tanulási képességek fejlesztésének célja és feladata a rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozásokon	69
16.1. Első pedagógiai szakasz	69
16.2. Második pedagógiai szakasz	71
17. Nem szakrendszerű oktatás megszervezése	74
17.1. Kiemelt fejlesztési irányok	75
17.2. Az országos mérések iskolai adatai, mint a fejlesztések alátámasztásának eszközei	76
17.3. Magyar nyelv és irodalom tantárgy	77
17.4. Matematika tantárgy	78
18. Egészségnevelési és környezeti nevelési program	79
18.1. Egészségnevelési program	79
18.1.1. Segítő kapcsolatok	81
18.1.2. Állapotfelmérés	82
18.1.3. Drog prevenció	83
18.1.4. Célok megfogalmazása	84
18.1.5. A tevékenységek színterei, módszerei	88
18.1.6. Ellenőrzés, értékelés, újabb célkitűzés	90
18.2. Környezeti nevelési program	90
18.2.1. Törvényi háttér	90
18.2.2. Erőforrások	93
18.2.3. Alapelvek, célok	96
18.2.4. Tanulásszervezési és tartalmi keretek	101
18.2.5. Tanórán kívüli lehetőségek	108
18.2.6. Módszerek	110
18.2.7. Taneszközök	113
18.2.8. Az iskolai környezet	115
18.2.9. Kommunikáció	115
18.2.10. Minőségbiztosítás, minőség-ellenőrzés	116
19. Fogyasztóvédelemmel összefüggő iskolai feladatok	120
19.1. Fogyasztóvédelmi oktatás célja	120
19.2. Fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei	120

19.3. Fogyasztóvédelmi oktatás módszerei	121
19.4. Fogyasztóvédelmi oktatás szinterei	121
II. Helyi tanterv	124

Bevezetés

Az érvényben lévő, a fenntartó által jóváhagyott, 1998. szeptember 1-én hatályba lépett pedagógiai program felülvizsgálatát a közoktatási törvény rendelte el. Ez alapján az iskolák 2001. szeptember 1-ig felülvizsgálták és módosították. A közoktatási törvény 2003. évi módosítása újból érintette a pedagógiai program tartalmát. Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról, ill. a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény) 94. §-a (3) bekezdésének b) pontja alapján, továbbá a közoktatásról szóló törvény 8/A. §-ának és a 45. §-ának (2) pontja alapján újra vizsgálják és beillesztik a pedagógiai programjukba, helyi tantervükbe a NAT-ban előírt kulcskompetenciákat.

E program mérce, amelyhez viszonyítva a fenntartó méri az iskola teljesítményét. Ez az alapja az elvárásoknak és a fejlesztési támogatásoknak. E dokumentumban tájékoztatjuk az iskola használóit (a szülőt és a tanulót) arról, hogy milyen iskolázást remélhet az aki intézményükbe iratkozik be. Egyben tájékoztatja a munkába álló pedagógust arról, hogy iskolánkban milyen irányultságú oktatás folyik.

Iskolánk pedagógiai programja meghatározza:

Az iskola nevelési programját, ezen belül:

- Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai elveit, céljait, feladatait, eszközeit, eljárásait
- A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat
- A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat
- A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységeket
- A tehetség, képesség kibontakoztatást segítő tevékenységeket
- Gyermekek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat
- A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programot
- A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeket
- A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzékét
- A szülő, tanuló, iskolai és kollégiumi pedagógus együttműködésének formáit, továbbfejlesztésének lehetőségeit

- A tanórán kívüli foglalkozásokat
- Az iskola egészségnevelési programját
 - az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokat
 - 1-4. évfolyamon a mindennapos testmozgás biztosítását
 - napközis, tanulószobai foglalkozások között játékos, egészségfejlesztő testmozgás biztosítását
 - az iskolai sportkör
- Az iskolai környezeti nevelési programját
- Fogyasztóvédelmi programot
- A kulcskompetenciák meghatározását

Az iskola helyi tantervét

- Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és azok óraszámait, az előírt tananyagot és követelményeket
- Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elveit
- Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételeit
- Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményeit és formáit
- A tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményeit, minősítésének formáját
- A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszereket
- Tantárgyanként a fejlesztendő területeket, kulcskompetenciákat
- Az adaptált kerettantervek jegyzékét

Jövőkép

Iskolánk a jövőben fokozni szeretné elismertségét a városban. Továbbra is várjuk körzetünk valamennyi családjának iskolaérett gyermekeit. Iskolánkban folyó nevelő-oktató munka egyre elismertebb ezért nemcsak lakókörzetünkéből, hanem a város egész területéről, valamint a környező településekről is fogadunk tanulókat.

Eddigi értékeinket őrizve továbbra is fontosnak tartjuk a tanulókat egészséges életre nevelni, sportolással egészségesebbé formálni őket. A sporttevékenységek mellett segítjük a tanulást, változatos módszerekkel nevelünk –oktatunk.

Iskolánk állagának megőrzésével, szépítésével, környezetünk ápolásával neveljük tanulóinkat a természet-, és környezetvédelemre.

Kiemelt célunk, hogy minden tanulónk a képességei szerint sajátítsa el a tananyagot, egyéniségének megfelelően foglalkozzanak vele, és foglalkoztassák. Értékei elismerésével bátorítást kapjon, és találja meg helyét az osztályban, az iskolában, később a társadalomban is.

Küldetés nyilatkozat

Intézményünk a város kötelezően ellátandó oktatási feladatai közül az útválasztó 6-14 éves gyerekek nevelését és oktatását látja el, mint **szolgáltató**.

Alapvető cél: a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8. §. (1) és (4) bekezdéseiben, valamint a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 3. §. (3) bekezdésében, és a 86. §-ában meghatározott kötelező közoktatási közfeladatukat, a 25-26. §-aiban szabályozott alapfokú nevelési és oktatási feladatukat, az 1-8. évfolyamon (a Tamási Áron Általános Iskola Erdőkövesdi Tagiskolájában 1-3. évfolyamon összevontan) történő általános iskolai nevelés, oktatás közigazgatási ellátási területen történő közös ellátás, a feladatellátásra nevelési-oktatási intézmény közös fenntartása.

A képzési idő: 8 év.

Fő feladatunk a tanköteles gyermekek számára szervezett alapfokú ismereteket nyújtó nevelés-oktatás és középfokú képzésre való felkészítés.

Alaptevékenységen belüli feladatok:

- Az iskola legfontosabb feladata, hogy valamennyi tanuló számára megalapozza az általános műveltséget. Biztosítsa a szükséges ismereteket, fejlesztve ezzel a készségeket, képességeket.
- Az alapkészségek, képességek – ezen belül az anyanyelvi kommunikációs nevelésük – célja: az értelmes, szép magyar beszéd, az eszközszintű értő olvasás, írás és helyesírás – kialakítása, az adott életkori sajátosságnak ill. társadalmi igénynek megfelelő mértékben, törekedve a szóértés és az önkifejezés képességének fokozatos és állandó fejlesztésre.
- Kompetencia alapú oktatás (helyi tantervi feladatok alapján).
- A matematika tanításban a logikus, a fegyelmezett gondolkodásra nevelés, a felfedeztetés, az ötletes, eredeti, ésszerű megoldások keresésére való ösztönzés a feladat.
- Az idegen nyelv (angol) és az informatika oktatás terén fontos, hogy a tanulók olyan ismeretekhez jussanak, amelyek birtokában az alapfokú oktatási intézmény befejezése után tudását kreatívan használhassa fel az élet bármely területén.
- Az egészséges testi és szellemi fejlődés elengedhetetlen feltétele és szükségszerű következménye, hogy az intézmény tanulói rendelkezzenek életkoruknak megfelelő szintű tájékozottsággal a természeti, a társadalmi és a technikai környezetben. Érjék el, hogy tanítványaik a természeti környezet jelenségeinek és folyamatainak feldolgozása során felismert ok-okozati összefüggések, szabályok, törvények alkalmazásával nemcsak fiataalként, hanem később, felnőttként is harmónikus kapcsolatban élhessenek környezetükkel.
- A tanulók speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása az iskolaorvos javaslata alapján (gyógytestnevelés).
- Alapozó tárgyak mellett természetesen valamennyi tantárgy – esztétikai tárgyak, szakkörök – tanítása ill. ezeken keresztül a nevelés, nevelőtestületi feladat.
- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása, tehetséggondozása és integrációja. IPR (Integrációs pedagógiai rendszer) alkalmazása.
- A felzárkóztatás és tehetséggondozás valamennyi nevelő feladata.
- Palóc nyelv, kultúra hagyományainak megőrzése, ápolása, közkincsé tétele, a természet és környezetvédelem hatékonyságának emelése.
- Az intézmény tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása, illetve fokozatos és minőségi javítása, az előbb vázoltak biztosítására.

- Szakmai továbbképzéseken való részvétel biztosítása nevelőink számára, a még eredményesebb munka érdekében, mellyel eleget tesz a minőségbiztosítás feltételeinek.
- Az iskola szakmailag, pedagógiaileg központi iskola.
- Hatékony, takarékos és gazdaságos gazdálkodás az iskola zavartalan működtetésére.
- Mélyüljön el a munkakapcsolat a fenntartó szervvel, a szülőkkal, a hatékonyabb munkavégzés érdekében.
- Etnikai kisebbséghez tartozó tanulók oktatása, felzárkóztatása, tehetséggondozása.
- Sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása, a szakértői bizottság által javasolt fejlesztésük. A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenessége.
- A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenessége miatt:
 - enyhe értelmi fogyatékos,
 - középsúlyos értelmi fogyatékos,
 - testi fogyatékos,
 - gyengénlátó,
 - mozgássérült,
 - beszéd fogyatékos,
 - pszichés fejlődési zavar,
 - súlyos magatartási, tanulási zavar,
 - autista.
- A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenessége miatt fejlesztő foglalkozásban részesül.

Az általános iskolának attól kell általánossá válnia, hogy minden értelmileg ép gyermeket eljuttat egy bizonyos alapszintig ismeretanyagban, alkalmassá tesz a tanulmányok folytatására és a társadalmi munkamegosztásban való későbbi bekapcsolódásra és a testileg, szellemileg egészséges életvitelre.

Iskolánk tanulóit képességeik alapján neveljük – oktatjuk. Sokoldalú képzéssel kívánjuk társadalmunk értékes tagjává tenni őket.

Szeretnénk, ha tanulóink védenék, szeretnék a természetet, gyakorlatiasak, kudarctűrők lennének. Egyéni ötleteikkel, javaslataikkal javítanák, jobbítanák környezetüket.

A szülőkkal szorosan együttműködünk, közös céljaink eléréséért dolgozunk.

Fontos feladatunk városunk kultúrájának, hagyományainak megismerése, megőrzése, ápolása.

Mindannyian tudjuk, hogy a jövőre készítjük fel tanulóinkat, a jövő nemzedékét képezzük. Ennek érdekében minden pedagógus kötelessége az önképzés, a fejlődéssel járó haladás.

Küldetésünk teljesítése érdekében fontos együttműködés szükséges szülőkkel, tanulókkal, valamint a iskolánk fenntartójával.

I. NEVELÉSI PROGRAM

Az iskola egy tagintézményből áll.

Erdőkövesd: 1-3. osztály összevonásával - tagintézményként működik

1. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ OKTATÓ-NEVELŐ MUNKA ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI ÉS ELJÁRÁSAI

Oktató-nevelő munkánk során a személyiségfejlesztés érdekében a következőket tartjuk szem előtt:

Alapelvek:

- A tanulókat az iskolának fel kell készíteni az önálló ismeretszerzésre és önművelésre.
Ennek feltétele a szilárd alapkészségek kialakítása.
- Kompetencia alapú oktatás bevezetése, elterjesztése.
- Esélyegyenlőség biztosítása.
 - IPR alkalmazása a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körében.
- Sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatása.
 - A tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztése.
- Az alkotó pedagógiai klíma megteremtése.
- Az iskolában minden tanulónak esélyt kell kapnia szociokulturális hátrányainak leküzdésére. Ehhez hatékony felzárkóztató munkára van szükség.
- Ugyanakkor a kiemelkedő képességű tanulóknak lehetőséget kell kapniuk tehetségük kibontakoztatására.

- Az emberi szuverenitás magába foglalja a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességét.

Ehhez fejlett kommunikációs képességekre és viselkedéskultúrára van szükség.

Ez mind a társadalmi beilleszkedésnek, mind az egyén boldogulásának egyik alapvető feladata.

- A világban való eligazodás feltételezi legalább egy idegen nyelv elsajátítását.
- Az általános társadalmi modernizáció és az életmód átalakítása megkívánja a lépéstartást az informatikai forradalommal.
- A megfelelő továbbtanulási irány, illetve pálya kiválasztása reális önismeret és életszemlélet kialakítását feltételezi.
- A harmonikus személyiségfejlődés a testi és lelki egészséget egyaránt magába foglalja.
- Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét.

Célok:

Pedagógiai tevékenységünk célja mindazoknak az intellektuális és emberi-erkölcsi értékeknek a kialakítása tanítványainkban, melyek birtokában úgy tudják egyéni boldogulásokat, boldogságukat megteremteni, hogy az egyben a szűkebb és tágabb közösségük javát is szolgálja.

Ennek érdekében:

- A sikeres munkaerő-piaci alkalmazkodáshoz szükséges, az egész életen át tartó tanulás megalapozását szolgáló képességek fejlesztése.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók segítése a kompetencia alapú oktatás megvalósításával.
- A digitális írástudás elterjesztése.

- A tanulók képességeinek, kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztése.
- A nevelőtestület módszertani kultúrájának fejlesztése.
- Önálló intézményi innováció megvalósítása, nyomon követése.
- Multikulturális tartalmak megjelenítése.
- Célunk az, hogy meglássuk, megláttassuk és fejlesszük minden gyermekben személyiségének saját értékeit.
- Célunk az, hogy a tárgyi tudás mellé a gyermek szerezzék meg mindazokat a kommunikációs képességeket is, amelyek segítségével tudását önmaga és mások számára hasznosítani tudja.
- A tehetség kibontakoztatása érdekében célunk az önbizalomnak, a megmérettetés igényeinek és bátorságának, a versenyszellemnek a kialakítása, amely azonban nem mellőzheti a segítőkészséget és az együttműködési képességet.
- Célunk az, hogy – elsősorban személyes példamutatással – neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.
- Célunk az, hogy lehetőleg minden gyermek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének illetve további céljainak megfelelő programokat, tevékenységi formákat.
- Célunk a szülőkkel olyan szemléletben együttműködni, hogy az iskola és a szülő egyaránt érezze: közösek a céljaink és az érdekeink.

Célunk továbbá:

a)

- a korunk műveltségi anyagának és erkölcsi normáinak átadása a korosztálynak,
- műveltségterjesztő és -fejlesztő tevékenység,
- a tanulók önművelő készségének kialakítása és az ez iránti igény felkeltése,
- a pályairányító munkánkkal törekedni kell a társadalmi munkamegosztásba történő beilleszkedés elősegítésére,
- mindezek érdekében igyekezni kell a szülők igényének, a gyermekek képességi szintjének megfelelő hatékony munkát végezni.

b)

- az iskola alapozó jellegéből adódóan minden tanuló számára biztosítani kell a lehetőséget arra, hogy képességeit kibontakoztassa,
- el kell érni, hogy tanítványaink neveltsége megfeleljen a szűkebb és tágabb környezet által támasztott követelményeknek, személyiségi, jellembeli tulajdonságaik az alapvető emberi értékekre, erkölcsi normákra épüljenek,
- biztosítani szükséges az iskola három közösségének: a nevelői, a gyermek és a szülői közösségnek a harmonikus egységét,
- lehetőséget kell teremtenünk a tanulói képességek minél előbbi feltárására és fejlesztésére,
- a képességek fejlesztésének két alapvető feladata van: a tehetséggondozás és a felzárkóztatás, melynek eszközei a szakköri munka és a korrepetálás,
- az intézmény vállalja a szakkörök működtetését, tanfolyamok (alapozó, felzárkóztató, tehetséggondozó) szervezését, az iskola adottságaihoz igazodó széleskörű sporttevékenység biztosítását.

Iskolánk cél- és feladatrendszerének kidolgozásánál figyelembe vettük meglévő hagyományainkat, értékeinket. Megvizsgáltuk, melyek azok az oktatási-nevelési területek, melyek jelen vannak, de erősítésre, fejlesztésre szorulnak.

A nevelés célját a demokratikus iskolarendszerben két tényező határozza meg:

- társadalmi igények,
- az iskolahasználók (tanuló, tanár, szülő) igényei.

A társadalmi igényeket a központi dokumentumok, a NAT, a Köznevelési Törvény fogalmazza meg. A helyi társadalmi igényeket hosszú távon és lényegi elemzésben az önkormányzat határozatai, döntései, nevezetesen az Alapító Okirat tartalmazza.

Annak érdekében, hogy jobban megismerjük az iskolahasználók igényeit, elvárásait, felmérést készítettünk.

Ennek alapján a prioritások az alábbiak:

- az anyanyelv megfelelő elsajátítása
- gondolkozási készség fejlesztése
- felkészítés a továbbtanulásra
- tisztességre, erkölcsre nevelés.

Az iskolai klíma összetevői közül nagyon fontosak az emberi kapcsolatok, az elvárások, a szabályok, melyek átszövik a tanítás-tanulás folyamatát.

Feladatainkat a következőképpen fogalmazhatjuk meg:

- tanár-diák viszony erősítése, az egymás iránti érdeklődés, odafigyelés, kölcsönös bizalom jegyében,
- olyan klíma kialakítása, melyben a tanulók bátran elmondhatják véleményüket,
- meg kell találni az iskolán belül azokat a kapcsolódási pontokat, melyek érdeklik és érintik a tanulói közösségeket és biztosítanunk kell részükre ezeket a pontokon a véleménynyilvánítás lehetőségét,
- törekednünk kell arra, hogy a tanulók ne csak a „tankönyvet” mondják fel, hanem maguk is keressék az összefüggéseket, tegyék hozzá saját véleményüket érvekkel alátámasztva,
- olyan osztályklímát kell kialakítani, ahol a tanulók toleranciával viseltetnek egymás iránt, ahol nem jellemző a klikkesedés, az irigység, ahol a tanulók őszinte érdeklődést, segítőkészséget tanúsíthatnak egymás iránt,

- olyan tanórán és iskolán kívüli foglalkozások szervezését kell megvalósítani, melyek biztosítják a tehetséggondozást, a felzárkóztatást, a szabadidő kulturált, hasznos, tartalmas eltöltését. Iskolánk alapvető céljának a színvonalas „tömegoktatás” megteremtését tekintjük korszerű ismeretek közvetítésével a tanulói személyiség fejlesztésével.

1.1. Az iskola egészére vonatkozó célok és feladatok:

A kommunikációs készségek, képességek fejlesztése – ezen belül kiemelten az anyanyelv oktatásánál adott lehetőségek kihasználása – mind a szóbeli, mind a metakommunikáció terén.

Az idegen nyelv oktatási színvonalának további emelése annak érdekében is, hogy a tanulók megismerjék más népek kultúráját, közelebb kerüljenek az egyetemes, emberi kultúrához, megismerjék és tolerálni tudják a másságot.

Fontos a modern, a mai kor követelményeinek megfelelő informatikai, számítástechnikai ismeretek nyújtása, az infokommunikációs technológia eszközként való alkalmazása.

Minden tanuló ízelehesse meg a sikert, társai, szülei és nevelői körében képességei, adottságai alapján.

Olyan iskolát szeretnénk, ahol a belső légkör a tartalmas együttes munka következtében jól érzi magát a tanuló és tanára egyaránt, ahol a tanuló is alkotó részese a tanítás-tanulás folyamatának, ahol fellelhetik benne a tudás iránti vágyat, ahol felfedezheti az alkotás izgalmát és örömét és hozzásegíti ahhoz, hogy megtalálja azt, amit felnőttként csinálni szeretne.

Olyan kiscsoportok, - a sport, kulturális, szabadidős, önfejlesztő – kialakítása, melyben az egymás iránti fegyelem, felelősség segítség dominál.

A tehetséggondozás, felzárkóztatás megvalósítása. Egyéni, vagy csoportos foglalkozások szervezése a továbbtanulás, a pályaorientáció, képesség, adottság, érdeklődési kör szerinti beiskolázás elősegítése érdekében.

Az egészséges életmódra nevelés lehetőségnek biztosítása, a káros szenvedélyek kialakulásának megakadályozása érdekében.

Az iskolánkból kikerülő tanulók az elsajátított gondolkodási műveletek segítségével kreatívan, önállóan is képesek legyenek önmaguk tudásának bővítésére, vagyis alapismeretük nyitott, alkalmazható legyen hétköznapi életükben, továbbtanulásokban egyaránt. Legyenek képesek ismereteik, kommunikációs készségeik birtokában tudatosan és igényesen élő, feladatokat vállaló, teljesítő, egymást segítő ifjakká válni.

Tanulóink sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek.

1.2. Az alapozó szakasz rész céljai: (1 – 4. osztály)

A tanulók alapvető készségeinek, képességeinek, érdeklődési körének, adottságainak megismerése, és az erre alapozott egyéni fejlesztés, sikerélmény biztosítása.

Az alapismeretek megfelelő színvonalú elsajátíttatása, az egyénre, csoportra alapozott fejlesztés megvalósítása.

A gyermek saját lehetőségeit és fejlődési ütemét figyelembe véve minél optimálisabb szintre jusson el.

1.3. Az orientációs szakasz céljai: (5 – 8. osztály)

A tanulók a társadalomban jól eligazodó, beilleszkedő, a demokrácia szabályait ismerő és alkalmazni tudó egyénekké váljanak.

A diákokból az értéket vállaló, erkölcsi tartással bíró, kulturált magatartású ifjak váljanak.

Felkészültek legyenek a pályaválasztásra, iskolaválasztásra.

Az iskolai célok teljesítése szempontjából fontos kritérium:

- Ha a tanulók jól érzik magukat az iskolában.
- Ha minden tanuló valamely területen sikert ér el.
- Ha a tanulók az iskolával jó együttműködésben képességeinek megfelelő eredményt produkálnak, ha jók a továbbtanulási mutatók.

A NAT-tal összhangban iskolánk kiemelt feladatként kezeli a kulcskompetenciák fejlesztését az alábbiak szerint:

2. A kulcskompetenciák fejlesztése

Az iskolai műveltség tartalmát a társadalmi műveltségről alkotott közfelfogás, a gazdaság, a versenyképesség és a globalizáció kihívásai is alakítják. Az Európai Unió országaiban a kulcskompetenciák fogalmi hálójába rendezték be azokat a tudásokat és képességeket, amelyek birtoklása alkalmassá teheti az unió valamennyi polgárát egyrészt a

gyors és hatékony alkalmazkodásra a változásokkal átszőtt, modern világhoz, másrészt aktív szerepvállalásra e változások irányának és a tartalmának a befolyásolásához. Ezért lett az iskolai műveltség tartalmának irányadó kánonja a kulcskompetenciák meghatározott rendszere.

Az oktatásnak - mind társadalmi, mind gazdasági funkciója miatt - alapvető szerepe van abban, hogy az európai polgárok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek

elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, saját sorsuk alakításához.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.

Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban.

Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik.

Sok kompetencia részben fedi egymást, és egymásba fonódik: az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Hasonló egymásra építettség jellemzi a kulcskompetenciák és a kiemelt fejlesztési feladatok viszonyát. A műveltségterületek fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jelenítik meg.

Számos olyan fejlesztési terület van, amely mindegyik kompetencia részét képezi: például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképeség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése.

2.1. Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Ismeretek: Az anyanyelvi kommunikáció az anyanyelv elsajátításának eredménye, amely természeténél fogva kapcsolódik az

egyén kognitív képességének fejlődéséhez. Az anyanyelvi kommunikáció feltétele a megfelelő szókincs, valamint a nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók ismerete. Ez a tudásanyag felöleli a szóbeli kapcsolattartás fő típusainak, az irodalmi és nem irodalmi szövegek egész sorának, a különféle nyelvi stílusok fő sajátosságainak, valamint a nyelv és a kommunikáció változásainak ismeretét különféle helyzetekben.

Képességek: Az egyén rendelkezik azzal a képességgel, hogy különféle kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban kommunikálni tud, kommunikációját figyelemmel kíséri és a helyzetnek megfelelően alakítja. Képes megkülönböztetni és felhasználni különféle típusú szövegeket, megkeresni, összegyűjteni és feldolgozni információkat, képes különböző segédeszközöket használni, saját szóbeli és írásbeli érveit a helyzetnek megfelelő módon meggyőzően megfogalmazni és kifejezni.

Attitűdök: A pozitív attitűd magában foglalja a kritikus és építő jellegű párbeszédre való törekvést, az esztétikai minőség tiszteletét és mások megismerésének az igényét. Ehhez ismernünk kell a nyelv másokra gyakorolt hatását, a társadalmilag felelős nyelvhasználat jelentőségét.

Fontosnak tartottuk a szövegértés, szövegalkotás fejlesztését, ezért 1. osztályban bevezettük teljes tanórai lefedettséggel a kompetencia alapú oktatást. A 2010/2011-es tanévtől felmenő rendszerben kerül folytatásra.

2.2. Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül - oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek -, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése. Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédkészség,

olvasott szöveg értése és íráskészség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei/érdeklődése szerint.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Ismeretek: Az idegen nyelvi kommunikáció feltételezi a szókincsnek és a funkcionális nyelvtannak, valamint a szóbeli interakciók főbb típusainak és a nyelvi stílusoknak az ismeretét. Fontos a társadalmi hagyományoknak, valamint a nyelvek kulturális vonatkozásainak és változatosságának az ismerete is.

Képességek: Az idegen nyelvi kommunikációhoz szükséges képességek felölelik a szóbeli üzenetek megértését, beszélgetések

kezdeményezését, folytatását és lezárását, valamint a szövegolvasást, -értést és -alkotást az egyéni igényeknek megfelelően. Továbbá az egyénnek képesnek kell lennie a segédeszközök megfelelő használatára és az egész életen át tartó tanulás részeként a nyelv nem formális keretekben történő elsajátítására is.

Attitűdök: A pozitív attitűd magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődést és kíváncsiságot.

2.3. Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia - eltérő mértékben - felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek

alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok/táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására. A 2009/2010-es tanévtől bevezettük a teljes tanórai lefedettséget biztosító kompetencia alapú oktatást. Újszerű tanuláseljárásként vezettük be a tantárgytömbösített oktatást. Implementációjának ütemezését a helyi tanterv tartalmazza.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Ismeretek: A matematika terén szükséges ismeretek magukban foglalják a számok, mértékek és struktúrák, az alpműveletek

és alapvető matematikai reprezentációk fejlődő ismeretét, a matematikai fogalmak, összefüggések és koncepciók és azon kérdések megértését, amelyekre a matematika választ adhat.

Képességek: A matematikai kompetencia birtokában az egyén rendelkezik azzal a képességgel, hogy alkalmazni tudja az alapvető matematikai elveket és folyamatokat az ismeretszerzésben és a problémák megoldásában, a mindennapokban, otthon és a munkahelyen. Követni és értékelni tudja az érvek láncolatát, matematikai úton képes indokolni az eredményeket, megérti a matematikai bizonyítást, a matematika nyelvén kommunikál, valamint

alkalmazza a megfelelő segédeszközöket.

Attitűdök: A matematika terén a pozitív attitűd az igazság tiszteletén és azon a törekvésen alapszik, hogy a dolgok logikus

okát és érvényességét keressük.

2.4. Természettudományos kompetencia

A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lejároló kölcsönhatásban lejárolzó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk,

előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket. Ennek a tudásnak az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében való alkalmazását nevezzük műszaki kompetenciának. E kompetencia magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és

közösségi felelősséget.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Ismeretek: A természettudományok esetében elengedhetetlen a természeti világ alapelveinek, az alapvető tudományos fogalmaknak, módszereknek, a technológiai folyamatoknak, valamint a mindezek emberi alkalmazása során kifejtett tevékenységek természetre gyakorolt hatásának az ismerete.

Képességek: Ezeknek az ismereteknek a birtokában az egyén megérti

a tudományos elméletek szerepét a társadalmi folyamatok formálódásában, az alkalmazások és a technológiák előnyeit, korlátait és kockázatait a társadalom egészében (a döntéshozattal, értékekkel, erkölcsi kérdésekkel, kultúrával stb. kapcsolatosan).

A természettudományos kompetencia birtokában az egyén képes mozgósítani természettudományos és műszaki műveltségét, a munkájában és a hétköznapi életben felmerülő problémák megoldása során. Gyakorlatias módon tudja a tudását alkalmazni új technológiák, berendezések megismerésében és működtetésében, a tudományos eredmények alkalmazása során, problémamegoldásaiban, egyéni és közösségi célok elérésében, valamint a természettudományos és műszaki műveltséget igénylő döntések meghozatalában. Kritikus az áltudományos, az egyoldalúan tudomány- és technikaellenes megnyilvánulásokkal szemben. Képes és akar cselekedni a fenntartható fejlődés feltételeinek biztosítása érdekében lokálisan, és globális vonatkozásokban egyaránt.

Attitűd: A természettudományos kompetencia kritikus és kíváncsi attitűdöt, az etikai kérdések iránti érdeklődést, valamint a biztonság és a fenntarthatóság tiszteletét egyaránt magában foglalja - különösen a tudományos és technológiai fejlődés saját magunkra, családunkra, közösségünkre és az egész Földre gyakorolt hatásával kapcsolatban.

2.5. Digitális kompetencia

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (Information Society Technology, a továbbiakban: IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul:

információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Ismeretek: A digitális kompetencia a természetnek, az IST szerepének és lehetőségeinek értését, alapos ismeretét jelenti a személyes és társadalmi életben, valamint a munkában. Magában foglalja a főbb számítógépes alkalmazásokat - szövegszerkesztés, adattáblázatok, adatbázisok, információtárolás-kezelés, az internet által kínált lehetőségek és az elektronikus média útján történő kommunikáció (e-mail, hálózati eszközök) - a szabadidő, az információ megosztás, az együttműködő hálózatépítés, a tanulás és a kutatás terén. Az egyénnek értenie kell, miként segíti az IST a kreativitást és az innovációt, ismernie kell az elérhető információ hitelessége és megbízhatósága körüli problémákat, valamint az IST interaktív használatához kapcsolódó etikai elveket.

Képességek: A szükséges képességek felölelik az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a kritikus alkalmazást, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését. Idetartozik a komplex információ előállítását, bemutatását és megértését elősegítő eszközök használata, valamint az internet alapú szolgáltatások elérése, a velük való kutatás, az IST alkalmazása a kritikai gondolkodás, a kreativitás és az innováció területén.

Attitűd: Az IST használata kritikus és megfontolt attitűdöket igényel az elérhető információ és az interaktív média felelősségteljes használata érdekében. A kompetencia fejlődését segítheti továbbá a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban való részvétel.

2009/2010-es tanévtől az IKT eszközök használata az óratervezéshez illetve az óravezetéshez elengedhetetlen. A 2010/2011-es tanévtől tanulói laptopok segítik az órai munkát. Implementációjának ütemezését a helyi tanterv tartalmazza.

2.6. A hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg

és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Ismeretek: A munka- vagy karriercélok teljesítését szolgáló tanuláshoz az egyénnek megfelelő ismeretekkel kell rendelkeznie a szükséges kompetenciákról, tudástartalmakról, képességekről és szakképzésekről. A hatékony és önálló tanulás feltétele, hogy az egyén ismerje és értse saját tanulási stratégiáit, készségeinek és szaktudásának erős és gyenge pontjait, valamint képes legyen megtalálni a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket, útmutatást/támogatást.

Képességek: A hatékony és önálló tanulás olyan alapvető képességek meglétét igényli, mint az írás, olvasás, számolás, valamint az IST-eszközök használata. Ezekre épül az új ismeretek, elsajátítása, feldolgozása és beépítése. A hatékony és önálló tanulás további feltétele a saját tanulási stratégia kialakítása, a motiváció folyamatos fenntartása, a figyelem összpontosítása, valamint a tanulás szándékának és céljának kritikus mérlegelése. Az egyénnek képesnek kell lennie a közös munkára és tudásának másokkal való megosztására saját munkája értékelésére és szükség esetén tanács, információ és támogatás kérésére.

Attitűd: A pozitív attitűd, tanulási iránti motivációt feltételez, folyamatos fenntartásához elengedhetetlen, hogy korábbi tanulási és élettapasztalatainkat felhasználjuk, új tanulási lehetőségeket kutassunk fel, és a tanultakat az élet minden területén széles körben alkalmazzuk.

2.7. Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység, felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az

egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A személyes és szociális jólét megköveteli, hogy az egyén rendelkezzen saját fizikai és mentális egészségére vonatkozó ismeretekkel, megértse az egészséges életvitelnek ebben játszott meghatározó szerepét. A sikeres kapcsolatok és társadalmi részvétel érdekében elengedhetetlen a normatudat, a viselkedési és az általánosan elfogadott magatartási szabályok megértése. Fontos az egyénnel, a csoporttal, a munkaszervezettel, a nemek közti egyenlőséggel, a megkülönböztetés-mentességgel, a társadalommal és a kultúrával kapcsolatos alapvető koncepciók ismerete. Kívánatos a tájékozódás az európai társadalmak multikulturális és társadalmi-gazdasági dimenzióiban, továbbá a nemzeti kulturális identitás és az európai identitás kapcsolatának a megértése. E kompetencia alapja az a képesség, hogy különféle területeken hatékonyan tudjunk kommunikálni, figyelembe vesszük és megértjük a különböző nézőpontokat, tárgyalópartnereinkben bizalmat keltünk, és empátikusak vagyunk. Idetartozik még a stressz és a frusztráció kezelése, a változások iránti fogékonyság. Az attitűdök vonatkozásában az együttműködés, a magabiztosság és az integritás a legfontosabb. Idetartozik még a társadalmi-gazdasági fejlődés, az interkulturális kommunikáció iránti érdeklődés, a sokféleség elismerése. Fontos része ennek az attitűdnek a személyes előítéletek leküzdésére és a kompromisszumra való törekvés.

Az állampolgári kompetencia a demokrácia, az állampolgárság fogalmának és az állampolgári jogoknak az ismeretén alapul, ahogyan ezek az Európai Unió Alapjogi Chartájában és a nemzetközi nyilatkozatokban szerepelnek, és ahogyan ezeket helyi, regionális, nemzeti, európai és nemzetközi szinten alkalmazzák. A kompetencia magában foglalja az aktuális események, valamint a nemzeti, az európai és a világtörténelem fő eseményeinek és tendenciáinak, továbbá a társadalmi és politikai mozgalmak céljainak, értékeinek és politikáinak az ismeretét. Idetartozik az európai integráció és az EU struktúráinak, főbb célkitűzéseinek és értékeinek az ismerete, valamint az európai sokféleség és a kulturális identitás tudatosítása is.

Az állampolgári kompetencia olyan képességeket igényel, mint a közügyekben való hatékony együttműködés, a helyi és a tágabb közösséget érintő problémák megoldása iránti szolidaritás és érdeklődés. Magában foglalja a közösségi tevékenységek és a különböző szinteken - a helyi szinttől a nemzeti és európai szintig - hozott döntések kritikus és kreatív elemzését, a döntéshozatalban való részvételt, elsősorban szavazás útján.

A pozitív attitűdök az emberi jogok teljes körű tiszteletén alapulnak, ideértve az egyenlőség és a demokrácia tiszteletét, a vallási és etnikai csoportok kulturális sokszínűségének megértését. Magában foglalja a településhez, az országhoz, az EU-hoz és általában az Európához való tartozást, a részvétel iránti nyitottságot a demokratikus döntéshozatal valamennyi szintjén, valamint a felelősségérzetnek és a közösségi összetartást megalapozó közös értékek elfogadásának és tiszteletben tartásának a kinyilvánítását (pl. a demokratikus elvek tiszteletben tartása). Az alkotó részvétel az állampolgári tevékenységeket, a társadalmi sokféleség és kohézió, valamint a fenntartható fejlődés támogatását és mások értékeinek, magánéletének a tiszteletét is jelenti.

A 2009/2010-es tanévtől a 2/b. osztályban a szociális, életviteli és környezeti kompetencia „B” programcsomagját vezettük be. Implementációjának ütemezését a helyi tanterv tartalmazza.

2.8. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben - a munkahelyén is - abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A szükséges ismeretek egyrészt az egyén személyes, szakmai és/vagy üzleti tevékenységeihez illeszthető lehetőségek, kihívások felismerését, értelmezését, másrészt a gazdaság működésének átfogóbb megértését, a pénz világában való tájékozódást foglalják magukban. Az egyénnek tudatában kell lennie a vállalkozások pénzügyi és jogi feltételeivel is.

Olyan készségek, képességek tartoznak ide, mint tervezés, szervezés, irányítás, vezetés, delegálás, az elemzés, a kommunikálás, a tapasztalatok értékelése, kockázatfelmérés és vállalás, egyéni és csapatmunkában történő munkavégzés.

A pozitív attitűdöt a függetlenség, a kreativitás és az innováció jellemzi a személyes és társadalmi életben, valamint a munkában egyaránt. Feltételezi a célok elérését segítő motivációt és elhatározottságot, legyenek azok személyes, másokkal közös és/vagy munkával kapcsolatos célok vagy törekvések.

2.9. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvein, illetve a média segítségével, ideértve különösen az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a bábjátékot, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót s a mozgóképet.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség feltételezi a helyi, a nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökségnek, valamint az egyénnek, közösségeinek a világban elfoglalt helyének a tudatosítását, a főbb művészeti alkotások értő és beleérző ismeretét, a népszerű kortárs kultúra és kifejezőmódok vonatkozásában is.

Idetartozik Európa (az európai országok, nemzetek és kisebbségek) kulturális és nyelvi sokféleségének a megőrzésére irányuló igénynek, a közízlés fejlődésének, valamint az esztétikum mindennapokban betöltött szerepének a megértése.

Olyan képességek tartoznak ide, mint művészi önkifejezés, műalkotások és előadások elemzése, saját nézőpont összevetése mások véleményével, a kulturális tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek felismerése és kiaknázása. A pozitív attitűdök alapját a művészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottság és az esztétikai érzék fejlesztésére való hajlandóság képezi. A nyitottság, az érdeklődés, a fogékonyság fejleszti a kreativitást és az arra való

készséget, hogy a művészi önkifejezés és a kulturális életben való részvétel révén gazdagítsuk önismeretünket, emberi viszonyainkat, eligazodjunk a világban.

3. A kiemelt fejlesztési feladatok

A Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákra épülnek. Összekötik a műveltségterületek bevezetőit és fejlesztési feladatait.

3.1. Énkép, önismeret

Az egyén önmagához való viszonya, önmagáról alkotott képe, a személyiség belső diszpozíciói saját befogadóalkotó tevékenysége során alakulnak ki, csakúgy, mint a személyiségre jellemző egyéb tulajdonságok. Az egyén maga határozza meg tevékenysége irányát, és aktivitásának mértéke, színvonala is nagymértékben függ az önmagáról, képességeiről, igényeiről alkotott képtől és az önmagával szemben támasztott elvárásoktól. A Nemzeti alaptantervben megnevezett értékek és kompetenciák csak akkor épülnek be a tanulók önképébe és válnak magatartást irányító tényezőkké, ha a tanulók maguk is részeseivé válnak az értékek megnevezésének, azonosításának, megértik következményeiket, és megismerik az elsajátított tudás, készségek működését, felhasználhatóságát. Ahhoz, hogy a tanulók képesek legyenek énképükbe, önreflexióikba integrálni az elsajátított tudást, készségeket, tanulást segítő beállítódásokat, motívumokat, a tanítás-tanulás egész folyamatában gondoskodni kell arról is, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját fejlődésük, sorsuk és életpályájuk alakításában. Az egyén önmagához való viszonyának alakításában alapvető célként tűzhető ki az önmegismerés és önkontroll; a felelősség önmagukért; az önállóság; az önfejlesztés igénye és az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság.

3.2. Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók ismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, *nemzeti kultúránk* nagy múltú értékeit. Ennek során tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát, ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét,

mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit. Fontos feladat a harmonikus kapcsolat elősegítése a természeti és a társadalmi környezettel, a nemzettudat megalapozása, a nemzeti önismeret, a hazaszeretet elmélyítése és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek, történelmének, hagyományainak megbecsülése. A Nat a fiatalokat a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására, az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre ösztönzi.

3.3. Európai azonosságtudat - egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel. Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká. Tanulóinkat iskolás éveik alatt is olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal kell gazdagítani, amelyek birtokában meg tudják találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Fontos az is, hogy európai identitásuk megerősödésével nyitottak és elfogadóak legyenek az Európán kívüli kultúrák iránt is.

A tanulók ismerjék meg az *egyetemes emberi civilizáció* legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. Az iskolák és a tanulók törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

3.4. Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállamban a társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának s nem ritkán boldogságának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele a civil társadalom, a lakóhelyi, a szakmai, kulturális közösség életében és/vagy a politikai életben. Olyan részvétel, amelyet a megfelelő tudás, a társadalmi együttélés szabályainak kölcsönös betartása, az erőszakmentesség jellemez, és az emberi jogok, a demokrácia értékeinek tisztelete vezérel. A Magyar Köztársaság közoktatási rendszerének tehát egyik alapvető feladata olyan formális, nem formális és informális tanulási lehetőségek biztosítása, amelyek elősegítik a tanulók *aktív állampolgárrá válását*.

Az aktív állampolgári létehez *ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság* szükséges. A megfelelő ismeretek az Ember és társadalom műveltségi területre koncentrálnak, a képességek, értékorientációk, beállítódások fejlődéséhez az iskolai tanulás teljes folyamata és az iskolai élet teremthet lehetőségeket. Az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges rész-képességek (pl. a társadalmi viszonyrendszerek felismerésének képessége, az egyenlő bánásmódhoz való jog felismerésének képessége, a konfliktuskezelés, a humanitárius segítségnyújtás, az együttműködés képessége), értékorientációk, beállítódások (pl. felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedés) elsajátítását döntően a tanulók aktív részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások minősége, illetve az iskolai élet demokratikus gyakorlata biztosíthatja.

3.5. Gazdasági nevelés

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világ számunkra fontos folyamatainak jelentős hányadát; e tudás általános műveltségünk részévé vált. A gazdaság alapvető összefüggéseit értő és a javakkal okosan gazdálkodni képes egyének nélkül nem képzelhető sem működő

demokrácia, sem életképes piacgazdaság. Minden olyan országnak, amely anyagi biztonságra törekszik és szeretne helytállni a globális versenyterben, elemi érdeke, hogy állampolgárai nyitottak legyenek a gazdaság világa felé. A társadalom számára is nélkülözhetetlen, hogy tagjaiban pozitív attitűd alakuljon ki az értékteremtő munka, a javakkal való gazdálkodás és a gazdasági ésszerűség iránt. Értsék a fogyasztás gazdaságot mozgató szerepét, saját fogyasztói

magatartásuk jelentőségét, felelősségét. Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket. Ismerjék fel a fenntartható fogyasztás és az egyéni érdekeik kapcsolatát. Hozzájárul annak a képességnek a kialakításához, hogy megtalálják az egyensúlyt a rövidebb és hosszabb távú előnyök között. Elősegíti, hogy képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánni tudást is. Nemcsak az egyén létérdeke, hogy okos döntéseket tudjon hozni, amikor hitelekről vagy megtakarításokról van szó, hanem a társadalomé is. Ezért is kell az iskolai nevelés során kellő figyelmet fordítani a gazdálkodással és a pénzügyekkel kapcsolatos képességek fejlesztésére, és a személyiségnevelés fontos részének kell tekinteni az okos gazdálkodás képességének a kialakítását, továbbá azt, hogy tudjanak eligazodni a fogyasztási javak, szolgáltatások, marketinghatások és viselkedésmódok között.

3.6. Környezettudatosságra nevelés

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezetmegóvására, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a *társadalmak fenntartható fejlődését*.

A fenntartható fejlődés feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatívan gondolkodnak, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság területén, és felelősséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikért.

Mindez úgy valósítható meg, ha különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományi gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, akkor képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartásnak a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvnek kell lennie egyéni és közösségi szinten egyaránt. A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként

bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció egyénre gyakorolt pozitív és negatív hatásait a környezeti következmények tükrében. Értsék a fogyasztás és a környezeti erőforrások kapcsolatát, a fenntartható fogyasztás elvét. Kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzése váljék meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

3.7. A tanulás tanítása

A tanulás a pszichikum tartós módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata. A tanulás számos összetevője tanítható. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, annak szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban, valamint tanítsa a gyerekeket tanulni. Törekedjenek arra, hogy a tanulók fokozatos önállóságra tegyenek szert a tanulás tervezésében, vegyenek részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában. Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket. A hatékony tanulás módszereinek és technikáinak az elsajátíttatása, az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása, a könyvtári és más információforrások használata elsősorban a következőket foglalja magában: az alapkészségek kialakítása (értő olvasás, íráskészség, számfogalom fejlesztése), az előzetes tudás és tapasztalat mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, kooperatív munka; az emlékezet erősítése, célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra fejlesztése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása. A tanulás fontos színtere, eszköze az iskola könyvtára és informatikai bázisa. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulási formák, amelyekhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A könyvtár használata minden ismeretterületen nélkülözhetetlen. Az önálló ismeretszerzés érdekében a tanulóknak el kell sajátítaniuk a könyvtári ismeretszerzés technikáját, módszereit mind a nyomtatott dokumentumok, mind az elektronikus dokumentumok használata révén. Ismerniük kell a könyvtári keresés módját, a keresés eszközeit, a főbb dokumentumfajtákat, valamint azok tanulásban betöltött szerepét,

információs értékét. El kell sajátítaniuk az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technikáját, az interneten való keresés stratégiáját.

A tanulás megszervezhető az iskolán kívül is. Tanulási színtér pl. a múzeum, a kiállító terem, a művészeti előadás színtere, de akár a „szabadtér” is. A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az informatikai eszközök és az elektronikus oktatási segédanyagok használata. Ez új lehetőséget teremt az ismeretátadásban, a kísérleteken alapuló tanulásban, valamint a csoportos tanulás módszereinek kialakításában.

A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, és ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Gondosan kutassa fel és válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait, és életszerű tartalommal ruházza fel azokat. Törekednie kell a gondolkodási képességek, elsősorban a rendszerezés, a valós vagy szimulált kísérleteken alapuló tapasztalás és kombináció, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztésére, különös tekintettel az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, mindennapokban történő felhasználására. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni. Előtérbe kerül az új ötletek kitalálása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése. Ezzel párhuzamosan érdemes hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalásra, az értékelésre, az érvelésre. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljesebb élet megszervezése.

Az iskolai tanítás-tanulási folyamatba külső szakértő is bevonható. A külső szakértő kiválasztásáért a külső szakértő által közölt ismeretek és az iskolai pedagógiai program összhangjáért az iskola igazgatója a felelős. A külső szakértő a tanítási órán a kijelölt pedagógus közreműködésével, a tanulási folyamat pedagógiai szempontból történő kontrollja mellett vehet részt a tanítási folyamatban.

3.8. Testi és lelki egészség

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében, minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a *pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak* a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteletére is nevel. A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, fiatalokat arra, hogy önálló, életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, egészséges életvitelt alakítsanak ki, és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet - elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok -, egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit.

Készítsenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére. Az iskola feladata az is, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utasbalesetek elkerülésének módjaira. Figyelmet kell fordítani a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására). Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek - különösen a serdülőknek - a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítéssel. Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Fontos, hogy az *iskolai környezet* is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

A 2009/2010-es tanévben az 1. évfolyamon bevezettük az egészséges életmód modult. A 2010/2011-es tanévtől 1. 3. 5. 7. évfolyamon valósítjuk meg az egészséges életmódra nevelést.

3.9. Felkészülés a felnőtt élet szerepeire

A felnőtt élethez való felkészülés egyik fontos eleme a pályorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak a megismerése tevékenységek és tapasztalatok útján. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra. Az iskolának - a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest - átfogó képet kell nyújtania a *munka világáról*.

Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket. A pályorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órák és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. Kiemelt figyelmet igényel a *rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége* egyéni és társadalmi szinten egyaránt. A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a *szociális és állampolgári kompetencia* tudatos, pedagógiaiilag tervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszer kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában. A szociális kompetencia fejlesztésében kiemelt feladat a segítséggel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos magatartásmódok kialakítása. A szociális és társadalmi kompetencia fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek (pl. vállalkozó-, gazdálkodó- és munkaképesség).

4. Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink

Alapvető feladat a tanulók személyiségének komplex fejlesztése.

A tanulók erkölcsi nevelése

Feladat: Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.

A tanulók értelmi nevelése.

Feladat: Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása.

Egyéni tanulási útvonalak kialakítása, kifejlesztése.

A tanulás utáni motiváció fejlesztése.

A tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelése

Feladat: Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.

A tanulók érzelmi (emocionális) nevelése.

Feladat: Az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítása.

A tanulók akarati nevelése.

Feladat: Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.

A tanulók nemzeti nevelése.

Feladat: A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése.

A tanulók állampolgári nevelése.

Feladat: Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre.

A tanulók munkára nevelése.

Feladat: Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

A tanulók testi nevelése.

Feladat: A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Egészséges edzett személyiség kialakítása. Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

4.1. A tanulók személyiségfejlesztésének legfontosabb színtere a hosszabb tanítási tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra.

Az iskola nevelői - oktatási munka feladatai:

- a.) Motiválás: célja, hogy a tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartjuk.
- b.) A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják.

- c.) Az informatikai tantárgyakat, az idegen nyelvet évfolyamonként szervezett csoportokban oktatjuk.
- d.) A kompetencia alapú oktatás bevezetése, kiterjesztése.
- e.) Játékosság, drámajátékok eszköztárának biztosítása.
- f.) Életközeli tanulási környezet kialakítása.
- g.) A tanulási stratégiák alkalmazásában a sokszínűségekre törekvés tevékenységének biztosítása.
- h.) Újszerű tanulási eljárások bevezetése. (tantárgytömbösítés, tantárgybontás nélküli oktatás)

Az alsó évfolyamokon a sajátos nevelési igényű tanulókkal kis csoportokban foglalkozunk, hogy felzárkóztatásukat elősegítsük.

5. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az emberi élet alapja a társas valóság. Az ebben való élethez, eligazodáshoz elengedhetetlen a közösségben való nevelés, amely, mint tanulási szintér is megjelenik.

A társas viselkedés egyéni tanulási szintre a csoport, a közösség (család, iskola, baráti kör, sportkörök, művészeti csoportok, különböző egyesületek...).

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti.

5.1. Az iskolában a közösségfejlesztés fő területei:

- a tanórák (szaktárgyi órák, etnikai népismeret)
- a tanórán kívüli foglalkozások (napközi, séta, kirándulás, szakkörök, klubok...)
- diákönkormányzati munka
- szabadidős tevékenységek
- ünnepélyek, megemlékezések, hagyományápolás

Minden terület sajátos foglalkoztatási formát követel, mások az egyes területek feladatai, céljai, abban viszont megegyeznek, hogy valamennyien tevékenyen hozzájárulnak:

- az egyén (tanuló) közösségi magatartásának kialakításához,
- véleményalkotó, véleménynyilvánító képességének fejlődéséhez,
- közösségi szokások, normák elfogadásához (etikai értékrend),
- a másság elfogadásához,
- az együtt érző magatartás kialakulásához,
- a harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez.

A közösségfejlesztés során megjelölt feladatok véghezvitelénél figyelembe kell venni a tanulók személyiségét, egyéni képességeit, beállítódásukat. Az iskola valamennyi dolgozójának, illetve az iskolát segítő szervezetek vezetőinek és a szülőknek egyaránt példaként kell állni megjelenésükkel, viselkedésükkel, beszédstílusokkal, társas kapcsolatukkal a tanulók előtt.

Mivel a közösségfejlesztés szoros kapcsolatban áll a személyiségfejlesztéssel, ezért ugyanazokat a területeket vesszük figyelembe, amit a személyiségfejlesztés során.

5.2. A tanórán megvalósítható közösségfejlesztési feladatok:

Legfontosabb célunk egy olyan valódi közösséget formálni, amely képes a közös cél érdekében a közös értékrend elfogadására és az iskola szervezett keretein (tanórák) belül ennek megfelelően viselkedni.

Ennek érdekében az alábbi feladatok megvalósítására törekszünk:

- szociális kompetencia fejlesztése (empátia, tolerancia, egymásra figyelés, együttműködés, alkalmazkodó készség fejlesztése)
- a tanulás támogatása kölcsönös segítségnyújtással, közösségi ellenőrzéssel, tanulmányi és munkaerkölcser erősítésével,
- a tanulók kezdeményezésének segítése,
- a közvetlen tapasztalatszerzés segítése,
- a közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése (példamutatással, helyes cselekvések bemutatásával, bírálat, önbírálat segítségével),
- a tanulók önállóságának, öntevékenységének, öngazgató képességének fejlesztése,
- a folyamatosság biztosítása: a már elért eredmények továbbfejlesztése, a következő évfolyamon a már elért eredményekre való építés,
- olyan nevelőkollektíva kialakítása, mely összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni és tevékenységüket koordinálni tudja,
- multikulturális tartalmak beépítése.

5.3. tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai:

- nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére,
- közösen megtervezett programokat hozzanak létre, amivel fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését,
- ismertesse meg a tanulókkal a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek egy jól működő közösség kialakításához elengedhetetlenül fontosak,
- sokoldalú és változatos foglalkozások (irodalmi, zenei, sportfoglalkozások, versenyek...) járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez,
- séták, kirándulások mélyítsék el a természet iránti tiszteletet, és a környezet iránti felelősség érzését.

5.4. A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai:

- a közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre készítő tevékenységek szervezése,
- olyan közösség kialakítása, fejlesztése, amely büszke saját közösségének sikereire, értékeli más közösségektől megkülönböztető tulajdonságait,
- olyan tevékenységek szervezése, amely értékes esztétikai élményeket keltenek a közösség tagjaiban és ezzel erősödik, fejlődik maga a közösség,
- olyan közös érdekeken alapuló közös és konkrét célok kijelölése, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket, azokkal összhangban vannak,
- régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése,
- megtanítani a tanulókat mások és saját maguk jogainak tiszteletére.

5.5. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

- olyan közösségek létrehozása, amelyek segítik a tanulók kulturális kikapcsolódását,
- a csoportokban végzett közös munka során az önismeret elmélyítése, az önfegyelem fejlesztése, a társak és foglalkozásvezetők elfogadása az együttműködés megalapozása,
- segíti, hozzászoktatja a tanulókat más közösségekbe való beilleszkedésre,
- olyan csoportok kialakítása, ahol szívesen töltik a szabadidejüket és örömteli pillanatok nyújtanak a tanulóknak,
- a tanulók kommunikáló képességének fejlesztése

6. Beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló pedagógiai tevékenység

Okai:

Szociális különbözőség, tudás, képesség szint.

Érintettek köre:

Szociális hátrány (életkörülmények, pénzügyi helyzet, családi állapot)

Tanulási nehézség, részképesség-zavar (szakértői vizsgálat alapján)

- A gyerekek fejlődését elősegítő pedagógiai tevékenységet, fejlesztőpedagógiát kell alkalmaznunk.

A fejlesztésre szüksége van a tehetséges gyerekeknek, de a sajátos nevelési igényű tanulóknak is.

- Törekednünk kell arra, hogy a gyerekek képességei minél jobban kifejlődjenek, a részképesség zavarok megszűnjenek.
- A gyerekek **személyiségét** oly módon fejlesztjük, hogy minél boldogabb, egészségesebb és **erkölcsösebb emberekké** váljanak.
- A **pozitív viszonyulás** minden lehetőségét ki kell használnunk abban a tekintetben is, hogy **értékelni** kell minden olyan megnyilvánulást a gyerek részéről, mely a fejlődését szolgálja ill. fejlődésével kapcsolatba hozható.
- Az SNI tanulók rehabilitációs foglalkozásait a Gyógypedagógiai Szakszolgálati Központ vizsgálati határozatában előírt óraszámában egyéni, kis csoportos foglalkozások keretében a tanulók fejlesztési terve alapján fejlesztő ill. gyógypedagógus végzi.

Feladatok:

- Az SNI tanulók integrált oktatása.
- Tevékenységközpontú pedagógiai alkalmazása.
- Az alapozó szakasz elnyújtása.
- Kooperatív technika alkalmazása.
- Projektmódszer alkalmazása.
- Egyéni fejlesztés előtérbe helyezése.
- Tapasztalatszerzés, ismeretszerzés lehetőségeinek kitágítása IKT eszközök használatával.
- Kapcsolat helyi óvodákkal, nevelési tanácsadóval, gyermekjóléti szolgálattal
- Egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- Felzárkóztató foglalkozások
- Napközi otthon
- Fejlesztő foglalkozások
- Prevenációs foglalkozások

7. Tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

Minden gyermek tehetséges valamiben!

Tehetseggondozás szinterei:

- Idegen nyelvek oktatása: 1 - 8. o. angol
 - 1 - 3. évfolyam játékos formában heti 1 ó.
 - 4. o - tól csoportbontás.
 - Szakköri lehetőség.
 - Külföldi utak, nyelvi - sporttáborok szervezése.
 - Versenyeken részvétel.

- Informatika: 3 - 8. o. heti 1 ó,

1-2. o. választható tanóráként, heti 1 ó.

- alsó tagozat: programozott oktatás

- felső tagozat: gondolkodás, kreativitás fejlesztése

- Könyvtár: olvasóvá nevelés

- könyvtári órák szervezésével ismeretbővítés

- versenyekre való felkészítés

- Fejlesztő foglalkozások mind szélesebb körben tanórákon

- Képességfejlesztő foglalkozások 2-8. osztály részére.

- Szakkörök:

Évfolyam szintű: - tehetséggondozás - angol

- érdeklődés alapján: - közlekedési

- Tánc előkészítő gimnasztika 1-3. évfolyamon

- Akrobatikus tánc 4-8. évfolyamon

8. Gyermek - és ifjúságvédelem rendje, iskolai működési feladatai

Napjainkban, amikor a szülők egy része és a családok is nehezebb helyzetbe kerülnek, s a gyerekek is egyre kiszolgáltatottabbak, az iskola feladata és jelentősége az ifjúságvédelem területén is megnő.

Intézményünkben a gyermekvédelem feladatait a Gyermek és Ifjúságvédelmi törvénnyel (1997. XXXI., illetve 149/1997. (IX. 10.) összhangban szervezzük meg.

Feladatunk a nevelési tényezők összehangolása a gyermekek eredményes fejlődése érdekében.

Célunk a személyiség minden oldalú kibontakoztatása. Ehhez szükséges a szülők, tanárok, napközis nevelők összehangolt munkája.

Az iskola keretein belül elsősorban a megelőzésre fektetjük a hangsúlyt.

Ennek érdekében feladataink a következők:

- Egész évben, különösen év elején, a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felkutatása és nyilvántartásba vétele.
- Az integrációs felkészítés pedagógiai rendszerének alkalmazása a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körében.
- A beilleszkedési zavarokkal, ill. tanulási nehézségekkel küzdő tanulók problémáinak feltárása és ezek megoldásához segítség nyújtása (önismereti csoportok, felzárkóztatás).
- A nevelőszülőknél lévő tanulókkal fokozott törődés mind tanulmányi, mind egyéb téren (ne legyen bukás, minimális legyen a hiányzás).
- Problémás tanulóknál osztályfőnökkel együtt családlátogatás.
- Figyelemmel kísérjük a hiányzások, különösen az igazolatlan hiányzások alakulását. Igyekszünk mindent megtenni ezek csökkentésére.
- Az iskolaorvos és a védőnő folyamatosan ellenőrzi a tanulók egészségi állapotát, szükséges esetben szakrendelésre küldik az arra jogosultakat.

- Iskolafogászati rendelésen minden osztály tanulója az osztályfőnök vezetésével részt vesz.
- Egészségmegőrző és felvilágosító előadások szervezése az iskolaorvos, a védőnő és külső előadók segítségével. E témával kapcsolatos pályázatokra benevezünk.
- Szoros együttműködésre törekszünk az önkormányzatokkal (jegyző, gyámügyi előadó) tanévkezdési támogatás, étkezési kedvezmény, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény ügyében.
- Folyamatosan figyelemmel kísérjük a hátrányos helyzetű családok anyagi helyzetének alakulását - pl. munkanélküliség. Szükség esetén a hivatásos pártfogóval rendszeres kapcsolattartás.
- Együttműködünk az ÁNTSZ munkatársaival (AIDS és DROG – prevenció, felvilágosító programok segítségével).
- A rendőrség szakemberei bevonásával előadások szervezése a drogról a tanulóknak osztályfőnöki óra keretében, a tantestület tagjainak és a szülőknek előadások.
- A Családsegítő Intézet és a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival állandó kapcsolattartás.
- Nevelési Tanácsadó.
Nevelési ill. pályaválasztási problémával küzdő tanulóink számára igénybe

vesszük munkatársaik segítségét.

- Együttműködés a Gyógypedagógiai Szakszolgálati Központtal.

-

Az iskola gyermekvédelmi tevékenysége három területre terjed ki:

a.) a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére, feltárására, megszüntetésére. A gyermekvédelmi problémák feltárásának az a célja, hogy a gyermekek problémáit az iskola a gyermekjóléti szolgálat segítségével minél hatékonyabban tudja kezelni, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat. Iskolánk alapvető feladatai a gyermek- és ifjúságvédelem területén:

- fel kell ismerni, és fel kell tárni a tanulók problémáit,
- meg kell keresni a problémák okait,
- segítséget kell nyújtani a problémák megoldásához,
- jelezni kell a felmerült problémát a gyermekjóléti szolgálat szakembereinek.

b.) A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében iskolánk együttműködik a területileg illetékes:

- nevelési tanácsadóval,
- gyermekjóléti szolgálattal,
- családsegítő szolgálattal,
- polgármesteri hivatallal,
- gyermekorvossal,
- továbbá a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

c.) Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósítását:

- a felzárkóztató foglalkozások,
- a tehetséggondozó foglalkozások,
- az indulási hátrányok csökkentése,
- a differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- a pályaválasztás segítése,
- a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- a családi életre történő nevelés,
- a napközis és a tanulószobai foglalkozások,
- az iskolai étkezési lehetőségek,
- az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás),
- IPR támogatásból megsegítés (csak addig amíg az intézmény IPR támogatást kap, tanszercsomag, sportruházat, karácsonyi-tisztálkodási csomag)
- a szülőkkal való együttműködés,
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról

9. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő tevékenységek

Segítség kidolgozása – új módszerek alkalmazása

- ❑ fejlesztő foglalkozások (SNI, HHH)
- ❑ kis létszámú első osztály
- ❑ egyéni fejlesztési tervek készítése, differenciálás
- ❑ az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás szervezése, kooperatív technikák alkalmazása
- ❑ napközi otthon
- ❑ az egyéni foglalkozások
- ❑ felzárkóztató foglalkozások
- ❑ az iskolai és városi könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata
- ❑ a továbbtanulás irányítása

10. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Iskolánkban, mint az ország számos oktatási intézményében lassan, fokozatosan csökken a tanulólétszám, de sajnos a munkanélküli illetve egyre nehezebb körülmények között élő családok száma növekszik.

Az iskola csak korlátozott mértékben képes a tanulók helyzetét befolyásolni. A gyerekek adottsága, családi viszonyai csak közvetve befolyásolhatók, szociális helyzetük javítása, hátrányuk leküzdésének segítése folyamatos feladat.

Nevelési programunkban elsősorban a távlati tervezéssel foglalkozunk, vagyis a helyzetfelmérés után meghatározzuk a tevékenység célját, a lehetőségek számbavételével a hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformákat.

Cél:

segíteni azon tanulókat

- ◆ beilleszkedését az iskolai környezetbe,
- ◆ ismeretsajátítását,
- ◆ egyéni ütemű fejlődését,

akik

- ◆ szociális körülményeiket tekintve hátrányos helyzetűek, szociális körülményeiket tekintve és a szülők alacsony iskolai végzettsége miatt halmozottan hátrányos helyzetűek.
- ◆ családi környezetükből adódóan sérültek,
- ◆ családi házon kívüli környezet miatt hátrányosak,
- ◆ csonka családokban felnövő gyermekek,
- ◆ munkanélküli szülők gyermeke,
- ◆ átmenetileg hátrányos helyzetűek,
- ◆ áttelepült, beköltözött (új) tanulók,
- ◆ tartós betegség miatt hátrányos helyzetűek.

A szociális hátrányos enyhítését szolgáló tevékenységek:

- ◆ IPR alkalmazása
- ◆ Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- ◆ Felzárkóztató, tehetséggondozó programok szervezése.
- ◆ Drog és bűnmegelőzési programok (D.A.D.A.)
- ◆ Pályaorientációs tevékenység
- ◆ Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleten, fogadóórán, családlátogatáson,
- ◆ Motiválás arra, hogy a gyermek napközis legyen,
- ◆ Kapcsolattartás a szolgáltató intézményekkel, óvodával, áthelyező bizottsággal,
- ◆ Az iskolai könyvtár csoportos és egyéni használata
- ◆ Pályázati lehetőségek figyelése, részvétel a pályázatokon.

A környezeti hatásokat az iskola képtelen ellensúlyozni. A hátrányos helyzet leküzdése, a felzárkóztatás nem kizárólag oktatásügyi feladat. A pedagógusok munkáját továbbra is szakemberek kell, hogy segítsék. A szülők megnyerése nélkül szintén nem lehet a problémát megoldani.

11. Tanórán kívüli foglalkozások

Az iskolai munka szerves részei a tanórán kívüli foglalkozások. A közoktatási törvény értelmében meg kell különböztetnünk

- ◆ kötött és
- ◆ szabadon választható tanórán kívüli foglalkozásokat.

Kötött tanórán kívüli foglalkozások:

- ◆ a napközis illetve tanulószobai foglalkozások
- ◆ és az iskolai sportkör
- ◆ IPR sportfoglalkozások

A kötetlen tanórán kívüli foglalkozások formáiról a tantestület dönt:

- a tanulói (szülői) igények ismeretében,
- a rendelkezésre álló szakemberek körét számba véve,
- az anyagi lehetőségek figyelembe vételével,
- a tanulói leterheltséget mérlegelve.

Iskolánk az alábbi tanórán kívüli foglalkozásokat kínálja:

NAPKÖZIS FOGLALKOZÁSOK

SPORTKÖRÖK

- ◆ atlétika
- ◆ labdarúgás
- ◆ röplabda
- ◆ alsó tagozatos DSK
- ◆ gyógytestnevelés

SZAKKÖRÖK

- ◆ énekkar
- ◆ közlekedési
- ◆ nyelvi szakkör
- ◆ néptánc
- ◆ akrobatikus tánc

VERSENYEK

- ◆ tanulmányi: helyi, területi, megyei, országos szintig felmenő,
- ◆ OM Közlöny szerint,

HÁZI BAJNOKSÁGOK

- ◆ különböző sportágak keretében,

HÁZI VERSENYEK

- ◆ a tanulmányi és kulturális területi versenyek előtt,

JELES NAPOK

- ◆ Nemzeti ünnepek

TANULMÁNYI KIRÁNDULÁSOK (SZMK szervezésében)

MÚZEUMLÁTOGATÁSOK, SZÍNHÁZLÁTOGATÁS

DIÁKÖNKORMÁNYZAT PROGRAMJAI

- ◆ Mikulás
- ◆ Farsang
- ◆ Gyermeknap
- ◆ Papírgyűjtés
- ◆ Táborok

Az iskolában a nevelési és oktatási célok megvalósítását még az alábbi tanítási órán kívüli tevékenységek segítik:

Fontos feladat az iskola névadójának, Tamási Áron emlékének ápolása:

Ezt szolgálja az évenkénti megemlékezés a névadó születésnapjáról.

Iskolai ünnepek, megemlékezések a következő alkalmakkor: tanévnyitó, Október 6, Október 23., Karácsony, Magyar Kultúra napja, Farsang, Nőnap, Március 15., Anyák napja – osztálykeretben, Pedagógusnap, Ballagás, Mikulás, Költészet napja, Táborok, osztálykirándulások, klubdélutánok szervezése, szervezéskor fontos, hogy minél több gyereket mozgósítsunk.

Diákönkormányzat: A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőjére a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységek segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját a 1-8. Osztályokból megválasztott küldöttekből álló diák önkormányzat vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola igazgatója által megbízott nevelő segíti.

Napközi otthon, tanulószoba: A közoktatási törvény előírásainak megfelelően – ha a szülők igénylik – az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban az 1-8. Évfolyamon napközi otthon működik. A tanítási szünetekben a munkanapokon összevont napközi otthoni csoport üzemel, ha ezt a szülők legalább 10 gyermek számára igénylik.

Diákétkeztetés: A napközi otthonba felvett tanulók napi háromszori étkezésben (tízórai, ebéd, uzsonna) részesülnek. A napközibe nem járó tanulók számára igény esetén – ebédet (menzát) biztosít az intézmény. Az iskola fenntartója által megállapított étkezési térítési díjakat az iskolában kell befizetni.

Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások: Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes tantárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik.

A 7. és 8. évfolyamon a továbbtanulás, a középiskolai felvételi elősegítése: a tanulók csoportbontásban tanulhatják a magyar nyelv és irodalom, valamint a matematika tantárgyakat. További tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével minden tanév áprilisában az iskola nevelőtestülete tájékoztatja a diákokat.

- Az 1-6. évfolyamon az egyes tantárgyakból gyenge teljesítményt nyújtó tanulók képességeinek fejlesztésére heti két felzárkóztató órát szervezünk.
- A 7-8. évfolyamon a továbbtanulás, a középiskolai felvétel elősegítésére a gyenge eredményt elért tanulók részére felzárkóztató, a jó tanulók részére képességfejlesztő órákat tartunk magyar nyelv és irodalom, matematika tantárgyakból. További tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások indításáról az iskola nevelőtestülete dönt.
- Az SNI tanulók rendszeres fejlesztő, ill. rehabilitációs foglalkozáson vesznek részt, a HHH tanulók egyéni fejlesztésben részesülnek, az útravaló ösztöndíjban résztvevők külön megsegítést kapnak.

Az iskolai sportkör: Az iskolai sportkör tagja az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzés, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

Szakkörök: A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – az előző tanév végén az iskola nevelőtestülete dönt. (Szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja aki nem az iskola dolgozója.)

Versenyek, vetélkedők, bemutatók: A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi sport művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre készítjük fel. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy szaktanárok végzik.

Tanulmányi kirándulások: Az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesülése, a nevelő munka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szerveznek. A tanulmányi kiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Ideje nem tanítási napra esik.

Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás: Egy – egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Az e foglalkozásokon való részvétel, amely költségekkel is jár, önkéntes. A felmerülő költségeket a szülők fedezik.

A három hetet meghaladó projekt: Új kompetenciák és képességek jelennek meg: együttműködés, szolidaritás, felelősségvállalás, önértékelés, kommunikáció. Fontos a produktum létrehozása. Címe: A Mátra és a Bükk között. A projekt a kötelező tantárgyakhoz is kapcsolódik, és tanórán kívüli feladatokat és tevékenységeket is követel. Minden évben a második évfolyam feladata.

Témahét: A témahét alatt a tanulók új ismereteket szereznek Pétervására történelméről, híres szülöttéről, építészeti, kulturális és idegenforgalmi értékeiről. A téma feldolgozása tanórákon, ill. tanórán kívül történik. Témája: Pétervására múltja és jelene. Ezen belül: a városhoz

kapcsolódó történelmi dokumentumok gyűjtése, paraszti életmód és hagyományok, kulturális, építészeti és történelmi emlékek Pétervásárán. Minden évben a hatodik évfolyam feladata.

Szabadidős foglalkozások: A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház, múzeumlátogatások, klubdélutánok, táncos rendezvények stb.). A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülők fedezik.

Iskolai könyvtár: A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

12. Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata:

A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók – tanári felügyelet mellett – egyénileg vagy csoportosan használják.

Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata. A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók – tanári felügyelet mellett – egyénileg vagy csoportosan használják.

Hit- és vallásoktatás. Az iskolában a területileg illetékes, bejegyzett egyházak – az iskola nevelő és oktató tevékenységétől függetlenül – hit – és vallásoktatást szervezhetnek. A hit- és vallásoktatáson való részvétel a tanulók számára önkéntes.

13. A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái

1. A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:
 - az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
 - a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül
 - az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

2. A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzetten keresztül írásban) tájékoztatják.

3. A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy a szülői munkaközösséggel.

4. A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:
 - az iskola igazgatója legalább félévente egyszer a szülői munkaközösség választmányi ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleteken
 - az osztályfőnökök folyamatosan a szülői értekezleteken.

5. A szülők és pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

◆ *Családlátogatás*

Feladata: a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.

◆ *Szülői értekezlet*

Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása
- a szülők tájékoztatása:
 - az iskola céljairól, feladatáról, lehetőségeiről
 - az országos és helyi közoktatás – politika alakulásáról, változásairól
 - a helyi tanterv követelményeiről
 - az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról
 - saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról
 - az iskola és osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról
- a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatója felé
- *Fogadóóra*

Feladata:

A szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy – egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, a szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.).

- *Írásbeli tájékoztató*

Feladata:

A szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai és osztály szintű programokról.

◆ *Nyílt tanítási nap*

Feladata:

A szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

A szülői értekezletek, a fogadóórák és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével vagy a szülői munkaközösséggel.

◆ *Integrációs program*

Háromhavonkénti értékelés az IPR keretein belül.

Feladata:

A szülő, a tanuló és a pedagógus együtt beszél meg a problémákat, értékelik az elmúlt három hónapot, és meghatározzák a feladatot.

◆ Három hetet meghaladó projekt és témahét:

Feladata:

Az együttműködés növelése érdekében aktív részvétel: anyaggyűjtés, kiállítás stb.

◆ Weblap:

Feladata:

A dokumentumok nyilvánosságának biztosítása, betekintés az iskola életébe.

14. Sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása

„1993. évi LXXIX. tv. Kt. 121. § (1) 29. pont:

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

- a) testi, értékiszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességgel küzd.
- b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.”

A felülvizsgálat alapján készített szakvélemények megállapítják:

- a) a sajátos nevelési igény fennállását
 - a megismerő funkciók vagy viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenessége miatt
 - a megismerő funkciók vagy viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességgel küzd
- b) a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség fennállása

A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások (Kt. 52. §. (6) bekezdés) mellett – a megismerő funkciók vagy viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenessége miatt sajátos nevelési igényű körbe tartozó gyermekek, tanulók részére – a fejlesztő foglalkoztatásra való jogosultság jelenik meg.

A fejlesztő foglalkoztatásnak a Kt. 52. §. (6) bekezdésének b) pontjában meghatározott időkeret terhére történő – szakértői és rehabilitációs bizottság által készített

szakvéleményben foglaltak szerinti – megszervezését kell biztosítani. A fejlesztő foglalkoztatás az iskolai nevelés és oktatás keretében valósul meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók a többi gyerekkel, tanulóval együtt történő nevelését, oktatását lehetőség szerint meg kell szervezni. Természetesen, a tanulók szakvéleményében meghatározottakat kell figyelembe venni és ennek megfelelően kell a szakembert kiválasztani.

Fontos feladat azoknak a gyerekeknek, tanulóknak iskolai ellátása, akik a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdenek. Lényeges, hogy ezek a sajátos nevelési igényű tanulók csak a többi tanulóval közösen vehetnek részt az iskolai nevelésben, oktatásban.

A megismerő funkciók és viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő tanuló:

- különleges gondozást biztosító ellátásra jogosult, rehabilitációs célú tanórákon heti 3 órában fejlesztést kap
- enyhe fokban értelmi fogyatékos, tanulásban akadályozott tanuló, különleges gondozást biztosító ellátásra jogosult, rehabilitációs órakeret terhére kell fejleszteni, a kötelező tanóra 15 %-a
- középsúlyos értelmi fogyatékos, értelmileg akadályozott tanuló, heti 8 tanórás rehabilitációs célú fejlesztésben részesül

Ha szakértői vélemény külön nem rendelkezik, minden tanulót integráltan oktatunk.

„Az értelmi fogyatékos (szűkebb értelemben véve) a központi idegrendszer fejlődését befolyásoló örökletes és környezeti hatások eredőjeképpen alakul ki, melynek következtében az általános értelmi képesség az adott képesség átlagától – az első évektől kezdve – számottevően elmarad és amely miatt az önálló életvezetés jelentősen akadályozott.” (Czeizel, Lányiné, Rátay)

Ezzel összhangban a célcsoport igényeinek akkor tudunk megfelelni, ha tantervünk és tevékenységeink egyik céljaként megjelöljük a szocializáció elősegítését. Ennek feltételei közül kettőt emelünk ki: jó és eredményes kommunikáció, eredményes és jó problémamegoldás. Célunk tehát a jól és eredményesen kommunikáló gyermek, aki felismeri, elemzi és megoldja problémáit, ismeri és alkalmazza a problémamegoldás menetét; aki szeret beszélni, írni, olvasni, számolni, énekelni, táncolni, stb. olyan gyermekeket nevelünk, akiknek céljaik vannak, képesek és céljaikat megvalósítani. A megvalósítás során segítséget tudnak kérni, eszközöket és ismerethordozókat tudnak használni.

Célunk, hogy a gyermek az iskolában jól érezze magát; az egészséges, tiszta, barátságos és gyermekközpontú környezet megteremtése.

A szocializáció szempontjából alapvető az a mintakövetés, amely szűkebb és tágabb környezetben eredményes életvezetést tesz lehetővé. Célunk tehát az eredményes életvezetés begyakorlása. Olyan minták közvetítése, olyan részcélok kitűzése, melyek a valóság, a környezet, a társak, a szülők és a szűkebb környezet elvárásait is magukba építik. Céljaink és mintáink, elvárásaink nyomán követhetőek legyenek.

14.1. Az értelmi fogyatékos tanulók speciális képzésére vonatkozó általános célkitűzések

- Az általános műveltség megalapozása az életkor, a tanulási akadályoztatás, a fejlettség figyelembevételével.
- A tanulók szociális képességének, viselkedésének, magatartásának formálása a konfliktusmentes társadalmi beilleszkedés érdekében.
- Az alapvető tanulási képességek fejlesztése az ismeretek megszerzése, továbbtanulás érdekében.
- Az állóképesség, az erőnlét fokozása, a kitartás, az akarat fejlesztése.

- Az önmaga és társai másságának elfogadása, felismerése, törekvés a fejlődésre, a kompenzáló, a karbantartó technikák, megoldások, korrigáló gyakorlatok elsajátítása és annak kitartó végzése.
- Az általános emberi értékek megismertetése, azonosulás a fejlettségnek megfelelően.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése, egyénre szabott tanulási módszerek és technikák kiépítése hosszabb időkeretek biztosításával.
- A testi és lelki egészség megóvása, a maradandó testi és lelki állapotváltozás megismertetése, elfogadtatása – a kompenzáló korrigáló technikák gyakorlott birtoklása.
- A jól működő képességek tudatos fejlesztése, értékeik, adottságaik megismerése, önbecsülésük erősítése.

15. Az általános célkitűzések teljesülésének kritériumai

- Eredményes, sikeres ismeretelsajátítás önmaga képességeihez mérten.
- Kulturált érintkezési formák birtoklása, azonosulás a szerepeivel, írott és íratlan szabályok betartása, társas kapcsolatok fenntartása, illemszabályok elsajátítása, önuralom, a konfliktuskezelő technikák birtoklása.
- Reális önismeret, önelfogadás, biztos tájékozódás a környezetben.
- Továbbfejleszthető, továbbépíthető tudás – az egyéni adottsághoz, a sérüléshez viszonyítottan –, törekvés a továbbtanulásra, a szakmaszerzésre reális tervek és elképzelések talaján.
- Önmaga és a társak másságának pontos ismerete, megértése, türelem, a mások hátrányos helyzetével való visszaélés elkerülése.

- A szokások, a hagyományok elfogadása, más értékek tisztelete, az erkölcsös viselkedés és megnyilvánulás a társakkal szemben.
- A népcsoport, a gyökerek elfogadása szégyen nélkül, az értékek felismerése, óvása.
- A rongálás megfékezése, elítélése saját helyzettől, képességtől függően.
- Részvétel az iskola közösségeinek életében, kötődés a társakhoz, felnőttekhez; büszkeség az iskolai hovatartozásban, oldott viselkedés az iskolai környezetben.

15.1. Nevelési-oktatási és képzési célok életkori szakaszokhoz rendelve

15.1.1. Kisiskoláskor

- Az iskolai élet, a társas kapcsolatok szokásrendjének pontos elsajátítása.
- A feladat- és szabálytudat erősítése.
- Az érdeklődés, az aktivitás, a tevékenység iránti igény felkeltése, ébrentartása.
- A saját fejlődési ütem és fejlesztési korlát elfogadása, önismeret alapozása.
- A közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása.
- Az alapvető kultúrtechnikák elsajátítása, a kommunikáció fejlesztése.
- A játék megszerettetése, a szabályjátékok, didaktikai játékok örömeinek megélése, a kortárs csoport felfedezése.
- Gazdag élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez, a képességfejlesztéshez, a tartós emlékezethez.
- A személyiség értelmi, érzelmi, akarat oldalának erősítése.
- A kulturális, a szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése, felzárkóztatás.

15.1.2. Serdülőkör

- Az önismeret erősítése, reális kép kialakítása önmagáról, lehetőségeiről, korlátairól.
- A megnyilatkozás, a véleménynyilvánítás elsajátítása.
- Ismeretszerzés a továbbtanulási lehetőségekről, a pályaválasztásról.
- Az általános műveltség elemeinek gazdagítása, ismeretek szélesítése, megerősítése.
- Az önálló életvitel, a társadalmi beilleszkedés módjainak, lehetőségeinek megismerése, gyakorlása.
- Felkészítés a társadalmi szerepekre, a magánélet szerepeire, a konfliktusmentes kapcsolatépítésre, szocializációra.
- Az önálló tanulás elsajátítása, a megismerés módszereinek, műveleteinek gyakorlott alkalmazása.
- Egészségmegőrző, környezetóvó attitűd kialakítása.
- A jól működő képességek fokozott fejlesztése, a sérült képességek korrigálása, kompenzálása.
- A személyiség érzelmi akarati oldalának stabilizálása.
- A nagy egyéni különbségek, a másság elfogadása.
- A kulturális, szociális hátrányok folyamatos leküzdése, visszavezetés a nem fogyatékos fiatalok korcsoportjaiba, a befogadás, az elfogadás erősítése a szülőkkel, a családokkal közösen.
- A célok teljesítésének konkrét formái a helyi tantervben, a tantárgyak tanterveiben és értékelési egységeiben jelennek meg évfolyamokra lebontott formában.

16. A tanulási képességek fejlesztésének célja és feladata a habilitációs, rehabilitációs célú foglalkozásokon

16.1. Első pedagógiai szakasz

Az első pedagógiai szakaszban (1-4. évfolyam) a habilitáció, rehabilitáció kiemelt célja a megismerő képesség, az emlékezet, a figyelem fejlesztése az észlelés-képzés folyamatain keresztül, a cselekvésszabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása, a beszéd formai és tartalmi oldalának megerősítése.

Gondolkodási képességek fejlesztése

Fejlesztési feladata a pontos érzékelés kialakítása: tárgyak, személyek, jelenségek felismerése, megnevezése, felsorolása;

- *összehasonlítás*: tárgyak, tárgyképek tulajdonság szerinti összehasonlítása (szín, alakforma, nagyság, mozgás, mennyiség) a feltárt lényeges tulajdonság alapján a hasonló és megkülönböztető jegyek, többszemontú összehasonlítása, stb.;
- *differentiálás*: tárgyak, személyek, jelenségek, mennyiségek csoportosítása a jellemzők alapján, a jellemző jegyek említésével, megkülönböztetés a minőség és a mennyiség alapján, rendezés pl. nagyság, szín, színárnyalat, mozgás szerint.

A gondolkodási funkciók fejlesztése nem nélkülözheti az emlékezet, a figyelem, a koncentráció folyamatos fejlesztését. Az emlékezet személyek, tárgyak, szimbólumok megjegyzése, felsorolása, egymásutánisága, szekvenciák megjegyzése, cselekedetekre, cselekvésre, történésre visszaemlékezés, tárgyakhoz, személyekhez kapcsolódó tevékenység felidézése, stb.

Figyelem: egyszerű, majd bonyolultabb utasítások végrehajtása, meghatározott cselekvés elvégzése, gyors reagálás az utasításokra, többféle mozgás vagy cselekvés végrehajtása egymásután, összpontosítás a feladatra, céltudatos feladatvégzés, próbálgatás, önellenőrzés.

A motoros képességek fejlesztése

A motoros képességek fejlesztésének célja és feladata a testvázlat kiépítése, a különböző testhelyzetek tudatos érzékelése, változtatása, a testrészek mozgatása különböző testhelyzetekben, a saját testhez viszonyított irány- és térbeli helyzet felismerése, stb.

Finommozgás fejlesztése, vizuomotoros koordináció kialakítása; nagymozgások lendületes végzése, egyensúlygyakorlatok, ügyességi gyakorlatok, stb.

Mozgáskivitelezés – tempó, erősség, ritmus szerint.

Tér- és időbeli tájékozódási képesség alakítása

Térbeli hely és helyzet felismerése, megnevezése – fent-lent, elől-hátul, közepén, stb. Térbeli helyzetek megfogalmazása – relációs szókincs fejlesztése.

Időbeli tájékozódás: történésekre, cselekvésekre visszaemlékezni – időpont (mikor?); időköz (megtől meddig?), az idő ritmusa, a természet ritmusa, ritmikusan ismétlődő állapotok megfigyelése, stb.

Kommunikációs képességek fejlesztése

A beszédindíték, a beszédkedv fokozása, ösztönzés a kommunikációra. A beszéd technikai részének fejlesztése beszédmintával, gyakorlatokkal, mint: a tagolt beszéd, a helyes légzés, a todalékok pontos, tiszta ejtése, a szünettartás.

A fonematikus hallás fejlesztése a beszédhelyzethez alkalmazkodó hangerő, hanglejtés, beszédtempó és ritmus megtanításával, gyakorlásával.

A szókincs gyarapítása, aktivizálása. A tanult ismeretkörhöz kapcsolódó szógyűjtés, a kifejezése, a fogalmak beépítése a tanuló aktív szókincsébe.

Az olvasás-írás tanulásában mutatkozó fejlődési lemaradások, nehézségek leküzdésének feladatai: az olvasás irányításának gyakorlása, sortartás, sorváltás, magánhangzók differenciálása (időtartam, ajakállás, artikulációs mozgás szerint), mássalhangzók megkülönböztetése (zöngés, zöngétlen, betűfelismerési gyakorlatok, hanganalízis, összeolvasási gyakorlatok, stb.).

2009/2010. tanévben 1. osztályban bevezettük a szövegértés-szövegalkotás kompetencia alapú oktatást a magyar órák teljes tanórai lefedettségével. Implementációja a helyi tanterv része.

Írásmozgás fejlesztése

A ceruzafogás, görcsös, szaggatott, lassú írásmozgás korrekciója, írásmozgások egymásutánjai, mozdulatok gyakorlása, a fonetikus írás hibái, a hangok, a betűk közötti asszociáció megerősítése, stb.

Szociális képességek fejlesztése

Pontos diagnózis kialakítása a viselkedés elemzése nyomán. Megfelelő kötődések, viszonyulások kialakítása, szabályok felismerése, értelmezése, betartása, a társas viselkedés formáinak ismerete, gyakorlása, önfegyelem kialakítása. A kulturális hátrányokból eredő viselkedési formák. Megváltoztatása.

16.2. Második pedagógiai szakasz

A második pedagógiai szakaszban (5-8. évfolyam) az első pedagógiai szakaszban felsorolt korrekciós területek és feladatok ismétlődnek, de tartalomban, mennyiségben követik a tanulók életkori sajátosságait, a tanulók fejlettségét, az elvárható tudást.

A felsoroltakon túl a rehabilitáció, a rehabilitáció kiemelt területe és feladata: gondolkodási képességek, tanulási képességek, kommunikációs képességek fejlesztése.

Gondolkodási képességek fejlesztése

Feladat: az újonnan szerzett és a már meglévő ismeretek közötti kapcsolat kialakítása, a lényeges – megegyező és eltérő jegyek kiemelése, összehasonlítások, eltérések, különbségek megfogalmazása, differenciálása, a relációkban való gondolkodás.

A verbális szint megerősítése, gyakorlása feladatokon, műveleteken, feladat- és műveletrendszerekben (az általános, a különös, a fölé-, mellérendeltség, egyidejűség, a szempontváltás, a megfelelő gyűjtőfogalomba való besorolás, stb.).

Tanulási képességek fejlesztése

Feladat: a szándékos tanulás, az önálló, a meghatározott célra irányuló tanulás kialakítása, önálló tanulási módszerek, technikák gyakorlása, az önellenőrzés formái, a koncentráció a tanulás idején – zavaró ingerek kiszűrése, a kudarc, a nehézség leküzdése, újrakezdés, próbálgatás, ismétlés, stb.

Kommunikációs képességek fejlesztése

Feladat: az összefüggő beszéd megerősítése, javítása sokféle kommunikációs helyzetben, valóságos nyelvi nehézségek kialakítása konkrét tanulási folyamatban, a nyelvi megnyilatkozások tartalmi-formai alakítása, szövegalkotás szóban, írásban, grammatikai gyakorlatok, a helyesírási hibák elemzése, okfeltárás (hiányos szabályismeret, a gyakorlás, az automatizáltság hiánya, beszédhiba következménye), az okokra irányuló fejlesztő feladatrendszer, stb.

A korrekatív pedagógiai fejlesztés a megelőző évekre alapozva folytatódik. A fejlesztésnek fokozottabban kell szolgálni a harmonikus személyiség alakítását, az önfegyelmet, a tudatos magatartást, a céltudatos feladat- és munkavégzést.

A társadalmi beilleszkedés érdekében elsődleges feladat a társas kapcsolatok fejlesztése, a konfliktus kerülő és feloldó magatartás erősítése, felkészítés a családi szerepekre, az önálló életvezetésre. A szabályok, normák elfogadása is hozzátartozik a korrekatív célú fejlesztéshez. A kognitív képességek fejlesztésében a verbális szint megerősítése kerül előtérbe, a műveletek, feladatmegoldások menetének értelmezése, a szabályok alkalmazása analóg feladatokra, ok-okozati összefüggések keresése, a rendszerezési, a kommunikációs képesség fejlesztése, a történelmi időben való tájékozódó képesség megerősítése. Törekvés a kulturális, szociális hátrányok felszámolására, a kortárs csoportba történő visszavezetésre, beilleszkedésre.

A továbbtanulás feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az adott évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Amennyiben a tanuló 1-1 tantárgyból az évfolyam követelményeit nem teljesítette, úgy engedélyt kaphat a követelmények 2 év alatt történő teljesítésére, ha ezt sérülése, a képesség fejlődésének üteme és a tanuló egészségi állapota indokolja.

A továbbhaladáshoz a pedagógiai szakaszhoz rendelt minimális teljesítményt kell alapul venni, valamint az egyes tantárgyak tanterveiben évfolyamszinten meghatározott követelményeket szükséges teljesíteni.

A KTV. 30.§. (9)-nek megfelelően a sajátos nevelési igényű tanulót, ill. a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulót a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleménye, javaslata alapján az igazgató mentesítheti egyes tantárgyakból, tananyagrészekből az értékelés és minősítés alól.

17. Nem szakrendszerű oktatás megszervezése

Nem szakrendszerű az oktatás, ha a tanulók részére a tantárgyakat, illetve a tantárgyak nagyobb körét egy, tanítói végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező pedagógus tanítja. (kt. 121.§ (34.)

A *nem szakrendszerű* oktatásnak az alapozó szakaszra történő kiterjesztésére elsősorban azért került sor, mert az utóbbi évtizedben több hazai és nemzetközi felmérés -a magyar tanulók szövegértés-olvasás és a problémamegoldás-matematika területén elért eredményei alapján - hiányosságokra hívta fel a figyelmet (PISA-2000, PISA-2003, PIRLS 2001, országos kompetenciamérések). Az is kiderült, hogy azoknak az angol-szász és skandináv országoknak a 15 éves tanulóit, amelyeknél az iskolai oktatás alapozó időszaka hat évig tart, lényegesen jobb eredményeket értek el a PISA vizsgálatokban, mint azon országok tanulóit, akik négy éves időtartamú iskolai alapozó oktatásban vettek részt. A vizsgálati adatok tehát mind az olvasásmegértés, mind a problémamegoldás területén az alapozó pedagógiai szakasz fontosságára mutatnak rá.

A kt. 2003. évi és 2006. évi módosításának tehát az is volt a célja, hogy az általános iskola 5-6. évfolyamain a tanítói (alsó tagozatos, nem szakrendszerű) tanulószervezés időt és teret nyerjen, valamint a tanári (felső tagozatos, szakrendszerű) és a tanítói tanulószervezés keveredhessen - méghozzá iskolánként, sőt osztályonként eltérő mértékben, ahogy azt a kt. 8.§ (3)-ban meghatározott időkeretek is szabályozzák.

Az 5. és 6. évfolyamon (az alapozó szakaszban) a rendelkezésre álló tanítási időkeret 25-50%-át *nem szakrendszerű* oktatás keretében, az iskolai alapozó funkciók hatékonyságának a növelésére kell fordítani a kt.8.§ (3) alapján. A tanítási időkeret 20 %-ban készség, képességfejlesztéssel dolgoznak a pedagógusok. A törvényhely arra ad lehetőséget, hogy az alapozó funkciók tanítása az alapozó szakaszban az 5-6. évfolyamokon a korábinál több időben folyjon, és esélyt adjon arra, hogy eredményesebb is legyen. A kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozásokra rendelkezésre álló időkeret fennmaradó 75-50%-ában pedig a korábbi évek gyakorlathoz képest csökkent időben kezdődhet el, illetve folytatódhat a tantárgyi (szakrendszerű) tanítás az 5. és a 6. évfolyamon.

A nem szakrendszerű oktatásban résztvevők körének meghatározása: az évfolyamon tanuló teljes osztály ill. a pedagógusok által javasolt tanulók, akiknek szülei egyetértenek vele.

Időkeret: óraterv alapján. A fejlesztés pedagógiai feladatához felhasznált tantárgyak matematika, magyar nyelv és irodalom, természetismeret, testnevelés, ének és rajz.

17.1. Kiemelt fejlesztési irányok, célzott készség - képesség területek a 10-12 éves korú tanulók vonatkozásában az alábbiak lehetnek:

Alapkészségek: olvasáskészség, íráskészség, elemi számolási készség, elemi rendszerező képesség és elemi kombinatív képesség. A 4. évfolyamos tanulók teljes körében végzett 2006. évi országos felmérés azt mutatja meg minden iskola számára, hogy hol tartottak a 4. évfolyam végén az adott iskolában, 2006-ban negyedik évfolyamon oktatott tanulóik az optimális használhatóság kritériumához képest. Megtudhatja minden iskola, hogy az adott értékelés pillanatában hol tartottak a vizsgált osztályai, illetve az adott iskola egésze, továbbá hogy és a közoktatási rendszer többi szereplőjéhez képest melyek a szignifikáns eltérések. Fontos továbbá, hogy megtudhatták, mekkora utat kell még bejárni az optimális használhatóság kritériumának eléréséig.

Az **olvasáskészség**, vagyis a szövegértő, élményszerző olvasás kritikus feltétele az optimálisan fejlett, optimális használhatóságú olvasáskészség (olvasástechnika). Amíg a betűző olvasáskészséget nem tudjuk gyakorlott olvasáskészséggé fejleszteni, addig az olvasásképeség, a szövegértés továbbra sem sajátítható el.

Az **íráskészség** a kézírással működő írásbeli kifejezés, közlés kritikus feltétele, amely a tevékeny iskolai tanulás ma még nélkülözhetetlen eszköze. Gyakorlottság szerint kétféle íráskészség létezik: rajzoló és kiírt íráskészség. A jól működő rajzoló íráskészséggel a nyelv milliónyi szavának bármelyikét le tudjuk írni. Ez a fajta íráskészség azonban csak nagyon lassú, a betűk rajzolására koncentráció írást tesz lehetővé, gyakorlati célra használhatatlan. Mivel a 4-5. évfolyamon már használni kellene az íráskészséget, gyakorlatlansága miatt alig olvashatóvá esik szét. Épp ebből a problémából kiindulva célszerű lenne az iskolákban az 5., 6. évfolyamokon több gondot fordítani a kiírt íráskészség kifejlesztésére is.

Az **elemi számolási készség** összefoglaló megnevezés alatt a számírás készségét, a mértékegység-váltás és a négy alapművelet 100-as számkörbeli készségeit értelmezzük. A felmérés eredményei lehetővé teszik az elemi számolási készség elsajátítási szintjének (kiépülésének, vagyis az összetevők elsajátításának) értékelését a 4. évfolyam végén a készség kiépülési kritériumához, valamint a közoktatás évfolyamain megvalósuló fejlődési folyamathoz viszonyítva. Belátható, hogy ezeknek az elemi készségeknek az optimális kiépülése és optimális gyakorlottsága nélkül bizonytalan alapokra épül a matematika tanítása, a kutatások pedig azt mutatják, hogy ebben az életkorban az elemi számolási készség fejlettsége szorosan összefügg az intelligencia fejlettségével. Vagyis ezeknek az elemi készségeknek az optimális szintű elsajátítása kulcsfontosságú feladat. Ennek az a feltétele, hogy ismerjük az optimális elsajátítás kritériumait és az azokhoz viszonyítva elért szinteket, de ezek az adatok a 4. évfolyamos országos mérés iskolai jelentéseiből könnyedén kinyerhetők minden iskolában.

Az **elemi rendszerező képesség**, (a Piaget-féle gondolkodási műveletrendszer írásbeli szintjét) az elemi kombinatív képesség (annak elemi írásbeli szintje) iskolai adatai szintén segíthetik az iskolai fejlesztőmunka irányainak kijelölését az egyes tanulók vonatkozásban.

17.2. Az országos mérések iskolai adatai, mint a fejlesztések alátámasztásának eszközei

Az iskolai diákoknak a 4. évfolyamos országos mérésben is vizsgált készségeinek a kiépülését, azoknak mértékét, összetevőinek arányait az országos mérés során az országos eredmények alapján meghatározott elsajátítási szintekhez viszonyítottá a felmérést értékelők. Az iskolai és az országos jelentésben található táblázatok, a 2006. évi 4. évfolyamos diákoknak a 2006. tanév végi átlageredményeit tartalmazzák: az országos átlagot, továbbá a tanulók százalékos eloszlását az öt elsajátítási szint (előkészítő, kezdő, haladó, befejező, optimális) szerint. A százalékos eloszlás a vizsgált csoport fejlesztésének feladataira utal. Például azoknak a tanulóknak, akiknek az olvasáskészsége még előkészítő szinten van, problémáik vannak egyes betűk felismerésével, összeolvasásával. A kezdő és a haladó szintet elért tanulóknak sem megfelelő az olvasáskészsége, nem képesek az olvasás eszközszerű használatára. Viszont a befejező szintet elérők már közel jutottak az optimális szinthez, az alapszókincs legalább 90 százalékát ismerik, illetve gyakorlott olvasóvá fejlődtek. A

mérőeszközök későbbi alkalmazása során a tanulók adatainak ismeretében megtervezhetők a személyre szabott fejlesztés feladatai is.

A helyi tanterveknek az 5-6. évfolyamos *nem szakrendszerű* oktatásszervezés okán történő átdolgozásokor kiemelt figyelmet fordítani az alábbiakra:

- az önálló tanulás, a jegyzetelési technikák tanítására 10-12 éves korban,
- az információszerzés-, és feldolgozás (forrásból tájékozódás, szelektálás, rendszerezés, felhasználás, új kontextusban alkalmazás) képességének fejlesztésére,
- a kommunikációs képességek (Pl: műfajok ismerete, értése, nyelvhelyessége, helyesírása, alkotása hétköznapi helyzetekben) erősítésére,
- a szociális kompetenciák fejlesztésére,
- a térbeli, időbeli, mennyiségi viszonyokban való pontosabb tájékozódásra,
- az 5. és 6. évfolyamokon kialakítandó tanulásszervezés során a módszertani kultúra, azon belül a "tanítói" és a "tanári" módszerek aránya

17.3. Magyar nyelv és irodalom tantárgy

Hétköznapi helyzetekben a negyedik osztály végén képes a gyermek adekvát megnyilvánulásokra: köszönés, megszólítás, kérdés, kérés, társalgás, tájékoztatás. Spontán helyzetben köszön, ismeretlen szituációban megszólít, kér és tájékoztat. A társalgásban kérdez, kapcsolódik a mások által elmondottakhoz. Dramatikus játékokban megfelelő beléptetéssel, a közönség által jól hallhatóan, a mondattípusoknak megfelelő intonációval mondja szövegét. Különbséget tud tenni - a gyakran megfigyelt - közlési stílusok és kifejezésmódok között. Megért egyszerű metakommunikációs jelzéseket. Tisztában van a szavak jelentéshordozó szerepével, toldalékolásával, a mondat- és a szövegalkotás elemi szabályaival, a beszélői szándék kifejezésének módjával, illetve annak megértésével. Az életkorának megfelelő egy oldalnyi szöveget néma olvasás útján megérti és saját olvasata szerint, értelmezi azt. A szövegben egyszerű összefüggéseket felismer, a fontos információkat kiemeli. Ismert tartalmú szövegről felkészülés után képes emlékezetből tömörített összegzést adni. Az olvasottakról véleményt nyilvánít. Rövid szöveget nyomtatott és folyóírással mások számára jól olvashatóan, betűkihagyás és betűcsere nélkül képes írni. Adott vagy választott témáról egy - másfél oldal terjedelmű, értelmes összefüggő szöveget tud leírni. Jelzi a szó- és

mondathatárokat. A mondatvégi írásjelek közül megfelelően használja a pontot és a kérdőjelet.

Begyakorolt szókészletben helyesen jelöli:

- a magán és mássalhangzók időtartamát,
- a tulajdonnevek kezdőbetűjét,
- a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokat,
- a "j" hangot,
- helyesen írja az igekötős igék gyakori eseteit.
- hibátlanul választja el az egyszerű szavakat.

A 4. évfolyamon végzett diagnosztikus felmérés alapján célszerű kiemelni és differenciált fejlesztéssel gondoskodni a felzárkóztatásra szoruló gyermekekről. Ebben az esetben mindjárt év elején tömbösíthető a kt. alapján kialakított *nem szakrendszerű* órakeretben a lehetséges óraszám.

17.4. Matematika tantárgy

Matematikából a kezdő szakasz feladata az alapvető matematikai ismeretek elsajátítása, a problémamentes továbbhaladás biztosítása a tanítás keretében. Az alapozás a matematika kiemelt témaköreiben az ismeretek koncentrikus és spirális bővülését segíti elő. Ezért kiemelten indokolt kezelni azokat a tanítási tartalmakat, amelyekre a következő iskolaszakasz tananyaga épül:

- a természetes szám fogalmát gazdag tartalommal indokolt kiépíteni a tízezres számkörben,
- indokolt segíteni a biztonságos eligazodást a tízes számrendszerben,
- indokolt kidolgozni és fejleszteni a biztonságos szám- és műveletfogalomra épülő számolási készségeket,
- formálni kell a sík- és térbeli tájékozódási képességet,
- alakzatok megismerésével, formai és mennyiségi tulajdonságok felismerésével, egyszerű transzformációkkal kell alakítani a geometriai szemléletet,

- tapasztalati függvények és sorozatok vizsgálatával, ábrázolásával segíteni indokolt a problémalátást, a probléma-megoldási képesség fejlődését,
- valószínűség számítását fejlesztő játékokkal, megfigyelésekkel, kísérletekkel a valószínűségi szemléletet indokolt lehet megalapozni,
- konkrét szituációkkal, példákkal indokolt alakítani a tanulók szemléletét a valóság és a matematikai modell kapcsolatáról.

Az ötödik évfolyamon a természetes számok témakörében nagyon fontos továbbá feltárni a számfogalombeli hiányosságokat (a számok alakja, összehasonlítása, kerekítése, ábrázolása számegyenesen). A műveletvégzés szintjét, a méréseket és mértékváltásokat (idő, tömeg, hosszúság, űrtartalom). A hiányok pótlására a tanév első hónapjaiban feltétlenül szükség lehet, hogy a számkör bővítésére és műveletek tulajdonságainak tudatosítására sor kerülhessen.

18. Egészségnevelési és környezeti nevelési program

18.1. Egészségnevelési program

Bevezetés, helyzetelemzés:

Társadalmunk egyik alapvető gondját ma az életminőség romlása az indokolatlan halálozások számának rohamos növekedése okozza. Megállapítható, hogy a leggyakoribb halál okok rizikótényezői között az egészségtelen életmód, az egészségre káros emberi magatartások szerepelnek. A probléma megoldását az emberi viselkedés alakításában kell keresnünk, azokban az ismeretekben, értékekben, attitűdökben, amelyek a cselekvést előkészítik, a viselkedést meghatározzák. A korábbi állásponttal szemben az egészség nem a betegség hiányát jelenti, hanem egy perceptív, aktív viszonyt az életminőség fejlesztése érdekében.

Az egészségfejlesztés a személyi és szociális fejlődési program egyik kulcseleme, ezért kitüntetett helye van az iskolai nevelés folyamatában. Az egészséges életmód elemeit képező attitűdök már nagyon korán a kisgyermekkorban szerveződnek, majd a személyiségfejlődés során további strukturálódást követően sajátos belső értéket alkotnak. Az attitűd alakításban

alapvető szerep jut a családnak, különösen a szülőknek. A mai átlag család nem mindig tud eleget tenni, vagy gyakran nem fordít elég gondot egészségfejlesztési feladatának ellátására, ezért az ilyen esetekben megnövekedik a nevelési intézmények szerepe. A nevelési intézmények a társadalom szempontjából lényeges és fontos feladatokra szocializálják a fiatalokat. Feladatai közül nagyon jelentőssé vált az egészségfejlesztő funkció. Ennek az összetett feladatnak a jelenlegi iskolai gyakorlat csak kevésbé tud eleget tenni, különösen a kompenzáció vonatkozásában. Kívánatos, hogy az egészségfejlesztés holisztikus szemlélete az alapelvek megfelelően ne csak az egészségnevelési ismeretek oktatásában, egy-egy elszigetelt egészségügyi program vagy valamilyen kampány formájában jelenjen meg, hanem az egész oktató, nevelő munkát hassa át. A lakosság egészségügyi állapotának javítása érdekében készült az „Egészség évtizedének Johan Béla Nemzeti Programja”. A program átfogó keretet ad a prioritások kiválasztásához és megvalósításához. Merít a nemzetközi tapasztalatokból, a WHO 1986-os Ottawai Chartájában megfogalmazott korszerű egészségfejlesztés főbb kulcsterületeit építette be.

Az egészségnevelés alapelvei a következők:

A legszélesebb értelemben vett megelőzés céljait szolgálja,

tervszerű, szervezett és rendszeres tevékenység,

tömegméretű, mert kiterjed a lakosság minden rétegére,

tudományosan megalapozott,

helyes cselekvésre serkentő legyen.

Az egészségnevelés célja a lakosság egészségkultúráltsági szintjének emelésével egyidejűleg olyan tevékenység kialakítása, amely az ismeretet aktív magatartássá formálja. Végző célja, hogy a tanuló megértése a saját egészségvédelmének jelentőségét, és rendelkezzen azokkal a szükséges ismeretekkel, jártasságokkal, amelyekkel környezetét, egészségi feltételeinek javítását, az egyes emberek, valamint a közösség egészségének a védelmét cselekvően megteremti.

18.1.1. Segítő kapcsolatok:

Intézményen belüli kapcsolatok:

Mentálhigiénés – egészségfejlesztő munkacsoport:

Tagjai: egészségnevelésért felelős ig.h.

egészségfejlesztő mentálhigiénikus, biológia szakos tanár

szabadidő-szervező, vöröskeresztes tanár

könyvtáros

GYIV felelős

védőnő

iskolaorvos

Osztályfőnöki munkaközösség tagjai

Szülői munkaközösségek vezetői

Intézményen kívüli segítők:

ÁNTSZ

Mentálhigiénés csoport

Magyar Vöröskereszt területi szervezet

Magyar Vöröskereszt Heves megyei szervezet

Heves Megyei Pedagógiai Intézet

RÉV- Caritas Szenvedélybeteg Segítő Szolgálat

HMRFK Bűnmegelőzési osztály

Kábítószerügyi Egyeztető Fórum

18.1.2. Állapotfelmérés:

Testneveléssel kapcsolatos állapotfelmérés

A mindennapos testnevelés formái a következők: tanórák, tanórán kívüli foglalkozások, edzések, napközis foglalkozások, színterei pedig: iskola.

Könnyített testnevelésben, gyógy-testnevelésben, felmentésben is részesülnek tanulók.

A testi fejlődést a védőnő által készített mérések mutatják, melyet évente végez el.

A tanulók mozgásfejlesztésével, állóképességével kapcsolatos mérési eredmények a Hungarofit (Módszertani szakanyag a tanulók fizikai állapotának egységes méréséhez és minősítéséhez; 4 + 1-es próba), melyet évente 2-szer (okt.31-ig és máj.31-ig) végzünk.

A testnevelés munkaközösség által kidolgozott atlétikai és úszás felmérések évente két alkalommal történik (szeptember, május).

Egészségügyi állapotfelmérés

Orvosi **szűrővizsgálatot** végzünk minden évben a következő osztályoknál: 1., 3., 5., 7., 8. osztály (súly, magasság, vérnyomás, érzékszervi, golyva, teljes, átfogó orvosi vizsgálat)

Ha elváltozást észlelünk szakrendelésre utaljuk, beutalót kap a gyermek. Rendszeresen ellenőrizzük: ha szükséges jár-e szakrendelésre, gyógytornát végzi-e, esetleges diétát betartja-e.

Tisztasági vizsgálatot negyedévente végzünk, természetesen, ha szükséges, akár hetente is. Probléma esetén értesítjük a szülőket, ill. lekezeljük a gyermeket. A személyi higiénéről minden alkalommal beszélünk a gyermekeknek.

A **fertőző betegségek** megelőzése érdekében 6 éves korban ellenőrizzük a BCG heget – átoltottság az iskolában 100%-os, vagyis minden gyermek kapott BCG oltást.

1. osztályban ellenőrizzük az oltási könyvek alapján, hogy megtörtént-e az alapimmunizálás, vagyis minden védőoltást megkapott-e a gyermek.

6. osztályban kampány oltás keretében Di-Te és MMR-oltásban részesülnek.

8. osztályban kapják a Hepatitis B. elleni védőoltást. A fertőző beteget hazaküldjük az iskolából.

Érzékszervi eltérések: az iskola tanulói közül 70 fő visel szemüveget, rendszeres gondozás, ellenőrzés alatt állnak.

3 fő hallássérült- ők rendszeres ellenőrzés alatt állnak.

A mozgásszervi elváltozások a tanulók 14 %-ánál (26 fő) fordul elő, ami az iskola jellegéből adódik (elég alacsony szám). Ezek a gyermekek rendszeresen úsznak, gyógytornát is megajánljuk részükre.

Nagy gondot fordítunk az egészséges táplálkozás propagálására és a többi mozgásra is.

18.1.3. Drog-prevenció

A **tanárok** rendkívül sokat segítenek a drog-prevenációs programok sikeres lebonyolításában. Tantestületünkre jellemző, hogy a kor kihívásainak megfelelő pozitív hozzáállásukkal segítik a kitűzött célok megvalósulását. Feltehetőleg ebben a korösszetétel is meghatározó, hiszen a hatvanfős tanári testület kétharmada negyven év körüli ambiciózus ember, és az igazgató támogató, ösztönző hozzáállása is kedvezően inspirál a feladatmegoldásra.

A prevenációs programok rendszerességének kialakítását egyöntetűen támogatják. Az osztályfőnöki tanmenetbe, egészségnevelési órák keretébe beépítve javasolják a következő évekre a drogmegelőzési órákat. A rendszerességnek azért tulajdonítanak jelentőséget, mert így az évről-évre egymásra épülő, életkori sajátosságoknak megfelelő ismeretekkel bővíthető a gyermekek ismeretanyaga, és fokozható drogokkal szembeni „elutasító” magatartásuk.

A programok összeállításában a következőkre törekednek: sokszínűség, a kiscsoportos foglalkozások, a játékos vetélkedők, a sport (mozgás) beépítése, a dramatikus játékok. A későbbiekre vonatkozóan, javaslatként az önismereti tréningek bevezetését és rendszeres megtartását fogalmazták meg. A hátrányos helyzetű tanulók foglalkozásokba való bevonását nagyon fontosnak tartják. Ezek a gyerekek spontán beszélgetések során nehezen nyílnak meg. Sokszor a gyengébb tanulmányi képességű tanulók között sok tehetséges kezűességű, vagy sportoló akad, akik ilyen alkalmak esetén – például egy sikeres rajz kapcsán – pozitív megerősítést kaphatnak. Kollégáim sikeresnek találnák a külső előadók meghívását is. A gyerekek a megszokott mindennapi arcokon kívül szívesen fogadnak beszélgetésre ismeretlen embereket.

Az osztály tanulóival folytatott beszélgetésekben személyes tapasztalataik segítik munkájukat. Az ismerősök, esetleges családtagok legális droproblémái, az átélt élmények a drog elleni küzdelem hitelességét erősítik.

18.1.4. Célok megfogalmazása:

A pozitív egészségpszichológia elvéből következik, hogy a család az iskola, és más közösségek egyaránt lehetőséget teremthetnek, miszerint rejtett útmutatással nem erőszakos törekvéssel alakíthassuk a ránk bízott gyermekek személyiségét.

A boldog és egészséges felnőtt kor alapja a gyermekkor minőségében rejlik. A kockázati magatartásformák, káros szenvedélyek elkerülése és a kedvező egészségmagatartási formákhoz való pozitív viszonyulás alapja a gyermekkori egészséges önbizalom alapjainak megteremtése. Az egészséges önbizalom kialakítása nem narcisztikus, önimádó beállítódást jelent, hanem a saját képességeiben bízó, önmagáról pozitív képet kialakítani tudó, a folyamatos személyiségfejlődést fontosnak tartó egyén jellemvonása.

Versenyhelyzetben törekedjünk arra, hogy mindenki számára világosak és objektív módon mérhetőek legyenek a szabályok.

Az objektív értékelés nagy előnye, hogy csökkenti az ellenségességet, megtanít elfogadni mások győzelmét anélkül, hogy ellenséges beállítódást szítana.

Az átlátható viszonyok megteremtésének alapja a rend. Ahhoz, hogy ez megszokottá váljék már gyermekkorban, ki kell alakítani egyfajta rendre való igényt. Ez nem vasszigort és merev számonkérést jelent.

A jövőorientáltság a jövőbe vetett bizalom az egészségtudatosság legfontosabb megalapozója. Hinni kell abban, hogy bárhogy is alakulnak életünk eseményei, képesek leszünk kontrollálni saját döntéseinket, s mindig megtaláljuk a legmegfelelőbb utat.

A közvetlen teljesítmények hajszolása mellett szükség van kreatív nevelésre is, amelyek a képességfejlesztés útján közvetlenül visszahatnak a teljesítményre.

A sportnak a kreatív nevelés eszközévé kell válnia, mert ha már gyermekként megtapasztalja valaki az általa előidézett flow állapotot, akkor később sem fordít hátat a rendszeres sportolásnak.

Az alkoholnak, cigarettának vagy drognak szimbólum jellege van. A serdülők számára nem lennének kívánatosak ezek a szerek, ha a felnőttek nem használnák őket. A felnőtteknek – különösen a modell szerepet betöltő orvosoknak, pszichológusoknak, pedagógusoknak – mindent meg kell tenniük, hogy e szerek szimbólum jellege csökkenjen, és más, az egészségre kedvező hatású magatartási minták kerüljenek a helyükre.

A felnőttek mintaként szolgálnak a gyermekek, különösen a serdülők számára. Minden helyzetben arra kell gondolni, hogy vizsgázunk előttük, és még akkor is hatással vagyunk rájuk, ha nem foglalkozunk konkrétan neveléssel.

A társas kapcsolatok minősége egészségi állapotunk egyik meghatározója. A bizalmon alapuló kapcsolatok nélkülözhetetlenek a szociális készségek fejlődéséhez, hiszen a feltétel nélküli szeretet megtapasztalása az önbizalom megteremtésének alapja is.

A csoportmunka segít megismerni a kooperatív kapcsolatépítés lényegét, amely nem másoknak való behódolást, vagy önmagunk álláspontjainak teljes feladását jelenti, hanem az egyéni szempontok és értékek összehangolását.

Az egészségfejlesztési programoknak fel kell fedezniük a pozitív egészségpszichológia nyújtotta előnyöket. Meg kell érteni, hogy az emberek azért fordulnak a káros szokásokhoz, mert valami hiányzik nekik. Nem érzik magukat kiegyensúlyozottnak, nélkülözik a harmóniát, az önbizalmat. Ha a pozitív képességeiket fejlesztjük, személyiségük gazdagodik, és többé már nem lesz szükségük a káros szerekre.

Az egészségfejlesztés – életprogram. Miközben magatartási döntéseinket megváltoztatjuk, jobban odafigyelünk társas kapcsolatainkra, pozitívabban tekintünk a jövő felé és sikeresen megoldunk egy-egy megoldhatatlannak látszó konfliktust – jelentős lépéseket teszünk egészségünk javítása felé.

Az egészségnevelési program célja, hogy a tanulók ismerjék meg az egészségvédelem kiemelt kérdéseit, így:

Az életkorral járó biológiai-, pszichohigiénés-, életmódi tennivalókat

A társkapcsolatok egészségi, etikai kérdéseit,

Az egészségre káros szokásokat (helytelen táplálkozás, inaktív életmód),

Az antihumánus szenvedélyeket,

Az egészséges életvitelhez szükséges képesség fejlesztésének lehetőségeit,

Az egészségérték tudatosítását (figyelemfelkeltés, tájékoztatás, motiváló és aktivizáló egészségérték tudatosítás)

Hosszú távú célok: A Johan Béla Nemzeti Programhoz kapcsolódóan

a dohányzás visszaszorítása

az alkohol- és drog-prevenció

az egészséges táplálkozás érvényesítése

az aktív testmozgás elterjesztése

a Nemzeti Környezetegészségügyi Program végrehajtása

Középtávú célok:

Meg kell tanítani a gyermekeket:

A szenvedélykeltő szerek visszautasítására

A legfontosabb elsősegély-nyújtási feladatok elsajátítására

Apróbb sikertelenségek elviselésére

Konfliktusok megoldására

Korlátokat felállítani és elfogadni

Érzelmeket kifejezni

Kapcsolatokat építeni

Saját erőnyeit és gyengéit felmérni

Ellenállni a reklám nem kívánatos hatásainak és elsajátítani helyes megítélésüket

Az érzéseket kezelni

A pozitív értékrend kialakítására

A jó közérzet, a boldogság és sikeresség szükségletének kontrollálására

Rövid távú célok: A mentálhigiénés munkacsoport éves munkaterve alapján folyamatosan.

18.1.5. A tevékenységek szinterei, módszerei:

Tevékenység	NAT (közös követelmény)	Tanórai	Tanórán kívüli, iskolán kívüli	
Egészségfejlesztés	Testi-lelki egészség harmóniájának kialakítása	Alsó tagozat <i>Természetismeret:</i> személyes higiénia, korszerű táplálkozás	személyiségfejlesztő foglalkozások	
	Magatartások, szokások, pozitív beállítódások segítése		fiatalok bevonása a kortársképzésbe	
	Helyes döntések kialakítása	<i>Technika életvitel:</i> szerszámok, eszközök balesetmentes használata, közlekedési balesetek elkerülése <i>Testnevelés és sport:</i> az egészséges testi fejlődés segítése	"önkontroll vizsgálatok"	
	Sérült, fogyatékos embertársak elfogadása		a másság elfogadása konkrét élményeken keresztül	
	Egészséget veszélyeztető tényezők megismertetése		közlekedésbiztonsági vetélkedő	
	Káros függőséghez vezető szokások elkerülése		drog-prevenációs napok rendezvényei	
	Krizishelyzetbe jutottak segítése		RÉV, Rendőrség	
	Szexuális kultúra --> családi élet --> harmonikus párkapcsolat		Felső tagozat <i>Biológia:</i> egészséget veszélyeztető anyagok hatása, az emberi szervezet	egészségnapok rendezvényei, tiniklub
	az egészséges élet érték!		felépítése és működése <i>Kémia:</i>	elsősegélynyújtó vöröskeresztes foglalkozások

		<p>nikotin és a tudatállapot befolyásoló anyagok veszélyei</p> <p>tápanyagok értékei</p> <p>Technika életvitel:</p> <p>életet védő magatartás</p> <p>Testnevelés és sport:</p> <p>egészséges testi fejlődés segítése</p> <p>Egészségtan:</p> <p>modul követelmény-rendszere</p> <p>Oszt.főn.órák:</p> <p>témák az iskola helyi tantervében</p>	
Társadalmi bűn-megelőzés	Magatartási formák, szokások kialakítása		rendőrség - előadások, vetélkedő bűnmegelőzési tábor
Áldozattá válás elkerülése			drog-prevenációs foglalkozások, civil szervezetek foglalkozásai
Erőszakmentes konfliktus kezelés			Erdei iskola, nyári tábor, személyiségfejlesztő foglalkozások, tevékenység sport egyesületekben

		bekapcsolódás az iskolai versenysportba
--	--	---

A 2009/2010-es tanévben bevezettük az egészséges életmód modult, 2010/2011-es tanévben 1.3.5.7. évfolyamon valósítjuk meg az egészséges életmódra nevelést.

18.1.6. Ellenőrzés, értékelés, újabb célkitűzés:

Az iskolai egészségnevelési programot évenként értékeljük, vizsgálva a megvalósítás arányát.

Ezáltal követhetővé válik, mi az, amit meg lehet valósítani, melyek voltak a sikeres tevékenységek. Ezek alapján – ha szükséges – elvégezzük a célkitűzések módosítását, korrekcióját.

Ha szükséges újabb állapotfelmérést végzünk, majd az újabb információk alapján elkészítjük az intézkedési tervet a következő tanévek egészségnevelési munkájához.

18.2. Környezeti nevelési program

Alapok

18.2.1. Törvényi háttér

A környezeti nevelés fogalma

„ Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, melynek során a gyerekeket felkészítjük környezetünk megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre.

Ezért a környezeti nevelés:

- megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő ill. élettelen környezettel

- kifejleszti a szándékot és képességet a környezet aktív megismerésére
- felkelti az igényt, képessé tesz
- a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására
- összefüggő rendszerben történő értelmezésére, a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére
- a problémák megkeresésére, okainak megértésére
- kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására, és ezáltal a lehetséges megoldások megkeresésére
- az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben
- a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre”

(KöNKomp, 2004)

„ A környezeti nevelés olyan értékek felismerésének és olyan fogalmak meghatározásának folyamata, amelyek segítenek az ember és kultúrája, valamint az őt körülvevő biofizikai környezet sokrétű kapcsolatának megértéséhez és értékeléséhez szükséges készségek és hozzáállás kifejlesztésében. A környezeti nevelés hatást gyakorol a környezet minőségét érintő döntéshozatalra, személyiségformálásra és egy széles értelemben vett viselkedésmód kialakítására.”

(IUCN, 1970)

Az alapelveket szabályzó jogi háttér

- A nemzetközi előzmények közül azt az egyet említjük meg, mely az összes eddigi kezdeményezést magába olvasztja. Az **Egyesült Nemzetek Szervezetének** 57. közgyűlése 2002. december 20-án a 2005 – 2014 közötti évtizedet a *Fenntarthatóságra nevelés évtizedének* nyilvánította. Vagyis a nemzetközi közösség egy teljes évtizedet szán annak a célnak az elérésére, hogy az oktatás minden szintjét és formáját áthassák a fenntarthatóság, a környezet – és az egészségvédelem alapértékei. E cél eléréséhez nagymértékben szolgálják az iskolák környezeti – és egészségnevelési programjai.

- A hazai jogszabályi háttér az **Alkotmány** környezet – és egészségvédelemmel kapcsolatos paragrafusából vezethető le:

18.§ A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

70 § A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

- Az Alkotmányban megfogalmazott alapelvek megvalósulását – többek között – az alábbi jogszabályok és intézkedések garantálják:

A *Környezetvédelmi törvény* (1995.évi LIII. törvény) 54.§1. cikkelye szerint: „...minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”. Az ismeretek terjesztése és fejlesztése állami, illetve önkormányzati feladat.

Magyarország második *Nemzeti Környezetvédelmi Programjában* (2003-2008) önálló tematikus akcióprogram kapott helyet a környezettudatosság növelése érdekében.

A *Nemzeti Fejlesztési Tervben* a fenntarthatóságnak való megfelelés horizontális célként szerepel.

A *Nemzeti Alaptantervről* kiadott 243/2003.sz. kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést.

„ A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.”

2009/2010-es tanévben bevezettük a 2/b. osztályban a szociális, életviteli és környezeti kompetenciaoktatást. Ennek okai: a család szocializációs szerepének csökkenése, gyengülése. A szülők többsége különböző okokból, egyre kevesebb időt tölt gyermekével, saját feladatait az iskolára igyekszik hárítani. Iskolánkra jellemző a magas hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma. Egyre növekvő a cigány tanulók száma, és nehezíti munkánkat a sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatása.

A programcsomag tanórai felhasználásra készül, jellege azonban lehetővé teszi, hogy tanórán kívüli helyzetekben is alkalmazzák.

18.2.2. Erőforrások

a) Személyi

Belső

- iskolavezetőség: támogatja a KN és egészségügyi programot, anyagi forrásokat teremt

- tanárok, tanítók: programok szervezése, lebonyolítása, dekoráció
- osztályfőnöki közösség: évfolyamra lebontva foglalkozik egészségnevelési és környezetnevelési problémákkal (tartalmakkal)
- vöröskeresztes tanár, egészségnevelési és környezetnevelési problémákkal foglalkozik
- technikai dolgozók: programok segítése, beszerzések, szelektív hulladékgyűjtés
- diákok: tantermek rendezése, tisztántartása, hulladékgyűjtés
- DÖK: tisztasági ellenőrzések

Külső

- szülők: programok segítése
- gyermekorvos, védőnő: személyes ráhatás, előadások (környezeti hatások, egészséges életmód)

ALWAYS-program, Procter & Gamble, Libresse, Misszió

- Rendőrség: közlekedési, drog

DADA-program

- Tűzoltóság: felügyelik a tűzvédelmet
- Közművelődési Intézet: Könyvtár
- Családsegítő Intézet
- ÁNTSZ: ellenőriz

b) Anyagi

Saját

- Iskolai tanulói keret
- Költségvetésből
 - Kisebb eszköz- és szakkönyvvásárlás, iskolai környezeti témájú versenyek lebonyolítása, jutalmazás
 - Felújítások: környezetbarát, kulturált környezet megteremtése

Külső

- Alapítvány: tábori támogatás
- Fenntartó biztosítson külön támogatást a környezet- és egészségnevelési programok megvalósításához.
- pályázatok

c) Objektív

- szakkönyv (törekszünk a folyamatos bővítésre)
- szemléltető eszközök (diaképek és videofilmek a környezetvédelemmel kapcsolatban)
- számítógép: környezetvédelmi program témájában több CD is van iskolánk birtokában
- diavetítők

18.2.3. Alapelvek, célok

Alapelvek, jövőkép, hosszú távú célok

- a) Általános célok, értékek a környezeti és egészségügyi nevelésben
- Az egyetemes természetnek (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt.
 - A Föld egészséges folyamatainak visszaállítására való törekvés.
 - A biológiai és bioszféra sokféleségének megőrzése.
 - Érzékennyé tenni a tanulókat a környezet állapota iránt.
 - Testi-lelki egészség megőrzésére való törekvés.
 - Felismerjék a növekedés korlátait (a földi erőforrások végesek)!

b) Az iskola hitvallása

A környezet- és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. Ezért azt valljuk, hogy a környezet védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Ha mi emberek bármilyen módon ártunk környezetünknek, ahhoz azok visszahatnak saját szervezetünk működésére, mégpedig károsan.

Szeretnénk ennek szellemében nevelni iskolánk tanulóit, s továbbá azt elérni, hogy programjainkkal nemcsak a diákokat, hanem a szülők és a környék lakosságának környezet- és egészségtudatos magatartását is (fejleszthetnénk) formáljuk.

Belső terveinket megpróbáljuk hangulatosabbakká tenni, mert úgy gondoljuk, nagyon fontos feltétele a környezeti nevelésnek a barátságos légkör.

c) Hosszú távú célok

Kiemelt fontosságú célok

- fenntarthatóságra nevelés
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések
- helyi és globális összefüggések megláttatása
- elővigyázatosság elvére nevelés

Környezettudatos állampolgárokka válás céljai

- környezettudatos magatartás, életvitel segítése
- felelősség ébresztése a környezet és társadalom problémái iránt
- mikrokörnyezetével szembeni igényesség
- holisztikus szemléletmód kialakítása
- környezet értékei iránti felelős magatartás megalapozása
- tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését
- egészség és környezet összefüggéseinek feltárása
- ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, csökkenteni azok súlyosságát
- családi életre nevelés előkészítése
- helyes fogyasztási szokások kialakítása
- esztétikus környezet és egészséges életmód iránti igény kialakítása
- a környezeti munka, a kiemelkedő teljesítmény megbecsülése
- megértetni, hogy a természet rendszerében minden élőlény és életforma között kölcsönös függőség alakult ki.

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása tanulóinkban

Ilyenek:

- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód
- problémamegoldó gondolkodás
- kreativitás
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia kialakítása, fejlesztése
- értékelés, mérlegelés készsége
- vitakészség, véleményalkotás
- legyen számukra természetes a takarékos anyag-, víz- és energiafelhasználás
- ismerjenek meg környezetbarát anyagokat.

Konkrét célok és feladatok

Rövid távú céljaink tervezésében figyelembe vesszük, hogy a hosszabb távú célok megvalósításához milyen lépések vezetnek.

a) Innováció

- Témahét: Pétervására története című projekt.
- Három hetet meghaladó projekt: A Mátra és a Bükk között című projekt.
- Tantestületünk tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához – személyes példamutatással
- Ismerjék meg tanulóink környezetünk, településünk természeti és építészeti értékeit
- Óvjuk, védjük környezetünket
- Nagyobb gondot szeretnénk fordítani a madárvédelemre, etetők és eledel kihelyezésével.

- Bevezetjük iskolánkban az úgynevezett „téma napot”, mely kizárólag a víz témáját dolgozza fel, a víz világnapján, március 22-én. Külső előadók meghívásával.
- Iskolánk környékét virág-, illetve faültetéssel szeretnénk szebbé varázsolni.
- Szeretnénk elérni, ha az iskola környékén több szeméttárolót helyezne el az önkormányzat.
- Részt veszünk a szelektív hulladékgyűjtésben.

b) Hagyományaink ápolása

- Iskolánk tisztaságának javítása érdekében a DÖK tisztasági versenyt hirdet minden évben. Ezt szeretnénk még hatékonyabbá tenni.
- Az osztályfőnöki órák kiemelten foglalkoznak környezetvédelmi- és egészségnevelési témákkal minden évben.
- Részt veszünk a rendőrség által szervezett DADA-programban.
- Részt veszünk az egészségnevelési versenyek közül a „Fogápolási” vetélkedőkön.
- Legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek átadására nagy gondot fordítunk. Külső előadókkal pl. védőnő, egészségügyi szakközépiskolából, videofilmek vetítésével.
- Minden évben szervezünk nyári úszásoktatást.
- Évente egy alkalommal tartunk sportnapot.
- Területi és megyei szervezésű sportversenyeken szép eredményekkel veszünk részt.

c) Szaktárgyi célok

- A szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre.
- A hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon (pl.: környezetszennyezés hatása, stb.)
- Mindennapos testedzés bevezetése
- Egészséges életmód modul 1.3.5.7. osztályban

18.2.4. Tanulásszervezési és tartalmi keretek

Tanórai keretek

- tantárgyakba építve
- tanulmányi kirándulás
- sportnap
- napközis foglalkozások
- testnevelés
- egyéb (pl.: terem esztétikus díszítése, szellőztetése, tisztasága, tanulók helyének $\frac{1}{4}$ évenkénti változtatása, újrahasznosított papíron való dolgozás, stb.)

Egyes tantárgyak kiemelt környezeti nevelési lehetőségei. Részletesebben minden tantárgy tanmenetében megtalálható.

Magyar nyelv és irodalom

Alsó tagozat

- Ismerjék meg közvetlen természetes és mesterséges emberalkotta környezetünk értékeit bemutató irodalmi alkotásokat.
- Egy táj megismerésekor képesek legyenek kifejezni érzelmeiket, alkalmazva a magyar nyelv szépségét.

Felső tagozat

- Ismerjék meg az anyanyelv gazdagságát, a tájnyelv, köznyelv, irodalmi nyelv egymásra hatását, s mindezt alkalmazni tudják a környezettel való kapcsolatteremtésben.
- Törekedjenek az anyanyelv védelmére.
- Növeljük a környezethez való pozitív érzelmi közeledést a környezet- és természetvédelmi témájú könyvek megismertetésével.
- Fejlesszük az esztétikai és erkölcsi érzékenységet.

Történelem

- Ismerjék meg helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete.
- Értség meg az egész világot érintő globális problémákat és érezzék az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladataikat a problémák elhárításában, csökkentésében.

- Tudják, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra és az életmódra.
- Tudják, hogyan, mikor és milyen emberi beavatkozások révén alakult át a természet.

Idegen nyelv

- Legyenek érzékenyek hazai környezeti problémákra, és ismerjék a nyelv segítségével más országok hasonló gondjait.
- Váljanak érzékennyé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével.
- Alakuljon ki a nemzetközi felelősség a környezettel szemben.

Matematika

- Legyenek képesek a környezeti mérések eredményeit alkalmazni.
- Tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni, elemezni.
- Fejlődjön logikus gondolkozásuk, szintetizáló és problémamegoldó képességük.
- Legyenek képesek reális becslésre.
- Tudjanak egyszerű statisztikai módszereket alkalmazni.
- Alakuljon ki a rendszerben való gondolkodás.

Fizika

- Váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára.
- Ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások egészségkárosítását, ismerjék ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit.
- Legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra.
- Értesse meg, hogy a környezeti erőforrásokat felelősségteljesen szabad felhasználni!
- Ismerjék fel az élő és élettelen közötti kölcsönhatásokat.

Biológia

- Ismerjék meg a globális környezeti problémákat, és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit.
- Szeresse meg a környezetében élő növény- és állatvilágot.
- Ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat.
- Sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat.
- Alakuljon ki ökológiai szemléletmód.

- Ismerjék meg az élőlények szervezeti működését, és fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket.

Kémia

- Környezeti elemek egyszerű vizsgálatára legyenek képesek.
- Rendelkezzenek környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel.
- Értsék meg a különböző technológiák hatását a környezetre.
- A korábban elsajátított ismeretekre alapozva fejlessze tovább a tanulók környezet- és természetismeret tantárgyban megszerzett tudását.
- A mindennapi élet példáival ismerjék meg az anyagok sokféleségét a tanulók.
- A kémia mutassa be a tantárgy gyakorlati jelentőségét, a kémiának a társadalom anyagi életében betöltött szerepét, a gyakorlati hasznosítás alapján.
- Tudatosítsa – hogy a civilizáció egyik fontos alappillére – a kémiai ipar, és ennek jelentős környezetkárosító, de potenciális környezetvédő szerepe is van.
- Alakítsa ki a tanulóknál az anyag- és energiatakarékosságnak, mint a környezetvédelem egyik hatékony módszerének szemléletét.
- Ismertesse meg a tanulókkal a háztartásban gyakran használt vegyszereket, ezek élettani hatását és szakszerű balesetmentes használatát.
- Hívja fel a tanulók figyelmét az egészségkárosító anyagok használatának veszélyeire, az egészséges életmód elemeire, különösen a dohányzás, az alkohol és a kábítószer veszélyeire.

- Tudatosítsa a tanulóknak a levegő, a vizek és a talaj kémiai szennyeződéstől történő megóvásának fontosságát.
- Rendelkezzenek kémia biztonsági fogalmakkal, ismeretekkel a tanulók.

Földrajz

- Szerezzenek tapasztalatot a közvetlen élő- és élettelen környezetünkről.
- Érzékeljék, értékeljék a környezetben lezajló változásokat.
- Ismerjék meg a világ globális problémáit, próbáljanak választ keresni a lehetséges megoldásokra.
- Ismerjék meg és védjék a természeti és az emberalkotta táj szépségeit.
- Ismerjék meg a különböző természeti formák kialakulását, a Föld erőinek kölcsönhatását, ok-okozati összefüggéseit.
- Lássák, értsék meg, az ember meg tudja változtatni a földrajzi környezetet, de a természeti erők felett teljesen uralkodni sohasem fog.
- Tisztelje, becsülje, védje a természetet!

Ének-zene

- Ismerjék fel a természeti, illetve művészeti szépség rokonságát.
- Fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenítését a népdalokban, műdalokban.
- Érezzék meg a zene közösségteremtő szerepét.

- Fedezzék fel a „zenei környezetszennyezést” és tudjanak ellene védekezni.

Rajz

- Ismerjék fel a természeti, illetve művészeti szépség azonosságát.
- Ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit.
- A hagyományápolás a fenntarthatóság alapja.
- Ismerjék a természetes alapanyagokat és azok használatát.
- Legyenek képesek a környezeti nevelés témaköröknek megfelelően alkotásokat létrehozni.
- Kutassanak fel, ismerjenek meg (helyi) környéken lévő népi építészeti emlékeket.

Testnevelés

- Tudatosítsák általa az egészség és környezet komplexitását.
- Legyenek tisztába azzal, hogy a testnevelés és sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében.
- Értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentősen befolyásolják egészséges testi fejlődésünket.

18.2.5. Tanórán kívüli lehetőségek

Minden lehetőséget meg kell ragadniuk, hogy diákjainkban egységes kép alakuljon ki az őket körülvevő világról.

Meg kell alapoznunk az ismeretek bővítésével, összefüggések feltárásával, hogy a középiskolákban lehetővé váljon a környezetért, a jövő generációkért felelős viselkedést vállaló személyiség formálása.

- *Szakkörök*
- *Tanulói pályázatok:* Adjunk ki egy-egy környezetvédelmi problémát önálló feldolgozásra. (lehet szakmai dolgozat, rajz, irodalmi alkotás)
- *Vetélkedő, tanulmányi verseny:* helyi, regionális és országos versenyeken vegyenek részt.
- *Akciók:* Egy-egy helyi környezeti probléma megoldására vagy jeles napokon szervezzünk olyan akciókat, melyek felhívják a közösség figyelmét (pl.: papírgyűjtés, elemgyűjtés)

Csatlakozzunk helyi vagy országos akciókhoz (pl.: Takarítási világnap)
- *Kiállítások:* látogatható kiállítás pl.: helyi problémákat, bemutató, Föld Napja – rajzkiállítás, táborozókról bemutató)

- *Tanulmányi kirándulás:* Egy-egy táj, terület alaposabb megismerése.

- *Zöldeztés:* pl.: Madarak, fák napja, fák, virágok ültetésével szépíthetjük környezetünket (szülőket is be lehet vonni)

- *Szelektív hulladékgyűjtés:* Iskolánkban most kezdtük el.

- *Kézműves foglalkozás:* természet adta anyagokból díszek, kompozíciók készítése (karácsony előtt)

- *Sportnap:*

- *Szülői értekezletek:* Utalás a környezet-, egészségvédelem néhány fontos elemére

- *Sportversenyek:* helyi és régiós

- *Közlekedésbiztonsági versenyek*

- *Jeles napok:*
 - április 22.: Föld Napja
 - május 10.: Madarak és Fák Napja

- október 31.: Takarékosági Világnap
- március 22.: Víz Világnapja

Szeretnénk, ha ezek közül minden évben választanánk egyet egész napos foglalkozás, egyet pedig iskolai kirándulás szervezésére.

- *Táborok:* szaktábor és szabadidős tábor szervezésére törekszünk

18.2.6. Módszerek

A hatékonyság növelése érdekében módszertani megújulásra van szükség.

Szemponatok a módszerek kiválasztásához:

- Vegye figyelembe az életkori sajátosságokat.
- Minél több tanulót vonjon be.
- A természetbe szervezett tevékenység száma több legyen.
- Kötődjenek a napi élethez.
- Együttműködésen alapuljon (iskola dolgozói, szülők)
- Sok játékos elemet tartalmazzon.
- Érzelmeken át hasson.

- Használja i a korosztály kíváncsiságát, versenyszellemét, öntevékenységi vágyát.

Játékok

- Szituációs
- Memóriafejlesztő
- Kombinációs
- Érzékelést fejlesztő
- Drámajátékok
- Kapcsolatteremtést segítő

Modellezés

- Rendszermodellezés.
- Működő modellek készítése, elemzése.

Riport-módszer

- Kérdőíves riportok, felmérések.
- Direkt riportok, felmérések.

Terepgyakorlati módszerek

- Természetvédelmi tevékenységek pl.: fa, virágültetés
- Egyszerű megfigyelések.
- Növényhatározás.

Aktív munka

- Papírgyűjtés.
- Szelektív hulladékgyűjtés.
- Rend- és tisztaságverseny.
- Madárvédelmi feladatok (etető)

Közösségépítés

- Csoportszervezés a környezet-egészségügyi nevelés érdekében.
- „öröm- és bánatkép” készítés.

Művészeti kifejezés

- A tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén.
- Esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése.
- Vizuális művészet, zeneművészet, irodalmi alkotások, népművészet a környezeti nevelésben.

Vizsgálódás

- Megfigyelések, mérések.
- Adatgyűjtés, feldolgozás, dokumentálás.
- Adott téma körüljárása
- Viták.
- Jegyzőkönyv készítése.
- Problémamegoldó gyakorlat „ötletroham”-mal, értékeléssel.
- Fogalmak, jelenségek, összefüggések kollektív definiálása.

18.2.7. Taneszközök

Folyamatosan pótolni kell az elhasználódott vegyszereket, eszközöket.

Környezetvédelmi vizsgálódáshoz szükséges eszközök

Környezetvédelmi minilabor; Vízvizsgáló mini laboratórium; Savas eső programhoz kapcsolódás.

Elsősegélykészlet

Rendelkezzen az iskola felszerelt közepes méretű egészségügyi

Applikációs képek

Veszélyes, mérgező, gyúlékony anyagok, radioaktív anyagok, oxidálószer.

A tanteremben ki van függesztve a veszélyszimbólumok tábla.

Szakkönyvek

Sok könyv van, törekedni kell a bővítésre.

18.2.8. *Az iskolai környezet*

Bővebben a helyzetelemzésnél írtunk már róla.

A példamutató iskolai környezet tényezői

- Szelektív hulladékgyűjtés.
- Pedagógusok, technikai dolgozók példamutatása.
- Gyalogos és kerékpáros közlekedés ösztönzése.

18.2.9. **Kommunikáció**

Iskolán belül

A kommunikáció szerves része a szemléletformálásnak, mert az információhiány gyakran oka a környezetkárosító tevékenységeknek.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy az iskola valamennyi dolgozója, diákja tisztába legyen a környezeti nevelési programmal, és hajlandó legyen aktívan részt venni benne.

Szülőket is csak megfelelő kommunikációval lehet bevonni, érdekeltté tenni az iskola céljainak elérésében.

Formái:

Szülői értekezletek, közvetlen környezet problémáinak felmérése, értékelése, együttműködve az önkormányzattal, kábel TV-vel, önkormányzati nyílt ülések, környezetvédelmi cikkek feldolgozása a különböző napilapokból

18.2.10. Minőségbiztosítás, minőség-ellenőrzés

A környezeti nevelés pedagógiai céljai, feladatai előírt követelményei határozzák meg azokat a tartalmakat, melyek értékelése a feladatunk.

Nevelő-oktató tevékenységünk során az értékmegőrzésre, az értékteremtésre és értékátadásra vállalkoztunk. Szakítani szeretnénk azzal, hogy a gyerekek csak passzív befogadói legyenek a tanagyagnak. A diákok teljes személyiségfejlesztését tartjuk kiemelt feladatunknak.

A szakmai tartalmakat az egyes tantárgyak helyi tantervében építjük be, s ennek keretében kerülnek mérésre is.

A pedagógusok környezetnevelési gyakorlatának színvonalát minősíthetjük az alábbi alvások megítélésével:

- Biztosítsanak a lehetőségeinken belül, melyben a tananyag természetes valóságában tanulmányozható, és élményt nyújtson.
- Differenciálás lehetőségét használják ki, szervezzenek egyéni és csoportos tanulási formákat.
- Rendszerszemléletű gondolkodás kialakulását tartsa célnak.
- Biztosítsanak sokoldalú személyes tapasztalatszerzést.
- Együttműködésre törekedjenek.
- Környezettudatosságuk és együttélési moráljuk mintaként szolgáljon.
- Adjanak alkalmaz önálló elemzésekre, szabályok megfogalmazására.

A tevékenységek szervezésében és koordinálásában biztosítsák:

- A tanulói kíváncsiság megőrzését (motiváció!).
- Aktivitás fenntartását.
- Az általános és különleges adottságok felismerését, fejlesztését.
- A tanulók véleményének megfogalmazására, új utak keresésére.
- Az igények kialakulását a gondolatmenetek elemzésére.

Ellenőrző – értékelő tevékenységünk szempontjai:

- Bizalomra épüljön, az elért tudásszint megismerésére alapuljon.
- Biztosítsuk a javítás lehetőségét (következetes igényesség).

- Értékelés során lényeges, tárgyilagos, egyértelmű információkat adjon, mely tükrözi a fejlődés irányát, és határozott instrukciókat ad a továbblépéshez.
- Segítse az összefüggések meglátását, megítélését.

A környezet-, egészségvédelmi nevelés eredménye nehezen mérhető. Az sem egyértelmű, hogy mi tekinthető az iskolai, és mi a családi nevelés eredményének. Kötelességünk, hogy a fejlődést (romlást) folyamatosan kövessük, és a kijelölt iskolai célokkal összehasonlítsuk. A diákok neveltségi szintje magatartásuk és szorgalmuk minősítéseként jelenjen meg.

Eredményvizsgálatok

Egyes tanulók esetében

- Az iskolai cél- és értékrendszer megvalósulására.
- Szociális képességek alakulására.
- Konfliktuskezelés módjára.
- Értékkorientáció fejlődésére irányul.

Osztályközösségek esetén

- Közvéleménynek, morális gondolkodásnak.

- Csoportviszonyok alakulásának megismerésére irányul.

Eredményvizsgálati módszerek

- Folyamatkövető megfigyelés
- Helyzetfelmérés (szociometriai vizsgálat)
- Célzott megfigyelés.
- Egyéni és csoportos megbeszélés.

A nevelői követelmények teljesítéséről az intézmény belső ellenőrzési szabályzata részletes előírásokat tartalmaz.

Módszerek lehetnek:

- Írásos felmérés, illetve kérdőíves vizsgálat.
- Személyiségjellemzők és a feladatellátás minőségének megfigyelése.
- Személyes beszélgetések.

Továbbképzések

Az élethosszig tartó tanulás egy pedagógus számára nélkülözhetetlen. Ennek egyszerre kell tartalmaznia a szakmai és a módszertani ismeretekben való fejlődést.

Belső – nevelési értekezletek, tanfolyamok

Külső – akkreditált továbbképzéseken való részvétel

19. Fogyasztóvédelemmel összefüggő iskolai feladatok

19.1. Fogyasztó védelmi oktatás célja

- Fogyasztóvédelmi kultúra fejlesztése
- Tudatosított fogyasztóvédelmi kultúra kialakítása

19.2. Fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

- Szociális és társadalmi kompetenciák pedagógiai fejlesztése
- Társadalmi és állampolgári kompetenciák kialakítása
- Cselekvési kompetenciák fejlesztése

Az oktatás során meg kell ismertetni a tanulókkal a piac, a marketing és a reklám szerepét. Tudjanak tájékozódni a fogyasztásban, döntési helyzetben legyenek. Fontos a minőség és a biztonság szerepe, valamint a gazdaságosság és takarékoság.

A fogyasztói értékek formálásában legfontosabb szempontok:

- A kívánság és szükséglet fogalma
- Az egyéni és társadalmi jogok tiszteletben tartása
- A természeti értékek védelme
- Tudatos és kritikus fogyasztói magatartás

19.3. Fogyasztóvédelmi oktatás módszerei

- Projektek
- Interjúk
- Riportok
- Adatgyűjtések, feldolgozások
- Szimulációs játékok
- Szituációs gyakorlatok

19.4. A fogyasztóvédelmi oktatás színterei

Tanórákon:

Tantárgyak	Téma
Technika	Áruismeret, a gyártás és a termékminőség összefüggései
Matematika	Banki, biztosítási vagy üzemanyag-fogyasztási

	számítások
Fizika	Mérés, mértékegységek, mérőeszközök (villany, gáz, víz mérőórák)
Földrajz	Eltérő fogyasztási struktúrák és szokások
Magyar	Reklámszöveg, feliratok; a reklám kommunikációs csapdái
Biológia	Génmódosított élelmiszerek (GMO), amíg egy élelmiszer a boltba kerül, táplálkozás divatjai, egészséges táplálkozás
Kémia	Élelmiszerbiztonság, élelmiszeradalékok (E-számok), vegyszermaradványok, házi kozmetikumok célszerű és tudatos használatuk
Informatika	Elektronikus kereskedelem (e-kereskedelem), internetes fogyasztói veszélyforrás
Történelem	EU fogyasztói jogok, fogyasztástörténet és fogyasztóvédelem, a reklám története, médiaismeret: a reklám kép nyelve és hatásai Tantárgyközi projektek (pl. hogyan készül a reklám? A zsebpénz)

Tanórán kívüli foglalkozásokon:

- Vetélkedők
- Versenyek
- Rendezvények

Iskolán kívüli helyszínek:

- Piacok
- Áruházak
- Bankok, pénzügyi intézmények

HELYI TANTERV

**Az egyes évfolyamokon tanított tantárgyak,
kötelező és választható tanórai foglalkozások,
ezek óraszámai, az előírt tananyag és követelmények**

1. Tantervek

Az iskola egyes évfolyamain az elkövetkező tanévekben az alábbi tantervek alapján folyik az oktatás:

Kötelező tanórák óraterve 1-4. évfolyamra

Évfolyamok		1.			2.			3.			4.		
		<i>I</i>	<i>II</i>	<i>Éves</i>	<i>I</i>	<i>II</i>	<i>Éves</i>	<i>I</i>	<i>II</i>	<i>Éves</i>	<i>I</i>	<i>II</i>	<i>Éves</i>
Magyar nyelv-és irodalom		8	7	277	8	7	277	8	7	277	7	7	259
Élő idegen nyelv	Angol	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	92
Matematika		5	5	185	5	5	185	4	4	148	4	4	148
Ember a természetben	Környezetismeret	1	1	37	1	1	37	1	1	37	2	2	74
Egészséges életmód modul		-	1	37	-	-	-	-	1	37	-	-	-
Művészetek	Ének-zene	1	1	37	1	2	55	1	1	37	1	1	37
	Vizuális kultúra	1	1	37	1	1	37	1	1	37	1	1	37
Informatika	Informatika	-	-	-	-	-	-	1	1	37	1	1	37
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Technika	1	1	37	1	1	37	1	1	37	1	1	37
Testnevelés és sport	Testnevelés	3	3	111	3	3	111	3	3	111	3	3	111
Összesen:		20	20		20	20		20	20		22	23	
Heti maximum:		20			20			20			22,5		

Kötelező tanórák óraterve 5-8. évfolyamra

Kötelező órák terve 5-8. évfolyamra												7. osztály			8. osztály		
Tantárgy		5. osztály					6. osztály					I	II	Éves	I	II	Éves
		I. félév		2. félév		Éves	I. félév		2. félév		Éves						
		Szakre- nd- szerű	Nem- szak- rendszerű	Szakre- nd- szerű	Nem- szak- rendszerű		Szak- rendszerű	Nem- szak- rendszerű	Szakra- end- szerű	Nem- szak- rendszerű							
Magyar nyelv-és irodalom		3	1	3	1	148	3	1	3	1	148	4	4	148	4	4	148
Első idegen nyelv	Angol	3	-	2	-	92	3	-	3	-	111	3	3	111	3	3	111
Matematika		3	1	3	2	166	3	1	3	1	148	4	4	148	3	3	111
Ember és társadalom	Ember-és társadalom	2	-	2	-	74	2	-	2	-	74	2	2	74	2	2	74
Ember a természetben	Természet ismeret	2	-	2	-	74	2	-	1	1	74						
	Biológia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	55	1	2	55
	Fizika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	37	2	1	55
	Kémia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	55	1	2	55
	Egészséges életmód modul	-	-	1	-	18	-	-	-	-	-	-	1	37	-	-	
Földünk és környezetünk	Földrajz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	55	2	1	55
Művészetek	Ének-zene	1	-	-	1	37	1	1	1	-	55	1	1	37	1	1	37
	Vizuális kultúra	-	1	1	-	37	-	1	1	-	37	1	-	18	-	1	18
	Mozgókép	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		1	1	37
Informatika	Informatika	1	-	1	-	37	1	-	1	-	37	1	1	37	1	1	37
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Technika	1	-	1	-	37	1	-	1	-	37	1	1	37	1	1	37
Testnevelés és sport	Testnevelés	2	1	2	1	111	2	1	2	1	111	2	3	55	3	2	92
Összesen:		18	4	18	5		18	5	18	4		25	25		25	25	
Heti maximum:		22		23			23		22			25	25		25	25	

A kompetencia alapú oktatás implementációjának ütemezése

Célok, indikátormutatók	Implementáció éve	Fenntarthatóság időtartama				
		2010/2011.	2011/2012.	2012/2013.	2013/2014.	2014/2015.
Hátrányos helyzetű és SNI tanulók esélyegyenlőségének javítása						
Teljes tanórai lefedettséget biztosító programcsomag	1. szövegértés- szövegalkotás 1/a-1/b 2. matematika 6/a-6/c	1. 1/a-1/b 2/a-2/b 2. 2/a-2/b 7/a-7/b-7/c	1. 1/a-1/b 2. 2/ab,3/ab 8/a ,8/c	1. 1ab, 2ab 3ab, 4ab 6 ab	1. 1 ab, 2 ab 3 ab, 4 ab 7 ab	1. 1 ab, 2 ab 3 ab, 4 ab 8 ab
Választott kulcskompetenciaterület programcsomag	1. szociális 2/b 2. szövegértés 6/b	1. 2. o. 3/b 7/b	1. 2. o. 4/b 8/b	1. 2. o. 6/b	1. 2. o. 7/b	1. 2. o. 8/b
Tantárgytömbösítés a szakrendszerű oktatásban	matematika 6/abc, 7 ab 5%					
Műveltségterület tantárgybontás nélküli oktatása	-ember és társadalom 6/b	5 abc 6 abc 7 abc 8. o.	5 ab 6 abc 7 abc 8 abc	5 ab 6 ab 7 abc 8 abc	5 ab 6 abc 7 abc 8 abc	5-6-7-8. ab
Új módszerek intézményi alkalmazása -témahét -3 hetet meghaladó projekt -egészséges életmód modul	Péteváására története 6/a A Mátra és a Bükk között 2/b 1 ab	1-2-3-5-6-7. évfolyam	1-2-3-5-6-7. évfolyam	1-2-3-5-6-7. évfolyam	1-2-3-5-6-7. évfolyam	1-2-3-5-6-7. évfolyam
Jó gyakorlat átvétele	Tanulói laptop program 6 bevont csoport	2 ab 3 b 7 abc	3 ab 4 b 8 abc	1 b 4 ab 5 ab 6 a	1 ab 2 b 6 ab 7 a	2 ab 3 b 7 ab 8 a
IKT eszközök alkalmazása	25 %	30 %	30 %	30%	30 %	30 %

Szabadon választható tanórák 1-8. évfolyamra

Tantárgy	1.évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Informatika	1	1						
Matematika					2	2	2	2
Nem szakrendszerű matematika					1	1		
Nem szakrendszerű magyar					1	1		

Kötelező és szabadon választott tanítási órák együttes maximális összege

1-3. évf. **$20 + 2 = 22$**

4. évf. **$22,5 + 3 = 24,5$**

5-6. évf. **$22,5 + 3 = 22,5$**

7-8. évf. **$25 + 4 = 29$**

A nem szakrendszerű oktatás időkerete 5-6. évfolyamon, éves szinten:

- 2010/11-es tanév a kötelező tanórák 20 %-a azaz 4,5 óra
- pedagógus javaslata alapján választható ezen kívül 2 óra, összesen kötelező és választható nem szakrendszerű óra 6,5 óra.

Értelmileg akadályozottak óraterve

Tantárgy:	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
olvasás- írás előkészítése	2	2						
olvasás-írás elemei			1,5	2	1,5	1,5	1	1
beszédfejl. és körny.ismeret	2	2	2	2	1,5	1,5	-	-
társadalmi ism. és gyakorl.							1	1
számolás-mérés előkészítése	0,5	0,5						
számolás-mérés elemei			1	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
önkiszolgálás	0,5	0,5	0,5					
életvitel és gondozási ismer.				0,5	1	1	2	2
ábrázolás-alakítás	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
ének-zene	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
játékra nevelés, mozgásra nevelés	2	2	2	1	1	1		
testnevelés							1	1
környezet és egészségvédelem					0,5	0,5	0,5	0,5
összesen:	8	8	8	8	8	8	8	8

Az óratervben is szereplő, az oktatási miniszter által kiadott Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló rendeletben meghatározott modulok tananyagát és követelményeit az alábbi tantárgyak foglalják magukba:

- A „**Tánc és dráma**” modult az 5. és 6. évfolyamon a magyar irodalom és ének-zene
- A „**Hon- és népismeret**” modult 5. és 6. évfolyamon ember és társadalom tantárgy, tantárgybontás nélküli oktatás
- Az **egészséges életmód** modult 1. 3. 5. 7. évfolyamon külön tantárgyként oktatjuk
- Az „**Ember és társadalom, etika**” modult az ember és társadalom tantárgy, tantárgybontás nélküli oktatás
- A „**Mozgókép és médiaismeret**” modult 8. évfolyamon külön oktatjuk.

A társadalmi bűnmegelőzéssel, az áldozattá válással, az erőszakmentes konfliktuskezelő technikákkal összefüggő ismereteket a tanórák keretében adjuk át tanítványainknak, valamint tanórán kívüli tevékenységek során: tábor, kirándulás stb.

Iskolánkban a tanulók idegen nyelvként az angol nyelv tanulását választhatják.

Intézményeinkben bevezetjük az írásbeli munkák külalakjának értékelését. Alsó tagozatban szövegesen, ill. érdemjeggyel, felső tagozatban pedig érdemjeggyel, a hagyományos módon. Az osztályozó értekezleten történik a magatartás és a szorgalom értékeléssel egyidejűleg. A naplóba, az ellenőrzőbe és a bizonyítványba is bekerül az érdemjegy.

A műveltségterületek és a tantárgyak megfeleltetését az alábbi táblázat mutatja.

A NAT műveltségi területei	Tantárgyak
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom (dráma)
Élő idegen nyelv	Idegen nyelv
Matematika	Matematika
Ember és társadalom	Ember és társadalom
Ember a természetben	Természetismeret
	Fizika
	Biológia és egészségtan
	Kémia
Földünk–környezetünk	Földrajz
Művészetek	Magyar nyelv és irodalom (dráma)
	Ének-zene (tánc)
	Rajz
	Mozgóképkultúra és médiaismeret
	Testnevelés és sport (tánc)
Informatika	Informatika
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Technika
Testnevelés és sport	Testnevelés

Az iskola tanulói számára a mindennapi testedzést az alábbi foglalkozások biztosítják:

- Az első-hatodik évfolyamon
 - a heti három kötelező testnevelésóra,
 - a többi tanítási napon pedig a játékos, egészségfejlesztő testmozgás
 - az ISK különféle sportágakban szervezett foglalkozásai
 - tánc
- A hetedik-nyolcadik évfolyamon
 - a heti kettő és fél kötelező testnevelésóra,
 - az ISK különféle sportágakban szervezett foglalkozásai,
 - tánc
- A napközi otthonban
 - a játékos, egészségfejlesztő testmozgás.

Az iskolában az alapozó szakaszon, az 5. és 6. évfolyamokon a kötelező tanórai foglalkozások keretében matematika és magyar nyelv és irodalom, természetismeret, ének-zene és testnevelés tantárgyból folyik nem szakrendszerű képzés. A matematikát, a magyar nyelv és irodalmat, az ének-zenét és a testnevelést tanítói végzettséggel rendelkező pedagógus oktatja, a természetismeretet pedig 120 órás tanfolyamot elvégző pedagógus. A nem szakrendszerű képzés az 5. és a 6. évfolyamon 20%-ban folyik.

A nem szakrendszerű képzésben nyújtott tanulói teljesítmény értékelése az adott tantárgyhoz kapcsolódik.

A nem szakrendszerű oktatás elvárt eredményei:

- A tanulói hatékonyságot fokozó tanulásszervező technikák begyakoroltatása

- A tanulás belső motivációjának erősítése
- A tanulásban tanúsított aktivitás erősödése, és ennek eredményjavító hatása
- A probléma megoldási képességek fejlesztése komplex feladatokkal
- Kulcskompetenciák megalapozása, szilárdítása
- Tanulási nehézségek feltárása, egyéni bánásmód szükségessége

Intézményünk helyi tanterve biztosítja a természettudományos ismeretek súlyának növekedését, az óraszámok változatlanul hagyása mellett. Az említett műveltségi terület különös figyelmet kap az oktatási folyamatban, és a vonatkozó kompetenciák a többi tantárgyhoz kapcsolódó tevékenységek során is fejlesztésre kerülnek. A tanmenetekben kapcsolódási pontokat keresünk a többi tantárgyhoz. Minden évfolyamon a drámajáték része legyen a tanóráknak. Ezt naplóba külön nem jelöljük, de a tanmenetnek tartalmaznia kell.

Tantervünk fontos pedagógiai célnak tekinti a játékoság bevezetését a bevezető és a kezdő szakaszban. A tanulók iskola motivációjának növelésére a tanmenetek több játékos eszközt tartalmaznak. Szükségesnek tarjuk a játékoság révén az óvoda és iskola közötti átmenet megkönnyítését, valamint a tanulás okozta nehézségek oldását.

Tantervünk elengedhetetlen pedagógiai követelménynek tekinti a tanulói terhelés képességekhez történő igazítását. A tantervünk előírja az egyéni képességek figyelembe vételét, a differenciálás révén megvalósítható egyéni terhelés követelményét, gyakorlatát. A tanórákon alkalmazni kell a kooperatív technikát. A projektpedagógiai szintén lehetőséget nyújt a nem szakrendszerű oktatás eredményeinek javításához.

A nem szakrendszerű oktatás jelölése a pedagógiai dokumentumokban:

- kerettanterv: szakrendszerű órákkal együtt az óraszám külön megjelenítésével
- osztálynaplók: Nsz megjelöléssel, és fekete színnel
- tanmenet: tantárgyanként külön tanmenet készül

TANKÖNYVEK ÉS MÁS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

- A Tamási Áron Általános Iskolában az oktató munka során csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, feladatlap, térkép, album, stb.) használunk a tananyag feldolgozásához, amelyet a művelődési és közoktatási miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított.
- A nyomtatott taneszközökön túl néhány tantárgy esetében egyéb eszközökre, felszerelésre is szükség van (pl.: rajz felszerelés, torna felszerelés).
- Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközössége, vagy egy tárgyat tanító nevelők közössége határozza meg az iskola helyi tanterve alapján.
- A kötelezően előírt taneszközöket a szülői igények alapján az iskola rendeli meg.
Az új taneszköz vásárlásra szóló megbízásnál a szülő köteles kifizetni a taneszközök árát.
- A taneszköz kiválasztásának szempontjai:
 - feleljen meg az iskola helyi tantervének, a kompetencia alapú oktatásnak
 - részesüljön előnyben az esetleg több tanéven át használható taneszköz
 - új taneszköz használatát az oktatás minőségét jobbitó esetben vezetünk be
 - figyelembe vesszük a taneszközök árának a családokra rótt anyagi terheit.

A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések

I. A pedagógiai program érvényességi ideje

1. Az iskola 2010. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját a pedagógiai program alapján.
2. A pedagógiai programban található helyi tanterv 2010. szeptember 1. napjától az első évfolyamon, majd ezt követően felmenő rendszerben kerül bevezetésre.
3. Ezen pedagógiai program érvényességi ideje nyolc tanévre – azaz 2010. szeptember 1. napjától 2015. augusztus 31. napjáig – szól.

II. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

1. A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
 - A nevelők szakmai munkaközösségei (ahol ilyen nem működik, ott a szaktanárok) minden tanév végén írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
2. A 2011/2012. tanév során a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén ezen pedagógiai programot módosítani kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgoznia.
3. A nevelőtestület felkéri a Szülői Szervezetet, hogy a pedagógiai programban leírtak megvalósulását a 2010/2011. tanév lezárását követően átfogóan elemezze.

III. A pedagógiai program módosítása

1. A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:
 - az iskola igazgatója;
 - a nevelőtestület bármely tagja;
 - a nevelők szakmai munkaközösségei;
 - a Szülői Szervezet
 - az iskola fenntartója.
2. A tanulók a pedagógiai program módosítását a diákönkormányzat képviselőin keresztül az igazgatónak javasolhatják.
3. A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
4. A módosított pedagógia programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától kell bevezetni.

IV. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

1. Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
2. A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
 - az iskola fenntartójánál;
 - az iskola igazgatójánál.

Pétervására története

TARTALOM

I. Bevezetés

II. A témahét általános jellemzése

III. Projekt tervezése, előkészítés

IV. Megvalósítás

V. Értékelés

VI. Dokumentáció

Melléklet

I. Bevezetés:

A tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája az ún. **témahét**, amikor az adott tárgykört a diákok három-öt tanítási napon, esetleg hosszabb időkeretben iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között, változatos tevékenységtípusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel.

Az évfolyam szintű tanulásszervezés a **hagyományostól eltérő** csoportalkotási módokat is lehetővé tesz, s így az egyéni fejlesztés szempontjából hatékonyan épülnek egymásra az alapkövetelményekhez kapcsolódó kötelező foglalkozások és az egyes részterületekhez kötődő, kutatást és alkotó tevékenységet biztosító választható programok.

A projekt egy olyan **sajátos tanulási egység**, tanulási technika, amely a megismerés fő forrásává az önálló és csoportost tapasztalás teszi. A passzív befogadói magatartás helyett a diáknak lehetősége van saját képességeinek kipróbálására és újak alakítására.

A hierarchikus munkamegosztás helyett a kooperativitás, az együttműködés kerül középpontba. Mindenki saját tapasztalataival, képességeivel, ötleteivel, kreativitásával járul hozzá a közös munkához. A diákok a munkavégzéshez és a mindennapi élethez nélkülözhetetlen képességeket fejlesztenek ki, hiszen a projekt középpontjában egy probléma áll, amit meg kell oldani.

A projekt-módszer legfontosabb jellemzői

A módszer lényege, hogy elméleti konstrukciók meghallgatása és megtanulása helyett a tanulók valami konkrét, kézzelfogható "terméket" készítenek el. Egy adott téma iránt érdeklődő tanulók az osztály- és évfolyamkereteket átívelő csoportba szerveződve mélyülnek el egy probléma megoldásában. Ennek során jórészt önálló munkával, szükség szerint a projektcsoporton belüli belső munkamegosztással (kiscsoportok szervezésével), a tanórai és a tantárgyi keretektől függetlenül tevékenykednek. A munka során szükséges elméleti tudnivalókat maguk kutatják fel, osztják meg egymással meglévő és frissen megszerzett tudásukat, az egyéni képességek és tehetségek figyelembe vételével alakítják az egyes munkafolyamatok elvégzését.

A projekt-orientált tanítás tehát integratív jellegű, interdiszciplináris. A problémát, a megoldandó feladatot a maga komplex, az élethez kapcsolódó összefüggéseiben fogja fel, és a megoldást a különböző tantárgyakban tanultak együttes felhasználásában látja.

A projekttanítás lényeges eleme, hogy eredményeit nyilvánosságra kell hozni: a bírálat és a kritika nyilvánosan történik. A bírálat mértéke nem csupán az érdemjegy-skála (bár a mai iskolai gyakorlatban aligha tudunk ettől teljesen eltekinteni), hanem a cél és az eredmény összevetése, a végtermék minősége, továbbá az előállításához, a munkafolyamathoz fűzött reflexiók. A "terméket" a kisebb és nagyobb nyilvánosság elé kell tární: nem elegendő, ha csak a tanár vagy a csoport tagjai látják - lehetőség szerint az iskola minél szélesebb köre elé állítsuk ki eredményünket.

Mindez bőséges lehetőséget kínál a szociális tanulásra. A feladat megoldásához elengedhetetlen a résztvevők, illetve a kiscsoportok egymás közötti kommunikációja. Csupa olyan helyzet, ami a tanulóknak rendkívüli lehetőséget ad tehetségük kibontakoztatására, de amely helyzetek merőben szokatlanok a hagyományos tanórai keretekben.

A projekt-orientált tanítás a tanár és a diák szerepét egyaránt átalakítja. A projekt a résztvevők közös munkálkodását jelent, ezért a projekttanítás gyakorlatában (is) szükséges a tanár-diák viszony szimmetriája. A tanár a munka során nem autoriter tekintély, valamennyi megoldás tudója, sokkal inkább olyan vezető, aki a többiekénél több tapasztalattal rendelkezik - elsősorban a módszert illetően. Lehetséges ugyanis, hogy bizonyos területeken a diákok többet tudnak a tanárnál, ill. a tanár alig ért az adott területhez, bizonytalanul mozog a témában. Ezt a hagyományos tanárszerep felől megközelítve a tanári kompetencia csorbulásaként élik meg a pedagógusok, s ezért lehetőleg elkerülik az ilyen helyzeteket.

A projekt-orientált tanítás során arra törekszünk, hogy a tanulók önállóan tervezzék meg és vigyék végig munkájukat, s a tanár csak moderátorként működjen közre, eleinte mégis mindenképpen a tanár feladata marad:

- a kezdeményezés
- a megbeszélés strukturálása (a brain-storming levezetése, az elhangzottak vizualizálása, a döntés-előkészítés stb.)
- a diákok rávezetése a lehetőségekre
- eljárási szabályok, technikák megmutatása és alkalmazása

II. A témahét általános jellemzése:

A tantervhez nem köthető téma, **multidiszciplináris** projekt: magyar nyelv és irodalom, történelem, néprajz, művészettörténet, informatika.

Résztevők: kidolgozó pedagógusok

megvalósító pedagógusok

Időkeret: 2010. május 3.- május 7. (az elkövetkezendő években május első hete)

Témahét célja: A témahét alatt a tanulók új ismereteket szereznek Pétervására történelméről, híres szülötteiről, építészeti, kulturális és idegenforgalmi értékeiről.

Csoportok: érdeklődés szerint 3 csoport kialakítása történt meg a 0. napon.

1. csoport Történelmi dokumentumok gyűjtése, kutatása

2. csoport Élet a régi Pétervásárán

3. csoport Kulturális, építészeti és történelmi emlékek

Pétervásárán

Téma: Pétervására múltja és jelene

Altémák:

1. A városhoz kapcsolódó történelmi dokumentumok gyűjtése

2. Paraszti életmód és hagyományok

3. Kulturális, építészeti és történelmi emlékek Pétervásárán

III. Projekt tervezése, előkészítés:

1. téma meghatározás:

Ismerd meg Pétervásárát! nevű témahét kapcsán a város kulturális, építészeti, történelmi és idegenforgalmi értékei.

2. célok meghatározása:

- átfogó cél: a várossal kapcsolatos ismeretek bővítése.
- projektcél: Pétervására híres szülötteinek, kulturális, történelmi emlékhelyeinek, hagyományainak megismerése, dokumentumok kutatása
- produktum, eredmény: szóbeli és írásbeli alkotások.

3. általános tervezés:

- feladatlebonntási struktúra elkészítése, tevékenységlista
- erőforrások elkészítése: emberi és egyéb erőforrások
- projektterv véglegesítése

időpont	tevékenység	helyszín	téma	feladat
május 3. hétfő 1.óra magyar		az osztály tanterme	Pétervására c. szöveg feldolgozása	
2.óra történelem			Történelmi múlt Pétervásárán a XVIII. században	a látott és halott információk összegyűjtése a megadott témáról
3.óra technika	az adott téma feldolgozása tanórai keretek között	technikaterem	a város épületeinek stílusjegyei	
4.óra angol		nyelvi labor	szövegfordítás	
5.óra informati- ka		informatikate- rem	Pétervására képekben c. film vágása	dvd film készítése a városról
du.14. órától	Templom- és kastélylátogatás	a „palócok székesegyház a” elnevezésű templom és a Keglevich- kastély		videofelvétel és fényképek készítése a templomról a kastélyról és az előadásról

időpont	tevékenység	helyszín	téma	feladat
május 4. kedd 1. óra technika		technikaterem	Fotózás technikája, építészet Pétervásárán	fotók készítése
2.óra természetis- meret	az adott téma feldolgozása tanórai keretek között	az osztály tanterme	Lágyszárú növények Pétervásárán és környékén	a látott és halott információk összegyűjtése a megadott témáról
3.óra egészségtan			A helyi egészségügy története	
4.óra angol 5. óra testnevelés		nyelvi labor tornaterem	Szent Márton legendája Sportélet a városban	
du 14. órától	Czenthe Huba előadásának meghallgatása	az osztály tanterme	Pétervására története képekben	beszámoló készítése

időpont	tevékenység	helyszín	téma	feladat
május 5. szerda				
1. óra matematika			Demográfiai adatok elemzése	
2. óra természetis- meret	az adott téma feldolgozása tanórai keretek között	az osztály tanterme	A környék állatvilága	a látott és halott információk összegyűjtése a megadott témáról
3. óra történelem			Történelmi dokumentumok gyűjtése	
4. óra magyar	interjúkészítés idős emberekkel	az interjúalanyok otthona	Hogyan éltek régen?	beszámolók készítése
		nyelvi labor	A város	

5.-6. óra angol			idegenforgalmi értékei	
du. 14. órától	beszélgetés dr. Benkár József megyei főjegyzővel	az osztály tanterme	a város híres szülöttei	
időpont	tevékenység	helyszín	téma	feladat
május 6. csütörtök 1.-2. óra testnevelés		Sportcsarnok	A város sporttörténete, sportlétesítmé- nyei	
3. óra magyar	az adott téma feldolgozása tanórai keretek között		Egri csillagok, a török kor Pétervásárán	a látott és halott

4. óra ének		osztályterem	Palóc népdalok	információk összegyűjtése a megadott témáról
5. óra matematika			A népesség változásának ábrázolása grafikonon	
du 14. órától	A kutatómunka, anyaggyűjtés eredményei alapján a produktumok létrehozása	osztályterem	Tablókészítés, kiállítás a korábban begyűjtött tárgyakból	videofelvétel és fényképek készítése, fotók rendezése, beszámolók véglegesítése

időpont	tevékenység	helyszín	téma	feladat
május 7. péntek				
1. óra angol		nyelvi labor	Pétervására története angol nyelven	
2. óra etnikai népismeret		osztályterem	A helybeli cigányság élete	
3. óra magyar	az adott téma feldolgozása tanórai keretek között		A pétervásárai csata c. szöveg feldolgozása	
4. óra Informatika		informatika-terem	A város honlapja	
5. óra rajz és vizuális kultúra		osztályterem	A romantika az építészetben	

du 14. órától	A témahéten elkészített produktumok bemutatása és ÉRTÉKELÉSE	osztályterem		
---------------	---	--------------	--	--

A tanórák anyagai a projekthét témájához kapcsolódtak.

IV. Megvalósítás:

A munka **3 csoport**ban párhuzamosan folyt tanári ellenőrzés kontroll mellett tanórán és tanórán kívül. A csoportok kialakítása a témahét 0. napján történt, a szempont a tanulók érdeklődése volt.

Fontos szerepet kapott a **témára hangolódás** és a **kutatómunka**, önálló információgyűjtés.

A tanulók munkájának végső megjelenési formája valamilyen közös **produktum**, a melyben a részek egészekké állnak össze (tablókészítés, előadás, diasorozat, drámajáték stb. formájában). A diákok aktív közreműködők a tervezés fázisától egészen az értékelésig.

A **sikeres munka feltétele**, hogy képesek az együttműködésre, a szervezésre, a munkamegosztásra, az összegyűjtött információk elemzésére és integrálására.

A **megvalósításhoz szükséges pedagógiai módszerek** a következők voltak:

- frontális és csoportmunka
- előadás, kiselőadás, beszámoló

- kooperatív munka
- internet- és könyvtárhasználat
- multimédiás anyag készítése, tablókészítés
- információgyűjtés, kiállítás

1. nap: Templom- és kastélylátogatás

A délelőtti folyamán a pedagógus irányításával a gyerekek feldolgozták az adott témát az adott tantárgyi órákon. Délután az osztály megtekintette a pétervásárai templomot és a híres Keglevich-kastélyt, ahol Eged János tárlatvezetésével gyűjtöttek anyagot későbbi munkájukhoz.

Cél: a csoportfeladat témájához anyaggyűjtés, ismeretszerzés

2. nap: Czenthe Huba helytörténeti előadása

Czenthe Huba helytörténeti előadása fotók alapján

3. nap: Interjúkészítés, beszélgetés dr. Benkár József megyei főjegyzővel

Délelőtt a nem szakrendszerű magyar óra keretében a gyerekek interjút készítettek helyi lakosokkal, melyről beszámolót hallhattunk a zárónapon

Vendégünk: dr. Benkár József, a város szülöttje

4. nap: Tablókészítés, multimédiás anyag készítése

Mindhárom csoport feladata tablókészítés a már előre ismertetett témában:

- 1. csoport:** Kiállítás létrehozása a felkutatott dokumentumokból, összegyűjtött tárgyakból
- 2. csoport:** Élet Pétervásárán régen és napjainkban
- 3. csoport:** Tablókészítés városunk építészeti emlékeiről

Cél: A csoport témájának megfelelő anyag kiválasztása, önálló produktum létrehozása.

Az elkészült tablókat az iskola kiállítva az érdeklődők.

folyosóján láthatják

5. nap: A produktumok bemutatása, értékelése

A csoportok saját munkájukat mutatják be a többi csoportnak, illetve a jelen lévő pedagógusoknak, majd értékelik saját és csoportjuk munkáját. A pedagógusok ezt követően értékelik a csoportok egész heti munkáját, illetve produktumaikat.

V. Értékelés:

A témahét értékelése a feladatok és tevékenységek összetettsége miatt nehéz feladat volt. A csoportok produktumainak bemutatása után következett a lezáró rész: az értékelés.

Értékelés típusai:

1. csoportértékelés:

A csoport minden tagja kitöltötte a csoport egész hetes munkájára vonatkozó értékelőlapot, melynek kiemelt szempontjai:

- a csoporttagok közötti együttműködés

- a létrehozott produktum
- a csoporttagok munkája

2. önértékelés:

A csoport minden tagja kitölti a saját munkájára vonatkozó értékelőlapot, melynek kiemelt szempontjai:

- a tanuló együttműködése a többi taggal
- a produktum létrehozásában való közreműködés

3. tanári értékelés:

A témahétben résztvevő pedagógusok értékelik a csoportok munkáját egy értékelőlap kitöltése során. Az értékelőlap kiemelt szempontjai:

- önálló munkavégzés

- együttműködés
- kreativitás
- önbizalom
- előadókészség
- kitartás
- produktumok tartalmi minősége
- produktumok esztétikai minősége
- anyaggyűjtés, információs háttér

A tanulók és a pedagógusok értékelésének eredménye 40-70% arányban képezi a végső értéket.

CSOPORTÉRTÉKELES

A kérdőív kitöltésével értékeld csoportod munkáját!

- 1. egyáltalán nem**
- 2. nem minden esetben**

Figyelmesen meghallgattuk egymást, és igyekeztünk megérteni a másikat.	1	2	3
Megosztottuk egymás közt a feladatokat.	1	2	3
Mindenki a feladatra koncentrált.	1	2	3
Mindenki igyekezett a legtöbbet kihozni magából.	1	2	3
Mindenki komolyan vette a feladatot.	1	2	3
A feladat megoldásához szükséges anyaggyűjtés megfelelő	1	2	3

volt			
Logikusak és világosak voltunk a többi csoport számára.	1	2	3
Törekedtünk kapcsolattartásra a hallgatósággal.	1	2	3

Csoportunk jól csinálta:

A csoport munkájában problémát okozott:

Hogy jobban dolgozzunk, jobban kell figyelniük:

A csoporttagok közül nevezd meg azt, aki:

a leghatékonyabban dolgozott a jó

teljesítményért: _____

a legeggyüttműködőbb volt: _____

szervezte a munkát: _____

jó ötletekkel segített: _____

ÖNÉRTÉKELÉS

A kérdőív kitöltésével értékeld saját munkádat!

1. **egyáltalán nem**
2. **nem minden esetben**
3. **igen**

Figyelmesen meghallgattam társaimat, és igyekeztem megérteni a másikat, együttműködtem velük.	1	2	3
Megosztottam véleményemet, gondolataimat, információmat a csoporttal.	1	2	3
A csoport többi tagját jó ötleteimmel segítettem a munkában.	1	2	3
Igyekeztem a legtöbbet kihozni magamból.	1	2	3
Komolyan vettem a feladatot, hatékonyan dolgoztam a jó	1	2	3

teljesítményért.			
A feladat megoldásához szükséges anyaggyűjtésem megfelelő volt.	1	2	3
Hallgatóság előtt összegeztem a csoportom munkáját.	1	2	3

TANÁRI ÉRTÉKELÉS

1: gyenge 2: megfelelő 3: színvonalas 4: kiváló

A csoport **önálló munkavégzése**: 1 2 3 4

A csoporttagok közti **együtműködés**: 1 2 3 4

A csoport **kreatív munkát** végzett: 1 2 3 4

A csoport **önbizalma**: 1 2 3 4

A csoport **előadókészsége**: 1 2 3 4

A csoport **kitartása**: 1 2 3 4

A produktumok **tartalmi minősége**: 1 2 3 4

A produktumok **esztétikai minősége**: 1 2 3 4

A csoport **anyaggyűjtése, információs háttér**: 1 2 3 4

Pétervására, _____

értékelő

VI. Dokumentáció:

- projektterv
- tanulói portfóliók
- projektbeszámoló
- fényképek
- a témahét értékelése (multimédiás anyag)

Melléklet

Projekthét

(tervezet)

Pétervására története

1. Téma és tantárgyi kapcsolódás:

Tantárgy	Indoklás
Történelem	a város története
Földrajz	természeti környezet megismerése
Magyar	interjúkészítés, fogalmazás
Matematika	demográfiai adatok
Ének	palóc népdalok
Rajz	a város nevezetességeinek megörökítése
Testnevelés	futóverseny
Médiaismeret	videofelvétel, fotóalbum
Informatika	dvd film készítése

2. Célok:

- Ismerjék és ismertessék meg a tanulók a város történetét
- a tanárok és a diákok közötti együttműködés mennyiségének és minőségének fokozása
- tanár-szülő párbeszéd kezdeményezése a projekt témáján keresztül
- kultúrák közötti különbségek megértésének elősegítése
- környezettudatosság szintjének növelése
- a diákok motiválása kommunikációs szituációkban
- függvényszerű gondolkodás fejlesztése a demográfiai adatok elemzése kapcsán
- mozgáskultúra és koordináció fejlesztése

3. Célcsoportok:

Célcsoport	Bevonásának indoklása
tanulók	ismerjék meg a várost
szülők	partneri viszony ápolása
pedagógusok	együttműködés erősítése
önkormányzat	információ-szolgáltatás

4. Megvalósítandó tevékenységek:

Tevékenység	Résztevők
gyűjtőmunka	tanulók, szülők, pedagógusok
interjúk, riportok készítése	tanulók
kiállítás szervezése	tanulók, pedagógusok
vetélkedő	tanulók, pedagógusok
színdarab	tanulók, pedagógusok, szülők
helytörténeti előadások	tanulók, pedagógusok, előadók
a város nevezetességeinek megtekintése	tanulók, pedagógusok, önkormányzat

5. Várt eredmények:

Produktumok	Következmények
videofilm a város nevezetességeiről	idegenforgalom fellendülése
fotóalbum	archívum létrehozása
weboldal	ablak a világra
kiállítás	ismeretátadás
színdarab	bemutató
vetélkedő	kompetenciamérés

6. A projekt időtartama és ütemezése

- időtartam: 1 hét
- ütemezés: 2010. május

7. Erőforrások:

Erőforrás	Felhasználás indoklása
emberi: pedagógiai és IKT asszisztens	tanulók segítése
tárgyi: technikai eszközök, pénz	kivitelezés elősegítése

8. Monitoring és értékelés:

Értékelés tárgya	Értékelés eszköze
a produktumok értékelése	szóbeli és írásbeli értékelés
a gyerekek munkájának értékelése	szóbeli és írásbeli értékelés
más gyerekcsoportok munkáinak értékelése	a különböző csoportok szóbeli értékelése
önértékelés	a gyerekek maguk

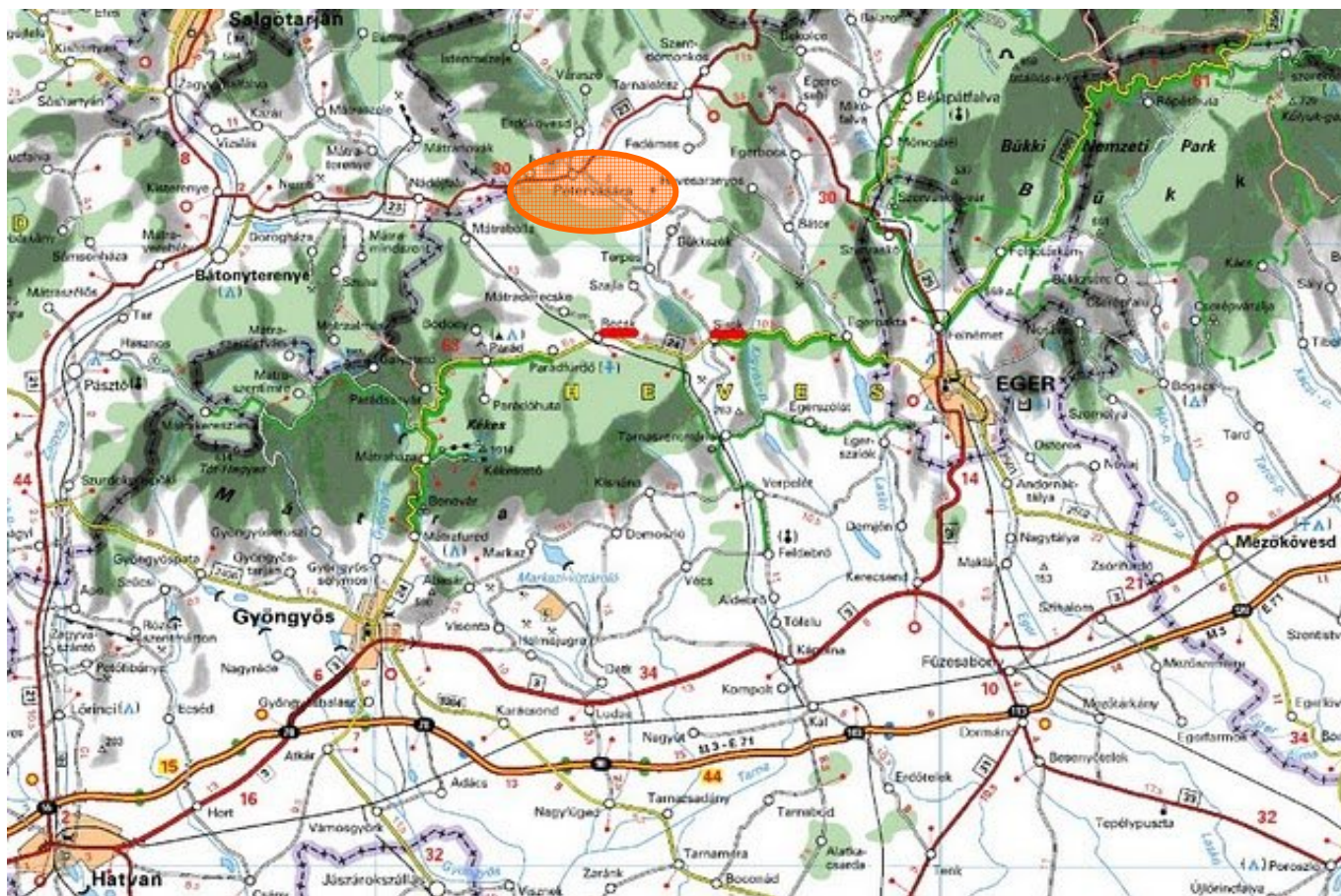
9. Az eredmények terjesztése:

Mit kíván terjeszteni?	Kinek?	Terjesztés eszköze
ismeret, információ	tanulók, lakosság	produktumok
videofilm	tanulók, lakosság	dvd
fotóalbum	tanulók, lakosság	kiadványok

10. Felmerülő kockázatok:

Kockázati tényező	Kezelési stratégia
tárgyi erőforrás hiánya	lobbi, más erőforrások kutatása
motiválatlan tanulók	megfelelő motiváció
technikai eszközök meghibásodása	szakemberek bevonása

A MÁTRA ÉS A BÜKK KÖZÖTT

TAMÁSI ÁRON ÁLTALÁNOS ISKOLA

3250 Pétervására, Szabadság tér 12.

TÁMOP-3.1.4/08/2.2009-0176

TARTALOM

I. Bevezetés

A projekt

Projektmódszer

A pedagógiai projek

II. A projekt jellemzői

A Mátra és a Bükk között

1. Téma és tantárgyi kapcsolódás
2. Célok
3. Célcsoport
4. Előkészítő és ténylegesen megvalósítandó tevékenységek
5. Várt eredmények, produktumok
6. A projekt időterve és ütemezése
7. Erőforrások
8. Monitoring és értékelés
9. Az eredmények terjesztése
10. Felmerülő kockázatok

III. PROJEKTTERV

A projekt címe, témája, típusa, céljai

Előkészítő tevékenységek, feladatok

A projekt tényleges feladatai

A projekt dokumentálásával kapcsolatos feladatok

IV. FELHASZNÁLT IRODALOM

V. MELLÉKLETEK

I. BEVEZETÉS

A PROJEKT

A köznyelvi értelmezésben valamely **komplex feladat elvégzésének feltételeit, eszközeit, folyamatát és módszereit meghatározó terv**. A téma, a feladatrendszer az élet bármely területéről származhat. Nagyságát, bonyolultságát, időigényét tekintve nagyon különböző lehet. Történhet egyetlen órán, s tarthat egy egész tanéven keresztül is. Az adott probléma optimális megoldásáig tart. Határai bármeddig tágíthatók. Nincs két egyforma projekt, hiszen más környezetben, más gyerekek és tanárok dolgoznak rajta.

A projektmódszert **John Dewey** alkalmazta először chicagói kísérleti iskolájában 1896-ban. Első jelentős művében a „Pedagógiai hitvallásom” című kiáltványában kijelenti, hogy az élet, a társadalom, a nevelés folyamata adja a nevelés céljait és szolgáltatja a megvalósításhoz szükséges eszközöket. Vallja, hogy a gyermeket az életre kell felkészíteni. Mivel az életben nincsenek kész ismeretek, ott mindenkinek magának kell hasznosítható tudást szereznie. Ezért a korszerű iskola feladata **az ismeretszerzés készségeinek megtanítása**.

Követője, **W. H. Kilpatrick** írta le a módszer elvi alapjait és a gyakorlati alkalmazás módjait 1918-ban megjelent „The project method” című könyvében. A hagyományos tanterv helyett a tananyagot a gyermekek érdeklődésén alapuló, életszerű feladategységek köré rendezte. Ennek elsajátítása önállóan, az egyes tanulók fejlődési sajátosságainak, egyéni fejlődési ütemének megfelelően történt. A módszer általa vált világszerte ismertté.

Projektmódszer

Adott témájú együttműködés, mely előre meghatározott cél megvalósítása érdekében jön létre. Folyamata időben behatárolt és kézzelfogható eredménnyel, produktummal zárul. Jellemzője, hogy megszűnik a verbális képességek fölényhelyzete, az eltérő képességek egyenértékű szerephez jutnak. A feladatok sokszínűsége biztosítja, hogy a tanulók többféle módon járulhatnak hozzá a közös alkotáshoz. Mindenki felelősséggel tartozik a saját részfeladataért. Érvényesül az „Egy mindenkiért, mindenki egyért” elve.

Céljai:

- a megismerés fő forrása az önálló és a csoportos tapasztalás legyen
- a tanulók egy-egy problémának a lehető legtöbb összefüggését és kapcsolódási pontját fedjék fel

A projektekben építhetünk olyan módszerekre és technikákra, mint a konfliktuskezelés, a drámapedagógia, a terepmunka-technikák, interjútechnikák.

A pedagógiai projekt

Általában a gyakorlati életből származó **komplex téma, probléma** megoldásához, feldolgozásához szükséges **célok, tevékenységek, eszközök, módszerek és eredmények** együttese. Mindig alkotó jellegű **megismerési-cselekvési egység**. A folyamat egészében döntő a produktum létrehozása. Fontos a diákok érdeklődése, motiváltsága és önállósága.

A pedagógus, a szülők és más közreműködők egyik legfőbb feladata ennek az önállóságnak a segítése, erősítése. A tanulási folyamat megváltozik. Az aktív ismeretszerzés közben a tantárgyi keretek közé szorított tudományos határok feloldódnak. A tanuló a világot globális szemmel figyeli. Új kompetenciák és képességek jelennek meg:

együttműködés, szolidaritás, felelősségvállalás, önértékelés, kommunikáció.

A kooperatív csoportmunka lehetőséget nyújt az együttműködésre, az egymástól való tanulásra. Egymást mélyebben, alaposabban megismerik. A tanulók osztoznak a közösségi és a társadalmi tudatosság formálásában. Az életre való felkészülésük is hatékonyabban valósul meg. Sikereket, közös élményeket szereznek. Nem egymás legyőzése, hanem egymás támogatása a cél. A csoport tagjai nincsenek egymással versenyhelyzetben, hiszen sikert csak a közösen elvégzett feladat hozhat. Önismeretük, önbecsülésük is magasabb szintre lép.

A pedagógiai projekt célja kettős:

- A projekt jellegéből adódó új, fontos **produktum** létrehozása.
- Még a produktumtól is fontosabb cél maga a **folyamat**, amely a produktum létrejöttéhez vezet. Azok a *tevékenységek, alkalmazott módszerek*, melyeket a projekt során végeznek. *Új ismeretek, információk*, melynek birtokosai lesznek a tanulók. A folyamat hatására *fejlődő készségek, alakuló kompetenciák*, valamint a *személyiségfejlődésben létrejövő változások*.

A pedagógus feladata a hagyományos szerep helyett facilitátorként, szupervizorként, tanácsadóként segíteni a tanulókat. A diákok partnerévé válik a munka során. A pedagógus részéről nagyfokú szervezőkészséget, lényeglátást és folyamatos szakmai fejlődést kíván.

A projekt létrejöttének fontos lépései vannak.

A **tervezés** szakaszában:

- Témaválasztás
- Célok és célcsoportok kijelölése
- A téma és a tantárgyi kapcsolódások egyeztetése
- A téma előkészítése, adatgyűjtés
- Feladat- és tevékenységterv összeállítása

- A várt eredmények, produktumok és hatások megjelölése
- Időtartam, ütemezés
- A szülők tájékoztatása, megnyerése
- Erőforrások számbavétele
- Felelősök kijelölése
- Felmerülő kockázati tényezők
- Értékelési szempontok meghatározása

A **megvalósulás** szakaszában:

Csoportalakítás segítése. A szükséges eszközök biztosítása. A kijelölt feladatok, programok végrehajtása, a tervezett produktumok létrehozása, kiállítása. A projekttel kapcsolatos adminisztráció elvégzése. Folyamatos segítségadás a tanulók részére. A projektet záró rendezvény, bemutató lebonyolítása.

A **zárást követő** szakaszban:

A projekttel kapcsolatos dokumentációk, prezentációk elkészítése, közzététele. Ha készült kiállítás, annak lebontása. Ha szükséges, köszönő levelek küldése. Értékelés, a tapasztalatok összegzése.

A projektet vizsgálhatjuk az alábbiak szerint:

1. A témaválasztás módja
 - pedagógusok hirdetik meg, diákok választják
2. Tartalma, témája
 - tananyaghoz teljesen, vagy részben, vagy nem kapcsolódó
3. Tanítási időhöz való viszonya
 - órakeretben, tanítási szünetben, epochákban valósul meg
4. Időtartama
 - rövid távú: 1-2 nap, középtávú: 1-2 hét, hosszú távú: több hét, hónap
5. A projektben résztvevők száma
 - egyéni, kiscsoportos, közép- és nagy létszámú
6. Produktuma
 - tárgy, írásmű, album, előadás, kiállítás, kirándulás, vita, egyéb

A projekt megvalósítása folyamán végig tartsuk szem előtt:

A TANULÁS LEGYEN ÖRÖM!

II. A PROJEKT JELLEMZŐI

A MÁTRA ÉS A BÜKK KÖZÖTT

1. Téma és tantárgyi kapcsolódás

TANTÁRGY	TÉMA és PRODUKTUM
Magyar nyelv és irodalom	Tudnivalók Pétervásáráról és a környező falvakról. Csoportonként rövid szövegek megismerése és ismertetése. Ismerkedés a környék érdekes földrajzi neveivel. Feldolgozott szövegek, írásmunkák, gondolattérképek.
Környezetismeret	Pétervására és a kistérség helye, fekvése, felszíne. Lakóhelyünk természeti és ember által alakított környezete. Kiegészített térképek, feladatmegoldások, kiránduláson készített fotók, térbeli mozgásos játék.
Informatika	Pétervására régen és ma. Városunk légi fotókon. Virtuális kirándulás a Tarna-völgyében a forrástól a torkolatáig. Önálló feladatvégzés számítógépen: belépés honlapra, képgalériák keresése, nézegetése.
Ének-zene és Etnikai népismeret	Ismerkedés a népköltészet hagyományaival. Kiszámolók, népi gyermekjáték, gyermekdalok, mondókák tanulása. A projektzáró rendezvényen bemutatott rövid műsor.
Rajz	Kedvenc erdei, mezei állatom. Háziállatok a településen. A baromfiudvar lakói és a legeltetett állatok. Pétervására címere. Gyermekrajzok, tablók, színezett címerek.
Technika	Címertervek csoportonként a környék látnivalóihoz kapcsolódva. Lakóhelyünk természeti környezete. Látnivalók a gyerekek által lakott településeken. Csoportonként címerek, tablók.

<p>Testnevelés és Felzárkóztató/Hittan</p>	<p>Tanulmányi séta lakóhelyünk felszínének, domborzati viszonyainak megfigyelésére. A volt Keglevich kastély meglátogatása, látnivalók városunkban. A különleges kéttornyú templom megtekintése. Kirándulás Váraszóra. Fotók a sétákról, kirándulásokról.</p>
--	--

2. Célok

A következő célok megvalósítását tartom fontosnak a projekt során:

- A tanárok, a diákok és a szülők közötti együttműködés mennyiségének és minőségének fokozása.
- Társas kompetenciák fejlesztése.
- Fejlődjenek kommunikációs képességeik.
- Javuljon a tanulók önismerete, önértékelése, önbecsülése.
- Lépések a nyitott iskola felé.
- A tanulók motiválása az önálló ismeretszerzésre, információk gyűjtésére.
- A tanulási folyamat magasabb szintre emelése az önálló ismeretszerzés, illetve a kooperatív csoportmunka, a páros munka segítségével.
- Jártasak legyenek az IKT eszközök használatában.
- Közösségfejlesztés, a csoportkohézió erősítése.
- Hazaszeretetre nevelés, az identitástudat erősítése.
- A természet szeretetére, megóvására nevelés.
- Az emberi munka, az ember által teremtett értékek megbecsülése.
- A hagyományok tisztelete, megőrzése.
- A manuális készségek, az esztétikai érzék fejlesztése.
- Nyitottak legyenek a tanulók az újra, fejlődjön kreativitásuk.

3. Célcsoport

Az általános iskola második évfolyama.

Indoklás: A projekt témája, tartalma szorosan kapcsolódik az évfolyam környezetismeret tananyagához. Annak egy része teljesen beépíthető a projekt feladataiba.

- Lakóhelyünk felszíne, domborzati viszonyai
- Erdő, mező állatai, növényei
- Településünk látnivalói, értékei
- Településünk és környékünk hagyományai
- Kerti növények, szántóföldi növények
- Háziállatok a baromfiudvarban és a legelőn

A tanulmányi séták szintén részei a környezetismeret tananyagának, de a heti 1 óraszám miatt a projekt nélkül igen nehezen valósíthatók meg. Ezen belül, más tantárgyak bevonásával, mint pld. a testnevelés, meg lehet oldani.

4. Előkészítő és ténylegesen megvalósítandó tevékenységek

Táblázatos formában feldolgozva a „PROJEKTTERV” című részben.

5. Várt eredmények, produktumok

- A tanulók megkedvelik a páros és csoportos munkaformát.
- Magabiztosabbak lesznek a szóbeli beszámolóikban, fejlődnek kommunikációs képességeik.
- Fejlődnek az információk gyűjtésében, kezelésében.
- Meghallgatják egymást, kivárják, amíg rájuk kerül a sor.
- Bátorítják egymást, örülnek egymás sikereinek. Általában kifejezik elismerésüket.
- Betartják a közösen alkotott szabályokat.
- Együttműködnek a szerepek és az eszközök megosztásában.
- Egymás közti beszélgetésükben dominál a barátságos hangnem.
- Tolerálják a másságot, viselkedésükben magasabb szintű lesz az empátia.
- Fejlődnek manuális készségeik és esztétikai érzékük.

A produktumok táblázatos formában feldolgozva.

6. A projekt időterve és ütemezése

A projekt időtartama: **4 hét**

Ütemezése: Táblázatos formában feldolgozva a „PROJEKTTERV” című részben.

7. Erőforrások

- TÁMOP 3.1.4. intézményi pályázat
- A 2. osztály tanulói, az osztályfőnök, és az osztályban tanító pedagógusok
- Az iskola pedagógusai
- Szülők, nagyszülők, rokonok

- A városi könyvtár dolgozói
- Váraszó polgármesteri hivatalának, óvodájának dolgozói
- FVM Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium igazgatója
- hitoktató és a templom harangozója

A tárgyi erőforrások táblázatban feltüntetve a „PROJEKTERV” című részben.

8. Monitoring és értékelés

Értékelés tárgya	Értékelés eszköze
Projektnap	Az iskolavezetés, a mentorok, pedagógusok, szülők véleménye.
Produktumok	Jutalom a csapatfalra, dicséret, az iskola tanulóinak véleménye. Értékelés csoporton belül és a csoportok között.
Csoporttagok, csoportok	Önértékelés, a társak értékelése, a kívülálló csoportok értékelése egy-egy adott órán, feladatnál, tanítói útmutatás alapján.
Általános tudásszint A gyakorlatban alkalmazható tudásszint	Diagnosztikus, formatív, szummatív értékeléssel.
Kooperativitás	Szociometria

9. Az eredmények terjesztése

- Az iskolai Web oldal működtetése, frissítése
- A program folytatása a következő években
- A program megjelentetése az EDUCATIO Kht. Web oldalán
- Bemutató a projektzáró rendezvényen az iskola pedagógusainak, mentoroknak, szülőknek, nagyszülőknek
- A fotókból CD készítése
- DVD-felvétel készítése a bemutatóról

10. Felmerülő kockázatok

Esőnap kijelölése a kirándulások idejére.

III.**PROJEKTERV**

A PROJEKT CÍME: ***A Mátra és a Bükk között***

A PROJEKT TÉMÁJA:

- Szűkebb hazánk, településünk helye, földrajzi fekvése, természeti környezete.
- A településen és környékén természetett növények, tenyésztett állatok.
- Pétervására és a közeli falvak műemlékei, tárgyi emlékei és hagyományai.

A PROJEKT TÍPUSA: 3 hetet meghaladó projekt

A PROJEKT CÉLJA: Térségünk, településünk alaposabb megismerése mind természeti, mind az ember által teremtett környezetet tekintve. Hazaszeretetre nevelés. Ismerjék meg a település és a környék értékeit, hagyományait. Fontos, hogy az információk gyűjtésében, rendezésében, felhasználásában jártasabbak legyenek a tanulók. Bátrabban használják a számítógépet egy-egy konkrét feladat során. Manuális készségeik, esztétikai érzékük fejlődjön a projekt feladatain keresztül.

ALAPKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE:

•	nyitottság	•	munkaszervezés,
•	szocializáció	•	időbeosztás
•	kooperatív	•	információk
•	együttműködés	•	keresése, kezelése
•	empátia	•	kognitív
•	érzelmi intelligencia	•	kompetenciák
•	kommunikációs	•	kreativitás
•	képességek	•	esztétikai érzék
		•	önbizalom,
		•	önértékelés

ELŐKÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK, FELADATOK

Tevékenység Feladat	Felelős	Résztevők	Módszerek Értékelés	Időterv Időtartam	Dokumentum Produktum	Erőforrások	
						Humán	Tárgyi, anyagi
Gyűjtőmunka természeti környezetünkről. Az erdő, a mező, a vizek állatai, növényei. Képek gyűjtése, fotók készítése.	osztály- főnök	tanulók	önálló munka jutalom a csapatfalra	március 01 - 31.	elegendő gyűjtött kép és fotó	tanulók, szülők nagy szülők	folyóiratok prospektusok fényképezőgép
Gyűjtőmunka településeink műemlékeiről, régie épületeiről, jellegzetes alkotásairól. Képeslapok, képek gyűjtése, fotók készítése. Helyi földrajzi nevek, a falurészek érdekes elnevezéseinek összegyűjtése.	osztály- főnök	tanulók	önálló és páros munka jutalom a csapatfalra	március 01 - 31.	elegendő gyűjtött kép, képeslap, fotó, prospektus	tanulók, szülők nagy szülők könyvtárosok külső intézm. dolgozói	kiadványok Czenthe Huba: Pétervására t. internet fényképezőgép
Kiseb méretű régi használati tárgyak, népviseleti ruhadarabok, kiegészítők, szőttesek gyűjtése. A környéken gyűjtött vagy ismert népköltészeti alkotások felkutatása.	osztály- főnök	tanulók szülők	önálló munka jutalom a csapatfalra	március 01 - 31.	elegendő gyűjtött tárgy, esetleg fotó, fénymásolat	tanulók, szülők nagy szülők rokonok könyvtárosok	könyvek fénymásoló számítógép
Gyűjtőmunka térségünk természetett növényeiről és tartott, tenyésztett állatairól. Gabonafélék szemtermései, képek gyűjtése, fotók készítése.	osztály- főnök	tanulók	önálló munka jutalom a csapatfalra	március 01 - 31.	elegendő gyűjtött termés, kép, fotó	tanulók, szülők nagy szülők rokonok, ismerősök	fényképezőgép internet újságok
Időpontok egyeztetése a kastélylátogatás, a templom megtekintése és a Váraszóra tervezett kirándulás miatt.	osztály- főnök	osztályfőnök külső intézm. dolgozói	szervező munka	március 16 - 31.	egyeztetett időpontok	osztályfőnök külső intézm. dolgozói	telefonköltség

A PROJEKT TÉNYLEGES FELADATAI

Tevékenység Feladat	Felelős	Résztevők	Módszerek Értékelés	Időterv Időtartam	Dokumentum Produktum	Erőforrások	
						Humán	Tárgyi, anyagi
Pétevéására és a környező falvak helye hazánkban belül. Ismerkedés a térképpel.	osztályfőnök	tanulók osztályfőnök	frontális m. páros munka	április környezet- ismeret	tanulók által kiegészített térképek	osztályfőnök	internet térképek fénymásoló
Címerek tervezése és készítése minden csoportnak, kapcsolódva a látófalokhoz.	osztályfőnök	tanulók osztályfőnök	csoportmunka	április technika	címer minden csoportnak	osztályfőnök	számítógép projektor
Lakóhelyünk felszíne. Tanulmányi séta a helyi domborzati viszonyok megfigyelésére.	osztályfőnök	tanulók pedagógusok	tanulmányi séta dicséret	április kettős testnevel.	a sétán készített fotók	osztályfőnök testnevelést tanító tanár	fényképezőgép számítógép CD lemez
Lakóhelyünk természeti környezete. Csoportonként a gyűjtött képek rendezése adott szempontok szerint. Élménybeszámoló a kiránduláson látottakról.	osztályfőnök	tanulók osztályfőnök	csoportmunka jutalom a csapatfalra	április etnikai népismer. óra	csoportosított képek, fotók	tanulók osztályfőnök	képek borítékok
Tudófalok Pétevéására és a környező falvakról. Csoportonként rövid szövegek megismerése, majd ismertetése.	osztályfőnök	tanulók osztályfőnök	csoportmunka jutalom a csapatfalra	április olvasás óra	szakértői mozaik megvalósulása	tanulók osztályfőnök	számítógép fénymásoló
Kedvenc erdei, mezei állatok. Rajzkészítés.	rajzot tanító pedag.	tanulók pedagógus	frontális és egyéni munka dicséret, jegy	április rajz óra	gyermekrajzok	tanulók pedagógus	szemlélt. képek rajzlap, színező eszközök
Pétevéására és környéke légi fotókon és madártávlati képeken. Tájékozódás honlapon, képgalériában.	inform. tanító pedag.	tanulók pedagógusok	frontális és egyéni munka	április informat. óra	önálló feladatvégzés számítógépen	tanulók pedagógusok	számítógépek internet projektor
Lakóhelyünk természeti környezete. Diavetítés megtekintése. Jellegzetes állatok és növények. A tankönyv feladatainak megoldása.	osztályfőnök	tanulók osztályfőnök	frontális és egyéni munka dicséret	április környezet- ismeret	feladat- megoldások	tanulók osztályfőnök	számítógép projektor tankönyv

Tevékenység Feladat	Felelős	Résztevők	Módszerek Értékelés	Időterv Időtartam	Dokumentum Produktum	Erőforrások	
						Humán	Tárgyi, anyagi
Lakóhelyünk természeti környezete. Tablókészítés csoportmunkában.	osztály- főnök	tanulók osztályfőnök	csoportmunka jutalom a csapatfalra	április technika óra	csoportonként tablók	tanulók osztályfőnök	csomagoló p. olló, ragasztó gyűjtött képek színező eszköz
Pétervásárán a volt Keglevich kastély és benne a díszterem megtekintése. Egyéb látnivalók a városban: kápolna, emlékművek, szobrok.	osztály- főnök	tanulók pedagógusok	tanulmányi séta magatartásért dicséret	április kettős testnevel. óra	fotók a tanulmányi sétáról	tanulók pedagógusok külső intézm. dolgozója	fényképezőgép
Pétervásárán a kéttornyú templom megtekintése. Érdekességek a templom építéséről, történetéről.	osztály- főnök	tanulók osztályfőnök hitoktató	tanulmányi séta magatartásért dicséret	április felzárkózt. és hittan óra	csoportkép a templomnál	tanulók osztályfőnök hitoktató harangozó	fényképezőgép
Ismerkedés a környék érdekes földrajzi neveivel. Csoportosítás településenként.	osztály- főnök	tanulók osztályfőnök	másolás, írás emlékezetből memória játék	frontális és egyéni munka	írásmunkák	tanulók osztályfőnök	szókártyák térképek fénymásoló
Pétervására és a környező falvak háziállatai. A baromfiudvar lakói és a legeltetett állatok. Tablókészítés csoportonként.	rajzot tanító pedag.	tanulók pedagógus	csoportmunka dicséret, jegy	április rajz óra	csoportonként tablók	tanulók pedagógus	csomagoló p. képek olló, ragasztó színező eszköz
Pétervására régen és ma. Épületek, utcák, terek összehasonlítása számítógép és internet segítségével.	inform. tanító pedag.	tanulók pedagógusok	frontális és egyéni munka	április informat. óra	önálló feladatvégzés számítógépen	tanulók pedagógusok	számítógépek internet
Kirándulás Váraszóra. Az Árpád-kori templom és a faluház megtekintése. Pihenés, játék az óvoda udvarán.	osztály- főnök	tanulók osztályfőnök	kirándulás dicséret	április délelőtt vagy délután	fotók a kirándulásról	osztályfőnök szülők, külső intézm. dolg.	fényképezőgép utazás költsége

Tevékenység Feladat	Felelős	Résztevők	Módszerek Értékelés	Időterv Időtartam	Dokumentum Produktum	Erőforrások	
						Humán	Tárgyi, anyagi
Ismerkedés a népköltészet hagyományaival. Kiszámoló, népi gyermekjáték és gyermekdal tanulása.	osztály- főnök	tanulók osztályfőnök	frontális munka dicséret	április ének-zene etnikai népismer.	elsajátított kiszámoló, mondóka, gyermekdal	tanulók osztályfőnök	gyűjtött népköltészeti alkotások
Pétervására címere. Összehasonlítás, színezés	rajzot tanító pedag.	tanulók pedagógus	páros munka dicséret, jegy	április rajz óra	elkészített címerek	tanulók pedagógus	számítógép fénymásoló
A Tarna-völgyének látnivalói. Kirándulás az internet segítségével a Tarna forrásától a torkolatáig.	inform. tanító pedag.	tanulók pedagógusok	frontális és egyéni munka	április informat. óra	önálló feladatvégzés számítógépen	tanulók pedagógusok	számítógépek internet projektor
Kiállítás rendezése a gyermekmunkákból, illetve az összegyűjtött régi tárgyakból, textíliákból. Kiegészítő tablók készítése.	osztály- főnök	tanulók osztályfőnök szülők	válogatás, rendszerezés, dekorálás	április utolsó hete	kiállított tablók, tárgyak, textilek rajzok	tanulók osztályfőnök szülők	hungarocell szög, rajzszeg ragasztó, olló,
Meghívó készítése a projekt zárására.	osztály- főnök	osztályfőnök	adminisztráció	április	meghívó	osztályfőnök	számítógép nyomtató fénymásoló
A Pétervásárai Kistérség „élőben”. Mozgással szemléltetett feladat a térség településeiről.	osztály- főnök	tanulók osztályfőnök	tér-irány játék dicséret	április környezet- ismeret.	térben rögzített mozgásos feladat	tanulók osztályfőnök	térkép a kistérségről
A településekről szerzett ismeretek ismétlése, összegzése. A látnivalók felidézése. Tablókészítés.	osztály- főnök	tanulók osztályfőnök	csoportmunka jutalom a csapatfalra	április technika óra	csoportonként tablók	tanulók osztályfőnök	csom. papír olló, ragasztó képek
Projektzáró rendezvény: A gyerekek rövid bemutatója változatos feladatokkal. A „RÉGI TÁRGYAK” című kiállítás és a gyerekmunkák megtekintése. Kötetlen beszélgetés és falatozás a vendégekkel.	osztály- főnök techn. segítő	tanulók pedagógusok mentorok szülők nagy szülők	bemutató kiállítás	április utolsó hete	a rendezvény megvalósulása	tanulók pedagógusok szülők	szókártyák kellékek fényképezőgép kamera süti és üdítő

Tevékenység Feladat	Felelős	Résztevők	Módszerek Értékelés	Időterv Időtartam	Dokumentum Produktum	Erőforrások	
						Humán	Tárgyi, anyagi
A projekt áttekintése. Gondolattérkép, emlékeztető készítése csoportmunkában.	osztályfőnök	tanulók osztályfőnök	kooperatív csoportmunka	április olvasás óra	kész csoportmunkák	tanulók osztályfőnök	számítógép projektor csom. papír filctollak

A PROJEKT DOKUMENTÁLÁSÁVAL KAPCSOLATOS FELADATOK

Fotóalbum készítése CD-lemezre a projekt rendezvényein készült fotókból.	osztályfőnök	osztályfőnök informatikus tanár	IKT eszközök alkalmazása	május 15.	prezentáció	osztályfőnök informatikus tanár	számítógép CD-lemez
A projekt alatt készített feladatlapon és egyéb gyermekmunkák rendezése.	osztályfőnök	osztályfőnök	rendszerezés	május 15.	rendezett anyagok	osztályfőnök	borítékok mappák
A projekt dokumentációjának elkészítése.	osztályfőnök	osztályfőnök informatikus technikus	adminisztráció DVD-felvétel elkészítése	május 01-15.	kész dokumentáció	osztályfőnök technikus informatikus t.	számítógép fénymásoló nyomtató
A projekt közzététele.	osztályfőnök informatikus tanárok	osztályfőnök informatikus tanárok	honlap- szerkesztés CD és DVD közzététele	május 01- 15.	közzététel megvalósulása	osztályfőnök informatikus tanárok	számítógép internet adathordozók
A kiállított tárgyak visszajuttatása. Köszönetnyilvánítások.	osztályfőnök	osztályfőnök	rendezés levélírás	május 20.	köszönet- nyilvánítás	osztályfőnök	számítógép fénymásoló boríték

IV. FELHASZNÁLT IRODALOM

Czenthe Huba: Pétervására története. Budapest, 2005.

Dercsényi Balázs szerk.: Pétervására/ Váraszó/ Műemlékek. Tájak-Korok-Múzeumok Kiskönyvtára 686. szám. 2001.

Hera Istvánné szerk.: Egy bükkszéki palóc asszony népdalai. OKK háziyomdája, 1987.

Kovács Ágnes szerk.: Bújj, bújj, zöld ág... Népi gyermekjátékok. Budapest, 1983.

Petercsák Tivadar és Veres Gábor szerk.: Heves megye népművészete. Eger, 2005.

Prospektusok, turisztikai kiadványok a Pétervásárai Kistérségről és településeiről.

Web források, linkek:

www.petervasara.hu

fotoklub-nograd.hu/nyiri_dr/tarna/index.html

www.vendegvaro.hu

www.pvkisterseg.hu

<http://indafoto.hu>

www.miskolcigombasz.hu

varaszo.freeweb.hu

<http://hu.wikipedia>

V.

MELLÉKLETEK

Rövid szövegek a településekről

A projektbemutató feladatai

PÉTERVÁSÁRA

Városunk Heves megye északnyugati részén a Tarna völgyében található. Eger, Salgótarján és Ózd is mintegy 30 kilométer távolságra fekszik tőlünk. A város egy tágas medencében helyezkedik el. A medence szó ebben az értelemben a dombok, hegyek közötti tágas, széles területet jelent.

A felszíne domság, a távolban viszont már hegyeket, hegységeket is láthatunk. Tiszta időben a Mátra és a Bükk csúcsai is megfigyelhetők. Látható az 1014 m magas Kékestető a tévétoronnyal.

A városhoz közel az alábbi kiemelkedések találhatók:

- Pilis-tető	- Remetetető
- Dudar-hegy	- Lyukas-kő
- Kígyó-hegy	- Kis Lyukas-kő
- Ór-hegy	- Fertés

Városunk területén folyik össze a Tarna fő ága a Leleszi-patakkal, az Ivádi-patakkal és a Tó-patakkal. Tőlünk Terpes, Szajla, majd Sirok felé folytatja útját. Éghajlata hűvös, gyakran áramlanak be hideg légtömegek az Északi-Kárpátok felől. Ezért 2-3 héttel később is tavaszodik ezen a vidéken.

Természetes növényzetét keményfaligetek, tölgyesek, gyertyánosok és kaszálórétek alkotják. A közeli erdőkben szarvas, őz, vaddisznó, róka, borz és vadmacska is él.

VÁRASZÓ

A falu Heves megyében a Pétervásárai Kistérségben található. Zsákfalú, hiszen a falu egyik vége egy gyönyörű völgybe vezet. Itt horgásztavak mellett halad az út, ezt a részt Szalajka-völgynek nevezik. A település a Tarnavidéki Tájvédelmi Körzet szélén fekszik. Sokan kirándulnak, horgásznak a szép környezetben. A vadászok is kedvelik a hatalmas erdőket. A nagyvadak közül élnek itt szarvasok, őzek, vaddisznók, és a magasabb részeken muflonok is. A kisebb vadak közül él itt nyest, görény, vadmacska, róka és borz.

Híres épülete a megye egyik legrégebbi Árpád-kori temploma. Mellette különálló fa harangláb. A falu legöregebb lakóháza ma már Falumúzeum.

ISTENMEZEJE

A Tarna felső folyásánál egy hosszú völgyben fekszik a falu. Része a tőle északra található Szederkénypuszta . Gyönyörű hegyvidéki környezetben található. Nagy összefüggő erdők borítják a táj egy részét.

A Tarnavidéki Tájvédelmi Körzet is érinti a falut. Kiemelkedő természeti látványt nyújt a Noé szőlője nevű sziklás hegyoldal, mely védett. Homokkő alkotja, melyet az időjárás érdekes módon koptatott. A szikla formái óriási szőlőfürtökre emlékeztetnek. A sziklás hegyoldalról monda is keletkezett.

A falu közepén magas dombon áll a falu temploma.

SZAJLA

Nevét először Zayla alakban említi egy oklevél. Többször is elhagyatottá vált. Ezelőtt 270 évvel a Nógrád megyéből ideköltözött családok népesítették be. Neveik: Gyetvai, Tóth, Juhász, Zvara, Mátyás, Zubák, Csisz. Szlovákiából is jöttek telepések, akik hosszabb idő után elmagyarosodtak.

2001-ben készült el a falu címere és zászlaja. A palóc néphagyományok őrzése érdekében hagyományőrző csoport működik. A község szülötte Oravec Imre költő, aki 2003-ban Kossuth-díjat kapott életművéért.

Ó SZAJLA

Szajla része. A dombon álló templomot a szajlaiak saját erejükből építették fel. A területet Orczi József földesúr adományozta. Az építkezés 3 évig tartott. Híres hely a Nagy Halom, amit Attila sírja dombnak is neveznek. Egy legenda szerint Attilát, a hunok fejedelmét ide is temethették. Valódi sírhelyét még a mai napig sem találták meg.

KISFÜZES

Régebbi neve Füzés. Pétervásárától 5 km-re található. Keleti határa mellett folyik el a Tarna. Ezelőtt kb. 460 évvel a törökök elpusztították. Hosszú ideig még lakatlan maradt. 1786-ban 20 család, majd 1851-ben 32 család élt itt. Pecsétjén egy földből kinövő fűzfa látható.

Heves megye legkisebb települései közé tartozik, lakóinak száma jelenleg 192 fő. Gyönyörű környezetben élnek itt az emberek. Csend, nyugalom, tiszta levegő és a természet közelsége jellemző.

BÜKKSZENTERZSÉBET

Régebbi neve Szenterzsébet. Heves megye északi részén található a Heves-Borsodi-dombságon.

Egybeépült Tarnalelesszel. A 23-as főút keresztülvezet rajta. Végigfolyik rajta a Leleszi-patak. A község határos a Tarnavidéki Tájvédelmi Körzettel. Sokan keresik fel szép környezete miatt. Látványosságnak számít a Nagykő, amely homokkő szikla. Az erdőkben tölgyesek, bükkösök váltakoznak. Élnek itt nagyvadak és ritka madarak is, mint a holló és a sólyom.

Templomának védőszentje Szent Erzsébet, akiről a falu a nevét is kapta. A török időkben sem pusztult el a település. Tősgyökeres lakosai a Bozó, Bakos, Utasi, Gál és Meve családok. Működött benne gőzmalom. Országos hírnevű a működő férfi népdalkör.

TERPES

A Bükk és a Mátra hegyeinek találkozásánál, a Tarna-völgyében található. Lakói kb. 240-en vannak. Összeépült Szajlával. Közel van hozzá Bükkszék, a Salvus vizéről híres fürdőhely. A lakosok őrzik a palócság hagyományait. Hagyományőrző asszonykórus éneklie a régről fennmaradt dalokat.

PÉTERVÁSÁRAI KISTÉRSÉG

Az Észak-magyarországi régióban, az Északi-középhegység területén 20 település tartozik ide.

1. Bodony
2. Bükkszék
3. Bükkszenterzsébet
4. Erdőkövesd
5. Fedémes
6. Istenmezeje
7. Ivád
8. Kisfüzes
9. Mátraballa
10. Mátraderecske
11. Parád
12. Parádsasvár
13. Pétervására
14. Recsk
15. Sirok
16. Szajla
17. Szentdomonkos
18. Tarnalelesz
19. Terpes
20. Váraszó

A térségben rengeteg erdő, szép tájak, különleges homokkő sziklák, csendes völgyek, horgásztavak, patakok, források várják a kirándulókat. A Tarnavidéki Tájvédelmi Körzetben sok védett növény és állat élhet háborítatlan környezetben. Az erdőkben sokféle gomba terem és gazdag a vadállomány.

Minden évben rendeznek országos vagy régiós jelentőségű programokat, melyek sok látogatót vonzanak.

- Parádon: Palóc napok
- Bükkszéken: Salvus napok
- Sirokban: Siroki Várnapok, Kút-völgyi Motoros találkozó

TARNALELESZ

Heves megye északi részén, a Heves-Borsodi-dombság területén fekszik. Egybe épült Bükkszenterzsébettel és Szentdomonkossal. Lakóinak száma 1900 fő. Két főút is keresztezi, a 23-as és a 25-ös.

Neve először Lelez alakban bukkant fel. A kunpalóc népcsoport telepedett itt le. A hagyomány úgy tartja, hogy IV. Béla királyunk a tatárok elől menekülve ebben a faluban megpihent. Ennek emlékére a 18. század elején kápolna is épült. Sajnos azóta elpusztult. A király emlékére 2001-ben egy emlékkövet állítottak fel. A török hódítás elején elpusztult, ám néhány év múlva újra kezdett benépesedni, s később is végig lakott maradt.

A faluszerkezet még őrzi a palóc hadas települési módot. Egy telken egymás mögött több lakóház is sorakozik.

A falu határos a Tarnavidéki Tájvédelmi Körzettel. A táj látnivalói a Nagykő, Kiskő, Ordaskő és Peskő nevű sziklás képződmények. Továbbá a Nagy-völgyben található Remete-tó, ahol sokan szeretnek horgászni. A közelben van az élőhelye az igen ritka császármadárnak.

A község híres zenekara a Szuk Mátyás Ifjúsági Fúvószenekar.

SZENTDOMONKOS

Heves megye északi részén fekszik, csodálatos környezetben. Rengeteg erdő veszi körül, ahol sokan kirándulnak, vadásznak. Lakosainak száma kb. 500 fő. Egybeépült Tarnalelesszel. A legközelebbi város Pétervására, de főút köti össze Ózddal és Egerrel is.

Temploma az 1700-as években épült, amikor Hunyadi István nádor volt a falu birtokosa. A főoltárkép Szent Domonkost ábrázolja.

Híres ember lett a falu szülöttje Sike András, aki birkózásban lett olimpiai bajnok. Itt él Matyikó Tibor, aki fotós, grafikus- és festőművész egy személyben.

A PROJEKTBE MUTATÓ FELADATAI

A bemutató egy kb. 20 perces műsorból állt, melyet változatos feladatokkal terveztem erre az alkalomra. Az iskola dísztermében tartottuk, hiszen szükséges volt a tágas tér a mozgással összekapcsolt feladatokhoz, illetve a szép számban megjelent vendégek is kényelmesen elfértek.

FELADATOK

1. A tanári bevezető után négy tanuló rövid ismertetőt olvasott fel arról a négy kirándulásról, melyet a projekt alatt tettünk.
2. Sokat beszélgettünk a gyerekekkel arról, hol élünk, hol a helyünk ebben a hatalmas világban. Az általuk adott válaszokat rendszereztük, s itt újra elmondták egy kis mozgással is kísérvé.
 - Hol élünk mi gyerekek?
 - A Földön – Európában – Magyarországon – Az Északi-középhegységben – A Tarna-völgyében – Heves megyében – A Pétervásárai Kistérségben – Pétervásárán – Váraszón – Istenmezején - Bükkszenterzsébeten – Tarnaleleszen – Szentdomonkoson - Terpesen – Szajlán – Ó Szajlán – Kisfüzesen

Amikor egy-egy gyermek a saját települését mondta, gyorsan leguggolt, így fogytak el sorban, s aztán egyszerre felálltak.

3. Ezt követően minden tanuló húzott egy lefordított szókérdőívet. Miután elolvasták, három csoportba kellett rendeződniük, aszerint, hogy
 - domb, hegy, völgy neve
 - víz neve
 - falurész neve

volt-e a szókérdőívén. Rövid idő után elmondták, ki mit jelképez most.

4. Az egyik csoport szókérdőívet cserélt, s újra három csoportot alkottak, azt figyelve, hogy az adott hely melyik településen vagy környékén található. A projekt során összegyűjtöttük, csoportosítottuk ezeket a helyeket.

5. A bemutató utolsó része a hagyományokhoz, népköltészethez, népi gyermekjátékokhoz kapcsolódott. Megtanultunk és előadtunk:

- egy Bükkszékről származó **kiszámolót**

„Egyedem-begyedem, csobolyó,

Kecskerágó, mogyoró.

Jómán, fodormán,

Hétsüvegű boszorkány.

Ha én kismadárka volnék,

Gyöngyszemecskét szedegélnék. Fogj fát!”

- egy **felelgetős játékot**, a „pipás ördög” címmel
- a libalegeltetést idézte egy **gyermekdal**, melyet kis tánccal adtak elő a tanulók „Fürdik, fürdik a libám.....” kezdettel
- egy **mondókát** páros mozgással Mátraderecskéről

„Harangoznak délre, libapecsenyére,

elaludt a gyertya, gyere haza, Terka!”

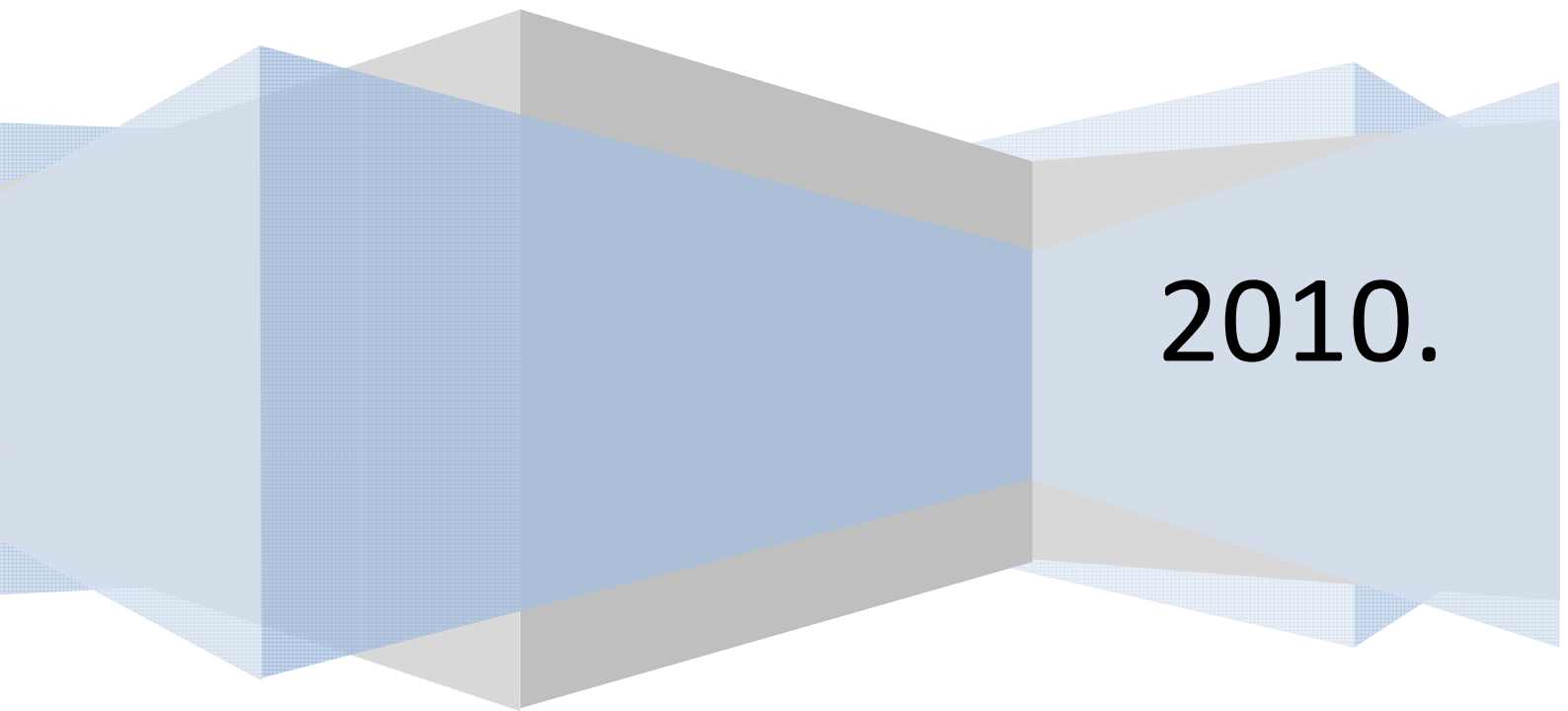
S mivel régen is megéheztek a játékban a gyerekek, azzal zártuk rövid bemutatónkát, hogy: **„Itt a vége, fuss el véle!”**

Ezt követte a tantermünkben berendezett „**RÉGI TÁRGYAK, RÉGI FÉNYKÉPEK**” című kiállításunk, illetve a gyerekek által készített sokféle tabló megtekintése. Igen bőséges kiállítási anyag gyűlt össze, mely nagy tetszést aratott. Úgy értékelem, hogy mind a bemutató, mind a kiállítás és a gyerekmunkák elismerést váltottak ki a vendégekből. Végül csak a hangulatos beszélgetés és falatozás maradt hátra teasüteményekkel, helyi túrós lepénnyel és üdítővel.

Tamási Áron Általános Iskola
3250 Pétervására, Szabadság tér 12.

Egészséges életmód moduláris oktatás

Bevezető

2010.

Tartalom

Moduláris oktatás, moduláris taneszközök (4-5. oldal)

Az egészséges életmód nyolc alappillére (Táplálkozás, Testedzés, Víz, Napfény, Mértékletesség, Levegő, Pihenés, Bizalom) (6-10. oldal)

Általában az egészséges életmód moduljairól (11-16. oldal)

- Általános információk
- Testmozgás
- Tisztaság (Testi tisztaság, Környezeti tisztaság)
- Egészséges táplálkozás
- Káros szenvedélyek
- Környezeti veszélyforrások

Egészséges gyerek (16. oldal)

A fejlesztés tartalma, céljai (17. oldal)

Tantárgyi koncentráció (18-22. oldal)

Humán tárgyak

- Természettudományos tárgyak
- Készségtantárgyak

Az egészséges életmód moduláris oktatás bevezetésének szükségessége, indokai (23. oldal)

A helyi adottságokból adódó indokok (24-27. oldal)

Az egészséges életmód moduláris oktatás bevezetése a pétervásárai Tamási Áron Általános Iskolában (28. oldal)

Moduláris oktatás, moduláris taneszköz

A tananyag kisebb, önmagában koherens részei a modulok, melyek az egyes tanórák anyagánál általában nagyobb, de a tanterv egészénél kisebb egységek. A modulok a tananyag egészén belül, azzal összehangoltan saját, jól átlátható követelménnyel rendelkeznek, azonos didaktikai elveket kell, hogy kövessenek. A modulok önmagukban koherensek, vagyis egy témakört, témát tartalmaznak, azonban a témakörök, a témák szerveződésének logikája eltérő modultípusokat hozhat létre. A modulok sorrendje és egymásra épülése nem lehet véletlenszerű. A programoknak bejárési utakat kell kínálni a kidolgozott modulokhoz, melyekhez bizonyos eszközi elemek szorosan kötődnek. Ilyenek például a kompetenciafejlesztő oktatási programokhoz szervesen tartozó programtantervek, a csomag eszközi (tanári / tanulói) elemei, az értékelési eszközök. A modulok úgy épülnek fel, hogy ismeretanyaguk és gyakorlatsoraik teljes egészében lefedik a feldolgozandó tartalmat, vagy kisebb-nagyobb terjedelmű elemként beépíthetők a hagyományos tanulási-tanítási folyamatokba is. A modulárisan építkező tananyag elrendezés az iskola tanórai kereteit túllépve felkínálja a tanórán kívüli tevékenységeket, az élet különböző területén hasznosítható alkalmazást, a közvetlen gyakorlati kipróbálást. A modulok kapcsolatban állnak egymással, melyben a legfontosabb az egész és a rész kapcsolata, valamint azok alá, mellé és fölérendeltségi viszonya. Az oktatási programok elemi egységekből (modulokból) felépülő jellege lehetővé teszi az egységek többféle csoportosítását, az alkalmazás flexibilitását, vagyis a sorrend és a tananyagmennyiség hozzáigazítását a pedagógiai szükségletekhez és a helyi igényekhez.

A választható modulok rendszere azt jelenti, hogy mind a tanár, mind a diák számára váltási lehetőségeket biztosít: egyes modulok szabadon változtathatók a tanulási-tanítási folyamatok aktuális és távlatos szükségletei szerint. Szintezett feladatrendszert alkotnak, melyek lehetővé teszik az egyazon tartalmi területen belüli differenciált képességfejlesztést, és a tanulók egyéni ütemű előrehaladását, ezen túl a nagyobb

egységeket átfogó tanítási szakaszok (epochák) beillesztését a tanítási / tanulási folyamatba az egy témához tartozó összefüggések hatékonyabb feltárására. Ennek érdekében az oktatási programok több felhasználási lehetőséget, többféle bejárési utat kínálnak, amelyek között az epochális feldolgozás lehetőségét biztosító átfogó szakaszok is szerepelnek a hagyományos, a kötött heti óraszámmal működő eljárások mellett. A moduláris felépítés felkínálja az új tantervi irányok és képzési tartalmak tervezésének nyitott lehetőségét, ugyanakkor a régi elemek felhasználását is. A modulrendszerű képzés jól felszerelt tanulási környezetet kíván (iskolai könyvtár, információforrások, informatikai eszközök aktív használata stb.) és fejlett taneszköz parkot. Szükséges a modulok időről – időre történő szakmai és pedagógiai felülvizsgálata, a tantervi szintű korrekciók elvégzése.

(FORRÁS: PÁLYÁZATI ÚTMUTATÓ a Társadalmi Megújulás Operatív Program Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben című pályázati felhívásához)

Az egészséges életmód nyolc alappillére

Magyarország sajnos nem arról híres, hogy egészséges életet folytatna. A statisztikai adatok is azt mutatják, hogy a világon elsők között vagyunk a szív-és érrendszeri, a daganatos betegségek és a cukorbetegség tekintetében. Bár vannak olyan esetek is, amikor a tünetekért a genetikai meghatározottság felelős, de az esetek túlnyomó többsége a hibás életmódra vezethető vissza. Ezért fontos, hogy megismerjük az egészséges életmód 8 alapelvét, amely olcsó, mindenki által gyakorolható és könnyen megvalósítható a családban.

A család szerepe azért is fontos az egészséges életmódra való nevelésben, mivel az életmódbeli szokásainkat jórészt otthonról hozzuk.

Táplálkozás

A hagyományos magyar étrend túl sok húst, zsírt, kalóriát, de kevés növényi rostot tartalmaz. Emellett rosszak az étkezési szokásaink, mivel reggel szinte semmit, este pedig túl sokat eszünk. Az Egészségügyi Világszervezet ajánlása alapján az egészséges táplálkozás tejet és tojást fogyasztó, ún. lakto-ovo-vegetáriánus étkezés. Ugyanakkor bizonyított tény, hogy a teljes vegetáriánus (tisztán növényi) étrend is megfelelő lehet. Mindez arra int bennünket, hogy a hús helyett a növényeket (zöldség, gyümölcs, hüvelyesek) részesítsük előnyben, melyek védelmet nyújtanak a vastagbélrák és más rákfajták, valamint a szívinfarktus és agyvérzés kialakulásával szemben. Egyre több helyen hozzáférhetőek a modern vegetáriánus szakácskönyvek, melyek ötleteket és segítséget nyújtanak az étrendbeli váltáshoz.

Testedzés

A mai modern világ egyik jellegzetessége a mozgásszegény életmód. Ennek számos káros következménye van az egészségre, pl. elhízás, magas vérnyomás, cukorbetegség. Talán kevesen tudják, de nem kell különösebben megterhelni a szervezetet, csupán naponta egy jó óra tempós sétára volna szükségünk ahhoz, hogy a testmozgás pozitív hatásait tapasztaljuk életünkben. Természetesen ennél többet szabad mozogni, de ennél kevesebbet nem.

Víz

Egy felnőtt embernek naponta kb. 1,5-2 liter vizet kellene meginnia ahhoz, hogy a szervezet számára optimális körülményeket biztosítson. Ehhez képest az átlag ember fél liter folyadékot se iszik. Pedig a rendszeres és tudatos vízivással olyan panaszokat lehet megelőzni, mint a fejfájás, alacsony vérnyomás, vesekőképződés.

Napfény

A XXI. század technikai vívmányai ugyan kényelmessé teszik életünket, de sajnos be is zárnak sokszor a szobába, a munkahelyre a számítógép vagy a televízió elé. Pedig a napsütés jótékony hatásait ki kellene használnunk. Természetesen hangsúlyozni kell azt is, hogy a nyár közeledtével egyre erősebb az ultraibolya sugárzás, így a napon való tartózkodásra leginkább alkalmas időpont a délelőtt 11 előtti és délután 5 utáni időpontok. Fontos a jó napszemüveg beszerzése, a nagyon olcsó darabok sokszor nem szűrnek megfelelően a káros sugarakat.

Mértékletesség

A legtöbb életmódbeli betegség a mértéktelen életvitel következménye. A mértékletesség nemcsak azt jelenti, hogy mindent csak bizonyos határig teszünk, hanem azt is, hogy egyes, nyilvánvalóan káros dologban egyáltalán nem veszünk részt. Így az egészséges életmód szempontjából a mértékletesség fogalma inkább önmegtartóztatást jelent. Ez magába foglalja az alkohol, a kávé fogyasztás teljes elhagyását, a dohányzás teljes mellőzését és természetesen a drogokkal való visszaélést, vagy a gyógyszerek helytelen és indokolatlan használatát.

Levegő

Talán keveset gondolunk arra, hogy milyen nagy szükségünk van a friss levegőre, illetve arra, hogy napjában többször kellene légző gyakorlatokat végeznünk ahhoz, hogy a szellemi és fizikai frissességünket fenntartsuk. Az ülő életmód, a görnyedt testtartás, a bezártság mind-mind az egészséges lélegzés ellen dolgoznak. Ha naponta 2-3x szakítunk időt, hogy 1-2 percig igazán mély lélegzeteket vegyünk, akkor tapasztalni fogjuk, hogy ez nemcsak felfrissít, hanem csökkenti az idegességünket is.

Talán keveset gondolunk arra, hogy milyen nagy szükségünk van a friss levegőre, illetve arra, hogy napjában többször kellene légző gyakorlatokat végeznünk ahhoz, hogy a szellemi és fizikai frissességünket fenntartsuk. Az ülő életmód, a görnyedt testtartás, a bezártság mind-mind az egészséges lélegzés ellen dolgoznak. Ha naponta 2-3x szakítunk időt, hogy 1-2 percig igazán mély lélegzeteket vegyünk, akkor tapasztalni fogjuk, hogy ez nemcsak felfrissít, hanem csökkenti az idegességünket is.

Pihenés

A rohanó ember általában a pihenést igyekszik megspórolni, gondolván, hogy ezzel időt nyer. Pedig ez egyáltalán nem igaz. Minél fáradtabb valaki, annál több időre van szüksége ahhoz, hogy egy adott feladatot jól és hibátlanul elvégezzen. Ezért mindannyiunknak meg kell aludnunk a szükséges éjszakai alvásunkat. Ez valakinek csak 6 óra, másnak pedig akár 10 óra is lehet. Egy dologban azért egyformák vagyunk: a legfontosabb, hogy mindig éjfél előtt aludjunk el, mert ez az alvás legpihentetőbb módja.

Bizalom

Manapság nagyon nehéz bízni az emberekben, a jövőben. Hol találhatunk olyan biztos pontot, ami nem változik, nem csap be, és nem kell csalódnunk benne? A Bibliában van egy szép gondolat: „Jézus krisztus tegnap és ma és mindörökké ugyanaz.” Ha tudunk bízni az isteni gondviselésben, abban, hogy Valaki mindig tud a gondjainkra megoldást, akkor ez is nagyon sokat jelent az egészség megőrzésében, mind fizikailag, mind pedig lelkileg.

(FORRÁS : Dr. Gáspár Róbert, Szegedi Tudományegyetem)

Általánosan az egészséges életmód moduljairól

Általános információk: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=eb9fe817-f995-4ca4-897c-9fa491a75dbb&v=1&b=2>

Testmozgás

A sport több mint gyógyszer. A nagyvárosban élő, civilizált embernek a rendszeres testedzés nyújtja az egyetlen lehetőséget a szervezet számára biológiai szükségletet jelentő mozgás elvégzésére. Elmulasztásával szabad utat kapnak a mozgás- és oxigénhiányból, az egyoldalú terhelésből (pl. ülőmunka) adódó elváltozások, betegségek. Egyre több betegségről, többek között a halálozási okok élén álló szív- és keringési betegségekről derül ki, hogy létrejöttükben a mozgáshiány is szerepet játszik. A sport minden életkorban az egészséges életmód fontos része, és betegségmegelőző hatása mellett egyre több betegség gyógyításában és utókezelésében is értékes eszköz. A stressz talaján kialakult neurózis és egyéb panaszok gyógyításában is fontos szerepet kap a rendszeres testedzés. A fizikai aktivitás jótékony hatása megmutatkozik számos, az életminőséget alapvetően befolyásoló tényezően is az étvágy javításától kezdve a nyugodt alváson, a kiegyensúlyozott kedélyállapoton át a nagyobb teherbíró képességig. A sport több mint gyógyszer: számos közvetlen gyógyhatással is rendelkezik, de hat az egész emberre. Számos betegség gyógyításában értékes kiegészítője a gyógyszeres és egyéb terápiás eljárásoknak.

A fizikai munka hiányát változatos mozgásformákkal, tudatos testedzéssel, tornával pótolhatják. Ennek mikéntje azonban nem mindegy. Mindez történhet egyedül és társakkal, játékos formában és tervszerű edzés keretében, szárazon és vízben, segédeszközökkel és anélkül, de csak a rendszeresen mozgó emberek remélhetik, hogy mozgásszerveik, ízületeik és izmaik időskorukig megtartják rugalmasságukat, teljesítményüket. Ezen kívül a mozgás - az oxigénfelvevő képesség javítása útján -

jótékony hatással van az idegrendszerre, az agyi kapacitásra és a szervezet egészének állapotára is.

Az egészséges életmód egyik feltétele a rendszeres testmozgás. Azonban abszolút nem kell egy fitness terembe beiratkozni – otthon, munkaközben, vagy hazafele útközben könnyen beiktathatunk **félórás testmozgást!**

Tisztaság

Testi tisztaság

A bőr a legnagyobb szerv a testünkben – így nem mindegy, hogy mivel ápoljunk, hiszen sok minden felszívódik a vérkeringésbe. A **természetes testápolás** ezért nagyon ajánlott. A családon belül egy lakókörnyezetben együtt él a kisgyermek, a felnőtt és idős ember is. Nem csak a kor- és nembeli különbségeket, hanem az adott évszakokat is figyelembe kell venni az együttélést tekintve. A személyi tisztálkodás folyamatát természetesnek kell vennünk. A környezet, a lakás tisztán tartása már nehezebb.

Környezeti tisztaság

A kozmetikai és vegyipari tisztálkodó- és tisztítószeresek egyre hatékonyabbak és könnyen alkalmazhatók a háztartásokban, a legegyszerűbbtől a legkorszerűbbig. A meleg vagy langyos folyó vizes lemosás mindig a legegyszerűbb tisztítási mód marad. A felületaktív anyagok bizonyos fertőtlenítőkkel kombinálva megelőzik környezetünk elszennyeződését. A padlózat tisztasága mellett a mellékhelyiségek tisztasága is igen fontos. Gondolni kell a szőnyegben vagy a bútorszövetben megbúvó atkák elpusztítására is.

Egészséges táplálkozás

Fontos, hogy naponta együnk legalább 5 zöldséget és gyümölcsöt, igyunk sok folyadékot (elsősorban vizet és gyógyteákat), együnk egy marék diót vagy mogyorót. Húst és tejtermékeket lehet enni, de keveset és zsírszegényt, gabonafélékből pedig csakis teljekiőrlésűt együnk. Süssünk, főzzünk hidegen sajtolt növényi olajokkal vagy vajjal. Továbbá rendszeresen méregtelenítsünk. Táplálkozásunk minősége jelentős kihatással van nem csak az egészségünkre, de a testsúlyunkra, közérzetünkre és életkedvünkre is. Legideálisabb a változatos vegyes táplálkozás, amelyben a növényi eredetű táplálékok vannak túlsúlyban. Nem ördögösség az **egészséges táplálkozás**, viszont rengeteg előnnyel jár.

10 alapszabály az egészséges, tudatos táplálkozásról.

1. **Gabonatermék és burgonya:** kenyér, tészta, rizs, zabpehely, legideálisabb esetben teljes kiőrlésű változatban, valamint burgonya kevés zsírt tartalmaznak, viszont annál több vitamint, ásványi anyagot, nyomelemeket, stb. De sok kalóriát is, így mérsékelten fogyasszuk!
2. **Zöldség és gyümölcs:** javasolt legalább napi öt egységet (kb. maroknyit) fogyasztani belőlük. Lehetőleg frissen, vagy kissé párolva, illetve lé formájában.
3. **Tej, tejtermékek,** valamint **hús, felvágottak és tojás** mérsékelt mennyiségben. Lehetőleg a termékek zsírszegény változatát fogyasszuk.
4. **Hal** – hetente két-három alkalommal fogyasszunk halat, elsősorban olajos halat, mint pl. lazac, szardínia stb.
5. **Kevés zsír:** a zsír életfontosságú zsírsavakat tartalmaz, zsíros ételek zsírban oldódó vitaminokat is. A zsír különösen energia gazdag, így a túl sok zsíros termék fogyasztása túlsúlyhoz vezethet. Javasolt növényi olajok és zsírok alkalmazása. Érdemes figyelni az élelmiszerekben található rejtett zsírokra is (pl. szalámi, édes tészták, gyorséttermi ételek). Naponta 60-80 gr zsír elegendő.

6. **Cukor és só csak mértékkel:** cukor, cukrot tartalmazó italok kevésbé forduljanak elő étkezésünkben. A só helyett gazdagítsuk étteleinket fűszernövényekkel, süteményekben cukor helyett használjunk fruktózt, mézet vagy gyümölcsöket.
7. Elegendő folyadék: **a víz** létfontosságú. Naponta legalább 1,5 liter folyadék fogyasztása javasolt. Ez leginkább víz legyen, ízesítetlen gyógytea, vagy friss, hígított gyümölcslé. Alkoholból ritkán, keveset és leginkább vörösbort!
8. **Ízletes és kíméletes főzés:** az ételeket pároljuk lehetőleg alacsony hőmérsékleten, és max. 118 fokon főzzünk, süssünk.
9. **Méregtelenítés** – minden nap igyunk friss zöldség és gyümölcsleveket (lehetőleg éhgyomorral). Hetente egyszer vagy havonta egy hétvégén méregtelenítsünk!
10. **Szánjunk időt az étkezésre:** a tudatos étkezés a helyes étkezés része. Együnk nyugodtan, és rágjuk meg az ételt rendesen. Koncentráljunk evés közben az evésre!

Káros szenvedélyek

Szenvedélybetegségnek azokat a visszatérően ismétlődő viselkedésformákat, szokásokat nevezzük, amelyeket valaki kényszeresen újra és újra végrehajt, s amelyek a személyre - és többnyire környezetére is - káros következményekkel járnak.

- Függséget kialakíthatnak kémiai szerek, ezt a fajta szenvedélybetegséget nevezzük drogfüggségnek.
- De függeni lehet valamilyen viselkedési együttestől is, például játékszenvedély, a számítógépes- és internet-függség, a videó-függség, kényszeres evés és még sok hasonló, az egészséget és a környezetet károsító viselkedésforma.

Nagyon fontos ezen problémák és negatív hatásaik korrekt ismertetése, tudatosítása.

Környezeti veszélyforrások

Egészségünk fontos meghatározói a vízben, a táplálékban vagy a levegőben található szennyező anyagok és más környezeti tényezők. Becslések szerint minden hatodik gyermekkori betegség vagy halál oka valamilyen környezeti tényezőben keresendő. Az emberek maguk hozzák meg azokat a döntéseket, amelyek életmódjukat, egészségüket befolyásolják; az egészségüket fenyegető környezeti tényezőkkel szemben azonban a hatóságok segítségére szorulnak.

Egészséges gyerekek

Az egészséges életmódra idős fejjel nehezebb áttérni, mint fiatalon. Így szoktassuk gyermekeinket a rendszeres testmozgásra, zöldség és gyümölcssevésre, és természetes testápolásra már babakoruktól, így számukra ez lesz a megszokott életmód! Az *egészséges életmód* egy hosszú távú program, de ha betartjuk, azaz odafigyelünk arra, hogy mivel ápoljuk és tápláljuk a testünket, a pozitív hatását is hosszú távon élvezhetjük!

A fejlesztés tartalma, céljai

Az iskola és az egészségfejlesztés:

<http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=50c6babf-d3cb-4580-8967-dea03cec9ef5&v=1&b=2>

A környezeti nevelés, ha különböző mélységben és módszerekkel is, de része minden tantárgynak. Bár leginkább (téves alapszemlélet alapján) a természettudományos tárgyakhoz kötődik.

Azonban a környezeti nevelésnek csak egy része köthető a természethez. Ha ezen a címen tudatformálást, helyes értékrend kialakítását, ha egy, a jövőben a környezetéért (és

önmagáért) felelősen élni tudó ember nevelését értjük, akkor egyszerre minden tantárgycsoportra gondolnunk kell, hiszen különböző módon ugyan, de mindegyik tantárgy hozzájárul e nevelési értékek kialakításához. Sőt, kifejezett önellentmondás lenne az emberi személyiség teljes formálását egy tantárgycsoporthoz kötni.

Iskolánkban a környezeti nevelés azért nevezhető teljesnek, mert kollégáink nap mint nap hozzájárulnak e hallgatólagosan elfogadott helyes értékrend kialakításához. Osztályfőnökként tanáraink szaktárgytól függetlenül sokat tesznek a szép tárgyi környezetért, kirándulások során természet közeli élményekben részesülhetnek tanulóink. Az órákon a globális környezeti problémák, a takarékoság, a tárgyi vagyon védelme, a személyes és mentális higiéné rendszeresen visszatérő témák.

Tantárgyi koncentráció

Humán tantárgyak

A magyar irodalom már alsó tagozaton is fontos területe az érzelmi nevelésnek, s ez az egészséges életmódra való nevelés vitán felül legfontosabb szegmense. Több alsó tagozaton tanító kolléga olyan irodalmi olvasókönyvet választ, amelyben a környezetről, a természetről, egészségről külön fejezet szól, így az irodalom óra természet közelivé válik egy élőlény vagy egy szép táj leírásakor, olvasásakor. Ezen felül bármely ismeretterjesztő szöveg elemzése, feldolgozása szolgálja a környezeti nevelés ügyét, hiszen összefüggéseket érzékeltet, értet meg a tanulókkal. Ilyen jellegű munka minden évfolyamon a korosztály adottságait figyelembe véve előfordul.

Ha egy vers vagy novella címében, tartalmában nem szerepel a természet, vagy annak valamely eleme, akkor is szolgálja a környezeti nevelés ügyét, mert a költő érzéseit, gondolatait adja át, s így bármely olvasót közelebb juttatja az általános emberi érzésekhez, végső soron saját magához.

Az önismeret, a saját világunkban való eligazodás pedig alapeleme mind a környezeti nevelésnek, mind az egészséges életmódnak. A humán tárgyak jelentősen hozzájárulnak

a kommunikációs készség_fejlődéséhez, formálják mind a szóbeli, mind az írásbeli megnyilvánulásokat. Kommunikáció nélkül pedig nincs problémamegoldás, így környezeti nevelés, egészséges életmódra nevelés sem. A humán tárgyak munkáltatással is segítik a környezeti nevelést, pl. mind tanórákon, mind napköziben előfordulnak drámapedagógiai módszerek.

Természettudományos tárgyak

A természettudományos tárgyak legfőbb hivatása a természet megismerése, a jelenségek közötti ok-okozati összefüggések érzékeltetése, az ismeretek rendszerezése. E tantárgycsoport kiemelten kezeli a környezeti nevelést, mindkét tagozaton igen jelentős mértékben hozzájárul az érzelmi alapkövetéséhez, a természet megszerettetéséhez.

természetismeret, környezetismeret

- ❖ az emberi test részeinek, működésének elemi ismerete
- ❖ az egészséges életmód alapvető szabályai
- ❖ az élettelen környezet, a tárgyi környezet védelme, a felelősség érzésének kialakítása
- ❖ lakóhely és környékének védett természeti értékei

matematika

- ❖ elvben bármely művelet vagy összefüggés gyakoroltatható olyan szóveges feladattal, amelyből a gyerekek kapcsolt információhoz jutnak a környezet egészségét és saját testüket illetően, pl.:

- statisztikai adatok értelmezése
- szöveges feladatok

fizika, kémia, biológia

- ❖ az életközösségek pusztulásának okai és védelmük jelentősége
- ❖ élő és élettelen környezeti tényezők
- ❖ fertőző betegségek
- ❖ kölcsönhatások
- ❖ levegő, víz és talajszennyezés

Készségtantárgyak

A harmonikus személyiség legegyszerűbben a tevékenységekben nyilvánul meg, ezért a készségtárgyak részben jellemző mutatói, részben pótolhatatlan területei az egészséges személyiség kialakításának. Egy egyszerű, közösen elénekelt dal is fejleszti a személyiséget, hozzájárul a közösség alakulásához.

A testnevelés az egészséges test fejlesztésének fő bázisa, hiszen jellemzője a mozgás, rendszeres testmozgás nélkül pedig a helyes életvitel elképzelhetetlen. Mindemellett a csapatjátékok során a gyerekek személyiségének leplezetlen változatát figyelhetjük meg, s alakíthatjuk. A sok gyakorlat, az óraszervezés (öltözködés, tornasor, mosakodás stb.) rendre, fegyelemre nevel, így testnevelőink jelentősen hozzájárulnak az egészséges életmód kialakításához, a személyi- és mentálhigiéné fejlődéséhez. Emellett évente kétszer a tanulók fizikai állóképességét mérik fel a kollégák, nyomon követik ezzel a testi jellemzők alakulását.

A rajz már alsó tagozaton fontos része a környezeti nevelésnek és az egészséges életmód hirdetésének, hiszen tematikus munkák készítésével bármely téma feldolgozható. A tárgy pozitív hatása a környezeti nevelés szempontjából kétszeres, hiszen az elkészített munkák plakátokon, faliújságokon, folyosói és tantermi „kiállításokon” megjelennek, növelve ezzel az adott épületrész esztétikai értékét. A környezeti nevelés szempontjából igen fontos a szép folyosó, a bejárat és a lépcsőfordulók díszítése. E fontos feladatot elsősorban rajztanáraink vállalják fel, a gyerekmunkák élővé, dinamikussá, esztétikussá teszik az épületet.

A technika és a környezeti nevelés kapcsolata a rajzhoz hasonlóan két vonalon érhető utol. Az elkészített munka egyrészt szintén egyfajta alkotófolyamat terméke, más részről tanteremben, folyosón elhelyezve szép, mutatós.

Emellett mindkét tagozaton törekednek a kollégák arra, hogy a környezeti nevelés egyik legalapvetőbb elemét, a takarékosságot hirdessék. A munka valamilyen anyaggal történik. Alsó és felső tagozaton és a napköziben is előnyben részesülnek a természetes anyagok (fa, rafia, gyékény, csuhé...), de a papír, karton munkák is lehetőséget adnak egy felület ésszerű felhasználásához. E tárgy keretén belül kell megtanulniuk a gyerekeknek, hogy hogyan lehet egy anyagot többször felhasználni, lehetőség nyílik a hulladékképződés, szelektív hulladékgyűjtés megtárgyalására is.

Az egészséges életmód moduláris oktatás bevezetésének szükségessége, indokai

A moduláris oktatás a TÁMOP 3.1.4 projektben megjelölt innovációs tevékenységek egyik fontos eleme, a célok között szerepel: a sajátos tanulási technikák elsajátítása önálló és csoportos munkaformában; az ismeretszerzés tevékenykedtetéssel a meglévő képességekre alapozva; az élményszerű tapasztalatszerzés. Iskolánk az egészséges életmód modult választotta a moduláris oktatások közül, amelynek számtalan általános és a saját helyzetünkéből adódó speciális oka volt. Az általános okok között az a közismert tény szerepel elsősorban, hogy Magyarországon az emberek nem fordítanak megfelelő

figyelmet az egészséges élet kialakítására. Országunk a betegségek elterjedését alapul véve jó néhány statisztikában a sor elején foglal helyet, az elsők között vagyunk a szív- és érrendszeri, a daganatos betegségek és a cukorbetegség előfordulásában is. Ezen kívül tudjuk azt is, hogy a jóléti társadalmakban olyan gyorsan változik az emberek életmódja, táplálkozási szokásai és erkölcsi normái, hogy a változások a szervezet alkalmazkodási mechanizmusait sok esetben a kimerülésig igénybe veszik. Ennek eredményeként megjelenik a stressz, az alvászavarok, a neurózis, majd a pszichoszomatikus betegségek. A magyar lakosság kiemelten sok zsíros ételt fogyaszt, koleszterin bevitelünk élen jár az európai országok között, sajnos a só- és cukorfogyasztásban is dobogós helyen állunk. A csekély tápértékű ételek fogyasztása terén sajnos lemaradásban vagyunk, ezek a betegségek elterjedése mellett az elhízást is okozzák, a hazai nők 62%-a, a férfiak 58%-a tekinthető kisebb-nagyobb mértékben elhízottnak. A mozgásszegény életmód is hozzájárul a nem megfelelő egészségi állapot kialakulásához.

A helyi adottságokból adódó indokok

1. Helyes testápolás

A családok szociális körülményei, higiéniai szokásai nagy eltérést mutatnak, sok esetben jelentős elmaradás is tapasztalható. Sok gyermeknél a test és a ruházat tisztán tartása kifogásolható, néhány esetben aggasztóak az otthoni higiéniai körülmények. A tanulók körében sajnos az előzőekből fakadóan viszonylag gyakori a fogak rossz állapota, bőrbetegségek, haj- és körömápolási problémák előfordulása.

2. Egészséges táplálkozás

A környékünkön egyre kevesebben foglalkoznak a ház körüli zöldség- és gyümölcsstermeléssel, az üzemi és a háztáji állattenyésztés is visszaszorult, így friss növényi és állati alapanyagokhoz nehezebben, drágábban jutunk. Az egészséges,

biotermékek forgalmazása sem jellemző erre felé, nincsenek ilyen profilú kereskedelmi egységek. Az étkezési szokások sem igazán a megfelelő táplálkozásról tanúskodnak, a családok többsége ragaszkodik a hagyományos táplálékokhoz, konyhai eljárásokhoz. A tanulóink közül viszonylag sokan rendelkeznek helytelen étkezési szokásokkal, az elhízás is problémát jelent néhány gyermeknél, pedig elfogadott tény, hogy a gyermekkori táplálkozás a felnőttkori egészségért is felelős, ezért tartjuk kiemelt feladatunknak az egészséges táplálkozás lényegét megismertetni a tanulóinkkal, hiszen a táplálkozásuk minősége jelentős kihatással van nem csak az egészségükre, de a testsúlyukra, közérzetükre és életkedvükre is.

3. Helyes testmozgás

Ezen a környéken a sportlétesítmények, sportolási lehetőségek száma nagyon csekély, sportpályák és egy tornacsarnok áll csak rendelkezésünkre, sem uszoda, sem egyéb intézmény, sem a természetben kialakított hely nem található, melyet a mozgásra vágyók használhatnának. Az iskolánkban is viszonylag kevés hely áll rendelkezésünkre, a testnevelésórák megtartására a tornacsarnokban van lehetőség, de a településünk másik oktatási intézményével meg kell osztani ezt a termet. Az iskola udvara jól felszerelt, de a gyermeklétszámhoz képest kis alapterületű.

A rendszeres testmozgás, sportolás, természetjárás iránti igény nem megfelelően alakult ki a felnőttek és a gyermekek körében, így a testi nevelés, mozgásfejlesztés területén az iskolának jelentős feladatot kell vállalnia.

4. Környezetvédelem

Ezt a feladatot is nagyon fontosnak tartjuk, mert a technikai fejlődéssel együtt számtalan problémával kell szembe néznünk, ismeretes, hogy a környezetvédelem egy társadalmi tevékenység, amely az emberi társadalom által saját ökológiai létfeltételeiben okozott

károsodások megelőzésére, a károk mérséklésére vagy elhárítására irányul. Napjainkban a legfontosabb célt az éghajlatváltozás megfékezése, a biológiai sokféleség megőrzése, a környezetszennyezésnek tulajdonítható egészségkárosodás mérséklése és a természetes erőforrások felelősségteljesebb felhasználása jelenti. A közvetlen környezetünk is szükségessé teszi a környezetvédelmi tevékenységet, például a hulladékgyűjtés és újrahasznosítás területén is számos teendő akad, környékünkön nem elterjedt a szelektív hulladékgyűjtés, Pétervására határában a szemétteltelepet felszámolták, de a hulladékkezelése nem teljesen megoldott, a felesleges szeméttel viszonylag sokan szennyezik környezetünket. Szeretnénk, hogy tanulóink több figyelmet fordítsanak a szűkebb és tágabb környezetükre, fejlődjön környezettudatos magatartásuk.

5. Káros szenvedélyek

A környék hátrányos szociális helyzetéből adódóan nagyon hamar kipróbálják a fiatal korú gyermekek főleg a dohányzást illetve megkóstolják az alkohol tartalmú italokat. Rossz példa sokszor van előttük, a családban és nagyobb társaik körében elterjedtek a fentebb említett káros szenvedélyek.

Előfordult, hogy általános iskolás korú gyermekek szintetikus ragasztóval okoztak maguknak bódulatot, mely esetben orvosi segítségre is szükség volt.

Ezen okok miatt sürgető feladat az ilyen jellegű problémák megelőzése, melyet a családban inkább a szőnyeg alá söpörnek, megoldásukra nem tesznek lépéseket. Így iskolánknak kell felvállalnia ezt a feladatot is.

6. Az egészséges szexuális életre való felkészítés

Térségünkben az utóbbi időben még inkább előforduló jelenséggé vált a szinte gyermekkorú tanulók meggondolatlan szexuális magatartása. Indokolatlanul korán kezdenek érdeklődni a másik nem iránt, megfelelő érzelmek és ismeretek hiányában,

gyakran a feltűnés kedvéért, környezetük megbotránkoztatásáért. Nem csak az probléma, hogy korán kezdik el a szexuális életet, hanem az is nagy gond, hogy ilyen alkalmi kapcsolatokból többször nem kívánt terhesség jön létre. Ilyen esetekben a kiskorú és családja ragaszkodik a gyermek megszületéséhez, amihez nincsenek meg a megfelelő feltételek.

A család mellett, és néhány esetben az helyett az iskolának kell ezen a téren a felvilágosító munkát elvégezni.

Az egészséges életmód moduláris oktatás bevezetése a pétervásárai Tamási Áron Általános Iskolában

A 2009/2010-es tanévben megtörtént az Egészséges életmód moduláris oktatás tananyagának helyi kidolgozása. Ezzel egyidejűleg a program bevezetésre került iskolánk olyan két első osztályában, ahol a tanulók a Szövegértés-szövegalkotás „A” programcsomag szerinti oktatásban részesülnek. A kidolgozott évi 18 óra a 2. félévtől került bevezetésre, heti 1 órában, a környezetismeret és rajz és vizuális kultúra tantárgyak terhére. (A helyi Pedagógiai Program ezen dolgok figyelembevételével kerül átdolgozásra.) A moduláris oktatás bevezetése azért is volt helyes ezen évfolyamon, mert szorosan kapcsolódik a kompetencia alapú oktatáshoz és azon törekvésekhez, hogy minél kisebb korban kezdjenek el a tanulók az egészséges életmód kialakításához.

A megvalósítás további tervei:

Nem felmenő rendszerben történik a bevezetés, hanem a következő tanévtől már az érintett első, harmadik, ötödik és hetedik évfolyamokon kezdjük az egészséges életmód moduláris oktatást.

1. - 2. osztály tananyagát 1. évfolyamon, 2. – 3. osztály tananyagát 3. évfolyamon, 5. – 6. osztály tananyagát 5. évfolyamon, 7. – 8. osztály tananyagát 7. évfolyamon tanítjuk.

2010/2011-es tanévben ciklusonként 1 órában történik a megvalósítás. Felső tagozaton az egészségtan tantárgy beépül az egészséges életmód moduláris oktatásba.

Tamási Áron Általános Iskola

3250 Pétervására, Szabadság tér 12.

Egészséges életmód moduláris oktatás

az általános iskola 1. – 2. osztálya számára

2010.

Tartalom:

I. Az egészséges életmód moduláris oktatás kerettanterve (31. oldal)

1. Alapelvek és célok (31. oldal)

2. Feladatok, fejlesztési követelmények (31-32. oldal)

3. Óraszám (33. oldal)

4. A megismerési módszerek folyamatos megalapozása (34-39. oldal)

II. Tanmenet (40-45. oldal)

III. Az értékelés szempontjai (46. oldal)

I. Egészséges életmód - moduláris oktatás kerettanterv

1. Alapelvek és célok

Az első osztályban az egészséges életmód modul tanításának célja, hogy az óvodában és a családi környezetben már kialakított egészségszemléletet megfelelően tovább erősítse, az esetleges helytelen szokásokat megváltoztassa. Tovább formálja a tanulók igényét a személyi és a környezeti higiéniára, a mozgásos életmódra. Fontos az egészséges életmód iránti érdeklődés felkeltése, a tanulók segítése az információk gyűjtésében, azok feldolgozásában.

A célok között szerepel az egészséges életmóddal kapcsolatos eddigi ismeretek bővítése, valamint megfelelő képességrendszer és személyiségjegyek kialakítása. Törekedni kell önmagukkal és környezetükkel szembeni érzékenység és felelősségérzet kialakítására. Tudatosítani kell a környezet, a viselkedés, az életmód, az egészségi állapot ok-okozati összefüggéseit. Segítséget kell adni a testi és lelki harmónia kialakítására. Az egészség és a környezetvédő magatartás szokásrendszerének fontosságát hangsúlyozni kell.

2. Feladatok, fejlesztési követelmények

- az emberi test felépítésének és működésének főbb jellemzői
- az érzékszervek működése, az érzékelés fontossága
- a helyes testápolás szerepének tudatosítása az egészség megtartásában
- az egészséges táplálkozási szokások kialakítása
- az egészséges táplálékok, tápanyagok megismerése
- a kulturált étkezés szabályai
- a rendszeres testedzés és sportolás jelentőségét felismerése
- az egészséget veszélyeztető környezeti hatások megismerése
- a szenvedélybetegségek kialakulását előidéző anyagok szervezetre gyakorolt káros hatásait,

- a káros élvezeti szerek, egészségtelen ételek és italok fogyasztásának és a drogok használatának elutasítása,
- ismerjék fel a környezetszennyezésből és a technikai fejlődésből származó veszélyhelyzetek felismerése, ezek elkerülésére való törekvés
- az egészséges környezet jellemzőinek megismerése
- a helytelen életviteli szokásaik felcserélésére, elhagyására való törekvés
- az egészséges test és a környezet szépségének értékelése
- az egészségügyben dolgozók egészség megőrző és gyógyító munkájának megismerése

3. Éves óraszám: 18 óra

Témakörök	A témakörök feldolgozására javasolt óraszám
1. Testünk felépítése és működése	3 óra
2. Helyes testápolás	4 óra
3. Helyes táplálkozás	5 óra
4. A helyes testmozgás	3 óra
5. Káros szenvedélyek, veszélyes anyagok	1 óra
6. Környezet, környezetvédelem	1 óra

7. Látogatás az egészségügyi központba	1 óra
--	-------

4. A megismerési módszerek folyamatos megalapozása

➤ Testünk felépítése és működése

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységi formák Módszertani javaslatok	A fejlesztés várható eredménye
Az önálló ismeretszerzés képességének megalapozása. A tanulási képesség fejlesztése.	Az emberi test felépítése- testtájak: fej, nyak, törzs, végtagok Az emberi szervezet működése /vérkeringés, légzés, érzékszervek működése/ Az érzékszerveink szerepe környezetünk megismerésében Egészség, betegség	Tájékozódás saját testen Saját és a társ szívdobogásának meghallgatása A légzés megfigyelése Játékos légzőgyakorlatok Kísérletek az érzékszervek működésének megfigyelésére	A testrészek megnevezése A szív működésének megismerése A légzésben résztvevő néhány fontosabb szerv felsorolása

➤ Helyes testápolás

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységi formák Módszertani javaslatok	A fejlesztés várható eredménye
A megismerési	A test tisztán	A test tisztán	A test tisztán

<p>módszerek folyamatos elsajátítása: megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás</p> <p>A megfigyelő, megismerő képesség fejlesztése</p>	<p>tartásának szabályai</p> <p>A tisztálkodási eszközök felismerése, helyes használatuk</p> <p>A fogápolás folyamata, helyes módja</p> <p>A haj, a köröm, a kéz ápolása</p>	<p>tartásának folyamata és eszközei</p> <p>A fogmosás menetének megfigyelése animációról</p> <p>A fogmosás és a kézmosás helyes technikájának a bemutatása és gyakoroltatása</p> <p>A tanult ismeretek rendszerezése</p> <p>Csoportmunkában képkirakó, szókirakó és rendszerező feladat elvégzése</p> <p>Képelemzések után véleményalkotás</p>	<p>tartásának ismerete</p> <p>A testápoláshoz szükséges eszközök felsorolása</p> <p>A helyes fogmosás és kézmosás bemutatása</p> <p>Együttműködéssel a csoportmunkában végzett feladatok helyes megoldása</p>
---	---	--	---

➤ Helyes táplálkozás

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységi formák Módszertani javaslatok	A fejlesztés várható eredménye
<p>A megfigyelési képesség fejlesztése</p> <p>A megismerési, kombinatív, akarati készség fejlesztése</p> <p>Manuális</p>	<p>A táplálkozás, mint életszükséglet</p> <p>A táplálkozás szerepe az életműködésünkben</p> <p>A táplálkozás részfolyamatai</p> <p>A tápcsatorna főbb szervei</p> <p>Az egészséges táplálkozás ismérvei</p> <p>A megfelelő folyadékszükséglet</p> <p>A zöldségek és gyümölcsök vitamin-</p>	<p>A táplálkozás folyamata</p> <p>A tápcsatorna főbb szerveinek / szájüreg, nyelőcső, gyomor, vékonybél, vastagbél, végbélnyílás/ megismerése</p> <p>Séta a zöldséges</p>	<p>A táplálkozás folyamatának ismerete</p> <p>A tápcsatorna főbb szerveinek megnevezése</p> <p>Az egészséges tápanyagok, táplálékok ismerete</p> <p>Gyakran előforduló zöldségek és gyümölcsök</p>

képességek fejlesztése Esztétikai érzék fejlesztése	és ásványi anyag tartalma A zöldségek és gyümölcsök fajtái, felhasználásuk a mindennapi táplálkozásban Gyümölcssaláta készítése A helyes étkezési szokások A terítés rendje Szalvéta hajtogatások	boltba Gyümölcsök és zöldségek, érzékszervi vizsgálata, jelentőségük a táplálkozásban	felismerése A gyümölcssaláta készítése menetének ismerete A terítés menetének ismerete Szalvéta hajtogatási módozatok ismerete
--	--	--	---

➤ **Helyes testmozgás**

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységi formák Módszertani javaslatok	A fejlesztés várható eredménye
A megfigyelő képesség fejlesztése Különböző folyamatok nyomon követésének képessége Ügyesség, gyorsaság, állóképesség fejlesztése Együttműködési készség fejlesztése	A rendszeres testmozgás szerepe az egészség megtartásában A tantermi és a szabadban végezhető mozgások és sportok fajtái A rendszeresen végezhető testmozgások, játékok kipróbálása, helyes végrehajtásuk Erőnövelő mozgások Ízületi mozgékonyág edzése	Képekről sportágak felismerése Ábrák, animációk, filmek elemzése Szökdelések, járások, futások feladatokkal, tartásjavító gyakorlatok végzése Labdajátékok, váltó- és sorversenyek, játékok	A mozgás szerepének jelentősége az egészséges életmód kialakításában Az izmok és ízületek működésének ismerete Egyes mozgások helyes végrehajtása

➤ **Káros szenvedélyek, veszélyes anyagok**

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységi formák Módszertani javaslatok	A fejlesztés várható eredménye
A megfigyelő képeség fejlesztése	Az alkoholfogyasztás és a dohányzás egészségkárosító hatása. A szenvedélybetegségek közös vonásai.	Ábraelemzés Beszélgetés Magyarázat	A fejlődő szervezet számára veszélyes szerek ismerete

➤ **Környezet, környezetvédelem**

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységi formák Módszertani javaslatok	A fejlesztés várható eredménye
Együttműködési készség fejlesztése	Ember alkotta és természeti környezet A környezetszennyezés, a hulladék fajták hasznosítása A természetben élő állatok és növények védelme Az emberiség összefogása a természetvédelme érdekében	Kép- és ábraelemzés Beszélgetés Tapasztalatgyűjtés Poszter készítése a „beteg” és az „egészséges” környezetről	A környezeti ártalmakra vonatkozó korszerű ismeretek A természetvédelem feladatainak ismerete

➤ **Látogatás az egészségügyi központba**

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységi formák Módszertani	A fejlesztés várható eredménye
--------------------------	-----------------	---	---

		javaslatok	
A megfigyelő képesség fejlesztése	Látogatás az egészségügyi központba, a védőnő előadása az egészséges	Ábraelemzés Magyarázat	Az egészségügyben dolgozók egészség megőrző és gyógyító munkájának megismerése

II. TANMENET

Óra-szám	Tananyag	Ismeretanyag /Fogalmak, folyamatok, összefüggések/	Tevékenységek	Eszközök
1.	Az emberi test- testrészek	Az emberi test fő részei: fej, nyak, törzs, végtagok jobb-bal Saját testfelépítés megismerése, testrészek nevei/ felkar, alkar, csípő, comb, térd, boka, stb./ Emberi alakot, csontvázat ábrázoló rajz megfigyelése	Saját és a társ testrészeinek megmutatása, a testrészek megnevezése Ez itt a szemem c. játék	Nyitott szemmel Tk. Környezetismeret Tk. /Dinasztia-Testünk és életműködésünk/ Környezetismeret Tk. /Nemzeti-Testünk, életműködésünk, egészségünk/ Emberi alak, csontváz rajza Paul Harrison: Az emberi test SDT: animációk
2.	Testünk működése, életünk ritmusai	Szervezetünkben zajló ritmusos működések felfedezése: szívverés, légzés Mindennapi életünk ritmusos elemeinek észrevétele: alvás-ébrenlét, étkezések sora, munka-pihenés, stb. Napirend rendszeres visszatérő elemeinek a tudatosítása- Rendszeresség szerepe az életünkben.	Kísérlet: szívverés és légzés megfigyelése saját testen, nyugalom és mozgás után. A tüdő és a szív együttműködésének meglátatása. A belső szervek rajzának megfigyelése. Játék: a reggeli és az esti tevékenységek szabályosan ismétlődő mozzanatainak elmutogatása	Nyitott szemmel Tk. Környezetismeret Tk. /Dinasztia-Testünk és életműködésünk/ Környezetismeret Tk. /Nemzeti-Testünk, életműködésünk, egészségünk/ Paul Harrison: Az emberi test SDT: képek

Óra-szám	Tananyag	Ismeretanyag /Fogalmak, folyamatok, összefüggések/	Tevékenységek	Eszközök
3.	Érzékszerveink és működésük /szem-látás, fül-hallás, orr-szaglás, nyelv-ízérzékelés, bőr-tapintás, hő- és fájdalomérzékelés	Érzékszerv felismerése és megnevezése Négy alapíz neve, felismerése: édes, sós, savanyú, keserű Kellemes és kellemetlen szagok, ízek megkülönböztetése. Védekezés a szervezetre ártalmas hatások ellen. Érzékszerveink fontossága és védelme.	A szem részéről készült rajz megfigyelése. A társ hirtelen kinyitott szemének megfigyelése. Optikai csalódásokat bemutató képek nézegetése. Társ hangjának felismerése, állathangok, zörejek felismerése. Illóolajok, kozmetikumok megszagolása Élelmiszerek ízlelése bekötött szemmel Játék: felismerési gyakorlatok tapintással	Az internetről letöltött képek Hangok, zörejek CD-Sulinova Illóolajok, kozmetikumok Cukor, só, citrom, kakaó, carobpor, grapefruitmag kivonat Játékok, kicsinyített tárgyak
4.	Tisztálkodás fontossága, szabályai	Tisztálkodási szokások elsajátítása A tisztálkodási eszközök neve, azok helyes használata A megfelelő és rendszeres tisztálkodásra való igény kialakítása	Tisztálkodási eszközökről készült képek megfigyelése A fürdés lépéseinek felsorolása A helyes kézmosás mozdulatainak gyakorlása A hajápolás szabályainak felsorolása	Internetről letöltött képek Szappan, folyékony szappan Körömkefe

Óra- szám	Tananyag	Ismeretanyag /Fogalmak, folyamatok, összefüggések/	Tevékenységek	Eszközök
5.	A fogápolás	A rendszeres fogmosás szükségessége A fogmosáshoz használt eszközök A fogápolás helyes módja	A fogmosáshoz használt eszközök kiválasztása a tisztálkodási eszközök közül, a megfelelő fogkefe ismerve. Az SDT-ből letöltött animációban a fogmosás lépéseinek sorrendbe állítása. A saját fogmosó készlettel a fogmosás gyakorlása	Az SDT-ből letöltött képek, animáció Fogmosó készlet
6.	A haj, a köröm és a kéz ápolása	A tisztálkodási eszközök felismerése, helyes használatuk	Az internetről letöltött képek nézegetése, csoportosítása A helytelen tisztálkodási szokások megbeszélése, javítása	Képek, tisztálkodási eszközök SDT animációk
7.	A testápolásról, tisztálkodásról tanultak összefoglalása, rendszerzése	Az ismeretek rendszerezése, ismétlése	Az SDT-ből letöltött képekről a már megtanult ismeretek felelevenítése Az SDT-ből letöltött animáció feladatának megoldása Csoportmunka: szóképek rendezése, csoportosítása megadott szempont szerint Képkirakó összeállítása, a képről állítások megfogalmazása Betűkből szó alkotása	SDT képei, animációja Manóélővilág interaktív tananyag
Óra- szám	Tananyag	Ismeretanyag /Fogalmak, folyamatok, összefüggések/	Tevékenységek	Eszközök
8.	A táplálkozás, mint	A táplálkozás szerepe az életműködésünkben	Az SDT képeinek megfigyelése, a	Az SDT képei és animációi

	életszükséglet	A táplálkozás részfolyamatai: a táplálék felvétele, lebontása, felszívódása, a salakanyag eltávolítása A tápcsatorna főbb szervei: szájüreg, nyelőcső, gyomor, vékonybél, vastagbél, végbélnyílás	képekhez fűződő magyarázatok meghallgatása A képeken látható fontosabb szervek megnevezése A táplálék útját bemutató animáció megtekintése	Feladatlap a tápcsatorna részeiről
9.	Az egészségtudatos táplálkozás Az étkezés napirendje	Az egészséges táplálkozás ismérvei: a táplálék minősége, mennyisége, a táplálkozás ideje, aránya, módja A megfelelő folyadék-szükséglet	Kép- és ábraelemzés Az ételmiszerpiramisba a megfelelő élelmiszerek elhelyezése Szakácskönyvekből, újságokból az egészséges táplálékok, ételek válogatása	Képek az internetről Két saját készítésű interaktív tábla /táplálékpiramis, állítások az egészséges táplálkozásról/ Szakácskönyvek és újságok Manóélővilág-interaktív tananyag
10.	A zöldségek és gyümölcsök jelentősége a táplálkozásban	A zöldségek és gyümölcsök vitamin- és ásványi anyag tartalma A zöldségek és gyümölcsök fajtái, felhasználásuk a mindennapi táplálkozásban	Séta a zöldséges boltokba A gyümölcs- és zöldségfélék érzékszervi vizsgálata A készítendő gyümölcssaláta hozzávalóinak kiválasztása	Gyümölcsök és zöldségek A bevásárlás kellékei

Óra- szám	Tananyag	Ismeretanyag /Fogalmak, folyamatok, összefüggések/	Tevékenységek	Eszközök
11.	Gyümölcssaláta készítése	Az elkészítendő saláta alapanyagainak összetevői, tápanyag tartalma A saláta készítés menete A gyümölcsök megtisztításának helyes módja	Beszélgetés az előzetes ismeretekről A gyümölcsök folyó vízben történő megmosása, néhány meghámozása A gyümölcsök felaprítása, ízesítése mézzel és citromlével	Gyümölcsök, kések, tányérok, tálak, evőeszközök, gyümölcshámozók
12.	Az étkezési szokások, az étkezés rendje, a terítés menete	A helyes étkezési szokások A terítés rendje Szalvéta hajtogatási módozatok Különböző tájak, népek étkezési szokásainak étrendjének megismerése	Fényképek, szakácskönyvek, gasztronómiai szaklapok nézegetése, vizsgálata, összehasonlítása Szalvéta hajtogatási módozatok kipróbálása	Internetről letöltött képek Szakácskönyvek, újságok Étkészlet, evőeszközök Szalvéták http://videosmart.hu/video/szalveta-hajt .
13.	A rendszeres testmozgás szerepe az egészség megtartásában	A mozgásszervek és szerepük: csontok, ízületek, izmok A helyes testtartás, rendszeres testmozgás, friss levegőn tartózkodás, a pihenés fontossága	A csontokról, az izomzatról az ízületekről és működésükről készített képek, animációk nézegetése Néhány mozdulat bemutatása és vizsgálata	Csontváz Az SDT- ból letöltött képek és animációk
14.	A tantermi és a szabadban végezhető mozgások és sportok fajtái	Az életkornak megfelelő rendszeres testmozgás A sportok fajtái, hatásuk, eszközeik	Képek, animációk, filmek nézegetése, elemzése Totó kitöltése	Az SDT képei, animációi, fimjei Saját készítésű totó

Óra- szám	Tananyag	Ismeretanyag /Fogalmak, folyamatok, összefüggések/	Tevékenységek	Eszközök
15.	A rendszeresen végezhető testmozgások, játékok kipróbálása, helyes végrehajtásuk	A tartós állóképességet és az általános állóképességet fokozó mozgások Gyorsaságot és ügyességet fejlesztő mozgások/labdajátékok, váltóversenyek, sorversenyek, játékok/ Erőnövelő mozgások Ízületi mozgékonyág edzése	Futások, gimnasztikai alapformájú gyakorlatok szerekekkel, váltó- és sorversenyek, játékok	Labdák, ugrálókötelek, tornabotok, szalagok, jelölő bóják
16.	Káros szenvedélyek, veszélyes anyagok	Az alkohol, a drog, a cigaretta, az egészségtelen italok és ételek A veszélyes anyagok hatása a fejlődő szervezetre A káros szenvedélyek miatt kialakult betegségek	Ábrák, képek nézegetése Előadás meghallgatása, beszélgetés	Képek, ábrák Internetes játék Animáció az SDT-ből
17.	Környezet, környezetvédelem	Ember alkotta és természeti környezet A környezetszennyezés, a hulladék fajták hasznosítása A természetben élő állatok és növények védelme	Képek, ábrák nézegetése Magyarázat meghallgatása Beszélgetés Poszter készítése a „beteg” és az „egészséges” környezetről	Nyitott szemmel tk. Csomagoló papír, zsírkréta
18.	Látogatás az egészségügyi központba, a védőnő előadása az egészséges életmóddal kapcsolatos tapasztalatairól	Az egészségügyi központ helységei Az egészség megőrzésének és visszaállításának feladatai Konkrét tanácsok a védőnő tapasztalatai alapján	Az egészségügyi központ megismerése A védőnő előadásának meghallgatása	Plakátok, ábrák

III. Az értékelés szempontjai

- Hogyan sajátította el a tanuló az egészséges mód kapcsán megismert tényeket, fogalmakat?
- Mennyire ismeri a dolgok, folyamatok, események hasonlóságait?
- Milyen mértékben sajátította el az egészséges életmód kialakításához szükséges ismereteket?
- Érti-e a feltárt ok-okozati összefüggéseket?
- Látja-e az életviteli szokásrendszer és az egészség kapcsolatát?
- A tanult ismereteket tudja-e a mindennapokban hasznosítani?
- Felismeri-e az egészségét veszélyeztető szokásokat, környezeti ártalmakat?
- Az egészség- és a környezetvédelem területén elegendő ismeretekkel rendelkezik-e?
- Felismeri-e a rendszeres testedzés jelentőségét?
- Folyamatosan tudja-e a saját egészségkultúráját fejleszteni?
- Ismeri-e szervezete, környezete legfontosabb anyagait és azok legjellemzőbb tulajdonságait?

Tamási Áron Általános Iskola

3250 Pétervására, Szabadság tér 12.

Egészséges életmód moduláris oktatás

az általános iskola 3. – 4. osztálya számára

2010.

Tartalom

- I. Az egészséges életmód moduláris oktatás kerettanterve (49. oldal)
 - 1. Alapelvek és célok (49-50. oldal)
 - 2. Fejlesztési feladatok (51-52. oldal)
 - 3. Tevékenységi formák (53. oldal)
 - 4. Éves óraszám (54. oldal)
- II. Modulok (55-60. oldal)
- III. Tanmenet (61-68. oldal)
- IV. Továbbhaladás, értékelés (69. oldal)
 - A továbbhaladás feltételei (69. oldal)
 - Értékelés (70. oldal)
 - Sdt gyűjtemény (71- 78. oldal)

I. Az egészséges életmód moduláris oktatás kerettanterve

1. Alapelvek, célok:

Az oktatás-nevelés a természeti folyamatok, összefüggések és az ember ezekkel való kapcsolatára, megértésére épül.

A tanulás során létrejött tudásrendszernek alkalmasnak kell lennie a mindennapi tevékenységekben való alkalmazásra. Az ismeretközpontú pedagógiai modell helyett az átfogó személyiségfejlődést szolgáló pedagógiát kell előtérbe helyeznünk. Középpontban van az ember a maga sokoldalúságával, esetlenségével, ugyanakkor alkotó- és értelmezőképesével. A tanulók tudása a természeti, technológiai és társadalmi környezettel való gazdag interakciók során formálódik – fejlődik a személyiségük. A cselekvés válik a tanulás eszközévé. Tudásra nem csupán tapasztalati úton tehetnek szert. Az új tudás a tanulók előzetes ismeretei alapján is formálódik. Nem egyszerűen átveszik, ők konstruálják.

A sikeres tanulás feltétele a sokféle tanulási stratégia. Fontos, hogy a tanulók gondolkodjanak el arról, amit tanulnak, képzeljék el azt, hozzák kapcsolatba a már tanultakkal. Keressék az értelmét megszerzett tudásuknak.

A pedagógusnak elő kell segítenie az információfeldolgozást. Tanulásnak kell tekintenünk azokat a helyzeteket is, ahol nem tények elsajátítása történik, hanem a társas érintkezés, a közösségi interakciók által gazdagodik a személyiség.

Az egészséges életmód moduláris oktatáson belül az alábbi módszerekkel a tanulók elsajátíthatják a tudományos megismerés legelemibb módjait és a megismeréssel kapcsolatos tudásrendszereket, illetve műveleteket:

– megfigyelések, kísérletek tervezése – hipotézisalkotás;

- a környezetben szerzett tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rögzítésük rajzban;
- a problémamegoldás elemi műveletei;
- a tájékozódás és ismeretszerzés kisiskoláskorban elérhető és gyakorolható módszerei;
- az ökológiai gondolkodás kialakítása és fejlesztése;
- a tanulók rendszerben, kölcsönhatásban, kapcsolatokban történő gondolkodásának erősítése;
- a tudomány, a tudományos kutatás mint társadalmi tevékenység bemutatása.

2. Fejlesztési feladatok

Énkép, önismeret

Az önismeret folyamatos fejlesztése a társak, a pedagógusok és a szülők segítségével. Ebben az életkorban a kisiskolások önismerete naiv önismeret. Ne hagyjuk ebben magukra őket! Az önismeret az önfejlesztés alapja.

Környezettudatosságra nevelés

A tanulók legyenek képesek úgy élni, hogy ne veszélyeztessék a természet megóvását és a társadalom fenntartható fejlődését. Szükséges az egy életen át tartó tanulás, a kreatív gondolkodás, felelősségvállalás az egyéni és közös tettekért.

A tanulás tanítása

A hatékony tanulás módszereinek és technikáinak elsajátítása, az önművelés igényének kialakítása. Valamennyi értelmi képesség fejlesztése iskolán belül és kívül.

A tanulási stratégia tanítható. Az általános tanulási stratégiák – mint például az összehasonlítás, részletezés, problémamegoldás stb. – megtanulhatók és használhatók. A

tanulási stratégiák fejlesztik a tanulók információ feldolgozó képességét, alkalmasabbá teszik őket az összetettebb gondolkodásra.

A tevékenységi formák kialakítása és tervezése során tartsuk szem előtt a vezetés és önállóság helyes arányát. Szervezzünk minél differenciáltabban, személyre szabottabban!

Gazdasági nevelés

A tanulók váljanak tudatos fogyasztókká. Ebben legyen szempont és érvényesüljön a környezet védelme. Fogalmazzanak meg kritikákat a reklámokról. Nem csak a mának, a jövőnek is kell élnünk!

Testi és lelki egészség

A harmonikus, egészséges életre való törekvés, és ennek értéként való tisztelete. Egészséges életvitel és magatartás a mindennapi életben, amelyet elősegít a pedagógusok példamutató életvitele. Az emberi kapcsolatok, a barátság, a szeretet fontossága. Az értelmi és érzelmi nevelés egyensúlya. (Amihez érzelmekkel kötődünk, jobban hat ránk, és jobban meg is marad bennünk.)

3.Tevékenységi formák:

- figyelés (tanári magyarázat, szemléltetés figyelemmel kísérése)
- szóbeli munka (válaszadás a tanár kérdéseire, előzetes felkészülés alapján beszámoló az osztálynak, megbeszélés kis csoportban, gyakorlat vagy feladatmegoldás közben)
- írásbeli munka (jegyzetelés a tanórán, feladatlapok kitöltése, fogalmazás készítése a megadott témában, gyakorlati munkanapló készítése (pl. az időjárásról, állatok-növények megfigyeléséről))
- látványfeldolgozás (képek-rajzok elemzése, értelmezése, fotózás, rajzolás)
- konstrukció (modellek készítése, gyűjtemények összeállítása)
- kísérletek (csoportos és egyéni kísérletek a tanteremben)
- terepmunka (élményszerzés, megfigyelések, kirándulások, látogatások, folyamatos megfigyelés, mérésorozat)

- információszerzés (könyvtárhasználat, internet, televízió, ismeretterjesztő folyóiratok, napi sajtó, kérdezés, véleménykutatás, meghívott vendég segítségével)
- számítás, mérés, adatfeldolgozás (mérések elvégzése, adatrögzítés írásban vagy a számítógép adatbázisában, számítási gyakorlófeladatok megoldása)
- ismeretfeldolgozás, gondolkodás (új tapasztalatok, megszerzett ismeretek és a belső modell összevetése, módosítás)
- művelődés, tájékozódás (olvasás, televízió, internetes honlapok, rádióból szerzett információk és multimédiás CD-k segítségével)
- játék, az igazi gyermeknyelv (csoportos és szerepjátékok, utánzások, egyéni és csoportos játékos fejtörők, versenyek)
- bemutatás (tabló, poszter összeállítása, kiállítások rendezése, bemutatása másoknak, videofilm-készítés)
- projektmunka (aktív részvétel, feladat-végrehajtás, szervezés, irányítás).

4. Éves óraszám: 18 óra

Modulok	A témakörök feldolgozására javasolt óraszám
1. Testünk felépítése és működése	3 óra
2. Tisztaság (testi, környezeti)	3 óra
3. Helyes táplálkozás	4 óra
4. A helyes testmozgás	4 óra
5. Káros szenvedélyek	2 óra
6. Környezeti veszélyforrások és azok elhárítása	2óra

II. Modulok

A modul megnevezése	Testünk felépítése és működése
Ajánlott korosztály	8-10 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Az egészséges életmód fontosságának tudatosítása, az egyéni felelősségtudat kialakítása, erősítése . Testünk további megismerése.
A modul témái, tartalma	Témák: Testünk felépítése, szervezetünk és működése Tartalom: Az egészséges életmóddal kapcsolatos tevékenységek. Megfigyelések. Kísérletek.
Megelőző tapasztalat	Fő testrészek, csontváz, ritmusaink, érzékszervek.
Ajánlott továbbhaladási irány	Testünk izmai, a légzés, légúti betegségek, a táplálék útja, táplálkozási betegségek.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: önállóság (egészségvédő képesség) A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információfeldolgozás Társas kompetenciák: együttműködés, véleményalkotás
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Magyar nyelv és irodalom, Művészetek Tantárgyakhoz: magyar nyelv és irodalom, természetismeret, vizuális kultúra, technika
Támogatórendszer	Dr. Spencer Kagan: Kooperatív tanulás E. Beaumont – P. Simon: Nézd, milyen az emberi test! Prof. Dr. Peter Abrahams: Az emberi test kézikönyve Paul Harrison: Az emberi test 3D-s kalandok A tudás enciklopédiája Novum Kiadó Panem : Varázslatos emberi test Dr. Mester Miklósné: A mi világunk 3. osztály, 4. osztály

A modul megnevezése	Tisztaság (testi, környezeti)
Ajánlott korosztály	8-10 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Az egészség fő feltétele a test és a környezet tisztasága.
A modul témái, tartalma	Témák: Tisztaság. Test, fog, haj, körömápolás. Takarítás. Tartalom: Az egészséges életmóddal kapcsolatos tevékenységek. Megfigyelések
Megelőző tapasztalat	Tisztálkodó szerek képeinek gyűjtése, otthoni takarítási szokások megfigyelése .
Ajánlott továbbhaladási irány	Betegségmegelőzés (testápolás, fogápolás). Helyes és helytelen szokások.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: önállóság (egészségvédő képesség) A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információfeldolgozás Társas kompetenciák: együttműködés, véleményalkotás
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Magyar nyelv és irodalom, Művészetek Tantárgyakhoz: magyar nyelv és irodalom, természetismeret, vizuális kultúra, technika
Támogatórendszer	Dr. Spencer Kagan: Kooperatív tanulás. O. Nagy Gábor: Magyar szólások és közmondások. Panem : Varázslatos emberi test Dr. Mester Miklósné: A mi világunk 3. osztály, 4. osztály

A modul megnevezése	Helyes táplálkozás
Ajánlott korosztály	8-10 évesek
Ajánlott időkeret	4 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Az egészséges étkezés fontosságának tudatosítása, az egyéni felelősségtudat kialakítása, erősítése .
A modul témái, tartalma	Témák: A táplálkozás, a táplálék útja. Fontosabb élelmiszercsoportok. Táplálkozz egészségesen! Életmentő vitaminok. Táplálkozási ártalmak. Tartalom: Élelmiszerek kóstolása, ízek megkülönböztetése. Rendszerezés.
Megelőző tapasztalat	Zöldségek gyümölcsök fogyasztásának jelentősége. Zöldséges üzlet látogatása.
Ajánlott továbbhaladási irány	Betegségmegelőzés (Egészséges táplálkozási szokások kialakítása.). Helyes és helytelen megkülönböztetése.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: önállóság (egészségvédő képesség) A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információfeldolgozás Társas kompetenciák: együttműködés, véleményalkotás
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Magyar nyelv és irodalom, Művészetek Tantárgyakhoz: magyar nyelv és irodalom, természetismeret, vizuális kultúra, technika
Támogatórendszer	Dr. Spencer Kagan: Kooperatív tanulás. Panem : Varázslatos emberi test Dr. Mester Miklósné: A mi világunk 3. osztály, 4. osztály Horváth Ilona: Tanulj főzni! Szakácskönyvek, Más népek ételei, Narancsmadár (oktatófilm az egészs. életmódról) Az egészséges táplálkozás (oktató videofilm) A Piramis titka (Nutrikid vhs video)

A modul megnevezése	A helyes testmozgás
----------------------------	---------------------

Ajánlott korosztály	8-10 évesek
Ajánlott időkeret	4 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A testmozgás célja nem az, hogy hosszú órákon keresztül végezzük. Arra jók az élsportok. Nekünk ezeket kell megvalósítani a helyes edzéssel: erőnlét, kitartás és általános jóllét, egészség.
A modul témái, tartalma	Témák: Testünk izmai. Sporttevékenységek lehetőségei. Sportágak. Tömegsport. Szabadidős tevékenységek. Kirándulás. Sportbalesetek elkerülése. Tartalom: A helyes testmozgással kapcsolatos tevékenységek. Torna, labdajátékok, aerobic, atlétika, kirándulás.
Megelőző tapasztalat	Mozgásszervek, helyes testtartás, friss levegőn tartózkodás, rendszeres testmozgás, pihenés fontossága. Váltóversenyek, sorversenyek.
Ajánlott továbbhaladási irány	Élsportok, küzdősportok.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: önállóság (egészségvédő képesség) Társas kompetenciák: együttműködés
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Magyar nyelv és irodalom, Művészetek Tantárgyakhoz: magyar nyelv és irodalom, természetismeret, vizuális kultúra, technika, testnevelés
Támogatórendszer	Dr. Spencer Kagan: Kooperatív tanulás. E. Beaumont – P. Simon: Nézd, milyen az emberi test Panem : Varázslatos emberi test
A modul megnevezése	Káros szenvedélyek, szenvedélybetegségek
Ajánlott korosztály	8-10 évesek
Ajánlott időkeret	2 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Szenvedélybetegségnek azokat a visszatérően ismétlődő viselkedésformákat, szokásokat nevezzük, amelyeket valaki kényszeresen újra és újra végrehajt, s

	<p>amelyek a személyre - és többnyire környezetére is - káros következményekkel járnak.</p> <p>Cél: azon szokások, viselkedésformák bemutatása melyek negatív hatással lehetnek az életre. Fontos, hogy megértsék ezek egészségrontó - pusztító hatásait.</p>
A modul témái, tartalma	<p>Témák: Dohányzás, alkoholfogyasztás, drogok.</p> <p>Tartalom: A légzés, a levegő útja. Tüdőbetegségek, dohányzás ártalmai. Alkoholizálás, drogfogyasztás, alkoholfogyasztás, drogozás ártalmai.</p>
Megelőző tapasztalat	A dohányzás, alkohol és drog fogyasztás egészségkárosító hatásai.
Ajánlott továbbhaladási irány	Prevenció.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	<p>Önismerettel összefüggő kompetenciák: önállóság (egészségvédő képesség), felelősségérzet</p> <p>Társas kompetenciák: együttműködés</p>
Kapcsolódási pontok	<p>A NAT-hoz: Magyar nyelv és irodalom, Művészetek</p> <p>Tantárgyakhoz: magyar nyelv és irodalom, természetismeret, vizuális kultúra, technika</p>
Támogatórendszer	<p>Dr. Spencer Kagan: Kooperatív tanulás.</p> <p>Szabó Mihály: Alapismeretek szenvedélybetegségekről, kábítószerokről http://karosszenvedely.linkcenter.hu/</p>
A modul megnevezése	Környezeti veszélyforrások és azok elhárítása, veszélyes anyagok
Ajánlott korosztály	8-10 évesek
Ajánlott időkeret	2 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Egészségünk fontos meghatározói a vízben, a táplálékban vagy a levegőben található szennyező anyagok és más környezeti tényezők. Becslések szerint minden hatodik gyermekkori betegség vagy halál oka valamilyen környezeti

	tényezőben keresendő. Az emberek maguk hozzák meg azokat a döntéseket, amelyek életmódjukat, egészségüket befolyásolják; az egészségüket fenyegető környezeti tényezőkkel szemben azonban a hatóságok segítségére szorulnak. Cél: ismertátadás, tudatosítás.
A modul témái, tartalma	Témák: Kémiai veszélyforrások, élelmiszerbiztonság, levegőszennyezés, allergia, zajszennyezés, UV sugárzás, Tartalom: Vegyszerek, gyógyszerek; hasznos és káros hatásaik. E betűs termékek. Szmog, por, kipufogógáz. Hangos zene, egészségkárosító hanghatások.
Megelőző tapasztalat	Környezetszennyezés, hulladékok fajtái.
Ajánlott továbbhaladási irány	Tágabb témaismertetés. Kitekintés: árvíz, belvíz, bányatavak, erózió.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: önállóság (egészségvédő képesség), felelősségérzet Társas kompetenciák: együttműködés
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Magyar nyelv és irodalom, Művészetek
	Tantárgyakhoz: magyar nyelv és irodalom, természetismeret, vizuális kultúra, technika
Támogatórendszer	Dr. Spencer Kagan: Kooperatív tanulás.

Óra-szám	Tananyag	Ismeretanyag Fogalmak, folyamatok, összefüggések	Tevékenységek	Eszközök
1.	Az emberi test. A test felépítése. Szervezetünk. A test	Fő testrészek. Tájékozódás saját testünkön. A fejlődés iránya-összefüggés keresés. Az emberi élet szakaszai, család.	Testséma gyakorlatok végzése. Beszélgetés. Megfigyelés. Fényképek elemzése, élmények megbeszélése.	Az emberi testet ábrázoló kép. Csontváz. Az emberi élet szakaszai falikép.

	fejlődése, változások. Az ember fejlődésének fázisai.			Fényképek.
2.	Szervezetünk működése. Legnagyobb kincs az egészség.	Testünk életjelenségeinek és azok változásainak megfigyelése, mérése. Légzésszám, pulzusszám, testhőmérséklet, testmagasság és testtömeg mérése. Más, mérhető életműködés megfigyelése. Tapasztalatok megbeszélése, az értékek összehasonlítása. Oksági összefüggések keresése a betegségek és kialakulásuk feltételei között. A betegségek megelőzési lehetőségei. A betegápolás, a beteglátogatás szabályainak megismerése, gyak.	Párban vagy csoportban dolgozhatnak a tanulók. Megfigyelések, kísérletek, értékelésük. Összehasonlítás. Indoklás, érvek megfogalmazása. A tanórán fontos szerepet kap a beszélgetés, különböző helyzetek, problémák megvitatása, érvelés, a meggyőzés technikájának elsajátítása a tanultak felhasználásával. Szituációs játékok.	Kísérletek elvégzéséhez szükséges eszközök. Hasonlítsák össze a mérési eredményeket. Szókártyák.
Óra-szám	Tananyag	Ismeretanyag Fogalmak, folyamatok, összefüggések	Tevékenységek	Eszközök
3.	Összefoglalás.	Ismerje az életműködések szerepét az ember életében. Tudja, hogy a megismert szervek hol helyezkednek el az ember testében.	Rendszerezés, csoportosítás, okkeresés.	A tankönyv és a munkafüzet feladatai alapján foglaljuk össze az eddigi ismereteket.

		Tudja mérési adatokkal bizonyítani a szervezet életműködéseit, az életjelenségeket.		Fénymásolt lapok a Nemzeti Kiadó Környezetismeret 3. osztály c. könyvből és munkafüzetből Szóképek. Fotóképek, torzó, csontváz. Eddig használt sdt-k.
4.	Tisztálkodás.	Testünk tisztaságának fontossága. A rendszeres tisztálkodás segít a betegségek megelőzésében. A helyes egészségszokások gyakorlása. Test, fog, haj, köröm ápolás. A helyes napirend kialakítása.	Beszélgetés, gyűjtőmunka. Feladatok megoldása. Dramatikus játékok (fogápolás). Napirend tervezése.	Az emberi test enciklopédiája fogkefe, fogkrém, fogmosó pohár
Óra- szám	Tananyag	Ismeretanyag Fogalmak, folyamatok, összefüggések	Tevékenységek	Eszközök
5.	Ha betegek vagyunk.	A betegségek okai, okozói. A betegség tünetei. A leggyakoribb fertőző betegségek. Betegségek megelőzése, egészségünk megőrzése. Oksági összefüggés felismerése a magatartási és illemszabályok, valamint a	Beszélgetés. Megfigyelés. Dramatikus játékok. Feladatok megoldása. Lexikonok használata.	Információgyűjtés különböző betegségekről. (Cikkek, képek gyűjtése.)

		betegségek, balesetek megelőzése.		
6.	Környezetünk tisztasága.	Higiénia: fertőzés elkerülésére irányuló tisztaság előírásai. Környezetünk tisztán tartásának fontossága.	Beszélgetés, saját tapasztalatok. Kinek mi a feladata otthon? Az iskola udvarának takarítása, rendbetétele.	Tisztítószer, háztartási vegyszerek bemutatása.(képek) Gumikesztyűk
7.	A táplálkozás.	A táplálkozás fontossága, kapcsolata a többi életműködéssel. A táplálék útja: száj, nyelöcső, gyomor, vékonybél, vastagbél. Az emésztés folyamata, az emésztőszervek szerepe, működése. Ízlelés.	Az életműködés megfigyelése. Az 1–2. osztályban tanult ismeretek felhasználása. Speciális szöveg olvasása, értelmezése, a feladatokban az olvasott információk, ismeretek alkalmazása, lényegkiemelés. – kifli evés (rágás,nyelés) – különféle ízek kóstolása	A tankönyv és a munkafüzet ábrái, feladatai. Fénymásolt lapok a Nemzeti Kiadó Környezetismeret 3. osztály c. könyvből és munkafüzetből Kifli, cukor, só, ...
Óra-szám	Tananyag	Ismeretanyag Fogalmak, folyamatok, összefüggések	Tevékenységek	Eszközök
8.	Élelmiszer-csoportok Egészséges táplálkozás	A táplálékok összetevői: fehérjék, cukrok, keményítők, zsírok, vitaminok, víz, ásványi anyagok. Táplálékpiramis Megfelelő táplálkozási szokások kialakítása. Zöldség-gyümölcs fontossága. Ásványi anyagok Növényi rostok	Táplálékpiramis készítése csoportmunkában.	Csomagolópapír, vastag filcek.

9.	Életmentő vitaminok Táplálkozási ártalmak	<ul style="list-style-type: none"> – A-vitamin (karotin) – B vitamin – C-vitamin – D-vitamin – E-vitamin – K-vitamin Vitaminforrások Dr. Szent-Györgyi Albert Mértéktartás, rendszeresség Táplálkozási ártalmak	Zöldség és gyümölcsfélék rajzolása kártyákra (esetleg előzetes gyűjtőmunka alapján képekből kártyák készítése), majd a vitaminoknak megfelelően csoportosítás.	Kartonok, csomagolópapír, filcek. Képek zöldségekről, gyümölcsökről.
Óra-szám	Tananyag	Ismeretanyag Fogalmak, folyamatok, összefüggések	Tevékenységek	Eszközök
10.	Gyümölcssalát a készítése	Az elkészített saláta alapanyagainak összetevői, tápanyagtartalma. A saláta készítés menete. A gyümölcsök tisztításának módja. Terítés illemszabályainak felelevenítése.	Beszélgetés az előzetes ismeretekről. A gyümölcsök folyó vízben történő megmosása, néhány meghámozása. A gyümölcsök felaprítása. Ízesítés mézzel, citromlével. Terítés.	Gyümölcsök, kések, gyümölcshámozók , tálak, tányérok, evőeszközök, szalvéta.
11.	Fontos életműködésünk a mozgás	Tudja, hogy a mozgásnak fontos szerepe van a többi életműködéssel	Az életműködés megértése elsősorban megfelelő	Emberi csontváz, torzó, falikép.

		<p>kapcsolatban is. Ismerje néhány fontosabb csont nevét, helyét.</p> <p>A mozgás szervei:</p> <ul style="list-style-type: none"> – csontváz: koponya, mellkas, medence, gerincoszlop, végtagcsontok; – izomzat: inakkal kapcsolódnak a csontokhoz; – ízület: a csontok kapcsolódása. 	<p>szemléltetőanyag: csontváz, torzó, falikép felhasználásával</p> <p>Az 1–2. osztályban tanult (testrészek) ismeretek felhasználása.</p> <p>Speciális szöveg olvasása, értelmezése, feladatokban az olvasott információk, ismeretek alkalmazása, lényegkiemelés. Beszélgetés. Megfigyelés. Feladatok elvégzése.</p>	<p>Falikép. Szókartyák.</p> <p>Képek, fotók, újságcikkek gyűjtése sport tevékenységekről.</p>
Óra-szám	Tananyag	Ismeretanyag Fogalmak, folyamatok, összefüggések	Tevékenységek	Eszközök
12.	A mozgás szerepe. Sportágak. Tömegsport.	A mozgásszervek sérülése. Tudatosodjon az egészséges életmód és a mozgás fontossága. A mozgás hatása testünkre, életjelenségeinkre. Atlétika, labdajátékok, küzdősportok, torna, stb.		Képek, fotók, újságcikkek gyűjtése sport tevékenységekről
13.- 14.	Mozogjunk!	Tömegsport. A közös kirándulás élménye. Úti cél. Vállalják a szabadtéri tevékenységet. A szabadban végzett mozgás válják számukra tudatos, örömet adó tevékenységgé.	Kirándulás, testmozgás. Megfelelő öltözéssel, felszereléssel készüljenek a szabadban végzett mozgásokra. A természeti környezetük	Labdák.

			megismerését használják fel a különböző sporttevékenységekre.	
15.	Szenvedélybetegségek.	Szenvedélybetegségek: dohányzás, alkoholizmus, drogfogyasztás. Függőség. Dohányzás okozta tüdőbetegségek. Alkoholfogyasztás okozta májbetegségek.	Beszámolók egyéni tapasztalatok alapján. Cigaretta, szivar, pipa, alkohol tartalmú italok feliratának vizsgálata. Elutasító tabló készítése.	Cigaretta, szivar, pipa, alkohol tartalmú italok felirata.(képek)
Óra-szám	Tananyag	Ismeretanyag Fogalmak, folyamatok, összefüggések	Tevékenységek	Eszközök
16.	Válaszd az egészséget!	Szokás, szenvedély. Bódító anyagok: dohány, alkohol, kábítószer. A dohányzás, italozás, kábítószerelés következményei, megelőzése.	Dramatikus játékok a károsító anyagok elutasítására. Ismeretszerző játék : →	http://www.cikiaci.gi.hu/fooldal.html
17.	Védjük környezetünket !	A környezetünket szennyező anyagok csoportosítása: – talajt szennyező anyagok, – vizeket szennyező anyagok, – levegőt szennyező anyagok. – Szennyező források a	A közvetlen környezetben előforduló példák alapján a környezet szennyezésének feltárása. Környezetkímélő eljárások bemutatása. Gyűjtőmunka.	Tisztítószer, háztartási vegyszerek, elemek stb. bemutatása.

		<p>környezetünkben.</p> <p>– Környezetvédő magatartás, életmód</p>	<p>Tablókészítés.</p> <p>Az eddigi ismeretekre építünk. Oldódás, oldatok. A levegő tulajdonságai, az élőlények életfeltételei, a nyersanyagok és a termelés.</p> <p>Egészségünk védelme.</p>	
Óra-szám	Tananyag	Ismeretanyag Fogalmak, folyamatok, összefüggések	Tevékenységek	Eszközök
18.	<p>Környezetünk védelme – Környezetvédelem</p> <p>A lakóhely tisztasága</p>	<p>Környezetszennyezés, zajártalom, takarékoság.</p> <p>Hulladék, szelektív gyűjtés, üzem, gyár, komposztálás, újrahasznosítás.</p>	<p>Kapcsolat keresése az ember tevékenysége és a természet veszélyeztetettsége között.</p> <p>Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére. Levegő-, víz-, talajvizsgálat érzékszervekkel és egyszerű vizsgáló eszközökkel.</p> <p>A papírhulladék-gyűjtés szabályainak megismerése, alkalmazása. Szelektív hulladékgyűjtés lehetőségének megbeszélése. Az anyagokkal, energiával való takarékoság lehetőségének kutatása a háztartásban.</p>	<p>Környezetszennyezés falikép</p> <p>Eszközök a levegő, a víz, a talaj vizsgálatához: tálca, átlátszó műanyag tárolóedények, szűrőpapír, kémcső, kémcsőállvány, tölcsér, nagyító.</p>

	A lakóhely környezetvédelme	Közterület, csatornázás, emlékmű, károsító hatás, termőföld, gyeplépcső, műanyag.	Annak észrevétele, hogy a jelen cselekedeteink befolyásolják a jövőt. A lakóhely környezetében előforduló anyagok összetettségének észrevétele. Folyamatos megfigyelések a környezetünk szennyező forrásairól.	A település térképe.
--	-----------------------------	---	--	----------------------

IV. Továbbhaladás értékelés

A továbbhaladás feltételei

- Legyen képes egyszerű jelenségek, folyamatok megfigyelésére, tapasztalatainak rögzítésére élőszóban, rajzban és írásban. Tudja felidézni a környezetre vonatkozó konkrét, szemléletes képi tartalmakat. E képzetek alapján tudjon ítéleteket alkotni, következtetéseket levonni.
- Tudja megkülönböztetni leggyakoribb gyümölcsöket, zöldségnövényeinket. Megfigyelt tulajdonságaik alapján jellemezze azokat. Ismerje a táplálkozásunkban betöltött szerepüket.
- Legyen képes az alapvető mérések elvégzésére. (Testsúly, testmagasság)
- Ismerje be a mozgás jelentőségét, fontosságát. Ismerjen legalább 5 féle sportágat és azok jellemzőit.
- Legyen tisztában a szenvedélybetegség fogalmával, válfajaival, tudja azt, hogy saját egészségét, életét veszélyezteti ha bármelyiket kipróbálja.
- Értse meg, hogy a környezet állapotának romlásáért az emberek a felelősek.

Értékelés

- Tanórai, szóbeli szöveges értékelés a modul tartalmával kapcsolatban.
- Tanórai, szóbeli szöveges értékelés a képességek fejlesztésével kapcsolatban.
- A tanórán a részképességek fejlesztésének különböző fázisaiban.
- Önértékelés az önálló munka eredményének vizsgálatával és egyéni értékeléssel.
- Csoportértékelés.
- Félévi szöveges értékelés.
- Év végi szöveges értékelés.

Sdt és egyéb linkek gyűjteménye (Válogatási lehetőségek feladatokból, felhasználhatók a pedagógus felkészüléséhez, órák megtartásához)

1. óra

Az emberi csontváz részei: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=1b9091cd-b975-4ae5-9aec-42b5a117d306&v=1&b=4>

Az ember csontváza: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=ac70a2ab-385c-4cb6-9d7a-b98ea5f6bcdd&v=1&b=3>

A törzs izmai: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=9ef2ee3d-7e4a-4044-b631-24d6900eba98&v=1&b=4>

Test: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=c8ce3463-be41-4022-8b09-de7357f78314&v=1&b=6>

A fejlődés pszichológiai szakaszai: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=82463250-6f28-48f2-8d42-80d2e0c3db56&v=1&b=5>

2. óra

Az élőlények jellemzői : <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=35caf266-7aca-47e3-862d-1408a15308ae&v=1&b=2>

<http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=82299e6d-c5b7-4d90-95f8-6ac242a98857&v=1&b=9>

Légzésszám: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=8f1cfd11-1271-476f-aaef-d70fd48c224a&v=1&b=3>

Pulzusszám és légzésszám mérése mozgás után: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=636d52b4-eb7a-433d-805d-627164ecacbb&v=1&b=5>

A sportolás hatása a légző szervrendszerre: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=8e9a3b38-595a-4b48-9535-8f90213a9e16&v=1&b=9>

Testhőmérséklet, napszúrás: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=9f6101b4-d025-4566-8a85-efd182cc0d25&v=1&b=5>

Lázmérés: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=d74b821b-ce22-470a-bc44-2d0c62076cb7&v=1&b=4>

3. óra

Összefoglaláskor újra feleleveníthetők az előző órák sdt-i.

4. óra

Tisztálkodás: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=16630282-3c34-41b3-83e9-e5999fb6fb9e&v=1&b=3>

Tisztálkodás-jó közérzet: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=53bc852b-48aa-4895-a489-c4e749dbc5df&v=1&b=7>

Baba tisztálkodási eszközök : <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=f26d0942-49c3-44f3-825e-a50fa443d17b&v=1&b=3>

A higiénia fogalma és területei: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=20457cc0-298d-4b83-a18f-44f5df0e0f5d&v=1&b=5>

Fürdő gyermek: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=bd8d957b-290e-448a-b4f7-28d8d10fe29e&v=1&b=5>

Kézmosás: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=530f3cb6-aedb-4a76-815b-7bd79faa80a4&v=1&b=6>

Fog és testápolás : <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=17d08402-0ce4-47e3-943a-7df3273af362&v=1&b=6>

Fogápolás : <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=1c4cfac3-ad52-4955-8ca3-c7abc777e886&v=1&b=5>

<http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=609a526b-73bb-4d3f-820e-b5b2a5646069&v=1&b=3>

Fogazat fogápolás: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=bda7300f-6a79-455f-b043-038465b31f9a&v=1&b=12>

Hajápolás fodrásznál: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=68ba6641-5af7-4da6-8e02-49fff3d5c802&v=1&b=3>

Hajápolási készítmények: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=9ad59163-036c-42c9-abc2-131f9c9ca8e7&v=1&b=5>

A haj és a köröm: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=37a3c000-aa1c-4a76-93c9-a15dbb9f844e&v=1&b=12>

5. óra

Gyermekkori fertőző betegségek: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=34e49537-4732-4a79-8e27-ee09438d82a7&v=1&b=8>

6. óra

Fertőtlenítés: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=c8e8168c-33d3-401d-b94b-37ae23ba2e94&v=1&b=4>

Tiszta lakás: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=13c76852-5a87-4052-bd66-d0bc279da95b&v=1&b=6>

7. óra

A táplálék útja, animáció: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=817fa00d-a8e3-4476-afa2-a5ef5de608a1&v=1&b=5>

<http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=6a70935c-e107-4b9d-add3-2f66b62f27d2&v=1&b=6>

<http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=8c6e2d03-9aa3-4ef9-ae7b-32f5415c2af7&v=1&b=7>

Ízlelés: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=d2ef45f7-75ca-4873-9e2d-900704e2672b&v=1&b=7>

8. óra

Ételek-tápanyagok: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=261f3811-e125-4a94-9595-000fd6486445&v=1&b=1>

Egészségtelen élelmiszerek: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=a78c766e-acda-4090-aafd-b9183a5b8aa1&v=1&b=1>

Élelmiszercsoportok: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=a29f435a-01a2-4b45-81dd-8b40d30ecbf7&v=1&b=2>

Kenyér és gabonafélék jelentősége: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=53a9389a-6e0a-4282-a2b7-b18b86f15dce&v=1&b=8>

Zöldségek gyümölcsök jellemzői: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=b28a2c44-dffb-448f-9c99-6935b2dd0c3b&v=1&b=8>

Húsok, húskészítmények szerepe: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=b7713be1-d182-436c-8972-ab4d053fbf67&v=1&b=9>

Tej - tejtermékek: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=c46d0bac-e5ab-4e0a-8bf1-674ddf28baba&v=1&b=8>

Zsírok cukrozott ételek: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=f772f3f1-bd7c-4f77-a6eb-68bbac9f1dad&v=1&b=9>

Táplálékpiramis: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=93623fcc-898b-4eb8-8f68-7d1ef820dd6b&v=1&b=3>

A méz: <http://www.magyarmez.hu/taplalkozas04.html>

Ásványi anyagok: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=45e65b2f-8157-4ea3-8711-84e45e5a0de5&v=1&b=3>

<http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=3c1763d5-d1af-4e1b-98fd-98d5fbf2f388&v=1&b=9>

<http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=9a2be347-afa9-4930-bc9d-38b0554a08ca&v=1&b=3>

Szénhidrátok: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=1b37fd82-a066-4b95-960f-f1e6af024b51&v=1&b=3>

Növényi rostok: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=93c3d66c-f34b-4cf5-8106-52ad48281dae&v=1&b=4>

<http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=54512d50-1a68-4c6e-8b7c-784b7813b174&v=1&b=5>

9.óra

Vitaminok: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=04d437a8-3689-41e0-9e02-1a2039e4024c&v=1&b=9>

Vitaminok táblázat (részletes) : <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=0475c1c5-1cda-4754-b921-f6c0ea7e0610&v=1&b=4>

C-vitamin : <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=c31f8d3e-cc88-4678-b437-cb2387c52147&v=1&b=6>

Szent-Györgyi Albert : <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=c3c8cf50-0894-4229-a636-7676f8945b28&v=1&b=10>

Szent-Györgyi Albert portréja: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=7f9cbb31-e4d0-4c3a-8516-52b9617dd1df&v=1&b=5>

Táplálkozási szokások jelentősége: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=164a2b39-3293-4b6f-b22b-30b35a063358&v=1&b=4>

A kövérséggel kapcsolatos betegségek megelőzése: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=ec3b6bcf-a063-4bad-84d1-88ba89433814&v=1&b=5>

10.óra

Gyümölcsaprító gép: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=1ff8b55b-20b4-4205-922d-131df9e6cda8&v=1&b=3>

Gyümölcscentrifuga: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=6b0c7dd8-a874-4e31-b0b9-eecf5ab84245&v=1&b=4>

<http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=96bb35e7-40fa-4f8e-a620-851bd21988ed&v=1&b=3>

11.- 12. óra

A törzs izmai: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=03a2ce02-0877-4938-a876-1726cfcca48f&v=1&b=5>

A nyak izmai: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=7d5c9098-06d7-4b82-a382-7ea0969fc81b&v=1&b=4>

Izomzat és csontok: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=206e8f7e-3d81-4684-86d8-f57569344eee&v=1&b=6>

Sportok hatása az izmokra: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=f466de50-76c2-4b78-97ef-83c075761f31&v=1&b=5>

Sport mozgás: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=a0e9d840-1f2c-4c0f-8399-20e3974b22cf&v=1&b=3>

<http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=59de767b-32ad-4f2f-a500-04275cddf0a5&v=1&b=7>

Mozgásfajták, sportágak: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=5cd7cf30-45c1-43d3-9e34-7bb6cdab4e32&v=1&b=2>

13.-14. óra

A kirándulás: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=1cce216e-3f5f-4010-8055-dc5bc08259a2&v=1&b=5>

Testmozgás a szabadban: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=00704384-d495-4e82-9865-e51e271546b8&v=1&b=5>

15. – 16. óra

Dohányzás: <http://www.cikiacigi.hu/fooldal.html>

A dohányzás: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=2a8b735a-fd9e-4ca0-8a8f-65c63a15b2e3&v=1&b=5>

Alkoholizmus: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=8faaba5b-accd-49a9-80e0-940ec89cf086&v=1&b=6>

Az alkoholfogyasztás élettani hatásai: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=34f7a923-2427-455c-8cbb-3afeb534c5b8&v=1&b=3>

Szeszesitalok képei: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=8b1672ac-eea8-4d20-b472-cd7629ad3d8d&v=1&b=5>

Drogfogyasztás kisiskolás korban: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=e720f94a-dcfb-4553-a6d7-c197e99eeb67&v=1&b=8>

A drogfogyasztás az életkor függvényében: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=727824af-b0a5-4b0c-ab19-f90e1fee1c6c&v=1&b=2>

Tüdő: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=76e9a1e7-7416-49ce-9f2f-ee821a1601c9&v=1&b=3>

17.óra

A szennyező anyagok körforgása: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=6c53d6ff-7982-4bf4-b016-c4d6a475faab&v=1&b=8>

Légszennyező anyagok: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=6836d6bc-3f64-4643-85ae-05613a50411a&v=1&b=4>

Vízszennyezés: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=7d60e6a0-b350-46b3-9f9b-d0bf06570294&v=1&b=5>

A talaj szennyezése: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=7235b35e-f85c-42c6-9439-94a97b2663a3&v=1&b=6>

<http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=97dad87a-5b1c-47bd-906f-8aaf0cda77c8&v=1&b=6>

18.óra

Zajos környezet: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=a3a013e2-ff32-4d22-bc12-1ab247a6d3af&v=1&b=2>

Szelektív hulladékgyűjtés: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=bc08ac15-95b7-4b0f-ba1f-8fdc9b751cd5&v=1&b=2>

Komposztálás: <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=8254d711-7d19-4d47-84c8-51a42c12d336&v=1&b=2>

Tamási Áron Általános Iskola

3250 Pétervására, Szabadság tér 12.

Egészséges életmód moduláris oktatás az általános iskola 5. - 6. osztálya számára

2010.

Tantárgy

Egészségtan tantárgy 5. évfolyamon

Éves óraszámok

18 óra

Kéthetente 1 óra.

„A helyi tantervnek biztosítania kell, hogy a tanulók életkorához, az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák az egészségfejlesztéssel, a fogyasztóvédelemmel, a környezetvédelemmel, a közlekedésre neveléssel, a társadalmi bűnmegelőzéssel, az áldozattá válással, az erőszakmentes konfliktuskezelő technikákkal összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására az infokommunikációs technológiák alkalmazásával. A helyi tantervnek biztosítania kell továbbá, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a korszerű, a XXI. századnak megfelelő természettudományos ismereteket.”

A 243/2003. (XII. 17.) Kormányrendelet 2.§ 10. pontja.

Célok és feladatok

Az egészségtan tanításának célja, hogy a tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek az egészségük védelme érdekében. Ismerjék fel azt, hogy milyen összefüggés van az életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között. Szerezzék meg azokat az ismereteket és azok alkalmazásához szükséges jártasságokat, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát. Képesek legyenek holisztikusan szemlélni saját életműködéseiket (testi-lelki egészség) és tudatosuljon bennük az ember és az őt körülvevő környezet kölcsönhatásainak következménye.

A modul oktatása ösztönözzé a diákokat arra, hogy kialakuljon bennük az önmagukkal szembeni felelősségérzet. Ismerjék fel, miért szükséges a jövő tervezése, az életút tudatos építése, s lássák be, hogy ebben meghatározó szerepet játszanak az egyéni döntések, helyzetmegoldási, megküzdési technikák. Nyújtson segítséget abban, hogy a tanulók helyesen értelmezzék azt a tényt, hogy az egészség megőrzése egyéni tetteken, választásokon,

személyközi kapcsolataik minőségén is múlik.

Ismertesse meg a tanulókkal az egészségi állapot szempontjából fontos viselkedésmódok, szokások kialakulását, feltételeit, valamint az ezeket befolyásoló tényezőket. Adjon támpontokat, értelmezési kereteket az életmódbeli döntések meghozatalához, ezzel is segítve, hogy az egészséget támogató magatartásformák, megoldási módok alternatívaként jelenjenek meg mindennapi életükben.

Nyújtson segítséget a tanulóknak abban, hogy készség szintjén alkalmazzák azokat a megküzdési stratégiákat, amelyek alkalmazásával megőrizhetik, illetve újrateremthetik életük egyensúlyát. Segítse a tanulókat az egészség helyes értelmezésében, és az önmagukkal szembeni felelősségérzet kialakításában. Ismertesse meg a tanulókkal szervezetük életkori sajátosságait és készítse fel őket a változások helyes kezelésére. Ösztönözzön a helyes viselkedésmódok elsajátítására, környezet és egészségvédő szokásrendek kialakítására. Fejlessze a már kialakult higiénés ismereteket és készségeket. Nyújtson segítséget az őket veszélyeztető környezeti, társadalmi hatások felismeréséhez és adjon tanácsokat azok kivédésére, elhárítására. Tudatosítsa az önismeret, a helyes önértékelés fontosságát az egyéni döntések meghozatalában. Hangsúlyozza az empátia szerepét egy másik ember megítélésében. Sajátíttassa el azokat a technikákat, amelyek az elsősegélynyújtáshoz szükségesek. Adjon javaslatokat az egészséges életmód kialakítására, a természet adta lehetőségek kihasználására.

Fejlesztési követelmények

Az oktatás során használjuk fel a tanulók már meglévő ismereteit. A szervezettani, élettani ismereteiket fokozatosan bővítjük. Az egészség megőrzéséhez és a betegségek megelőzéséhez szükséges ismereteiket konkrét példák, események megvitatásával, a tanulói aktivitás kihasználásával, a pozitív minták megerősítésével fejlesztjük.

A témakörök az egészségmegőrzés szempontjából a legkritikusabb területeket fedik le: a mozgást, a táplálkozást, a személyes higiénét, a testi-lelki biztonságot, a környezet-egészséget, a szexuális fejlődést, a társadalmi kapcsolatokat, az élvezeti és kábítószeres hatását. A különböző témákat egymással összefüggésbe hozva, a kapcsolódó pontokra rávilágítva tárgyaljuk.

Fejleszthetjük a tanulók felelősségérzetét a tettek következményeinek továbbgondoltatásával, szituációs játékok segítségével. A meglévő életviteli szokások elemzésével, az életkorra jellemző kritikai képességek kihasználásával és fejlesztésével vezessük rá a helyes konklúzió felismerésére. A

beszélgetés, beszélgetés során oldott légkört teremtve fejleszthetjük a tanulók kifejezőkészségét, önismeretét, önbizalmát. Csoportosan megoldandó feladatok alkalmazásával fejleszthetjük empatikus és együttműködési készségüket. Problémák felvetésével, azok alternatív megoldási lehetőségeinek mérlegelésével a döntéshozatalhoz szükséges felelősségérzet kialakulását segíthetjük elő. A mindennapi élet példáinak felhasználásával alakítsuk ki a kritikus szemléletmódot a tapasztalatok értékelésében.

Helyezzünk hangsúlyt a helyi problémák megvitatására, elemzésére és egy közös megoldási projekt kidolgozására (egészségügyi, környezetvédelmi).

Az oktatás során a tanulók jussanak közvetlen tapasztalatok birtokába lényeges fogalmak értelmezése terén, váljon érthetővé és élményszerűvé számukra az „egészséges” – „kevésbé egészséges” tevékenységformák, anyagok közötti megkülönböztetés, a pozitív életszemlélet. Értsék meg, hogy az egészség – a kiegyensúlyozott életvitel – eszköz a boldog és sikeres élet folytatásához.

A modulban foglaltak tudatosítsák a tanulóknak, hogy az egészséges életmód igen sokféle lehet: mindig az aktuális élethelyzettől, kulturális, etnikai, társadalmi csoport hova tartozásától függően mérlegelhető és értékelhető egy adott életmód, szokásrendszer minősége.

A tanulók munkájának ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés során törekedjünk a módszerek sokféleségére és arra, hogy az ellenőrzések, számonkérések alkalmasak legyenek bizonyos készségek, személyiségjegyek fejlesztésére. Használjuk ki azt a témákban rejlő lehetőséget, hogy az értékelés a tanuló tanórán kívüli tevékenységére is kiterjedhet.

A tanulói tudásról, teljesítményről, tevékenységekről a következő módon juthatunk információkhoz:

1. A tanórai és a tanórán kívüli tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése (órai aktivitás, érdeklődés, ismeretszerzés, ismeretek alkalmazása stb.).
2. Szóbeli felettetés, elbeszélgetés, amelynél törekedjünk az összefüggő tanulói véleménykifejtés kialakítására.
3. Írásbeli ellenőrzéssel, amely történhet teszt-feladatok megoldásával, feladatlap kitöltésével, esszészerű kifejtéssel, vázlatrajz készíttetésével.
4. Gyakorlati feladatok megoldása (elsősegély-nyújtás, kísérlet bemutatása).
5. Önálló tanulói kutatómunka, kiselőadás vállalása.
6. Biológia, környezet-egészségvédelmi, elsősegély nyújtási, csecsemőgondozási versenyen való részvétel.

7. Az elsajátítandó tananyaggal kapcsolatos pályázatokon való részvétel.

Az ellenőrzést mindig értékeljük! Szóbeli ellenőrzés esetén a számszerű értékelés mellett, mindig adjunk szöveges értékelést is. Ekkor is van lehetőség az elemző, kritikai készségek fejlesztésére, ha lehetőséget adunk a tanulóknak véleménynyilvánításra.

Belépő tevékenységformák

Megismerkedés az egészséges életvitel szempontjából kiemelten fontos viselkedésmódokkal.

A tanulók megismerkednek a személyes biztonság megőrzésének fontosságával és lehetőségeivel. Szituációs játékok segítségével megtanulják, hogy a veszélyhelyzetek felismerésében, megítélésében, elhárításában nagy szerepe van a lelki egyensúlynak, a jó közérzetnek.

A mindennapi életből vett példák alapján megismerik az étkezési, italfogyasztási szokásokat és azok kulturális, társadalmi hátterét. Megismerkedhetnek régi magyar ételekkel és az azokhoz kapcsolódó adomákkal.

Az élelmiszereket, ételeket „egészséges” és „kevésbé egészséges” vagy „egészségtelen” kategóriákba sorolják és gyakorolják az egészséges táplálkozás formáit.

Gyűjtőmunka révén megismerkednek az életmóddal, táplálkozással, egészséggel foglalkozó reklámok hatásmechanizmusával, plakátokat készítenek.

Csoportmunkában készítenek felmérést a saját fizikai aktivitásukról és higiénés szokásaikról, majd megterveznek egy egészséges napirendet.

A rendszeres mozgás, aktivitás érdekében született elhatározásokat (napi rendszeres torna, futás stb.) kisebb csoportokban is megbeszélik, egymás között versengve is gyakorolják.

Felismerik, hogy ebben az életkorban a testi változások következtében, külön figyelmet érdemel személyes higiénéjükkel való foglalkozás, amely befolyásolja önértékelésüket, általános közérzetüket és személyes kapcsolataikat.

Ismereteket szereznek az élvezeti és függőséget okozó szerekről és használatuk veszélyeiről. Megismerik a következményükként keletkező egészségkárosodásokat és társadalmi, szociális problémákat.

Felismerik azokat az élethelyzeteket, amelyekben legális vagy tiltott anyagokkal kínálhatják őket és gyakorolják ezek elhárítását.

Ismerkednek a testi és lelki fejlődés különböző fokozataival, a serdülőkori sajátosságokkal, valamint az emberi szexualitással, a férfi és női nemi

szerepek eltérő sajátosságaival.

Megismerkednek az egészséges életvitel szempontjából kulcsfontosságú viselkedéselemekkel azok kontextusával és befolyásolási módjaikkal.

A környezeti ártalmakra vonatkozó korszerű ismeretek elsajátításán túl kiscsoportokban végzett projekt munka révén kialakul a tanulóknál a személyes felelősség és érdekelttség szerepe környezethez való viszonyban és a környezetünk átalakítására irányuló döntésekben.

Témakörök:

- I. Az egészség megőrzése 4 óra
- II. A táplálkozás 2 óra
- III. Mozgás és személyes higiéné 2 óra
- IV. Veszélyes anyagok 3 óra
- V. Az emberi szexualitás 2 óra
- VI. Családi élet és kapcsolatok 1 óra
- VII. A környezet 2 óra
- VIII. Az éves munka összegzése 2 óra

Egészségtan tanmenet

5. évfolyam

Óra	Téma, tananyag	Fogalmak, összefüggések	Tevékenységek	Kompetenciák (készségek, képességek)	Tan eszközök, szemléltetés
Az egészség megőrzése					
1.	Az egészség érték Alapvető értékek: A biológiai lét és az egészség. Mi az egészség, mint érték? Melyek az összetevői? Mi az egészségfejlesztés? Mely tényezőktől függ?	Az egészség, mint állapot és folyamat; testi, lelki, szociális jóllét, a működések harmóniája. Folyamat, az egyén aktív közreműködésével. Felelősség. Megelőzés.	Plakátok készítése. Feladat: Mit teszel az egészségedért? Feladat: Írj 5 elérendő életcélt! Benne volt-e az egészség?	Anyanyelvi kommunikáció. Gondolkodási kompetencia: logikai képesség. Tanulási kompetencia: Ismeretelsajátító képesség. Természettudományos kompetencia: környezetismereti és technikai ismeretek alkalmazása. Digitális kompetencia: az ajánlott honlapok megkeresése.	Egészség-plakátok, applikációs képek, „egészségvirág” (az összetevőkből!), ha egy szírom, pl. a testi lét sérül, már nem egészség! http://egeszseg.lap.hu/
2.	Kockázatok és veszélyek I. Az egészséget veszélyeztető tényezők: – helytelen életmód, – egészségtelen környezet, – rossz szociális helyzet, – „kockázatos és veszélyes” viselkedések. Veszélyhelyzetek otthon (mentőhívás, nyaki fő ütőér, befűzés, lélegeztetés, szívmasszázs, mellkas-kompresszió, védőoltás, fertőtlenítés)	Felesleges kockázatvállalás, felelőtlen magatartás. Balesetek: otthoni, szabadidős. Balesetek okai: személyi, tárgyi. Veszélyérzet hiánya – baleset összefüggése.	Szóbeli felelés: Az egészség. Balesetmegelőző magatartás elemzése: Helyzelelemzés, kutató, feltáró tevékenység. Veszélyhelyzetek felismerése, elhárítása, megelőzési módok keresése. Csoportmunka: szituációs helyzetgyakorlatok.	Anyanyelvi kommunikáció. Gondolkodási kompetencia. Tanulási kompetencia. Természettudományos kompetencia: környezetismereti és technikai ismeretek alkalmazása. Szociális és állampolgári kompetencia: csoportmunkára való felkészítés, az egymással való együttműködés fontosságának kiemelése, felelősségvállalás magunkért, másokért, aktív állampolgárságra nevelés, demokráciára nevelés. Személyes kompetencia: egészségvédő képesség. Testi, lelki egészség: balesetvédelem. Digitális kompetencia: az ajánlott honlapok megkeresése.	Kötszerek, fertőtlenítőszer, elsősegélynyújtást ábrázoló falitáblák. Dr. Andics László: Alapfokú és közúti elsősegély. http://www.humusz.hu/
Óra	Téma, tananyag	Fogalmak, összefüggések	Tevékenységek	Kompetenciák (készségek, képességek)	Tan eszközök, szemléltetés

3.	<p>Kockázatok és veszélyek Második otthonunk: az iskola (KRESZ-szabályok, empátia, fertőzés, orrvérzés)</p> <p>Veszélyes foglalkozások.</p>	<p>Felesleges kockázatvállalás, felelőtlen maga-tartás. Balesetek: iskolai, közlekedési. Balesetek okai: személyi, tárgyi. Veszélyérzet hiánya – baleset összefüggése.</p> <p>Folyamatos és fokozott veszélyforrásnak kitett dolgozók, pl. tűzoltók, tetőfedők, légtornászok, hivatásos gépkocsivezetők stb.</p>	<p>Szóbeli felelés: Mentőhívás. Sérülések ellátása. Balesetmegelőző magatartás elemzése: Helyzetelemzés, kutató, feltáró tevékenység. Veszélyhelyzetek felismerése, elhárítása, megelőzési módok keresése. Csoportmunka: A tanulók szituációs játék formájában jelenítsenek meg helytelen és helyes utazási viselkedésmódokat.</p>	<p>Anyanyelvi kommunikáció. Gondolkodási kompetencia. Tanulási kompetencia. Természettudományos kompetencia: környezetismereti és technikai ismeretek alkalmazása. Szociális és állampolgári kompetencia: csoportmunkára való felkészítés, az egymással való együttműködés fontosságának kiemelése, felelősségvállalás magunkért, másokért, aktív állampolgárságra nevelés, demokráciára nevelés. Személyes kompetencia: egészségvédő képesség. Testi, lelki egészség: balesetvédelem. Digitális kompetencia: az ajánlott honlapok megkeresése.</p>	<p>Füzet, írószer, az iskolai házirend. Textilkendő, mull-lap, kötszerek, fertőtlenítőszer, elsősegélynyújtást ábrázoló falitáblák. Dr. Andics László: Alapfokú és közúti elsősegély. www.kozlekedjokosan.eoldal.hu/oldal/elsosegely1</p>
4.	<p>Lelki egészség. Az érzelmek és a viselkedés kapcsolata. Az érzelmek befolyásolják az ember döntéshozó képességét. Ha ismerjük érzéseinket és érzelmeinket, akkor képesek vagyunk uralkodni rajtuk.</p>	<p>Célok teljesíthetősége és lelkiállapot összefüggése. Jó és rossz lelkiállapot hatása a viselkedésre, cselekedetekre. Lelki egészség. Érzelmeken alapuló cselekvések, értelmi tudatos cselekvések.</p>	<p>Szóbeli felelés: az iskolába vezető út, közlekedési, baleseti és egészségvédelmi tudnivalói. Feladat: saját életből vett példák gyűjtése. Feladat: Magyarázd meg a mondatot! –Amit szeretnénk, azt gyakran nem lehet, amit tennünk kell nem mindig csináljuk „jó szívvel”! Eseményleírások.</p>	<p>Anyanyelvi kommunikáció. Gondolkodási kompetencia: logikai képesség. Szociális és állampolgári kompetencia: alkalmazkodás, alá- és fölérendeltség elfogadása, empátia. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: irodalmi ismeretek emberi kapcsolatokról.</p>	<p>Eseményleírások bemutatása. Tanulói rajzok, melyek érzelmeket fejeznek ki.</p>

Óra	Téma, tananyag	Fogalmak, összefüggések	Tevékenységek	Kompetenciák (készségek, képességek)	Taneszközök, szemléltetés
A táplálkozás					
5.	(Számonkérés.) Az étrend az életed Az étrend szerepe és fontossága az egészség megőrzésében. Mitől függ étrendünk? (anatómiai, élettani sajátosságoktól, kalóriaszükséglettől) Az ünnepi és a mindennapi étel- és italfogyasztás különbségei.	(Az egészség. A vészhelyzetek, az elsősegélynyújtás. Lelki egészség.) Mennyiségi és minőségi táplálkozás. Élelmiszer, étel, tápanyag. Étkezési szokások szerepe az egészség megőrzésében. (Összetétel, rendszeresség, ritmus) Táplálkozás – testsúlynövekedés – aktivitás összefüggése. A kulturális és társadalmi szokások összefüggése a táplálkozással.	(Feladatok írásbeli megoldása.) Feladat: étrend összeállítás és elemzés megadott szempontok szerint. Napi ételkalauz készítés fontos ételcsoportokból. Táplálkozási naplók elemzése.	Anyanyelvi kommunikáció. A hatékony, önálló tanulás: új ismeretek szerzése, beépítése, a tanultak alkalmazása, ábraolvasás. Gondolkodási kompetencia Tanulási kompetencia: ismeretsajátító képesség, motívumelsajátító képesség. Szociális és állampolgári kompetencia: gondoskodás képessége, felelősségvállalás. Személyes kompetencia: identitás- és egészségvédő képesség. Digitális kompetencia Természettudományos kompetencia: környezetismereti, természetismereti, technikai ismeretek alkalmazása. Testi, lelki egészség: táplálkozás – egészség. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: az étkezés kultúrája	(Feladatlapok, írószer.) Füzet, írószer. Táplálékpiramis. Applikációs képek: ételek, élelmiszerek, fűszerek. Transzparenszek, falitáblák. Különböző élelmiszerek (zöldségek, gyümölcsök), illetve azok képei, papírkártyák a tápanyagok, vitaminok nevével, különböző élelmiszerek csomagolóanyagai, amelyeken olvasható a bennük lévő áru összetétele. http://www.nestle.hu/nutrikid/gyermekeknek_index.aspx
6.	Étrendi javaslatok Az étrend összeállítás követelményei: változatosság, a tápanyagok mennyisége és aránya.	Táplálkozási tanácsok: Egyél sokféle ételt! Ügyelj a testsúlyodra! Étrendedben legyen kevés zsiradék, sok zöldség, gyümölcs, kenyér, gabonafélék, tej és tejtermék! Kerüld a zsíros húsokat! - Egyél szárnyasokat, halat, tojást! Cukrot, édességet, sót csak mértékkel fogyassz!	Szóbeli felelés: Az étrend Döntésmódel gyakorlása – ételválasztások indoklással. Csoportosítás: amiket eszem – amiket nem eszem. Helytelen táplálkozással összefüggő betegségek gyűjtése. Miért van szükségünk rostanyagokra? Főzési tanácsok az ételek tápanyagtartalmának megőrzésére.	Anyanyelvi kommunikáció. Gondolkodási kompetencia: kritikai gondolkodás, rendszerező képesség. Szociális és állampolgári kompetencia: értékek képviselése, tudatos fogyasztás. Személyes kompetencia: identitás- és egészségvédő képesség. Természettudományos kompetencia: ismeretek alkalmazása. Testi, lelki egészség: táplálkozás – egészség. Digitális kompetencia: egészségügyi reklámok keresése a világhálón.	Kiállítás: egészséges ételek, élelmiszerek. Egészséges ételek receptjei. Játék: Gyümölcsök, zöldségek apróhirdetése, amely alapján felismerhetők
Óra	Téma, tananyag	Fogalmak, összefüggések	Tevékenységek	Kompetenciák (készségek, képességek)	Taneszközök, szemléltetés
A mozgás és a személyes higiéné					
7.	A mozgás szerepe az	A mennyiségileg és mi-	Szóbeli felelés: az	Anyanyelvi kommunikáció	Füzet, írószer.

	egészség megőrzésében A mozgás = élet! - a gyermek alapvető igénye! A mozgás és a sport szerepe: erőnövelő, állóképesség és ügyesség fokozó, keringés és légzésjavító, személyiség fejlesztő, stb. Csontok, izmok, inak, idegek, tápanyagok, oxigén, gerincferdülés, jóga, bőr, bőrápolás, ruházkodás, verejték.	nősigileg is megfelelő mozgás összefüggése a gyermekek növekedésével, egészségével. Optimális terhelhetőség és edzettség, testtartás és testmozgás összefüggése. A táplálkozás és a mozgás összefüggése. A sport és a testi-lelki egyensúly összefüggése.	egészséges táplálkozás Előzetes gyűjtőmunkák: Milyen betegségek forrása lehet a mozgásszegény életmód? Információk, képek gyűjtése erőnövelő, állóképességet és ügyességet fokozó sportokról. A rendszeresen sportolók beszámolója a mozgás pozitív hatásairól.	Gondolkodási kompetencia Tanulási kompetencia Szociális és állampolgári kompetencia: értékek képviselése, siker és kudarc elfogadásának képessége. Személyes kompetencia: fizikai, önkifejezési készség, örömeire való képesség. Digitális kompetencia: honlapok keresése, a digitális tananyag használata. Természettudományos kompetencia: testnevelési, környezetismereti, technikai, egészségügyi ismeretek alkalmazása. Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: a hagyományos paraszti ruhadarabok szépsége	Emberi csontváz modellje, interaktív digitális tananyag: Biológia 8. Pamutanyag, műszálas anyag, gyógynövények fényképe (világháló) vagy rajza, az emberi bőr rajza, modellje.
8.	Testképünk és közérzetünk A testi fejlődés általános törvényszerűségei. A test változásai a serdülőkorban. A testkultúra = testfejlesztés A külső megjelenés jelentése és hatása. Ápoltság és tisztaság. Öltözködés: – testvédelem, – esztétikai hatás. és testápolás.	Testünk tagolódása. Fejlődési szakaszok és változások (növekedés, érettség, formálódás) Testarányok. A fejlődés külső és belső tényezői. A testi változások és a viselkedés összefüggése. A tisztaság az egészség feltétele. Bőrápolás, kamaszkori bőrpertelmák. Bőrtípus és bőrápolás. Napozás. Fog- és szájápolás. Hajápolás és hajviselet, körömápolás.	Szóbeli felelés: A mozgás, a sport szerepe Közös és eltérő tulajdonságok gyűjtése, egyediség, énkép. Feladat: Mi a víz szerepe testkultúránkban? Mi a különbség a pattanás és miteszter között? Mi a bőrgombásodás oka? hogyan lehet megelőzni? Mi határozza meg öltözködésünket?	Anyanyelvi kommunikáció Gondolkodási kompetencia. Tanulási kompetencia: összefüggés-kezelő képesség, alkotóképesség. Szociális és állampolgári kompetencia: értékek képviselése, siker és kudarc elfogadásának képessége. Személyes kompetencia: önkifejezési készség, örömeire való képesség. Digitális kompetencia. Természettudományos kompetencia: természetismereti, környezetismereti, technikai, egészségügyi ismeretek alkalmazása. Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: divat.	Táblázatok, grafikonok. Kiállítás a tanulók testi változásait igazoló gyermekfotókból. http://www.serdulokor.hu/ Tisztálkodási eszközök. Testápoló szerek. Fertőtlenítőszerk. Divatmagazinok. http://divat.lap.hu/
Óra	Téma, tananyag	Fogalmak, összefüggések	Tevékenységek	Kompetenciák (készségek, képességek)	Tananyagok, szemléltetés
Veszélyes anyagok					
9.	(Számonekérés.) Rejtőzködő veszélyek (drogfogalom, legális és illegális drogok, koffein, májkárosodás, nikotin, kátrány, tüdőrák,	(Egészséges táplálkozás.) A mozgás szerepe az egészség megőrzésében. A test változásai a serdülőkorban. Ápoltság és tisztaság. Az	(Feladatok írásbeli megoldása.) Problémamegoldó gondolkodás és stressz kezelő képesség fejlesztése szituációs játékok	Anyanyelvi kommunikáció: megbeszélés, vita, előadás. Gondolkodási kompetencia: logikai képesség, rendszerező képesség. Tanulási kompetencia: ismeretsajátító képesség, alkotóképesség.	(Feladatlapok, írószer.) Képek, fotók, videofilm. Drogcsaládfa. Applikáció: fogalmak, feliratok, folyamatábrák. Emberi torzó.

	<p>érszükület, passzív dohányzás, Extasy, speed, LSD, marihuána, ópium, szipuzás, heroin, kokain, fekélyek, sárgaság, AIDS, gyógyszerek, mérgezés)</p> <p>A szenvedélybetegségek közös jellemzői drogfogyasztók, szervezetük élettani és pszichikai működése, viselkedése és gondolkodása megváltozik. Orvosi kezelésre, nevelésre terápiára van szükségük. Kigyógyulás lehetséges, de nehéz, ezért csak kevesen érik el.</p>	<p>egyéni és csoportos drogozás oka: kísérletezés, tapasztalatszerzés dac, lázadás, utánzás stb.</p> <p>Következményei: Drogfüggőség: fizikai és pszichológiai, nem tudják szabályozni a drogfogyasztást, csökken az ítélőképességük, változik érzékelésük. érzelmi válság, deviáns-viselkedés, veszélyes önmagára, családra, társadalomra.</p> <p>Elkerülés lehetőségei: pozitív énkép, lelki egészség erősítése. Krónikus drogprobléma a túladagolás, mint baleset, és az AIDS – fertőzés.</p> <p>A drogtúladagolás halálhoz vezethet. Kockázatvállalás. Tűrőképesség.</p>	<p>segítségével.</p> <p>Az egyes drogokhoz betegségek, egészségügyi veszélyek hozzárendelése.</p> <p>Például: szerves oldószer, máj- és csontvelő-károsodás. Marihuána, növekedési zavarok, kokain, látászavar, fogyás, üldözési mánia stb.</p>	<p>Szociális és állampolgári kompetencia: értékek képviselése, bizonytalanságtűrés, empátia, kapcsolatkezelési képesség.</p> <p>Személyes kompetencia: önállóságvédő, önreflexióra való képesség, önmegismerés és önkontroll; felelősség önmagukért.</p> <p>Digitális kompetencia: keresőprogramok segítségével képek keresése a drogokról.</p> <p>Természettudományos kompetencia: környezetismereti, egészségügyi ismeretek alkalmazása.</p> <p>Testi, lelki egészség: a környezet veszélyes anyagainak egészségét, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőinek megismerése.</p>	<p>http://drog.lap.hu/ http://www.drog-stop.hu/</p>
Óra	Téma, tananyag	Fogalmak, összefüggések	Tevékenységek	Kompetenciák (készségek, képességek)	Tananyagok, szemléltetés
10.	<p>A dohányzás és az egészség</p> <p>A dohánynövény hatóanyaga: a nikotin, mint drog.</p> <p>A dohányzás rövid és hosszú távú hatása a szervezetre, és a serdülőkére.</p> <p>Az alkohol és az egészség</p> <p>Mi az alkohol?</p>	<p>Dohány és nikotin</p> <p>A cigaretta káros anyagainak összefüggése az egyes betegségek kialakulásával.</p> <p>Drogfüggőség. Passzív dohányzás.</p> <p>Egyéni Az alkoholizmus hatása a családra és a társadalomra.</p> <p>Berűgés, részegség,</p>	<p>Szóbeli felelés: Rejtőzködő veszélyek</p> <p>Szituációs játék: A szülők észreveszik, hogy gyermekük dohányzik.</p> <p>Feladatlap: dohányzási kvízzjáték.</p> <p>Helyes döntések gyakorlása.</p> <p>Kísérletek.</p> <p>Szerepjátékok: pl. alkoholisták a családban.</p>	<p>Anyanyelvi kommunikáció: megbeszélés, vita, előadás.</p> <p>Gondolkodási kompetencia: logikai képesség, rendszerező képesség.</p> <p>Tanulási kompetencia: ismeretelsajátító képesség, alkotóképesség.</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia: értékek képviselése, bizonytalanságtűrés, empátia, kapcsolatkezelési képesség.</p> <p>Személyes kompetencia:</p>	<p>Gyűjtőmunka: a dohányzás okai, hatásának következményei.</p> <p>„Dohányzógépek”. Kísérletek: a nikotin mérge.</p> <p>Alkoholizmussal összefüggő betegségek gyűjtése, bemutatása.</p> <p>http://www.dohanyzas.hu/ http://alkohol.lap.hu/</p>

	Ki az alkoholista? Az alkoholfogyasztás okai (rövid és hosszú távú) hatása a testre, egészségkárosítása. Az alkoholizmus figyelmeztető jelei, fokozatai. A fiatalok és serdülők italozási okai, következményei.	alkoholizmus, függőség. Az alkoholizmus fokozatai: kipróbálás, rendszeres ivás, szenvedélyszerű és függőség. A testméret és alkohol hatásának összefüggése. Pozitív énkép kizárja az alkoholizmust. Felelősség.	Elő- és utótesztlapok megoldása az alkoholfogyasztásról.	önállóságvédő, önreflexióra való képesség, önmegismerés és önkontroll; felelősség önmagukért. Digitális kompetencia Természettudományos kompetencia: környezetismereti, egészségügyi ismeretek alkalmazása. Testi, lelki egészség: a környezet veszélyes anyagainak egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőinek megismerése.	
11.	Gyakorló óra: Rejtőzködő veszélyek A dohányzás Az alkohol	Előző két óránál előforduló fogalmak és összefüggések.	Szóbeli felelés: A dohányzás. Az alkohol. Egyszerű folyamatábrák készítése, szituációs játékok bemutatása. Antireklám készítése. Puzzle-játék: tények és tévhitik darabok szétválogatása csoportmunkában.	Anyanyelvi kommunikáció. Gondolkodási kompetencia: logikai képesség, rendszerező képesség. Természettudományos kompetencia: környezetismereti, egészségügyi ismeretek alkalmazása. Testi, lelki egészség Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: a jó figyelemfelhívó plakát készítésének ismérvei.	Füzet, írószer, iskolai felszerelés. Egészségmegőrző célú plakátok bemutatása. Videofilm a káros szenvedélyekről. Rajzeszközök, rajzlap, csomagolópapír, újságcikkek, képek.
Óra	Téma, tananyag	Fogalmak, összefüggések	Tevékenységek	Kompetenciák (készségek, képességek)	Taneszközök, szemléltetés
Az emberi szexualitás					
12-13.	(Számonkérés) Az emberi szexualitás A nemi azonosságtudat kialakulása A kamaszkor: testi és érzelmi változások kora. A szaporító szervrendszer felépítése. Főbb testi változások a lányoknál és a fiúknál – a nemi érés konkrét jelei. A nemiség (petefészkek, petesejt, menstruáció, hüvely, folyás, hímvessző, herék, fityma, mutálás,	(Rejtőzködő veszélyek, veszélyes anyagok) A testi változások és a hormonok összefüggése. Elsődleges és másodlagos nemi jelleg. Hormontermelés „tünetei”: pattanások, izzadás, ingerlékenység. Menstruációt megelőző tünetek és a menstruáció. „Nedves álmok” erekcio. Érzelmi problémák, önállóság keresése,	(Feladatok írásbeli megoldása.) Szerep- és szituációs játékok. Feladat: férfi és női nemi szerepek gyűjtése. Öltözködésben, illatszerekben, hajviselésben, életvezetésben mutatkozó nemek közti különbségek és ezek változásának bemutatása rajzban, képeken, írásban.	Anyanyelvi kommunikáció: érthető, pontos megbeszélés. A hatékony, önálló tanulás: új ismeretek szerzése. Gondolkodási kompetencia: logikai képesség. Tanulási kompetencia: ismeretelsajátító képesség. Szociális és állampolgári kompetencia: alá-és fölérendeltség elfogadása, segítségnyújtás. Személyes kompetencia: felelősség önmagunkért, öröme való képesség, önszabályozó képesség. Digitális kompetencia: interaktív	(Feladatlapok, írószer.) Füzet, írószer. Képek, ábrák, falitáblák az emberi szaporító szervekről. Biológia 8. digitális tananyag. Tisztasági betétek, menstruációs betétek. Irodalmi szemelvények Segélyszervezetek címlistája, honlapjai. http://www.serdulokor.hu/

	<p>fitymaszükület, higiénés szabályok, éjszakai magómlés, testi és lelki változások, nemi sztereotípiák, homoszexualitás, pedofília, veszélyhelyzetek elkerülése) Testarányok. Szexuálhigiénia.</p>	<p>lázadás. Szerepek kipróbálása, pl.: álmodozó, cinikus, igazság bajnoka. Barátok vagy szélsőségek utánzása, esetleg kirívó ruházat, öltözködés, smink. Fiúk testi ereje fokozódik, hencegnek vele, gyengék lenézése. Gyűjtőszenvédélyek. Önálló kritika fejlődése, nagy ön- és igazságérzet. Önállóság keresése. Hódítani és tetszeni vágyás. Intenzív mozgás-, ritmus- és változatosság</p>		<p>tananyag használata. Természettudományos kompetencia: környezetismereti, egészségügyi, technikai, testnevelési ismeretek alkalmazása. Testi, lelki egészség: a testi-lelki épiséget veszélyeztető leggyakoribb tényezők megismerése. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség nemiséghez kapcsolódó népszokások, nemiség a képzőművészetben.</p>	
Óra	Téma, tananyag	Fogalmak, összefüggések	Tevékenységek	Kompetenciák (készségek, képességek)	Taneszközök, szemléltetés
Családi élet és kapcsolatok					
14.	<p>Családi élet és kapcsolatok A kapcsolati hálók fűlése és jelentőségük (családi, rokoni, baráti, ismerősi, iskolai stb.) Az emberi kapcsolatok érzelmi jellemzői és a velük kapcsolatos viselkedések.</p>	<p>Mindenkinek bizonyos szerepeket kell betölteni az életben: családban, iskolában, társaságban. A szerep a viselkedési módok összessége. – alkalmazkodóképesség kapcsolatainkban. A szerepgyakorlat fejleszti a társadalmi beilleszkedést. Serdülőknél az intim barátkozás mellett szükséglete az együttműködő közösség.</p>	<p>Csoportbeszámoló: előadás, bemutatás, megbeszélés. Feladat: Sorold fel társas kapcsolataidat! A nevek mellett jellemezd az érzelmed minőségét és intenzitását! Kik a barátaid? Kölcsönös-e ezekkel a kapcsolattal? Kivel nagyon egyoldalú a kapcsolattal? Mit tehetsz a kedvezőbb viszony érdekében? Képes, rajzos vagy tudományos családfák alkotása. Humoros tabló készítése</p>	<p>Anyanyelvi kommunikáció: vélemények megfogalmazása, vita, meggyőzés. A hatékony, önálló tanulás: a tanultak alkalmazása. Gondolkodási kompetencia: problémamegoldó képesség, rendszerező képesség. Tanulási kompetencia: alkotóképesség, készségfejlesztő képesség. Szociális és állampolgári kompetencia: kapcsolatkezelési, kommunikatív képesség, humorérzék, erőszakmentesség elfogadása. Személyes kompetencia: önállóságvédő, önreflexióra való képesség, önkifejezési készség, konfliktuskezelés. Természettudományos kompetencia:</p>	<p>Családfák. Kapcsolati hálók vázlat-rajzai. Osztályközösségen belüli kapcsolatok, csoportosulások ábrázolása szociogrammal.</p>

			(rajzos), amelyen mindenki a választott kedvenc élőlénye rajzával jelenik meg.	környezetismereti, egészségügyi ismeretek alkalmazása. Testi, lelki egészség: a pozitív gondolkodás, az őszinte beszélgetések szerepe a lelki egészségben. Eszétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: a család, a szeretet megjelenítése a művészetekben.	
--	--	--	--	--	--

Óra	Téma, tananyag	Fogalmak, összefüggések	Tevékenységek	Kompetenciák (készségek, képességek)	Tananyagok, szemléltetés
A környezet					
15.	(Számonkérés) A jelen hatása a jövőre. Az ipari méretű árutermelés és a környezet. A technológiai fejlődés káros következményei. Az emberiség természetátalakításának következményei (műtrágya, mocsarasodás, gyomirtók, tartósítószer, savas eső, ózombontás, UV-sugarak, üvegházhatás, bőrgyulladás, bőrrák, erdőirtás, faültetés)	(Az emberi szexualitás) A Föld túlnépesedése. Az élettér pusztítása. Fegyverkezés, háborús konfliktusok, nukleáris veszély. Energiaválságok. Hulladékok: termelési, települési és veszélyes. Új technológiák bevezetése csak környezet-védelmi előírások mellett lehetséges! (Legyen környezetkímélő, energiatakarékos és hulladékszegény!) A modern mezőgazdaság hatása a termőföldre.	(Feladatok írásbeli megoldása.) Csoportfeladatok: példák gyűjtése a víz-, levegő- és talajszennyezésre. Hulladékok csoportosítása, példák keresése az ártalmatlanítás módjaira. Adatok és grafikonok elemzése, adatok alapján grafikonok rajzolása.	Anyanyelvi kommunikáció. A hatékony, önálló tanulás. Gondolkodási kompetencia: kombinatív és konvertáló képesség. Tanulási kompetencia: ismeretszerző képesség, összefüggés-kezelő képesség. Szociális és állampolgári kompetencia: értékek képviselése, nevelő képesség, szabálykövetés, gondoskodás képessége. Személyes kompetencia: önkiszolgálási készség, egészségvédő képesség. Digitális kompetencia: a javasolt honlapok tanulmányozása. Természettudományos kompetencia: környezetismereti, természetismereti, technikai, egészségügyi ismeretek alkalmazása. Testi, lelki egészség: a környezet – egészség szét nem választható fogalom tudatosulása. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: természetábrázolás a művészetekben.	Füzet, írószer. Képek, az elmoscsarasodott, (eutrofizálódott) természetes vizekről. Vízvizsgálathoz nitrátindikátor és pH-papír, mohapárna, Lélegzet, Kukabúvár, Természet Búvár folyóiratok. Olvasmány: K. Lorenz: Az emberiség nyolc halálos bűne c. könyvéből. http://www.humus.hu/ http://kukabuvar.hu/

Óra	Téma, tananyag	Fogalmak, összefüggések	Tevékenységek	Kompetenciák (készségek, képességek)	Tan eszközök, szemléltetés
16.	Az emberiség összefogása a természet védelme érdekében. Mit tehetünk környezetünk védelmében? (parlagfű, allergiás roham, komposztálás, „magyar ezüst”, fáradt olaj, étolajderítő, újratölthető elem, zöldesítés, szelektív hulladékgyűjtés, madárvédelem, alkotmányos jogok, környezetvédő akciók, összefogás)	Az emberiség fennmaradásának feltétele, a biológiai sokféleség, az élőlények és élőhelyek változatosságának megőrzése.	Kutatómunka: Az iskolai szelektív hulladékgyűjtés története és jelenlegi módja, rendszere Gyűjtőmunka: a lakóhely természeti és a környezeti értékeinek bemutatása. Plakátkészítés.	Anyanyelvi kommunikáció: vélemények megfogalmazása, vita, meggyőzés. A hatékony, önálló tanulás. Gondolkodási kompetencia. Tanulási kompetencia: ismeretszerző képesség, összefüggés-kezelő képesség. Szociális és állampolgári kompetencia. Személyes kompetencia: önkiszolgálási készség, egészségvédő képesség. Digitális kompetencia. Természettudományos kompetencia: környezetismereti, természetismereti, technikai, egészségügyi ismeretek alkalmazása. Vállalkozói kompetencia: erőforrásokkal való helyes gazdálkodás. Testi, lelki egészség. Esztétikai kompetencia.	Füzet, írószer. Parlagfű-, paradicsom-, bársonyvirágpalánta. Komposztáló. Műanyag flakonok, üvegek, kombi dobozok, aludobozok, szeméttároló tartály. Szemléltetések, fotók, képek újságcikkekből. http://levego.hu/ http://www.tiszta.levego.hu/
Az éves munka összegzése					
17-18.	Az éves munka értékelése. Kiállítás készítése az egész év során készített munkából.	Az egész év során felmerült fogalmak és összefüggések.	Rendszerező és gyűjtő munka. Csoportmunkában a tanulók összeállítják az egyes témaköröket bemutató kiállítási anyagot. Kiállítás megszervezése.	Anyanyelvi kommunikáció. A tanultak alkalmazása. Gondolkodási kompetencia. Tanulási kompetencia: összefüggés-kezelő képesség, készségfejlesztő-képességfejlesztő képesség. Szociális és állampolgári kompetencia. Személyes kompetencia. Természettudományos kompetencia. Testi, lelki egészség. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség.	Az elkészült plakátok, rajzok, munkák. Természet- és környezet-védő sajtótermékek. Folyóiratok. Csomagolópapír, színes kréta, táblagyurma. Olló, ragasztó, rajzszög.

Tamási Áron Általános Iskola

3250 Pétervására, Szabadság tér 12.

Egészséges életmód moduláris oktatás

az általános iskola 7. - 8. osztálya számára

2010.

Bevezetés

Az Egyesült Nemzetek Szervezete a 2005–2015 közötti évtizedet a „Tanulás a fenntarthatóságért” évtizedének nyilvánította. Vagyis a nemzetközi közösség egy évtizedet szán annak a célnak az elérésére, hogy az oktatás minden szintjét és formáját áthassák a fenntarthatóság, a környezet- és egészségvédelem alapértékei.

A fenntarthatósággal kapcsolatos pedagógiai munka célja az, hogy az oktatás hozzájáruljon a fenntartható társadalmi működésmódok kialakításához. A fenntarthatóság pedagógiája tehát nem csak arról szól, hogyan tartható fenn a természet, hanem arról, hogyan tartható fenn az emberi társadalom.

A környezeti nevelés terén csak akkor érhetünk el eredményeket, ha az oktatási rendszerből kikerülő állampolgárok képessé válnak minden megszerzett kompetenciájukat a fenntarthatóság, a környezeti problémák kezelésének érdekében is használni. A szövegértésen keresztül a szociális kompetenciák kialakításáig, minden kompetenciaterület használata szükséges ahhoz, hogy valaki aktív, felelős, környezettudatos állampolgárként kapcsolódhasson be a társadalom életébe.

A helyi tantervnek biztosítania kell, hogy a tanulók életkorához, az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák az egészségfejlesztéssel, a fogyasztóvédelemmel, a környezetvédelemmel, a közlekedésre neveléssel, a társadalmi bűnmegelőzéssel, az áldozattá válással, az erőszakmentes konfliktuskezelő technikákkal összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására az infokommunikációs technológiák alkalmazásával.

Az egészségtan tanításának célja tehát, hogy a tanulók korszerű ismeretekkel és azok alkalmazásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek az egészségük védelme érdekében. Ismerjék fel, hogy milyen összefüggés van az életmód, a környezet, a viselkedés és az egészségi állapot között.

Ismertesse meg a tanulókkal az egészségi állapot szempontjából fontos viselkedésmódok, szokások kialakulását, feltételeit, valamint az ezeket befolyásoló tényezőket.

Nyújtson segítséget a tanulóknak abban, hogy készség szintjén alkalmazzák azokat a megküzdési stratégiákat, amelyek alkalmazásával megőrizhetik, illetve újrateremthetik életük egyensúlyát.

A tanulók az egészségnevelés terén szerzett ismereteik, készségeik és jártasságaik birtokában ismerjék fel az életmód és életvitel szerepét egészségük szempontjából.

Ismerjék az egészségfejlesztéssel kapcsolatos alapfogalmakat.

Legyenek tisztában azzal, hogy az egészség nem a betegség hiánya, hanem a testi, lelki, szellemi és szociális jólét állapota.

Tudatosuljon bennük, hogy a mindennapi életvezetés, az életmódbeli szokások fogják döntő mértékben meghatározni későbbi egészségi állapotukat, életkilátásaikat.

A tantárgy anyaga és gyakorlatai tehát mind azt a célt szolgálják, hogy diákjainkkal megértessük: A közösség fontos tagjai, és a felelősségteljes magatartás az önmagukra való ügyelésen túl azt is jelenti, hogy cselekvően hozzá járulnak egy egészségesebb élettér megteremtéséhez.

FEJLESZTÉSI CÉLOK

Az ökológiailag, szociálisan, gazdaságilag és politikailag is fenntartható jövőkép valóra váltásának érdekében olyan tanulási élményt kell nyújtani a diákok számára, mely lehetővé teszi számukra a következő készségek, attitűd és tudás elsajátítását:

Készségek

- Kritikus szemléletmód, kreatív, analitikus gondolkodás a helyes konklúziók felismerése érdekében
- Szóbeli, írásbeli és vizuális kommunikáció
- Információkezelés
- Társas képességek és széles körű együttműködés
- Empatikus képességek
- Konfliktuskezelés
- Döntéshozatal, mérlegelés, problémafelvetés, problémamegoldás és tervezés
- Megfelelő média és infokommunikációs technológiák használata
- Állampolgári részvétel és cselekvés
- Értékelés és mérlegelés
- Vitakészség
- Gyors helyzetfelismerés
- A társas befolyás kontrollja

Attitűdök és értékek

- A Föld, az élet és annak sokszínűségének tisztelete
- Megértő, együtt érző és szerető figyelem az élők – mind emberek, mind más élőlények – alkotta közösségek iránt
- Felelősségérzet fejlesztése, a tettek következményeinek továbbgondolása
- Felelős elkötelezettség vállalása egyéni vagy közös tetteikért.”
- Igazságos, fenntartható, békés és az állampolgárok részvételén alapuló demokratikus társadalmak építése
- A Föld gazdagságának és szépségének megőrzése a jelenlegi és eljövendő generációk számára
- Önismeret, önbizalom
- Pozitív életszemlélet
- Nyitottság
- Tolerancia
- Önbizalom
- Felelősségvállalás

Tudás

A következő fogalmak megértése, illetve képesség az alkalmazásukra:

- fenntartható fejlődés – a jelenlegi generációk szükségleteinek kielégítése olyan módon, mely nem veszélyezteti a jövő nemzedékek szükségleteinek kielégítését;
- kölcsönös függőség – a minden elem és életforma (beleértve az embereket is) között fennálló kölcsönös függőségi kapcsolatok a természeti rendszerekben;
- alapvető emberi szükségletek – minden ember és társadalom igénye és joga a túléléshez szükséges energiához és anyagokhoz való hozzáférésre, igazságos és egyenlő módon, a Föld lehetőségeihez mért kielégítő életminőség megvalósítása érdekében;
- emberi jogok – az alapvető szabadságjogok, a lelkiismereti és vallásszabadság, a szólásszabadság, a szabad véleménynyilvánítás joga és a békés gyülekezési és egyesülési jog, melyek biztosítják a demokratikus részvételt az irányításban, továbbá az alapvető emberi szükségletek kielégítésének lehetőségét is;
- demokrácia – a hozzáférés jogának biztosítása a közösségi döntéshozatal hivatalos útjaihoz;

- a helyi és a globális szintek közötti összefüggések – az a felismerés, hogy a javak és szolgáltatások fogyasztása a világ egyik pontján a világ más pontjain történő energia- és anyagáramlástól függ, illetve ez a helyitől a globális szintekig ívelő láncolat minden pontján potenciális lehetőségeket és veszélyeket eredményez a gazdaság, társadalom és a környezetvédelem számára;
- biológiai sokféleség – az ökológiai rendszereket alkotó életformák sokszínűsége, kölcsönös függősége, az energia- és anyagáramlás korlátlan fennmaradását biztosító változatossága;
- fajok közötti méltányosság – azon elv, miszerint az embereknek tisztességesen kell bánniuk a többi élőlényrel, és meg kell védeniük őket a kegyetlenségtől és az elkerülhető szenvedéstől;
- ökológiai lábnyom – az a dinamikus változó, amely az adott közösség által elhasznált energia és anyagmennyiség előállításához szükséges földterület és vízmennyiség összegét jelöli;
- környezettudatos magatartás
- az elővigyázatosság elve – a megfontolt, a nem kívánt következményekre is figyelemmel lévő döntéshozatal szükségessége olyan esetekben, amikor nem ismerünk minden körülményt, és/vagy amikor az adott kérdésre vonatkozó tudományos álláspont megosztott.
- az „egészséges” – „nem egészséges” tevékenységformák, anyagok érthető, élményszerű módon történő megkülönböztetése, testi-lelki egészség fogalma
- kiegyensúlyozott életvitel – a boldog és sikeres élet elérésének eszköze
- egészsége életmód sokfélesége: mindig az aktuális élethelyzettől, kulturális, etnikai, társadalmi csoport hovatartozástól függően mérlegelhető és értékelhető
- művészeti tudatosság és kifejezőképesség az önismeret, emberi viszonyok gazdagítása terén
- felkészülés a felnőtt-lét szerepeire

TEVÉKENYSÉGFORMÁK

A modul fejlesztési céljainak, tartalmának meghatározásából adódóan az alkalmazott módszereknek a kötetlenebb óravezetés, az oldottabb, szubjektív véleményformálást elősegítő légkör megteremtését kell szolgálnia.. A célok elérésében a pedagógusok életvitelének is jelentős, példaértékű szerepe van.

A tanulók már az alsó tagozatban és a felső tagozat 5. évfolyamán is ismerkedtek az egészséges életmódhoz tartozó témakörökkel. Ezért a tananyagok feldolgozása során támaszkodhatunk a már meglévő tudásukra, feleleveníthetjük ismereteiket.

A tanulásszervezési módok átgondolása során élvezzenek előnyt azok, amelyek mind a szocializáció, mind az egyéni kapcsolatokat megkönnyítik. Az új anyag feldolgozása történhet kiselőadás formájában, önálló ismeretszerzés, adatgyűjtés, szakmai anyagok tanulmányozása révén, önálló szövegfeldolgozás, közvetlen tapasztalatok megbeszélése, csoportok összehasonlítása, események megvitatása, lényegkiemelés kapcsán. A megfigyelésből kiindulva (pl. diagramok, ábrák elemzése) a tanulók eljuthatnak a problémafelvetésig, a felismerés megbeszélése, érvek felsorakoztatása elvezet a probléma megoldásához is, esetleg alternatív megoldási lehetőségei mérlegelésével.

A modulon belüli kapcsolatok révén összefüggéseket tárhatunk fel, az ok-okozati viszonyokra rávilágítva értelmezzük a folyamatokat. Lehetőség nyílik iskolán kívüli tanulási folyamatokra, akár terepgyakorlat révén, akár a szabadban bemutatott gyakorlatsorozat megvalósítása során.

A tanultak elmélyítését segítheti a rajzos ábrázolás, rendszerezés, pozitív minták megerősítése, a megbeszélés, fogalom- és szabályalkotás, a szabály alkalmazása, igaz-hamis állítások, feladatmegoldás, rejtvények, szerepjátékok, szituációs játékok.

Az információ-feldolgozás, információ-megosztás kapcsán többek között alkalmazható a páros megbeszélés, kerekasztal, az 'egy megy, három marad' módszere.

KULCSKOMPETENCIÁKHOZ KAPCSOLÓDÓ CÉLOK ÉS FELADATOK

Anyanyelvi kommunikáció

A magyar nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók ismeretére alapozva szóbeli és írásbeli kommunikáció-fejlesztés történik minden anyag feldolgozásánál. A fejlesztés magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot. A szókincs fejlesztése, gyarapítása - az anyanyelvi kommunikáció feltételeként – minden órán megvalósítandó feladat.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése. A tantárgy esetében az említett külföldi tudósok nevének helyes kiejtése illetve írása. Gyűjtőmunkaként idegen nyelvű szövegek fordítása is lehetséges a tanulókat érdeklő témában.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia – eltérő mértékben – feloleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok/táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására. Lehetőség van egyszerű számítási feladatok elvégzésére, grafikonok elemzésére a környezet-egészségüggyel kapcsolatban.

Természettudományi kompetencia

A tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztése nélkül elképzelhetetlen a környezettudatosságra nevelés. Környezettudatosság nélkül ugyanakkor nem lehetnek sikeresek a társadalom fenntartható fejlődése érdekében tett erőfeszítések. A fenntartható fejlődés feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatívan gondolkodnak, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság területén, és felelősséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikért. Nélkülözhetetlen ezért a természettudományos gondolkodás megújítása, a természettudományos, kompetencia-alapú oktatás általánossá válása.

Az egészségügy különösen alkalmas a különböző természettudományos ismeretek integrálására. Az ökológiai rendszerek – benne az ember – rendkívül összetett egymásra hatások következtében változnak az alkalmazkodás érdekében. A biztonság megőrzése, a technológiai fejlődés Földünkre gyakorolt hatásai és a negatív hatások ellensúlyozása, kivédése, egyaránt szükségessé teszi a rendszerben gondolkodás elsajátítását.

Szerezzék meg azokat az ismereteket és azok alkalmazásához szükséges jártasságokat, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát. Képesek legyenek holisztikusan szemlélni saját életműködéseiket (testi-lelki egészség) és tudatosuljon bennük az ember és az őt körülvevő környezet kölcsönhatásainak következménye.

Az egészségügy tanítása nyújtson segítséget az embert veszélyeztető környezeti, társadalmi hatások felismeréséhez és adjon tanácsokat azok kivédésére, elhárítására.

Digitális kompetencia

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül.

A megfelelő honlapok felhasználásával készíthetnek a tanulók beszámolókat, illetve kiselőadásokat egyénileg és csoportokban, egymást segítve.

A hatékony, önálló tanulás

Az életkori sajátosságokra alapozva a tanulóval szemben elvárható, hogy képes legyen kitartó munkára, tudja a saját tanulását megszervezni, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is.

Tudatosuljon benne, hogy a tanulás folyamata egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt a megszerzett ismeretek széles körben való alkalmazását jelenti.

A motiváció folyamatos fenntartása mellett a tanulónak képesnek kell lennie a közös munkára, saját munkája értékelésére és szükség esetén támogatás kérésére.

Szociális és állampolgári kompetencia

A tanulónak testi-lelki egészség megőrzéséhez és fejlesztéséhez szükséges ismeretek elsajátításával lesz lehetősége az egészséges életmód alkalmazására, amely az egészséges interperszonális és interkulturális lét alapja.

Az elsajátítandó ismeretek alkalmazásával lesz lehetősége alkotó részvételre az állampolgári tevékenységekben, a fenntartható fejlődés támogatásában és mások értékeinek, magánéletének a tiszteletében.

Az egészségtan oktatása tudatosítsa az önismeret, a helyes önértékelés fontosságát az egyéni döntések meghozatalában. Hangsúlyozza az empátia szerepét egy másik ember megítélésében. Sajátíttassa el azokat a technikákat, amelyek az elsősegélynyújtáshoz szükségesek.

A modul oktatása ösztönözze a diákokat arra, hogy kialakuljon bennük az önmagukkal szembeni felelősségérzet. Ismerjék fel, miért szükséges a jövő tervezése, az életút tudatos építése, s lássák be, hogy ebben meghatározó szerepet játszanak az egyéni döntések, helyzetmegoldási, megküzdési technikák. Nyújtson segítséget abban, hogy a tanulók helyesen értelmezzék azt aényt, hogy az egészség megőrzése egyéni tetteken, választásokon, személyközi kapcsolataik minőségén is múlik.

Segítse a tanulókat az egészség helyes értelmezésében, és az önmagukkal szembeni felelősségérzet kialakításában. Ismertesse meg a tanulókkal szervezetük életkori sajátosságait és készítse fel őket a változások helyes kezelésére. Ösztönözzön a helyes viselkedésmódok elsajátítására, környezet-egészségvédő szokásrendek kialakítására. Fejlessze a már kialakult higiénés ismereteket és készségeket. Adjon javaslatokat az egészséges életmód kialakítására, a természet adta lehetőségek kihasználására.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Az egészséges életmód kialakításához megszerzett ismeretek és alkalmazásuk gyakorlása során szert tesznek a tanulók olyan készségekre, mint a tervezés, szervezés, irányítás, elemzés, kommunikálás, tapasztalatok kikérdezése, értékelése, kockázatfelmérés és -vállalás, egyéni és csapatmunkában történő munkavégzés.

Az egészségtan tanítása adjon támpontokat, értelmezési kereteket az életmódbeli döntések meghozatalához, ezzel is segítve, hogy az egészséget támogató magatartásformák, megoldási módok alternatívaként jelenjenek meg a tanulók mindennapi életében.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

Az egészségtanban szereplő témák mindegyike kapcsolatba hozható a művészetekkel. A mozgás a tánccal, a többi témánál pedig a különböző ábrázolások, irodalmi idézetek felhasználása teszi befogadhatóbbá a tananyagot. A tanulók cselekedtetése (tánc, szerepjátékok, tornagyakorlatok, vázlatrajz, plakátraajz fejleszti művészi, esztétikai érzéküket és érzelmi életüket.

ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI ELVEK, SZEMPONTOK

A modul döntően az értékek közvetítésén, gyakorlatokon, és tárgyi ismereteken alapul. Az ismeretek számonkérésén túl azonban lényeges, hogy a megszerzett ismeretek, szokásrendszerek milyen mértékben váltak a tanulók személyiségének jellemzőivé és miként hasznosítják ezeket a mindennapokban.

Az ellenőrzés során törekedjünk a módszerek sokféleségére és arra, hogy az ellenőrzések, számonkérések legyenek alkalmasak bizonyos készségek, személyiségjegyek fejlesztésére. Használjuk ki azt a témákban rejlő lehetőséget, hogy az értékelés a tanuló tanórán kívüli tevékenységére is kiterjedhet az egyéni fejlődés szempontjait figyelembe véve, egyéni képességeikhez mérten (eltérő szocializációs szintből eredő különbségek figyelembe vétele).

Az értékelésnek a pozitív megerősítést kell előnyben részesítenie a hiányosságok megbeszélése mellett.

A tanulói tudásról, teljesítményről, tevékenységekről a következő módon juthatunk információkhoz:

- A tanórai és a tanórán kívüli tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése (órai aktivitás, érdeklődés, ismeretszerzés, ismeretek alkalmazása stb.)
- Szóbeli feleltetés, elbeszélgetés, amelynél törekedjünk az összefüggő tanulói véleménykifejtés lehetőségének biztosítására
- Írásbeli ellenőrzés, amely történhet tesztfeladatok megoldásával, feladatlap kitöltésével, esszészerű kifejtéssel, vázlatrajz készítésével
- Gyakorlati feladatok megoldása (elsősegélynyújtás, kísérlet bemutatása)
- Önálló tanulói kutatómunka, kiselőadás vállalása
- Biológia, környezet-, egészségvédelmi, elsősegélynyújtási, csecsemőgondozási versenyen való részvétel
- Az elsajátítandó tananyaggal kapcsolatos pályázatokon való részvétel
- Tanulók önértékelése, egymás munkájának értékelése, teljesítményekkel kapcsolatos véleménynyilvánítás
- Egyéni tevékenységek, produktumok szöveges értékelése
- Csoportmunka folyamatára, eredményére történő azonnali reagálás, értékelés

AJÁNLÁS

A modul az egészséges életmód és életvitel valamint a természeti környezet kapcsolatát elemzi, annak lehetséges ökológiai vonatkozásaival együtt. Megvalósításával hatni szeretnénk a tanulók gondolkodásmódjára. szeretnénk megalapozni a környezetére, saját maga testi-lelki egészségére tudatosan figyelő felnőtté válás útját.

A 7. osztályos tananyag az egészséges életmód modul 1-3-5. évfolyamán elsajátított alapismeretire, készségeire és képességeire épülve bővíti az ember környezetével, viselkedésével, kamaszkori szervezetével, lelki életével, kapcsolatos ismereteket. Továbbfejleszti az egészséges életvitel és a környezettudatos magatartás szokásrendszerét. Hozzájárul a reális énkép, önismeret egészséges fejlődéséhez

A témához kapcsolódó tevékenységek, javasolt módszerek alternatívát nyújtanak a célok megvalósítására, a választott módszert meghatározza egy közösség összetétele, a tanulók magatartási, cselekvési szintje.

A feldolgozásba iskolán kívüli helyszínek is bekapcsolhatók.

A munka tervezésekor vegyük figyelembe, hogy a kooperatív tanulásszervezési módok alkalmazása nagy mértékben hozzájárul –az információszerezésen túl – a tanulók gondolkodási készségének, a társas-, ill. kommunikációs készségének fejlesztéséhez..

A módszerek biztonságos alkalmazása ugyanakkor a pedagógus részéről is tájékozottságot, maximális felkészültséget igényel.

Törekednünk kell arra, hogy a modul központjában az értékek közvetítése álljon, és a végső cél a viselkedés megváltoztatása kell, hogy legyen.

A kooperatív tanulásszervezés természetesen nem zárja ki az egyéni kutatást, elmélyedést, gyakorlást igénylő tevékenységeket sem.

A továbbiakban ismertetett célok, feladatok megvalósításához az Apáczai Kiadó 8. évfolyamára íródott Egészségtan tankönyve ad alapot.

1. A KÖRNYEZET

A környezeti nevelés fogalma a szakmában az elmúlt harminc évben annyira kiszélesedett, hogy csaknem mindent tartalmaz, amit a fenntarthatóság eszméje megfogalmaz. Ugyanakkor a fenntarthatóság a környezetvédelem mellett többek között a szegénység, a népesedés, az egészségügy, az élelmezés és élelmiszerbiztonság, a demokrácia, az emberi jogok és a béke kérdéseit is magába foglalja. Ezért szükség van számos meglévő oktatáspolitikai, program és módszer átalakítására, illetve az ezt segítő folyamatos párbeszédre.

Az évtized célja az oktatásnak mint a fenntartható emberi társadalom alapjának támogatása, a környezeti információk terjesztése érdekében a nemzetközi szervezetek együttműködésének erősítése, az emberi életutak újragondolása azért, hogy megoldást találjunk a környezeti kérdésekkel szorosan kapcsolatban álló globális problémákra.

1.1. FEJLESZTÉSI CÉLOK

Alakítsuk ki a személyes felelősség, az érdekeltség érzését a környezethez való viszonyban és a környezetünk átalakítására irányuló döntésekben.

Legyenek érzékenyek a helyi (lakó- és települési) környezetük állapota, valamint az emberiség közös, globális természeti problémái iránt, törekedjenek friss információk megszerzésére az ezek kezelése érdekében kialakuló lehetőségekről, nemzetközi együttműködésekről.

Tudatosuljon bennük, hogy a földi élet jövője tőlük is függ, fennmaradását megszerzett tudásukkal, magatartásukkal szolgálják.

Váljon világossá számukra, hogy a környezeti problémák kezelése kizárólag összefogással lehetséges, közös útkeresést tesz szükségessé.

Váljon belső igényükké, hogy a szűkebb és tágabb környezetünk történelmi, kulturális emlékeit, hagyományait feltárják, ápolják. Alakítsunk ki késztetést az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre. Segítsük elő aktív állampolgárrá válásukat.

Váljanak érdeklődővé a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt.

Cél a környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás kialakítása

1.2. A TÉMAKÖR, TARTALMA, KÖVETELMÉNYEI

A tanulók ismerjék fel, hogy egészséges környezet nélkül az ember sem lehet egészséges. Tudatosuljon bennük, hogy az ember, a természetes és az általa teremtett mesterséges környezet összhangjával tud csak fennmaradni. A tanuló ismerje meg az emberi beavatkozás természeti következményeit és azok hatását

az emberi szervezetre. Legyen tisztában a mesterséges környezet egészségügyi hatásaival. Ismerjen meg olyan lehetőségeket, amelyekkel a káros hatások kivédhetők. Ismerje fel lakóhelye környezeti problémáit. Ismerje a vele együtt élők véleményét, vonjon le következtetéseket.

Élje át a szűkebb vagy tágabb környezetért vállalt felelősség érzését, ismerje fel egyéni lehetőségeit a természet- és környezetvédelem területén.

1.3. KAPCSOLÓDÓ MŰVELTSÉGTERÜLETEK

Egészségtan 5. évfolyam: a tantárggyal kapcsolatos tanult témakörök, területek felidézése

Biológia 7.évfolyam:, Az élő és élettelen környezeti tényezők fogalma; Életközösségek pusztulásának okai, védelmük jelentősége a földi élővilág és ezen belül az emberiség szempontjából; A gombák törzse;

Kémia 7. évfolyam: Levegőszennyezés, vízszennyezés, csomagolóanyagok; Fémek és nem fémek

Ember-és társadalomismeret, etika 7. évfolyam: Beavatkozás, uralom, felelősség; Természet- és világegyetem, környezetvédelem

Technika és életvitel 6. évfolyam: A természetes rendszerek és folyamataik; Változtatás a legkisebb kár okozásával; Gazdálkodás a természeti erőforrásokkal

Rajz és vizuális kultúra 6-7 évfolyam: A színek dekoratív és figyelemfelhívó szerepe; A fény, a megvilágítás hatása a színekre, hangulatra

Magyar nyelv és irodalom: véleményformálás, kommunikatív készségek fejlesztése

2. A BIZTONSÁG MEGŐRZÉSE

A katasztrófavédelmi törvény értelmében mindenkinek joga és kötelessége a veszélyhelyzeteket megismerni, a megfelelő megelőzési, felkészülési, védekezési szabályokat, magatartásformákat elsajátítani.

A **lakosság biztonságkultúrájának alakítását** már fiatal korban érdemes elkezdni ezért kiemelt figyelmet kell fordítanunk a fiatalok (3-18 évesek) biztonságos életmódra történő nevelésére

2.1. FEJLESZTÉSI CÉLOK

A tanulóknak tudatosuljon, hogy cselekvésüket saját döntéseik vezérik, sorsukat maguk alakítják. Ahhoz, hogy helyes döntéseket hozzanak, ismerniük kell a környezetüket, a körülöttük lévő világot. Céltudatos élet nélkül az embert a véletlenek sodorják, mások akarata vezérli. Érezzék a felelősséget önmagukért.

Készüljenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.

Életmódjukban, döntéseikben a közösség, érték, összefogás fogalma kapcsolódjon össze. Tiszteljék, őrizzék, és gyarapítsák a természet, illetve saját környezetük értékeit

Magatartásukban erősödjön meg a biztonságra való törekvés. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

Tudják, hogy az állampolgárok törvényi kötelezettsége, hogy mindenki köteles elsősegélyt nyújtani. Alakuljon ki bennük a segítségnyújtás igénye, tartsák fontosnak- életmentőnek- a szakszerű segítség szabályait.

2.2 A TÉMAKÖR TARTALMA, KÖVETELMÉNYEI

A tanuló ismerje fel azokat a veszélytényezőket, veszélyhelyzeteket, amelyek az egyén és a csoport testi-lelki biztonságát fenyegetik

Ismerje meg azokat a lehetőségeket, amelyekkel megelőzhetők, illetve leküzdhetők a veszélyek. Ismerje meg a környezet és az ember által létrehozott eszközök fizikai hatásait és azok élettani következményeit. Legyenek tisztában bizonyos munkahelyek, foglalkozások egészségügyi hatásaival. Tudjon arról, hogy bizonyos

betegségekre való hajlam öröklődik. Tudjon azokról a lehetőségekről, amelyeket kihasználva megelőzheti az egészségügyi problémákat. Tudjon különbséget tenni a kockázatos és veszélyes dolgok, tevékenységek között. Érezzék a felelősséget önmagukért, ismerjék fel a személyes biztonságukra veszélyes viselkedési módokat

2.3. KAPCSOLÓDÓ MŰVELTSÉGTERÜLETEK

Természetismeret 5. évfolyam: Napsugárzás, a nyomás, felmelegedés, hőterjedés, hőmérséklet

Fizika 7. évfolyam: Hő és energia; Az elektromos áram vegyi- és élettani hatása

Kémia 7. évfolyam: Energiaváltozások; A kloridok

Biológia 7. évfolyam: Az ökológiai környezet, az élő és élettelen környezeti tényezők fogalma; Sejtjeink felépítése;

Egészségtan 5. évfolyam: Balesetvédelem, elsősegélynyújtás

Tantárgyon belüli kapcsolódás: Veszélyes anyagok

3. A MOZGÁS ÉS SZEMÉLYES HIGIÉNÉ

„A mozgás sok mindenre orvosság - de nincs olyan gyógyszer, amely a mozgást helyettesítené!” (görög mondás)

Modern társadalmunk rengeteg szolgáltatást nyújt számunkra, mégsem tudja ellensúlyozni a civilizáció negatív hatásait az egészségi állapotunk alakulására. A különböző betegségek, a felnőttkorban jelentkező kóros elváltozások gyakran már gyermekkorban megalapozódnak.

Minden korosztálynak megvan a maga mozgásigénye, ha ezt tudatosan, helyesen használják fel, az egészség védelmében cselekednek. A legfrissebb kutatások szerint a mozgásszegény életmód és az ebből fakadó problémák ma már egyre fiatalabb korban jelentkeznek. A fiatalok körében különös gondot kell fordítani a szellemi és fizikai aktivitás arányára, a tanulásra helyezve a hangsúlyt, de emellett a fokozott mozgásigényüket is ki kell elégíteni.

3.1. FEJLESZTÉSI CÉLOK

A tanulókat segítsük hozzá, hogy reális képet alakítsanak ki önmagukról, képességeikről, igényeikről és az önmagukkal szemben támasztott elvárásokról.

Tudatosuljon bennük, hogy az egészséges életmód fontos eleme a rendszeres testmozgás, amelynek hiánya ma már sajnos népbetegség.

Legyenek tisztában azzal, hogy civilizált körülmények között élő emberek lévén a mindennapos munka gyakran nem jár annyi fizikai megterheléssel, amennyire az egészségünk megőrzése érdekében szükségünk volna. Ezt kizárólag tudatos testedzéssel, tornával pótolhatjuk. Váljon tehát számukra szükségletté a rendszeres testmozgás.

Legyenek tudatában az aktív életmód kínálta előnyöknek, elsősorban a rendszeres testmozgás kedvező élettani hatásainak.

Ismerjék a mozgás és a kiegyensúlyozott kedélyállapot közti összefüggéseket. Lássák be az aktív életvitel fontos szerepét a személyközi kapcsolatokban és az önbecsülésben.

Váljon természetessé számukra a mozgáskorlátozottak, sérültek segítése.

3.2. A TÉMAKÖR TARTALMA, KÖVETELMÉNYEI

A tanulók ismerjék a rendszeres testmozgás és testápolás szerepét az egészség megtartásában. Legyenek képesek megmagyarázni a mozgás szervezetre gyakorolt hatásait. Ismerjék meg a mozgás szervrendszerére káros viselkedési módokat.

Tudatosodjon bennük, hogy a mozgásszervi problémák megelőzése a legfontosabb.

Ismerjék az alternatív gyógymódokat, a betegségek gyógyításában betöltött szerepüket.

Legyenek tisztában az aktív, passzív pihenés fogalmával, formáival, szerepével. Ismerjék a testmozgás higiénés szabályait.

3.3 KAPCSOLÓDÓ MŰVELTSÉGTERÜLETEK

Fizika 7. évfolyam: A testek melegítése munkavégzéssel; Az energia megmaradásának tudatosítása

Egészségtan 5. évfolyam: A mozgás mennyisége, intenzitása és az egészség; A mozgás és a testi-lelki egészség kapcsolata

Ember- és társadalomismeret, etika 7. évfolyam: Egészség, betegség, fogyatékos; Egészségünk iránti felelősségünk

Testnevelés és sport 5-7. évfolyam: Önvédelmi küzdősportok, játékok; Természetben űzhető sportok; Prevenció, relaxáció

Matematika: logikai, számolási készség fejlesztése

Tantárgyon belüli kapcsolódás: A biztonság megőrzése; Családi élet - lelki egészség

4. A TÁPLÁLKOZÁS

Statisztikai adatokból kiderül, hogy Magyarországon a várható élettartam mintegy 10 évvel rövidebb, mint a nyugati országokban. A korai halálozás háromnegyedéért a táplálkozással és az életmóddal összefüggő betegségek a felelősek - elsősorban a szív és érrendszeri, másodsorban a daganatos megbetegedések. Vagyis, a nem megfelelő táplálkozás és életmód jelentős mértékben hozzájárul a lakosság kedvezőtlen egészségi állapotához.

Az OÉTI főosztályvezető főorvosa szerint a túlsúly és elhízás előfordulási gyakorisága a gyermekek, serdülők körében világszerte évről évre nő. Az elhízáshoz társuló krónikus megbetegedések közül nem egy (cukorbetegség, magas vérnyomás) már gyermekkorban is megjelenhet. Az elhízott gyermekeknél felnőttkorban a táplálkozással összefüggő megbetegedések kialakulásának veszélye sokkal nagyobb

Az elhízás és a túlsúly fiatalkori kialakulásának hátterében az ismeretek hiánya áll. A diákok többsége nincs tisztában a helyes táplálkozás alapjaival.

4.1. FEJLESZTÉSI CÉLOK

Mivel a táplálkozási szokások kialakítása már kisgyermekkorban elkezdődik, a serdülőkorúak táplálkozásában már inkább a jó szokások megerősítését, illetve a rossz szokások elhagyását kell megcélozni.

Váljanak számukra fontossá a táplálkozás minőségi és mennyiségi kérdései. Tudatosuljon bennük, hogy e kérdések mellett a táplálkozási szokások is ugyanekkora jelentőséggel bírnak.

Hívjuk fel a figyelmüket arra a téves nézetre, hogy a minőségi étkezés drágább, ezért az egészségesen étkezést nem mindenki engedheti meg magának. Világítsunk rá az egészségromboló táplálkozás következményeinek anyagi vonzatára.

A táplálkozással kapcsolatos problémák kerüljenek középpontba, és ennek révén a tanulóknban erősödjön egyfajta késztetés egy újfajta szemlélet kialakítására. Váljanak tudatos vásárlókká, az élelmiszereket azok lehetséges hatásainak ismeretében válasszák ki.

A tanulók váljanak nyitottá hagyományaink, szokásaink megismerésére, ugyanakkor legyenek megértők a különböző szokásokkal, életmódokkal, kultúrákkal szemben.

Váljon természetessé a magyar és a szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek megbecsülése és emlékeinek, hagyományainak feltárása, ápolása.

4.2. A TÉMAKÖR TARTALMA, KÖVETELMÉNYEI

Ismerje a változatos, egészséges táplálkozás jelentőségét, az egyoldalú táplálkozás következményeit. Tudja, mit tartalmaz az egészséges étrend, valamint, hogy életkori tápanyagszükségletüket mennyi és milyen élelmiszer biztosítja. Saját étkezési szokásait meg- és felülvizsgálva képes legyen eldönteni, helyesek, vagy változtatni kell rajtuk.

Legyen tisztában az élelmiszerek legjellemzőbb tápanyagaival és a vitaminokkal. Tudatosuljon benne, hogy bizonyos ételek, italok túlzott fogyasztása milyen következményekkel jár.

Tudja, milyen szerepük van az élelmiszeradalékoknak.

Ismerje eltérő tájak, népek étkezési szokásait, étrendjét

Válassza a környezetbarát módon termesztett és csomagolt élelmiszereket.

Ismerjék a táplálékpiramist, tudják alkalmazni egy-egy étrend megírása kapcsán.

4.3. KAPCSOLÓDÓ MŰVELTSÉGTERÜLETEK

Egészségtan 5. évfolyam: Az egészséges táplálkozás

Természetismeret 5. évfolyam: A gyümölcsök és zöldségfélék szerepe a táplálkozásunkban; tanult növények táplálkozásban betöltött szerepe; A táplálkozás szervrendszere

Biológia 7. évfolyam: A forró övezet termesztett növényei

Fizika 7. évfolyam: Az energia megmaradásának tudatosítása

Tantárgyon belüli kapcsolódás: Veszélyes anyagok; A lelki egészség

Matematika: A matematika oktatás minden évfolyamán szerepel a szöveges feladatok megoldása. E feladatok lehetnek egészségnevelési tartalmúak is.

5. VESZÉLYES ANYAGOK

A gyerekeink olyan világot örökölnék, amilyent tőlünk kapnak. Ilyen minőségben. Néhány évtizeddel ezelőtt sokkal kevesebb veszélyforrásra kellett figyelni és felhívni a figyelmet, a közvetlen és a tágabb környezetünkben. A szokásos hétköznapi életben a gyereket a tüztől, áramtól, gyógyszerektől kellett távol tartani, majd a legegyszerűbb közlekedési szabályokra megtanítani.

Civilizált környezetünk sok újdonsággal szolgál. A könnyen hozzáférhető, de ártalmas élelmiszerek, veszélyes háztartási vegyszerek, halálosan mérgező (de gyerekjátékokban is fellelhető) galvánelemek; a televízió, a PC monitorja, a mobiltelefon, a CD lejátszó és a mikrohullámú sütő által kibocsátott sugárzások kockázatos társaságában élünk, ezekkel kapcsolatban is ki kell alakítanunk a megfelelő szokásokat. Lehetőleg olyan módon, hogy ne félelmeket és szorongást

keltsünk. Nem kell vállalnunk a technikai civilizáció ellenségének látszatát. De azt feltétlenül képviseljük, hogy ne az ember *eszközei* uralkodjanak rajtunk, hanem a használatuk szolgálja a mi érdekeinket.

5.1. FEJLESZTÉSI CÉLOK

A tanulóknak ismét tudatosítsuk a környezet, a viselkedés, az életmód és az egészségi állapot közti ok-okozati összefüggéseket, valamint az egyéni döntés felelősségét.

Kapjon hangsúlyt a testi és lelki egészség harmóniájának fontosságára. Ismerjék fel, hogy boldog élet alapvető feltétele a kiegyensúlyozott életvitel.

Világítsuk meg számukra a szenvedélyt, mint pozitív kicsengésű fogalmat, mely egy tartalmas élet velejárója lehet, ugyanakkor egy káros szenvedély a személyiség leépüléséhez vezet. Tudják kritikával mérlegelni a káros szenvedélyeket. Ösztönözzük őket célok kitűzésére, megfelelő értékrend kialakítására, törekedjünk a káros függőségekhez vezető szokások (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás) megelőzési stratégiájának fejlesztésére. Sajátítson el elhárító viselkedési formákat. Ismerje meg a segítségkérés és a segítségnyújtás lehetőségeit, módjait.

5.2. A TÉMAKÖR TARTALMA, KÖVETELMÉNYEI

Ismerjék a „legális” és „illegális” szereket (kávé, cigaretta, alkohol, gyógyszerek, kábítószer), hatásukat, a függőség, hozzászokás fogalmát, törvényi szabályozását, következményeit. A függőség válfajait és fokozatait, legyenek tisztában társadalmi megítélésükkel

Droghasználat háttérben lévő okok feltárása

Hasonlítsák össze a „legális és illegális szerek” szervezetre és személyiségre, viselkedésre gyakorolt hatását.

Függőség okozta anyagi és egészségi károk.

5.3. KAPCSOLÓDÓ MŰVELTSÉGTERÜLETEK

Kémia 7. évfolyam: Fémek, nemfémek, oxidjaik, savak, lúgok tulajdonságai

Egészségtan 5. évfolyam: elsősegélynyújtás; veszélyes anyagok

Ember- és társadalomismeret, etika 7. évfolyam: Ösztönök, indulatok, érzések, érzelmek, értékelés; Nyitottság, empátia és tolerancia; Értékek és normák; A cselekvő szabadsága, érettsége és tudatossága

6. CSALÁDI ÉLET ÉS KAPCSOLATOK

„Ismerd meg önmagadat, és tudni fogod a sorsodat. Mert a sorsod te vagy. Nem külső erők uralkodnak rajtad, az istenek benned vannak, és jellemed, személyiséged alakítja, formálja jövődet. Változtass magadon, és változni fog a sorsod is. Fogadd el magadat, és el tudod majd fogadni sorsodat is”

A fenti sorok egy delphoi jósnőtől származnak, mikor sorsukra kíváncsi emberek kérdezték őt a jövőjükről.

A mai kutatások eredményei is egyértelműen azt bizonyítják, hogy a testi és lelki jóllétünket legnagyobb mértékben közvetlenül az önértékelés befolyásolja.

Különösen igaz ez a serdülők pszichés állapotára. Ilyenkor a gyors testi és érzelmi változásokat nem követi a szerepek, az önismeret kialakítása. A változások hatására módosítani kell az énképet is.

6.1. FEJLESZTÉSI CÉLOK

Tudatosítsuk a tanulóknak, hogy a kellő önismeret, és önértékelés segíti őket céljaik elérésében. Reális énkép nélkül nem tudnak eredményesek lenni.

Legyenek képesek arra, hogy ne csak tükrözzék a környezet értékelését, hanem saját maguk is minősítsék, elhelyezzék önmagukat a felnőttek visszajelzései és a kortársakkal való összehasonlítás alapján. Kellő önismeret birtokában reális vállalásukkal munkájuk eredményességét alapozzák meg.

Világítsunk rá, hogy fejlődésükkel, éréssel szerepeik, kapcsolataik is megváltoznak. Ez a változás belső és külső konfliktusokhoz vezethet. Legyenek tisztában azzal, hogy a konfliktusok ugyanakkor életük velejárói. A helyes megoldási módok, a konfliktusok kezelése fejlődésüket segítik elő.

Törekedjenek a lelki harmóniájuk létrehozására és fenntartására

Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt.

6.2. A TÉMAKÖR TARTALMA, KÖVETELMÉNYEI

Ismerjék külső, belső tulajdonságaikat, tudják, hogy a változás lehetősége mindenki számára adott.

Tudjon különbséget tenni mások megítélése, és önmaguk értékelése között. Alakuljon ki reális énképe.

Ismerjék az empátia és a kommunikáció szerepét a konfliktusok kezelésében, a pozitív gondolkodás személyiségre gyakorolt hatását. Legyenek képesek a konfliktuskezelés kulturált formáinak alkalmazására.

Tudják, hogy a reális megismerés alapjai: a párbeszéd, személyes meggyőződés, empátia, másság elfogadása.

Tudatosuljon bennük, hogy a lelki élet problémáinak szervi megnyilvánulásai lehetnek

6.3. KAPCSOLÓDÓ MŰVELTSÉGTERÜLETEK

Egészségtan 5. évfolyam:

Ember- és társadalomismeret, etika 7. évfolyam: A test és a lélek egysége; Testünk és egészségünk iránti felelősségünk.; Önmegvalósítás, önfelfogadás, önzés; Siker és boldogság; Öröm és szenvedés; Ismert és rejtett, aktuális és ideális énjeink; Adottság, készség, képesség, tehetség; Szülő és gyermek, testvérek, házastársak; Barátság; Munkatársak, diáktársak; Az ember mint csoportlény

Tantárgyon belüli kapcsolódás:A mozgás és személyes higiéné; Csábító veszélyek

7. AZ EMBERI SZEXUALITÁS

A kamaszok nemi érettsége, szexualitás iránti érdeklődése, illetve ilyen irányú aktivitása világszerte folyamatosan nő. A tinédzserkori szexuális élet elkezdéséhez ugyanakkor nem elegendő a testi, biológiai fejlettség, fel kell rá készülni érzelmileg, pszichológiailag egyaránt. A fiatalok problémáit leginkább az okozza, hogy pszichés fejlődésük többnyire nem tart lépést testi fejlettségükkel.

Sokat kell munkálkodnunk azon, hogy előtérbe kerüljenek a szellemi, érzelmi értékek, szoruljon háttérbe a tájékozatlanságból, a tudatos viselkedés hiányából fakadó szexuális nyitottság.

7.1. FEJLESZTÉSI CÉLOK

Alapvető cél az önmegismerés és az ennek segítségével kialakítható önkontroll; a felelősség önmagukért; a személyes méltóság megőrzése.

A kritikai gondolkodás megerősítése: tudjon ellenállni az ártalmas közösségi nyomásnak, lássa a – sokszor a média által sugallt - szabados szexuális élet egészségtromboló hatását. Alakuljon ki a konfliktusok kezelésének, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtésének, a teljesebb élet megszervezésének igénye.

A családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészülés igényének kialakítása. Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások fejlesztése. Ismerkedjenek meg az egészséges életvitel szempontjából kulcsfontosságú viselkedéselemekkel, azok és befolyásolási módjaikkal.

Önismeretük, emberi viszonyaik gazdagítása a művészi önkifejezés és a kulturális életben való részvétel révén.

7.2. A TÉMAKÖR TARTALMA, KÖVETELMÉNYEI

A tanulók ismerjék meg a biológiai nem kialakulásának hátterét, kultúrával való kapcsolatát. Sajátítsák el a nemi szerepekhez tartozó viselkedésmódokat, ismerjék meg a párkapcsolatok stabilitásának feltételeit.

A tanulók legyenek tájékozottak szexuális kérdésekben, ismerjék meg a szexualitás megnyilvánulási formáit.

Legyenek tisztában a terhesség megelőzésének lehetőségeivel, ismerjék a természetes módokat. Tudatosuljon bennük az abortusz egészségügyi, erkölcsi, kulturális és vallási vonatkozása.

Ismerjék a terhesség következtében a szervezetben végbemenő testi, lelki változásokat

Szembesüljenek az egyéni döntés felelősségével. Ismerjék meg azokat a feltételeket, amelyek az egészséges utódok felneveléséhez szükségesek. Legyenek tájékozottak a szülési módok és a törvényes lehetőségek vonatkozásában

7.3. KAPCSOLÓDÓ MŰVELTSÉGTERÜLETEK

Természetismeret 5. évfolyam:

Egészségtan 5. évfolyam:

Ember- és társadalomismeret, etika 7. évfolyam: Ösztönök, indulatok, érzések, érzelmek, értékelés; A házasság mint szövetség, mint otthonteremtés, mint biológiai, érzelmi, gazdasági, jogi, erkölcsi szövetség, mint szeretetkapcsolat és életadás; Konfliktusok a házasságban és megoldásuk

Hon- és népismeret 6. évfolyam: A házasságkötés szokásai;

Tanmenetjavaslat

Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök
A KÖRNYEZET				
1.	Az ember és a természetes környezet	<p>Az egészségtan és a környezet fogalmának tisztázása</p> <p>Emberi beavatkozások következményei, azok hatása az emberi szervezetre (erdőirtás, eutrofizáció, savas eső)</p> <p>Levegőbe, vízbe, talajba juttatott szennyeződések, mérgező anyagok</p> <p>Káros hatások kivédésének lehetőségei (élőgépes szennyvíztisztítás)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • gondolattérkép készítése az egészségtan, környezet fogalmának kapcsán • szubjektív véleményformálás: kinek milyen gondolata születik az elolvasott vers kapcsán? • felmérés készítése ismerősök körében kérdőív segítségével-otthoni feladatként (esetleg választhatóan) • emberi beavatkozások, 	<ul style="list-style-type: none"> • Talajminták, pH-papír, nitrát-indikátor • Szent-Györgyi Albert: Ötödik imádság: A Föld (2.sz. melléklet) • kérdőív: 1.sz. melléklet • internetről gyűjtött képek

		Az üvegházhatás következménye, az ózonréteg szerepe Hulladékkezelés	szennyezés típusainak képi megjelenítése • kísérlet, vizsgálódás	
Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök
2.	Az ember és a mesterséges környezet	<p>A tanulóknak tudatosuljon, hogy az ember fennmaradásának záloga a természetes és a általa teremtett mesterséges környezet összhangjának megteremtése. Ismerjék meg életterük veszélyforrásait, kockázati tényezőit, (pl. penészgomba, beltéri levegő összetétele) tudják a megoldást azok kiküszöbölésére, elhárítására.</p> <p>Ismerjék az alternatív energiaforrásokat, (napelemek, szélturbina, biogáz fogalma) azok előnyeit, hazánk ezen a területen elért eredményeit.</p> <p>Tartsák fontosnak az energiatakarékosságot, a felhasználás csökkentésének otthoni, általuk is betartható lehetőségeit.</p> <p>Vegyék számba a háztartásokban keletkezett veszélyes hulladékokat, a hulladékkezelés lehetőségeit (szelektív gyűjtés).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Saját lakókörnyezetükből kiindulva végezzenek összehasonlítást az épületek elhelyezkedésének előnyei-hátrányai tekintetében; • csoportmunka: listáról válasszák ki a mindennapi élethez szükséges optimális feltételeket (hőmérséklet, páratartalom, fűtési módok, fényviszonyok) melyek befolyásolják életünket, melyek nem . • pármunka: egy-egy otthoni tevékenység során használt veszélyes anyag megfelelő használatának, kezelésének bemutatása • kiselőadás az alternatív energiahordozókról 	<ul style="list-style-type: none"> • kémiai anyagok modelljei • energiatakarékos izzók, • elkészített lista a csoportmunkához • képek alternatív energiahordozókról

Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök
3.	Gyakorló óra	<p>A tanulók csoportmunkában dolgozva (esetleg csoportonként eltérő feladaton munkálkodva) mutassanak be egy-egy globális problémát;</p> <p>gyűjtsenek össze lakóhelyi környezetvédelemmel kapcsolatos - már megoldott, vagy megoldásra váró – teendőket;</p> <p>készítsenek figyelemfelhívó plakátot</p> <p>töltsenek ki feladatlapot az emberi viselkedés és a környezet kapcsán</p>	<ul style="list-style-type: none"> • otthon végzett kutatómunka kiértékelése • csoportmunka: Lakóhelyük, szűkebb környezetük környezetvédelmi gondjainak feltérképezése (milyen problémák várnak megoldásra, mit sikerült hatékonyan megoldani) • plakátkészítés • projekt megtervezése globális problémák kivédésére, kezelésére, negatív hatások csökkentésére • iskolán kívüli tapasztalatgyűjtés – szennyvíztisztító telep működésének megismerése • ábraelemzés • tesztfeladatok 	<ul style="list-style-type: none"> • csoportmunka elvégzéséhez szükséges anyagok, eszközök • feladatlap (3.sz. melléklet) • terepgyakorlat létrejöttéhez szükséges szervezési teendők lebonyolítása • légszennyezettségi térkép
Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök

A BIZTONSÁG MEGŐRZÉSE				
4.	Az egészséget veszélyeztető természeti és környezeti hatások	A tanulók ismerjék meg az emberi szervezetre hatással lévő fizikai tényezők negatív, ártalmas következményeit. Napfény, káros hatásai; hőmérséklet, hőkimerülés, hőséguta, fagyás; légnomás. Tudják, mit kell tenni a szervezet fokozott igénybevétele esetén, illetve az elkerülése érdekében. Ismerjék az emberi tevékenységből eredő környezeti hatásokat (zaj, zajártalom, rezgések)		<ul style="list-style-type: none"> a pedagógus által megtervezett órához kapcsolódó segédanyagok (pl. igaz-hamis állítás az ellenőrzéshez)
5.	Biztonságunk megőrzése vészhelyzetekben	A tanulók ismerjék meg a természetes vizek nyújtotta szórakozás veszélyeit. Legyenek tisztában a baleset-megelőzés fontosságával, a szükséges balesetvédelmi rendszabályokkal. Tudják, mit kell tenni árvíz esetén, a tűzesetek megelőzése érdekében, legyenek tájékozottak a tűzvédelmi rendszabályok tekintetében. Ismerjék a háztartási eszközök, elektromos berendezések használatának veszélyeit. Szélvihar, villámlás esetén betartandó szabályok, teendők ismerete. Ismerjék a kémiai anyagok hatásait Legyen ismeretük a sugárzó anyagokkal kapcsolatban.	<ul style="list-style-type: none"> csoportmunka: az egyes csoportok más-más vészhelyzetet dolgoznak fel- a már meglévő ismereteik alapján: mit kell tenni a megelőzés érdekében, illetve megtörtént baleset, természeti csapás esetén. A feladat második részében tankönyv alapján egymás munkáját ellenőrzik. (Mi volt helyes, miben hibáztak?) 	<ul style="list-style-type: none"> tankönyvi szöveg videobejátszások; katasztrófavédelem
Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök
			<ul style="list-style-type: none"> csoportonkénti feldolgozása szituációs játékok általánosítás, szabályalkotás közvetlen tapasztalatok 	

			felelevenítése	
			•	
6.	Balesetvédelem, elsősegélynyújtás	<p>Az eddig tanultak összegzése, átisméltése</p> <p>A tanulók ismerjék az életmentő technikákat, rendelkezzenek az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel, a segítségnyújtás alapszabályaival</p> <p>Ismerjék a vérzések fajtáit, a vérzéscsillapítás módját. Tudják, mi a teendő égés és forrázás, rovarcsípés, hőguta, maró anyag okozta sérülések esetén. Legyenek tisztában a baleseti sérültek biztonságos fektetésének szabályaival</p> <p>Tudják alkalmazni a tanult elsősegély-nyújtási ismereteket.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Információ-megosztás a három megy, egy marad módszerével: a tanulók csoportonként, más-más területet dolgoznak fel, majd a csoportok egymás munkáival ismerkednek meg. • kiscsoportokban gyakorolják a kötözést, sérültek biztonságos fektetését • ellenőrző feladatlapok kitöltése • szituációs játékok 	<ul style="list-style-type: none"> • A tananyag elméleti része az ehhez kapcsolódó SDT-tartalom használatával dolgozható fel. • kötszerek • kapcsolódó SDT-tartalom: elsősegélynyújtás •

Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök
7.	A szűrővizsgálatok és a védőoltások szerepe a biztonság	<p>Tudjanak arról, hogy bizonyos betegségekre való hajlam öröklődik. Ismerjék a betegségmegelőzés fogalmát.</p> <p>A tanulóknak tudatosuljon, hogy a szűrővizsgálatokon való részvétel az egészséges életmód meghatározó tényezője</p>	<ul style="list-style-type: none"> • szubjektív véleménynyilvánítás: a tanulók elmondják saját gondolataikat mennyire tartják fontosnak a témát az egészségmegőrzés kapcsán. Közben felírjuk az 	<ul style="list-style-type: none"> • a szűrővizsgálatok nevét tartalmazó kártyák • előre elkészített táblázat a csoportok számának megfelelően • Rákellenes oktatás az iskolában (<i>Tájékoztató</i>

	megőrzésében	Ismerjék az általános, 'univerzális' vizsgálatokat (tüdőszűrés, mellek önvizsgálata, mammográfia, nőgyógyászati szűrés, herevizsgálat, prosztataszűrés, illetve bizonyos kórképek irányába tartozó szűréseket (allergiavizsgálat, csontsűrűség vizsgálat). Kötelező és ajánlott védőoltások Magyarországon	elhangzott kulcsszavakat, melyekre visszatérünk, vagy ki fogunk egészíteni. <ul style="list-style-type: none"> • önálló munka: a tanulók húznak egy-egy kártyát, melyen egy szűrővizsgálat neve szerepel. Azt a részt dolgozzák fel önállóan, amelyiket húzták. • Táblázat elkészítése csoportmunkában: a beszámolók alapján a csoportok folyamatosan (a tanulók beszámolóival párhuzamosan) töltik ki • tanári magyarázat • táblázat értelmezése 	<i>tanárok számára</i> <ul style="list-style-type: none"> • táblázat: a védőoltások jelentősége (forrás: Önismereti alapok)
Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök
A MOZGÁS ÉS SZEMÉLYES HIGIÉNÉ				
8.	A mozgás és személyes higiéné	A tanulók legyenek képesek megmagyarázni a mozgás szervezetre gyakorolt hatásait (fizikai erőnlét javítása; betegségek megelőzése; keringés- és légzés szervrendszerére, immunrendszerre gyakorolt hatása; öregedés késleltetésében betöltött szerepe; elhízás megakadályozása) Legyenek tisztában a sport és a lelki tulajdonságok összefüggésével	<ul style="list-style-type: none"> • lista készítése: a tanulók javaslatai alapján vegyük számba, hogy a mozgás szervezetünk működésének mely területeire és milyen módon van hatással. • tanulói véleménynyilvánítás • házi feladat: statikus gyakorlatok, 	<ul style="list-style-type: none"> • gondoskodjunk az óra megfelelő helyszínéről – a gyakorlatok kényelmes elvégzése érdekében • kapcsolódó SDT-tartalom: A testápolás

		Ismerjék meg a mozgás szervrendszerére káros viselkedési módokat, folyamatokat (tartáshiba, csontritkulás). Mozgásszervi problémák megelőzése. Lássanak tisztán a testmozgás higiénés szabályait illetően. A testünk, bőrünk, hajunk ápolásának alapvető szabályai, személyi higiénia	jógagyakorlatok, relaxációs gyakorlatok gyűjtése, demonstrálása(önálló feladatvállalás) kiselőadás	
Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök
9.	Gyakorlóóra	A tanulók ismerjék az eltérő jellegű tornagyakorlatok szerepét, hatását. Legyenek tisztában azzal, hogy mire ügyeljenek, vigyázzanak saját egészségük érdekében, valamint a bemelegítés, fokozatos terhelés fontosságával.	<ul style="list-style-type: none"> • tanulói demonstráció: a házi feladatban kiadott (vagy önként vállalt) gyakorlatok bemutatása • önálló gyűjtőmunka a kiselőadást vállalók részéről az alternatív gyógymódok ismertetése kapcsán 	<ul style="list-style-type: none"> • fontos a megfelelő helyszín a gyakorlatok bemutatásához, elvégzéséhez • kapcsolódó SDT-tartalom: A sport és az egészség

Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök
A TÁPLÁLKOZÁS				
10.	Az egészséges táplálkozás	<p>Ismerjék a serdülőkori szervezet szükségleteit, ezzel összefüggésben tudják, ezen szükségleteket milyen táplálékok fedezik (energia- és tápanyagszükséglet)</p> <p>Gyűjtsék össze a helytelen étkezési szokásokat, legyenek tisztában ezek következményeivel.</p> <p>Ismerjenek meg gyakoribb öröklött és szerzett emésztési betegségeket (epekö, epehólyag-gyulladás, bélrák, vastagbélgyulladás), és allergiát kiváltó élelmiszereket (tejcukor-érzékenység, lisztérzékenység)</p> <p>Tudatosuljon bennük, hogy bizonyos ételek, italok túlzott fogyasztása következményeket von maga után.</p> <p>Ismerjék a biotermék fogalmát, legyenek tájékozottak ezek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • saját előző napi étrendjük elkészítése, melynek kiértékelése később, az elméleti tudnivalók áttekintése után történik. Megfeleltek-e az egészséges étrend szabályainak? • Táplálékpiramis tanulmányozása • betegség – leírás párosítása • tanári magyarázat • pármunka: helyes-helytelen étkezési szokások gyűjtése • gyűjtőmunka: élelmiszcímkéken 	<ul style="list-style-type: none"> • DT- tartalom: egészséges táplálkozás • a betegség megnevezését és leírását tartalmazó kártyák • élelmiszcímkék

		életünkben betöltött szerepéről.	található adalékok.	
Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök
11.	Gyakorló óra	Tudjanak egészséges étrendet összeállítani. Ismerjenek meg régi magyar ételeket, tudjanak megnevezni más kultúrából származó nevezetes ételt. Tudják, hogy életkori tápanyagszükségletüket mennyi és milyen táplálékok biztosítják. A táplálkozás ideje, aránya, módja Táplálkozással kapcsolatos jó tanácsok	<ul style="list-style-type: none"> • Csoportmunka: egészséges étrend összeállítása • Tápanyagtáblázat használata • Csoportmunka: élelmiszerek csoportosítása összetevők szerint • receptgyűjtés • összefüggések felfedése: helytelen táplálkozás-betegségek; helyes szokások - egészség • önálló munka - teszt megoldása 	<ul style="list-style-type: none"> • élelmiszerek energia- és tápanyagtartalmát tartalmazó táblázat (kalóriatáblázat) • szakácskönyvek • különböző élelmiszercsoportokhoz tartozó élelmiszerek képei

Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök
VESZÉLYES ANYAGOK				
12.	Rejtőzködő veszélyek	A tanulók ismerjék meg az egészségkárosító ételeket, a járulékos anyagok (tartósítószer, ételszínezékek, cukorpótlók, állagjavítók) élelmiszersomagoló egészségügyi hatásait. Tudjanak bizonyos zöldségek, gyümölcsök, gombák mérgező anyagairól. Élelmiszertárolással kapcsolatos szabályok ismerete. Veszélyes, háztartásban használatos anyagok,	<ul style="list-style-type: none"> • megismert fogalmak felelevenítése, értelmezése • gyűjtőmunka (ételcímkék, élelmiszereken található feliratok) • következtetések levonása • önálló szövegfeldolgozás 	<ul style="list-style-type: none"> • a tanulók által gyűjtött címkék • adalékanyagok és azok következményeinek leírását tartalmazó kártyák • termékeken található veszélyszimbólumok
		<p>mérgek szervezetre gyakorolt hatása, kivédésük. A szellőztetés fontossága</p> <p>Ismerjék az allergiát kiváltó természetes, mesterséges környezetben megtalálható anyagokat (parlagfű, spórák, poratka ürüléke, szőrszálak, azbeszt, korom, por)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • párkeresés: adalékanyagok és szervezatkárosító hatásuk ; veszélyszimbólumok-jelentésük • ok-okozati összefüggések magyarázata • táblázat értelmezése, következtetések levonása • mennyiségi viszonyítás • önálló kutatás- 	<ul style="list-style-type: none"> • parlagfű képe, rajza • pollentáblázat
Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák,	Szemléltetés, eszközök

			módszertani javaslatok	
13.	Csábító veszélyek	<p>A tanulók ismerjék meg a legális és illegális szerek (alkohol, nikotin, ópium, heroin, amfetaminok, speed, extasy, kokain, crack, hallucinogének, LSD, marihuána, hasis, teljesítményfokozók) szervezetre, személyiségre, viselkedésre kifejtett hatását, a hozzászokás, függőség, szenvedélybetegség fogalmát.</p> <p>Tudatosuljon bennük az egyéni döntés felelőssége, lássák az önrombolás mellett a környezet veszélyeztetettségét is.</p> <p>A dohányzás gazdasági vonatkozásai</p>	<ul style="list-style-type: none"> szervek megfigyelése, következtetés ok-okozati összefüggések feltárása, magyarázata bizonyítása szubjektív gondolatok médium-elemzés önálló kutatómunka szerepjátékok együttműködés a szülővel 	<ul style="list-style-type: none"> képek dohányos, károsodott, egészséges szervekről video bejátszás: droghasználat Kábítószer megelőzés (Tanári kézikönyv) Dohányzás megelőzés (Tanári kézikönyv)

Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök
14.	Gyakorló óra	<p>Gyűjtsenek információt az élvezeti szerek történetével kapcsolatban</p> <p>Legyen tisztában a dohányzás, az alkohol és a kábítószer-fogyasztás egészségi, jogi és társadalmi következményeivel.</p> <p>Tudjanak érvelni a dohányzás alkohol- és kábítószer-</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tapasztalatok gyűjtése Szerepjátékok vita, véleménycseré szubjektív gondolatok megfogalmazása ok-okozati összefüggések (lelki problémák-szenvedélybetegségek) 	<ul style="list-style-type: none"> kísérlet elvégzéséhez szükséges eszközök kísérlet leírása a tankönyvben táblázat, diagram elemzése iskolai tanulók dohányzási szokásai (Tanári kézikönyv)

		fogyasztás ellen	<ul style="list-style-type: none"> • önálló információgyűjtés • kísérlet – cigarettafüst összetétele 	
CSALÁDI ÉLET ÉS KAPCSOLATOK				
15.	A lelki egészség	Ismerjék a belső környezet alkalmazkodási képességét, a stressz szervezetre gyakorolt hatását. A szervezet reakciója folyamatos terhelés esetén. A stressz kezelés technikái; a pozitív gondolkodás szerepe Lelki problémák szervi megnyilvánulásai: anorexia, bulimia, depresszió, kövérség	<ul style="list-style-type: none"> • szituációs játékok • asszociációs kapcsolatok • önálló véleményformálás • felsorolás • beszámolók saját tapasztalat alapján • idézetek elemzése • „lelki kapaszkodók” gyűjtése (otthonra kiadh.) 	<ul style="list-style-type: none"> • önismereti tesztek !!!! (pl. fa-teszt) • idézetek (szeretet, remény, hit, kitartás) fogalomköre • kapcsolódó SDT-tartalom: A lelki egészségről serdülőknek
Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök
		fogalmak		
AZ EMBERI SZEXUALITÁS				
16.	A nemi élet	A szexualitás életünkben betöltött szerepe, helye, megnyilvánulásának módjai A nemi szervek működésével kapcsolatos ismeretek felelevenítése	<ul style="list-style-type: none"> • külső előadó segítségének igénybevétele – lehetőség szerint • megbeszélés – nemek szerinti differenciálás 	<ul style="list-style-type: none"> • előadással kapcsolatos szervezési teendők • filmbejátszás • segélyszervezetek címlistája • felvilágosító kiadványok • kapcsolódó SDT-tartalom:

		<p>Nemi potencia, maszturbáció, megszakított közösülés fogalmi</p> <p>A terhesség megelőzésének lehetőségei, fogamzásgátló módszerek (tabletták, pesszárium, gumi óvszer, méhbe helyezhető eszközök, természetes módszerek)</p> <p>A terhesség megszakítás következményei</p> <p>A tanulókat érdeklő, általuk feltett kérdések megbeszélése</p>	<ul style="list-style-type: none"> • médium felhasználása • Gyűjtőmunka a különböző segélyszervezetekről 	<p>A szexualitás</p>
Óraszám	Tananyag	Oktatási-nevelési feladatok fogalmak	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Szemléltetés, eszközök
17.	Az egészséges utódokért	<p>Az egészséges utódok felneveléséhez szükséges feltételek ismerete (genetikai, egészségi, terhességi alkalmasság) . Születésszabályozás, családtervezés. Legyenek tisztában a terhesgondozás jelentőségével (betegségek kiszűrése, fogászati ellenőrzés, magzat fejlődése)</p> <p>Szexuális úton terjedő betegségek, kórokozók (klamídia, Gardnerella vaginalis, trichomonasz, kandidiázis, sarjadzó gomba)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • védőnő segítségének igénybevétele • az életből merített példák megbeszélése • önálló szövegfeldolgozás • médium elemzés 	<ul style="list-style-type: none"> • Ismertető fogamzásgátlókról • terhességi teszt • képek a fejlődő magzatról • video: Néma sikoly (a művi terhesség-megszakítás ellen)
18.	A szülés és az újszülött gondozása	<p>Ismerjék a szülés folyamatát, a folyamattal kapcsolatos fogalmakat (nyákdugó, burokrepedés, koraszülés, magzati keringés, kissúlyú újszülött) legyenek tájékozottak a szülési</p>	<ul style="list-style-type: none"> • meglévő tapasztalatok, élmények megbeszélése • konkrét példák, események megvitatása • sorrend meghatározása a 	<ul style="list-style-type: none"> • csecsemőnagyságú baba • saját babakori fényképek • a szülés folyamatának lépéseit tartalmazó kártyák

		<p>módok terén, és a törvényes lehetőségek vonatkozásában.</p> <p>Legyenek ismereteik a csecsemők gondozásával kapcsolatban (fürdetés, táplálás, helyes fogás, fektetés).</p> <p>Hívjuk fel a figyelmüket az anyatej fontosságára, az anyatejes táplálás jelentőségére</p>	<p>szülés folyamatának kapcsán</p> <ul style="list-style-type: none">• védőnői szerepvállalás• szerepjátékok• demonstráció	
--	--	--	--	--

TANTÁRGYBONTÁS NÉLKÜLI OKTATÁS BEVEZETÉSE A PÉTERVÁSÁRAI TAMÁSI ÁRON ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN

EMBER ÉS TÁRSADALOM MŰVELTSÉGI TERÜLET

A tanulói laptop-programban résztvevő tanulócsoportokban a tanórák 30%-át IKT eszközök bevonásával valósítjuk meg.

AZ EMBER ÉS TÁRSADALOM MŰVELTSÉGI TERÜLET

Alapelvek, célok

Az Ember és társadalom műveltségi terület középpontjában az emberiség története áll. Ennek az alapvető műveltségi területnek több fontos eleme van: a *történelem*, az *emberismeret-etika*, a *társadalomismeret* (jelenismeret) valamint a *hon- és népismeret*.

A történelem a társadalom közös emlékezete. Tanításának célja a történelmi műveltség elsajátítása, amely a közös kommunikációs alapot és ez- által a kölcsönös megértés lehetőségét biztosítja a szűkebb és tágabb közösség (a lakóhelyüinktől a nemzetünkön és európai közösségünkön át az emberiségig) számára. Mindez nélkülözhetetlen a közösséghez tartozás tudatának, különösen a nemzeti és az európai identitástudatnak az elmélyítéséhez. A történelmi folyamatok megértése alapozza meg a történelmi tudat kialakulását, vagyis annak konkrét belátását, hogy egyrészt a jelen – egyéni életünket is beleértve – nagymértékben a múlt eseményeinek eredménye, másrészt mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára. Ezért fontos, hogy a történelmi múlttal való találkozás és a történelemből fakadó tanulságok feldolgozása a tanulók számára személyes, megélt élményt jelentsen.

Az emberismeret, az etika, az antropológia és a pszichológia alapfogalmainak, értelmezési kereteinek bemutatásával hozzájárul önismeretünk elmélyítéséhez. Betekintést nyújt az embert másokhoz és önmagához, a társadalomhoz és a természethez fűző szellemi kapcsolatok világába. Segít tudatosítani az ember sorsától elválaszthatatlan értékdilemmákat, megismertet az erkölcsi vitákban használatos érvelésmódokkal, fejleszti az önálló tájékozódáshoz, a felelős döntéshez, a mások álláspontjának megértéséhez szükséges attitűdöket és képességeket.

A társadalomismeret ahhoz segít hozzá, hogy tájékozódni tudjunk saját korunk társadalmi, gazdasági és politikai jelenségei között. A társadalomismeret az ismereteken túl mindenek előtt a társadalmi problémák iránti érzékenység növelését, valamint a konfliktusok elemzéséhez szükséges képességek

fejlesztését igényli. A társadalomismeret tanulása során ismerkedhetnek meg a tanulók a gazdaság, a gazdálkodás, a vállalkozás és a pénz világával is. Látóköre kiterjed a lakóhely, az ország, Európa és az egységesülő világ problémáira, ezáltal készít fel a demokratikus közéletben való tudatos részvételre.

A hon- és népismeret segít megismerni népünk szokásait, életmódtörténetét és kultúráját. Elkalauzolja a gyermekeket a határainkon túli területekre; megismerteti őket az ott élő magyarság mindennapjaival.

A társadalmi tapasztalatoknak és ismereteknek az alsóbb évfolyamokon a játékokban, a konkrét szituációkban, az életszerű helyzetekben van kitüntetett szerepük. A felsőbb évfolyamokon fokozatosan előtérbe kerül az önálló tanulás, a politikai – társadalmi – gazdasági mozgások és változások figyelemmel kísérése, az egyéni vélemények megfogalmazása, továbbá a vita, s mindezekből eredően a demokratikus polgári lét magatartásformáinak kialakítása.

A fejlesztés kiemelt területei: a személyiség és emberi jogok tiszteletére nevelés, a nemzeti identitás, a történelmi és állampolgári tudat erősítése, a szociális érzékenység, az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránti nyitottság, a környezetért érzett felelősség, más kultúrák megismerése és elfogadása, a humánus, értékeket védő magatartás, valamint a demokratikus intézményrendszer használatához szükséges ismeretek és képességek fejlesztése.

A fejlesztési feladatok szerkezete

1. Ismeretszerzés, tanulás
2. Kritikai gondolkodás
3. Kommunikáció
4. Tájékozódás térben-időben
5. A tartalom kulcselemei
6. A reflexiót irányító kérdések

FEJLESZTÉSI FELADATOK

1. Ismeretszerzés, tanulás

5–6. évfolyam

- Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek, képek közvetlen megfigyeléséből, hallott és olvasott elbeszélő szövegekből, az erre a célra készült animációs, oktató filmekből.
- Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelése.
- A műveltségi területhez kapcsolódó szövegek értő olvasása.
- Információk gyűjtése adott témához iskolai vagy más könyvtárban, médiatárban, múzeumokban.
- Segédkönyvek, atlaszok, gyermeklexikonok használata.

7–8. évfolyam

- Ismeretszerzés az alapozó szakaszban meghatározottakon túl ismeretterjesztő-, játék- és dokumentumfilmekből, továbbá más tömegkommunikációs eszközökből.
- A műveltségi területhez kapcsolódó kulcsszavak és kulcsmondatok keresése a szövegekben.
- Információk gyűjtése adott témához iskolai vagy más könyvtárban, médiatárban, múzeumokban, interneten. A gyűjtött adatokról rövid tartalmi ismertető készítése.
- Néhány kézikönyv, atlasz, lexikon használata.
- A tanultak felhasználása új helyzetekben.

2. Kritikai gondolkodás

5–6. évfolyam

- Kérdések önálló megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban.
- A lényeg kiemelése írott és hallott szövegekből.
- A fikció megkülönböztetése az igaz történettől.
- Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése.
- Feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról.
- A cselekvés és annak következménye közötti kapcsolat felismerésének gyakorlása.
- Történelmi jelenetek elbeszélése, eljátszása különböző szempontokból.
- Önálló vélemény megfogalmazása társadalmi, történelmi eseményekről, jelenségekről és személyekről.
- Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására.
- Ellenérvek gyűjtése az ellenvélemények cáfolására.
- A különbségek felismerése és a változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán.
- Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséről (például helyszín, idő, szereplők, események kapcsán).

7–8. évfolyam

- A lényeg kiemelése írott és hallott szövegekből, továbbá tételmondat meghatározása, szövegtömörítés, szöveg átfogalmazása adott szempont szerint.
- Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése.
- Többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása.
- Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése.
- Feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. A cselekvés és annak következménye közötti kapcsolat felismerésének gyakorlása.
- Történelmi jelenetek elbeszélése, eljátszása különböző szempontokból.
- Önálló vélemény megfogalmazása, érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására, szükség esetén vita a témáról.
- Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek hátteréről, feltételeiről, okairól.
- Érvek gyűjtése a feltevések mellett és ellen.

3. Kommunikáció

5–6. évfolyam

Beszélgetés és vita egy-egy emberismereti, társadalmi, történelmi témáról.

A tárgyilagos érvelés és a személyeskedés megkülönböztetése.

- Saját vélemény érthető megfogalmazása.
- Mások véleményének türelmes meghallgatása és figyelembevétele.
- Események, történetek elbeszélése emlékezetből élőszóban.
- Szóbeli beszámoló a saját tapasztalatokról, önálló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretekről.
- Fogalmazás írása valamely történelmi-társadalmi témáról.
- Rajz készítése történelmi vagy társadalmi témáról.
- Rajzos vázlat készítése.

- Modellek, makettek, tárgymásolatok készítése.
- Tárgyak készítése hagyományos kézműves technikákkal.
- Egyes események, történetek, jelenségek mozgásos dramatikus megjelenítése.

7–8. évfolyam

- A tárgyilagos érvelés megfogalmazása úgy, hogy az a saját véleményét érthetően, logikusan támassza alá.
- Mások véleményének maghallgatása, figyelembevétele, s beépítése a saját érvrendszerünkbe.
- Események, történetek elbeszélése olvasott szövegből, emlékezetből, előszóban.
- Szóbeli beszámoló a saját tapasztalatokról, önálló gyűjtőmunkából, majd arról fogalmazás írása.
- Rajz, ábra, diagram készítése történelmi vagy társadalmi témáról, adatokról.
- Rajzos vázlat készítése.
- Modellek, makettek, tárgymásolatok készítése.
- Tárgyak készítése hagyományos kézműves technikákkal.

4. Tájékozódás térben-időben

5–6. évfolyam

- Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata: perc, óra, nap, hét, hónap, év, évtized, évszázad, emberöltő.
- Időmeghatározás más ismert eseményre, jelenségre való utalással (például a honfoglalás után, Mátyás uralkodása idején) Krisztus előtt, Krisztus után.
- Viszonyítások gyakorlása: előbb, később, ugyanakkor, most, régebben, nagyon régen.
- Az idő ábrázolása tér-vizuális eszközökkel (például időszalag készítése).
- Néhány kiemelt esemény, jelenség időpontjának ismerete.
- A tanultak elhelyezése az időben a kiemelt időpontokhoz képest.
- Egyszerű kronológiai számítások. Események, jelenségek, tárgyak, személyek stb. időrendbe állítása.
- Egyszerű térképek másolása kézi munkával.
- A térkép legfontosabb elemeinek felismerése: vizek, domborzati jelölések, államhatárok, települések.
- Események jelenségek leolvasása történelmi térképekről.

- Távolságok becslése és számítása történelmi térképeken.
- Egyszerű alaprajzok készítése.
- Történelmi helyszínek modellezése.
- Események kapcsolása a tanult helyekhez.

7–8. évfolyam

- Az idő tagolása, az idő pontos meghatározása ismert eseményre, illetve jelenségre való utalással.
- Az idő ábrázolása tér-vizuális eszközökkel, kronológiai adatok rendezése.
- Kiemelt események, jelenségek, híres személyiségek tettei időpontjának ismerete.
- A tanultak elhelyezése az időben a kiemelt időpontokhoz képest.
- Egyszerű kronológiai számítások.
- Események, jelenségek, tárgyak, személyek stb. időrendbe állítása.
- Térképek másolása, vaktérképek kitöltése kézi munkával.
- A térkép legfontosabb elemeinek felismerése: vizek, domborzati jelölések, államhatárok, települések.
- Események jelenségek leolvasása történelmi térképekről.
- Távolságok becslése és számítása történelmi térképeken.
- Egyszerű alaprajzok készítése.
- Történelmi helyszínek modellezése, illetve események és földrajzi helyek összekapcsolása térképen.

5. A tartalom kulcselemei

5–6. évfolyam

Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy

- a hon- és népismeret modul beemeléseivel további ismereteket szerezzenek a helyi hagyományokról; a lakóhely múltjáról, továbbá a környék, a lakóhely természeti értékeiről, az azokat fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről;
- megismerjenek néhány mondát, elsősorban a magyar történelemből; a történelmi múlt egy-egy térben és időben határolt darabját mélységében tanulmányozzák (pl. a honfoglalók élete, Mátyás udvara);

- egy-egy jelenség változását az időben több korszakot átfogóan is tanulmányozzák (pl. a közlekedési eszközök fejlődése, a higiénés szokások alakulása);
- ismereteket szerezzenek a magyar állam és a magyar nép történetének legfontosabb fordulópontjairól, megismerkedjenek a magyar történelem első fél évezredének kiemelkedő személyiségeivel;
- ismereteket szerezzenek arról, milyenek voltak az emberek hétköznapjai a különböző korokban és kultúrákban;
- különbözőképpen értelmezzenek egyes történeteket a múltból aszerint, hogy melyik szereplő nézőpontját fogadják el; további ismereteket szerezzenek a magyar és nemzetiségi népszokásokról, a hagyományos életmódról; ismerkedjenek a lakóhelyen élő nemzeti és etnikai kisebbségek életével, kultúrájával, közös múltunkkal;
- tájékozódjanak arról, hogyan élnek napjainkban az emberek – és különösen a gyerekek – a világ különböző pontjain, különböző civilizációkban; felkészültségüknek megfelelő szinten kommunikációt folytassanak olyan témakörökről, mint az emberek közötti különbségek, a nemek közötti kapcsolatok, az egyén és a közösség viszonya a gazdálkodás kérdései.

7–8. évfolyam

Legyen alkalmuk a tanulóknak arra,

- hogy további ismereteket szerezzenek a helyi hagyományokról; a lakóhely múltjáról, a környék, továbbá a tágabb lakóhely természeti értékeiről, az azokat fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről;
- a történelmi múlt egy-egy térben és időben határolt darabját mélységében tanulmányozzák;
- egy-egy jelenség változását az időben több korszakot átfogóan is tanulmányozzák;
- további ismereteket szerezzenek a magyar állam és a magyar nép történetének legfontosabb fordulópontjairól, megismerkedjenek a magyar történelem kiemelkedő személyiségeivel, további ismereteket szerezzenek az európai történelem jelentős állomásairól és legalább egy Európán kívüli civilizációról;
- ismereteket szerezzenek arról, milyenek voltak az emberek hétköznapjai a különböző korokban és kultúrákban; ismereteket szerezzenek a politikai konfliktusokról (forradalmakról, háborúkról), különösen azok hétköznapi, emberi, erkölcsi vonatkozásairól;
- különbözőképpen értelmezzenek egyes történeteket a múltból aszerint, hogy melyik szereplő nézőpontját fogadják el;
- ismerkedjenek a lakóhelyen élő nemzeti és etnikai kisebbségek életével, kultúrájával, közös múltunkkal; felkészültségüknek megfelelő szinten kommunikációt folytassanak olyan témakörökből, mint az emberek közötti különbségek, a nemek közötti kapcsolat egyén és a közösség viszonya, a gazdálkodás kérdései, a demokrácia és az emberi jogok; szembesüljenek a szabadság és a felelősség emberi dimenzióival a magán- és a közélet különböző területein;
- ismerkedjenek olyan köznapi és kiélezett élethelyzetekkel, konfliktusokkal, amelyek rávilágítanak az erkölcsi értékminőségek és az emberi helytállás jelentőségére, illetve azokkal kapcsolatos problémákra.

6. A reflexiót irányító kérdések

5–6. évfolyam

Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy választ keressenek olyan kérdésekre, mint a következők:

- Mi az ember? Miben különbözik az állatoktól?
- Miben hasonlítunk mindannyian? Honnan erednek az emberek közötti különbségek? Miért gondolkodnak másként a különböző életkorú emberek?
- Mi mindentől függhet a döntések és tettek megítélése?
- Miért vannak szegények és gazdagok? Milyen mértékben határozza meg a természeti környezet az emberek mindennapi kultúráját?

7–8. évfolyam

Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy választ keressenek olyan kérdésekre, mint a következők:

- Mit jelent az, hogy minden embert egyenlő méltóság illet meg?
- Mit tehet az egyes ember másokért, a közösségért, a rászorulókéért?
- Van-e fejlődés a történelemben?
- Miért vannak háborúk?
- Milyen szerepet játszik a természeti környezet az egyes országok, civilizációk életében?
- Mitől függhet az egyes emberek, embercsoportok érdekei?
- Miért vannak gazdag és szegény országok?
- Milyen mértékben hatnak a „nagy emberek” a történelmi eseményekre és folyamatokra?
- Mi a hit, a vallás szerepe az egyes ember és a társadalmak életében?
- Van-e célja az emberi életnek, illetve az emberi történelemnek?
- Miért van az, hogy ugyanazt a történelmi eseményt vagy jelenséget különbözőképpen élik át az emberek?

FEJLESZTÉSI FELADATOK ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS GYERMEKEK RÉSZÉRE

Célok, feladatok

A tantárgy általános célkitűzése, hogy az 1–4. évfolyamon megalapozott társadalmi ismeretekre építve tárja a tanulók elé, valamint ismertesse meg velük a társadalomban élés múltbeli és jelenkori történéseit, lehetőségeit.

Tudatosodjon a tanulóknak, hogy a történelem tényei, eseményei, az ember megjelenésének kezdeteitől egymással összefüggésben, társadalmi keretek között mennek végbe, és a különböző társadalmak többféle szintű-minőségű társadalmi, emberi létezését biztosítanak.

A tanuló jusson szakszerű, reális történelmi ismeretekhez.

Alakuljon ki a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz.

Segítse az oktatás az érzelmileg is megalapozott énazonosság-tudat, valamint a nemzeti és európai identitás kialakulását.

Járuljon hozzá a humán szocializációs, rehabilitációs folyamat eredményességéhez

Biztosítsa azt a jelentörténet feldolgozásához nélkülözhetetlen szemléleti megerősítést, miszerint a megelőző korok, társadalmak történéseiből következő változások, azok továbbvitele a történelmi hagyományok megbecsülése mellett minden nemzedéknek feladata. Ennek tudatosodása segíti a jelen ellentmondásos folyamataiban való eligazodást is.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai az alapozó szakaszban

- Ismeretszerzés segítése személyes beszélgetéssel, tárgyak, épületek, képek közvetlen megfigyelésével, hallott és olvasott elbeszélő szövegekkel, filmekkel, tömegkommunikációs eszközökkel.
- Az emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése adott témához az iskolai vagy más könyvtárban.
- Kérdések önálló megfogalmazásának fejlesztése a tárgyalt témával kapcsolatban, a mesehősök és a történelmi szereplők megkülönböztetése,

híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése.

- A cselekvés és annak következménye közötti kapcsolat felismerésének gyakorlása szituációs játékokban való aktív részvétellel.
- Tapasztalatok szerzése: a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítélése (pl. helyszín, idő, szereplők, események kapcsán).
- A tárgyilagos érvelés és a személyeskedés megkülönböztetésére nevelés.
- Saját vélemény érthető megfogalmazásának erősítése mások véleményének meghallgatásával.
- Szóbeli beszámoló-képesség fejlesztése a saját tapasztalatokról, gyűjtőmunkával szerzett ismeretekről.
- Rajzolósi képesség fejlesztése történelmi vagy társadalmi témáról.
- Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése, aktív és passzív szókincs bővítése.
- Ismeretszerzés technikájának fejlesztése a lakóhely hagyományai, múltja, értékei, a magyar állam és a magyar nép történelmének fontosabb fordulópontjain keresztül.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai a fejlesztő szakaszban

- Információ gyűjtésének szélesítése adott témához kapcsolódóan az iskolai vagy más könyvtárban, médiatárban, múzeumokban.
- A tanultak alkalmazása új feladathelyzetben.
- A lényegkiemelés fejlesztése írott és hallott szövegekből, adott szempont szerint.
- A fikció megkülönböztetése az igaz történettől.
- Önálló vélemény megfogalmazásának tanulása, érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására.
- Mások véleményének türelmes meghallgatása és figyelembevétele.
- Események, történetek elbeszélésének fejlesztése emlékezetből élőszóban.
- Az íráskészség fejlesztése fogalmazás készítésével adott történelmi-társadalmi témáról.
- A kreativitás fejlesztése. A megjegyzés, felidézés technikáinak kimunkálása, rajzos ábrák készítése.
- Térben-időben való tájékozódás fejlesztése időmeghatározással, más ismert jelenségre, eseményre való utalással (pl. a honfoglalás után, Mátyás uralkodása idején); az idő ábrázolásával (pl. időszak készítése); a térkép legfontosabb elemeinek felismerésével: vizek, domborzati jelölések, államhatárok, települések.

- Ismeretszerzés technikáinak továbbfejlesztése

A tanulók értékelésének elvei

- Folyamatos ellenőrzés, értékelés, egyéni szükséglethez igazodó segítségnyújtás jellemezze a tanítás-tanulás folyamatát.
- Az ellenőrzés és értékelés legyen sokszínű, sokirányú, következetes.
- Az értékelés legyen a tanulók számára is informatív jellegű, biztosítsa a további motiváltságot, a személyiség fejlődését.
- Az értékelés megerősítő szereppel bírjon, pozitívumokra épülő legyen.
- A kiinduló diagnosztizáló értékelést kövesse egész évben a folyamatos formatív értékelés.
- Az értékelés alapja mindig az önmagához mért fejlődés legyen, vegye figyelembe az ismeretelsajátítási folyamatban tanúsított aktív részvételt.
- A tanuló egyéni képességeihez, fejlettségéhez, tudásához igazodó egyénre szabott számonkérésen alapuljon.
- A differenciált értékelés kapjon hangsúlyt minden szakaszban.
- Vegye figyelembe a tanuló kritikai gondolkodásának, kommunikációs készségének, időbeli, térbeli tájékozódásának fejlődését.

KULCSKOMPETENCIÁK ÉRVÉNYESÜLÉSE AZ EMBER ÉS TÁRSADALOM MŰVELTSÉGI TERÜLETEKNÉL

A 21. század elején az iskolai nevelés-oktatás tetemes idő- és energiaráfordítást, illetve anyagiakat igényel. Az *Ember és társadalom* műveltségi terület, amely magába foglalja a történelem tantárgyat, a társadalmi és gazdasági ismereteket, továbbá a hon- és népismeret, valamint az etika témaköreit,

műfajából eredően igényli azt az oktatási, nevelési gyakorlatot, amelyet a kulcskompetenciák nyújtanak. Továbbá megfogalmazható az a kitétel is, hogy a kulcskompetenciák nélkül nem lehet eredményesen tanítani, átadni az Ember és társadalom műveltségi terület egyik szeletét sem.

Anyanyelvi kommunikáció

Tárgyunk elsőrendű közvetítő közege az *anyanyelv*. Mind szóban, mind írásban otthon kell lennie a tanulónak az anyanyelvi kommunikációban, hiszen a legfontosabb fogalmak, gondolatok, tények, források csak így mélyülhetnek el. Az Ember és társadalom igényli a magyarázatot, a vitát, a véleménynyilvánítást, nemkülönben az olvasást, vázlatkészítést, dolgozatok, előadások lejegyzetelését. A nyelvhasználat tárgyunk esetében valóban kulcskérdés.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az európai történelem tanítása, a források megjelölése műfajából eredően a latin nyelvre támaszkodik. Óhatatlanul találkozunk az 5–8. évfolyamon olyan szavakkal, fogalmakkal, amelyek az idegen nyelv alapjainak ismeretét feltételezik.

Matematikai kompetencia

Műveltségi területünk alapkövetelménye az idő fogalmának megértése, az idő számítása. A matematikai gondolkodás elengedhetetlen. Hasonlóképpen szükséges ez a kompetencia pl.: egy földterület kiszámításakor, az oszlop- és kördiagramok megrajzolásához, továbbá a táblázatok kitöltéséhez, értelmezéséhez.

Természettudományok és azok alkalmazásának kompetenciája

A történelem, továbbá a hon- és népismeret egészén végighúzódik a természeti jelenségeknek, a természeti világ alkotóelemeinek hatása és kölcsönhatása. Gondoljunk az időszámítás, a naptár, a Nap, Hold, Föld csillagászati jelenségeire, az időjárás és a terméseredmények összefüggéseire.

Végeredményben a történelem választ ad arra, hogy az emberi tevékenység az évezredek során miképpen változtatta meg a természetet, a világot. A történelem tárgya lehet az is, hogy a tudomány, a technológiai módszerek, találmányok alkalmazása hogyan köti össze a társadalmi és természeti folyamatokat.

Digitális kompetencia

Információs társadalmunkban a digitális technológiák alkalmazása az ember és társadalom műveltségi terület hatékonyabb megértéséhez, tanulásához is nélkülözhetetlenek.

A **Sulinet Digitális Tudásbázis (SDT)** hivatalos oldalán (<http://sdt.sulinet.hu/>) olyan elérhetőségek szerepelnek, amelyek új taneszközként a gyerekek nyelvén, érdeklődési köre mentén segítik a tanítást-tanulást. Mind a történelem, mind a honismeret hatékonyabb elsajátítását a tankönyvek gazdag képanyagából készült prezentáció, kész tananyag, animáció segíti. Emellett számos információt az internetről szerezhetnek be a tanulók.

Hatékony, önálló tanulás

A tanuló legyen képes a kitartó, önálló tanulásra, rohanó világunkban legyen képes gazdálkodni idejével, energiájával. Tudja az új ismereteket megérteni, feldolgozni, s eddigi ismereti mellé beépíteni. Ehhez szükséges az **információs kommunikációs technológiák (IKT)** biztos kezelése, illetve azok segítségével a kreativitás fejlesztése. A hatékonyság, önállóság segítse a problémamegoldást, a konfliktusok kezelését, az új tanulási lehetőségek felkutatását.

Szociális és állampolgári kompetencia

A szociális, azaz személyes, valamint a személyek közötti, továbbá az emberek kulturális igényei és életszínvonala mentén történő közösségi beilleszkedés, a harmonikus életvitel mind része annak, hogy az egyén hogyan tud érvényesülni az egyre színesebbé, változatosabbá váló társadalmunkban. Az Ember és társadalom műveltségi terület, kiváltképpen a történelem és az etika foglalkozik a szociális és állampolgári kompetencia kérdéseivel.

A történelmet az egyének és a csoportok tevékenysége viszi előre, s a demokráciát az állampolgárok egymáshoz való viszonya alakítja, fejleszti.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A tudás, a kreativitás, a kockázatvállalás, az újítás korunkban egyre nagyobb hangsúlyt kap. Azok a speciális ismeretek, képességek, amelyek kialakítják a tanulóknál a vállalkozói tevékenységet, a tanulás folyamatában kiemelt hangsúlyt kapnak. Ebben a folyamatban a gazdasági ismeretek elsajátítása a felnövekvő nemzedék életének alapjait jelenthetik. A történelem erre a kompetenciára is választ ad.

Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A művészetek, stílusok, az ember mindennapjait kísérő olyan dolgok, mint az öltözködés, a lakás, a szórakozás, a szabadidő eltöltése (zene, tánc, kirándulás, utazás stb.) olyan kísérő elemei az életnek, amelyek a történelem s a honismeret révén közvetíthetők az egyén felé.

A történelem, a társadalmi ismeretek, az azokban történő elmélyedés lehetőséget teremt arra, hogy az óriási mennyiségű információözből a tanuló kiválassza az értékeset, az esztétikusabbat, a művészeti értéket magába rejtő információkat.

A történelem a maga eszközeivel – például a korstílusok megismertetésével– a tradíciókat képes rendszerbe foglalni, s ez által az esztétikai-művészeti értékeket, mint alapvető kompetenciát elsajátíttatni a tanulókkal.

KIEMELT FEJLESZTÉSI FELADATOK

Iskolánk az eddigi jól bevált gyakorlatára, azaz a hagyományokat őrző koncepciójára, kiemelt fejlesztési területként kezeli a *Hon- és népismeret* modult. A magyar múlt személyi, nyelvi, tárgyi értékei, szokásrendszere oly nagyok és szerteágazóak, hogy azokat elsorvasztani, veszni hagyni nem lehet. Kiemelt feladatunk, hogy a tanulók ismerjék meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, *nemzeti kultúránk* legjelentősebb értékeit. Ennek érdekében tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát. Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és a velünk együtt élő más népek megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek.

Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit, különös tekintettel városunk, Pétervására, múltjára és jelenére. Alapvető nevelési célnak tartjuk, hogy a tanulók a társadalmi és természeti környezet szűrőjén át alapozzák meg a nemzettudatukat, nemzeti önismeretüket, végeredményben pedig a hazaszeretetüket. Ismerjék meg és tiszteljék a hazánkban és környezetünkben élő más népek kultúráját, eredményeit! Ösztönözzük fiataljainkat a szűkebb és tágabb környezet történelmi és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására! Készítsük őket az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre!

Az egyén önismeretét, a kulturált társas kapcsolatok kialakulását, az ember és környezet viszonyának reális érzékelését, az egyes személyiségjegyek fejlesztését kell segíteni (nyitottság, bátorság, véleménynyilvánítás, humorérzék) az *etika* modul beépítésével.

Az emberi természet és a társas kapcsolatok sajátosságait kell megismertetni a tanulókkal a lélektan, a szociológia és az etika tükrében.

Az egyes témák megbeszélése során szem előtt kell tartani az általános műveltség gyarapítását, a világszemlélet és az erkölcsi értékrend alakítását.

Egyéb kiemelt fejlesztési feladatok

A 21. század elején egységesülő Európa olyan tudást, ismereteket követel meg polgáraitól, amelyek nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy az egyén tájékozódni, érvényesülni tudjon az *európai nyitott társadalmakban*. Ehhez ismerni kell az *egyetemes emberi civilizáció* legfőbb jellemzőit, részt kell venni a nemzetközi kapcsolatok ápolásában. Ennek a tudásnak legmegfelelőbb közvetítője az *Ember és társadalom* műveltségterület, akárcsak a *demokrácia*, az *aktív állampolgárságra* nevelésnek.

Átfogó tudást nyújtó műveltségterületünk alkalmas arra is, hogy a *gazdasági nevelést*, a tudatos fogyasztóvá válást, s az ezzel összefüggő *környezettudatosságra nevelést* megvalósítsa.

Hosszú távon olyan személyiségek nevelésére van szükség, akik *testi és lelki egészség* harmóniájában élnek, s akik tudatosan készülnek a *felnőtt életre*.

ALAPOZÓ SZAKASZ

5. évfolyam – alapozó szakasz I.

Az éves órakeret felosztása:

Témakörök	Óraszámok
Bevezetés. Az őskori ember	10
Az ókori kelet	10
Az ókori Hellasz	16
Az ókori Róma	18
A magyar történelem kezdetei	8
Év végi ismétlés	3
Szabadon felhasználható órakeret	3
Szövegértés- szövegalkotás „B” programcsomag bevezetése	6
Összesen	74

Hon- és népismeret:

Célok és feladatok

A modul egyik központi rendező elve a hagyományismeret. E modul témaköreiben részletezett példák általában a 19. század végén és a 20. század első felében élt gazdálkodó parasztcsalád életéből valók. Ezt tudjuk szemléltetni a szakirodalom alapján és a szabadtéri múzeumok és a tájházak berendezései is többségükben ezt a kort mutatják. A hagyományismeret tanításának célja: a hagyományos paraszti kultúra és értékrend megismertetése. A természet közelében élő, a természetet tisztelő, azt felhasználó és nem kihasználó paraszti életmód értékeinek bemutatása. A szűkebb szülőföld hagyományainak alaposabb ismeretén keresztül a hazaszeretet megerősítése, olyan egészséges identitástudat kialakítása, amely pátoz és túlzó romantika nélkül tanítja meg nemzeti örökségünket megbecsülni, szeretni és tisztelni. Saját kultúránk megismerése mellett először a közvetlen környezetben, majd a tágabb hazában elő más hagyományú kisebbségek, nemzetiségek kultúrájának, tiszteletének megtanítása. Ösztönzés a szülőföld cselekvő felfedezésére, felkészítés a magyar kultúra egyre tágabb és egyre mélyebb megismerésére. A saját szűkebb környezet, szülőföld példáin keresztül általános kép kialakítása a hagyományos paraszti kultúra rendjéről és szokásairól, amelyekhez a gyerekek érzelmileg kötődnek, akár közös élmény, akár rokoni kapcsolatok révén.

Az érdeklődés felkeltése a „hétköznapi történelem”, a néprajz, a művelődéstörténet, a népköltészet iránt. A történelem és a néprajz forrásainak (archív fotók, filmek, múzeumi tárgyak, régi dokumentumok, családi történetek, fényképek és iratok, könyvek stb.) bemutatása. A hagyományos családi formák, a természet ismeretéhez alkalmazkodó munkarend, a paraszti erkölcs- és értékrend megismertetésén keresztül olyan biztos háttér nyújtása, amely segít eligazodni a világban, amely megvéd a fogyasztói társadalom szélsőséges megnyilvánulásaitól és az értékválságtól.

Fejlesztési követelmények

A bemutatott példák, a tevékenységek és az olvasmányélmények alapján váljanak világossá a természeti környezet, a gazdálkodás, a társadalom, a tárgyi és a szellemi kultúra kölcsönhatásai és összefüggései. A 6. évfolyam végére váljon egyértelművé, hogy a hagyományismeret modulban tanult, megismert tárgyak, jelenségek is változnak az időben, ugyanakkor a népművészeti alkotásoknak tájankénti eltérései vannak. Azaz tudatosodjon, hogy másképpen éltek az emberek az egyes történelmi korszakokban és az egyes földrajzi tájakon.

A tárgyi kultúra (a ház külseje, a szoba berendezése, a használati tárgyak, a gazdasági épületek száma és nagysága) alapján a tanuló tudja megkülönböztetni a szegény és módosabb rétegeket (a differenciáltabb szétválasztásra a zsellértől a parasztpolgárig az adott korosztálynál nincs szükség), valamint a szobában lévő képek és dísz tárgyak alapján a katolikus és a protestáns felekezeteket.

Ismerjen néhány népművészeti motívumot, és azokat tudja térben elhelyezni, illetve ismerje azok díszítési technikáit is (szövés, hímzés, nemezelés, faragás, festés stb.) legalább elméletben, ha a gyakorlati foglalkozásra nincs mód. Ismerjen néhány fontos népszokást, azok vallási tartalmát és hátterét, a hozzá kapcsolódó szövegfolklórt (dramatikus játékot, kántálást, éneket stb.) és a szokáshoz kötődő hiedelmeket.

Belépő tevékenységformák

Ismeretszerzési és feldolgozási képességek

- A tankönyvi és egyéb képi információk feldolgozása tanári segítséggel. Képi információk gyűjtése.
- Szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése
 - Lelet és rekonstrukció összevetése. Rekonstrukciós rajzok és néprajzi képi források összehasonlítása.
 - Párhuzamok keresése a megismert történelmi élethelyzetek, események, életmód és mai életünk között.
 - Információk gyűjtése a tankönyv szövegéből és a tanári előadásból. A könyvtár használata információgyűjtésre történelmi személyiségekről, eseményekről. Képi és szöveges információk összevetése. Képek jellemző vonásainak kiemelése, rendszerezése.
 - Egyszerűbb korabeli írásos források olvasása és értelmezése elsősorban tanári segítséggel.

Kifejezőképességek

- Kérdés megfogalmazása egy-egy történelmi témáról.
- A megismert történelmi fogalmak alkalmazása élőbeszédben.
- Rajz, festmény, modell készítése történelmi eseményről, helyszínről, élethelyzetről.
- Történelmi szituációk eljátszása, megjelenítése.
- A tanári elbeszélés és a tankönyvi szöveg reprodukálása szóban és írásban vázlat, tanári kérdések segítségével. Írásban önálló szöveg elkészítése megadott kulcsszavak segítségével.
- Egyszerű írásos források szövegének megértése, értelmezése tanári segítséggel és önállóan.
- Történetek mesei és valóságos elemeinek megkülönböztetése tanári segítséggel és önállóan.

Tájékozódás időben

- Történelmi események időrendbe állítása.
- Az őskor és ókor megkülönböztetése. A jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. A Kr. e., Kr. u., illetve az évtized, évszázad, évezred fogalmak megértése, gyakorlása.
- Néhány, a kerettantervben szereplő alapvető évszám ismerete, amelyek tájékozódási pontként szolgálhatnak.

Tájékozódás térben

- A kerettantervben felsorolt helyekhez események kapcsolása. Az események helyszíneinek megnevezése.
- A kerettanterv követelményeiben felsorolt helyek felismerése, megmutatása különböző méretarányú térképen és térképvázlaton. Távolságok összehasonlítása.
- A földrajzi és a történelmi atlasz összevetése az egyes időszakoknak és helyszíneknek megfelelően. Térképolvasás a térkép grafikai és a megismert térképjelek segítségével.

1. BEVEZETÉS. AZ ÓSKORI EMBER

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Hon- és népismeret	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló legyen képes kapcsolatot teremteni az alsó tagozatban tanult történelmi <i>olvasmányok</i> és az események időben való elhelyezése között. Ismerje meg és ismerje fel a régészet, a néprajz, és más segédtudományok forrásainak fontosságát. Legyen képes a tanuló alapozni a már ismert tudásanyagra, illetve a <i>történelem korszakainak</i> tanításakor a <i>család tagjainak</i> eltérő korára és tapasztalataira.	<p>1. Időmérés és időszámítás</p> <p>2. A történelem forrásai</p> <p>3. Akik a forrásokból merítenek</p>	Folyamatosan beépítve az aktuális tananyagba.	<p>Használja a tanuló a <i>tankönyv</i> és más elérhető forrás képanyagát, továbbá a tankönyvhöz készült <i>munkafüzetet</i> és CD-t.</p> <p>Fedezze fel az összhangot a <i>rajz</i>, a <i>környezet</i>, valamint a <i>honismeret</i> tantárgyakkal. Ajánlott a <i>múzeumi látogatás</i>, a közelben folyó <i>régészeti feltárás</i> felkeresése, a <i>gyűjtőmunka</i>, <i>fotózás</i>, <i>rajzolás</i>, <i>jegyzetelés</i> műveleteinek folyamatos gyakoroltatása. <i>Történelmi térképek</i> megismerése, annak kapcsolata a korábban megismert térképekkel. <i>Időszalag készítése</i>, segítséggel.</p>	Tudjon a tanuló segítséggel tájékozódni a <i>térben</i> és <i>időben</i> . Legyen képes az első 4-5 óra után felismerni a <i>történelem forrásait</i> . Végezzen <i>gyűjtőmunkát</i> , tudja a gyűjtött információkat részben segítséggel feldolgozni, <i>rendszerezni</i> . A jobb képességű tanulók tartsanak <i>kiselőadásokat</i> , készítsenek szóbeli, írásbeli <i>beszámolókat</i> .
Legyen képes a tanuló a <i>tankönyv</i> képei és más <i>források</i> , különösen az ide vonatkozó ismeretterjesztő filmek	4. Az ember születése	<p>Hétköznapok a házban és a ház körül</p> <p>Hajlékok típusainak bemutatása (kunyhó, jurta,</p>	<i>Készítsen</i> a tanuló szakócat, tűzfúrót, kőbaltát, ősemberi ruházatot. <i>Kutasson</i> otthon vagy a könyvtárban a témához tartozó képek után.	Tudjon a diák – egyre kevesebb segítséggel – <i>gyűjtőmunkát</i> folytatni. Találjon ki maga <i>situációs játékokat</i> , s játssza el. <i>Készítsen</i> a tárgyalt korról <i>rajzokat</i> . Tudja kezelni a

<p>segítségével elképzelni az ősember környezetét.</p> <p><i>Ismerje fel</i> tanári segítséggel az emberi fejlődés lépcsőfokait, ezzel párhuzamosan az <i>időben és térben</i> való tájékozódásra koncentráljunk. Legyen képes filmek, képek, s különösen a CD-játék segítségével <i>felfedezni</i> az ősember életmódját. Az étkezés, öltözködés, lakásviszonyok maival történő <i>összevetése</i>. Legyen képes megmagyarázni, hogy mi tartotta életben a <i>gyűjtögető</i>, illetve a <i>termelő</i> embert.</p>	<p>5. Az őskori ember mindennapjai</p> <p>6. Az újkőkori változások</p> <p>7. Művészek és mesterek</p>	<p>veremház, boronaház, több helyiséges lakóház) Az éghajlat, a természeti környezet és az építkezési alapanyagok összefüggéseinek bemutatása (összehasonlítás távolabbi kultúrák hajlékaival: iglu, főkunyhó stb.) Az életmód és az építkezés technikájának összefüggése a nomád népeknél (szállítható sátrak, illetve jurta, utalás a honfoglalás előtti magyar életmódra).</p> <p>A magyar paraszti lakóházak külső jellegzetességei.</p> <p>táplálkozás;</p> <p>Magyar ízek, magyar étkezési szokások</p> <p>Mesteremberek,</p>	<p><i>CD játék otthoni, önálló használata</i> segít az őskor egyes fejezeteinek jobb megértésében.</p> <p><i>Gyakoroltassuk</i> a tankönyvben és a munkafüzetben lévő <i>kérdéseket, feladatokat</i>, amelyek segítik az önálló tanulást. Jó lehetőséget kínál a <i>szituációs</i> játék (pl. a nagyvad elejtésétől a varázstáncig).</p>	<p><i>számítógépes</i> játékot, s a megoldásokat hasznosítsa az őskor témájának feldolgozása során.</p> <p>Tudja a régi és a mai kor emberét <i>párhuzamba állítani</i> és a különbségeket felismerni, megfogalmazni.</p>
---	--	---	--	---

		mesterkedő parasztok:		
--	--	-----------------------	--	--

2. AZ ÓKORI KELET

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Hon- és népismeret	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
Legyen képes a tanuló az <i>időben</i> való tájékozódásra. Az őskornál még elegendő a nagyon régen, régen <i>időmeghatározás</i> . Az ókorhoz azonban be kell vezetni a konkrét (5-6000 évvel ezelőtt) történéseket. Tudja az eseményeket <i>egymás mellé</i> (például Egyiptom és Mezopotámia azonos időben való kialakulása) és <i>egymás után</i> (például a piramisok építése előbb volt, mint a kínai nagy falé)	<p>1. Mezopotámia.</p> <p>1. Egyiptom – a Nílus ajándéka</p> <p>2. A piramisok istenei</p>	Folyamatosan beépítve az aktuális tananyagba.	<p>A <i>tankönyv</i> szövege, képanyaga, a <i>CD</i> és a <i>munkafüzet</i> együttes használata. Gyűjtsön történeteket a <i>TV ismeretterjesztő, dokumentum- és játékfilmjeiből</i>. Rendszeresítsük a tanulók felkészüléséhez a <i>kiselőadásokat, a gyűjtőmunkát, s egy-egy témakörnél nagyon hasznos lehet a szituációs játék</i>. (Például a fáraó udvarában, a bibliai történetekben).</p> <p><i>Kutassanak együtt</i> azután a térképen, hogy ma melyik ország fekszik a tanult</p>	<p>Tudjon a tanuló <i>önállóan</i> feladatokat (például munkafüzeti) megoldani. Segítséggel tudja <i>megrajzolni, kitölteni</i> a vaktérképeket. Tudja megmagyarázni, hogy miért a nagy folyók mentén alakultak ki az első nagy birodalmak. Tudjon <i>különbséget tenni</i> a több- és egyistenhívő vallások között. Tudjanak csoportosan <i>szituációs játékokat</i> előadni, <i>múzeumlátogatásra</i> felkészülni. Tudja megoldani a <i>CD-játékokat</i> és tudja <i>értelmezni, elemezni</i> a tankönyvi forrásszemelvényeket.</p>

<p>rakni. Legyen képes a tanuló (segítséggel) <i>időszalagot</i> készíteni. Az időben való tájékozódás mellett a <i>térben</i> történő <i>eligazodás</i> alapelemeit is el kell sajátítania. Legyen képes a <i>vaktérképet</i> felismerni, majd használni. Legyen képes arra, hogy <i>felismerje</i> mi a városállam, s hogyan épült fel egy ókori hadsereg.</p>	<p>4. A piramisok népe</p> <p>5. Kereskedők és hódítók</p> <p>6. Az Ószövetség népe</p> <p>7. Az ókori India</p> <p>8. Az ókori Kína</p>		<p>Ókori birodalmak helyén.</p>	
--	--	--	---------------------------------	--

--	--	--	--	--

3. AZ ÓKORI HELLÁSZ

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Hon- és népismeret	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
Legyen képes a tanuló az ókori görögök történelmét elhelyezni az <i>időben</i> , továbbá az ókori és a mai Görögország <i>földrajza</i> közötti párhuzamot felállítani. Legyen képes megmagyarázni	1. A görög történelem hajnalán 2. A görög istenek	Jeles napok, ünnepi szokások; a farsang Általános összefoglaló az ünnep szerepéről, világi és	Használjuk rendszeresen a <i>tankönyvi</i> , a <i>munkafüzeti</i> , a <i>CD-játékon</i> lévő, a kézi atlaszbeli és a fali <i>térképet</i> . Támaszkodjunk azon tanulók <i>beszámolóira</i> , <i>gyűjtőmunkáira</i> , akik már jártak – vagy valamelyik családtagjuk	Minden tanulónak (egy-két kivétellel) <i>gyűjtőmunkája</i> alapján adott témáról tudnia kell <i>kiselőadást</i> tartani. Meg kell tudni <i>különböztetni</i> a tanulóknak a Balkán, a Kis-ázsiai partvidék és a szigetvilág <i>földrajzi</i> egységét. (Tudni kell Kréta, Athén, Spárta,

<p>azt, hogy mit örökölt a modern Európa az ókori görögöktől (például olimpiák, művészetek, színház, írás, építkezés). Legyen képes a tanuló arra, hogy <i>megállapítsa</i>, az életmód, a szórakozás, vagy éppen a pénz fontossága tekintetében, hogy mennyire voltak az ókori görögök hasonlatosak hozzánk. Legyen képes elsajátítani (tanári segítséggel) a <i>demokrácia</i> szó <i>tartalmát</i>, s mai, általunk is megélt gyakorlatát. Legyen képes <i>összevetni</i> az ókori görög család és a mai magyar család életmódját.</p>	<p>3. A trójai háború</p> <p>4. Hanyatlás és fejlődés</p> <p>5. Az ókori olimpiák</p> <p>6. Az athéni társadalom és állam</p> <p>7. Spárta, a katoná állam</p> <p>8. A görög-perzsa háborúk</p> <p>9. Athén fénykora és bukása</p>	<p>vallási ünnepek.</p> <p>Ünnep a paraszti házban</p> <p>A liturgikus év ünnepei a paraszti házban.</p> <p>A helyi hagyományban ma is élő vagy újra felelevenített</p> <p>A farsang változó időpontjának magyarázata. Farsangi köszöntők és maszkos</p> <p>alakoskodások, például állatmaszkos alakoskodás felelevenítése.</p> <p>A fiatalok hétköznapi</p>	<p>már járt – Görögországban.</p> <p>Használják a képes albumokat, amelyek révén be lehet mutatni az ókori görög világ egy-egy szeletét. A népszerű <i>filmeket</i> a megfelelő tanári irányítással és kritikával elemezzük. (Trója, Nagy Sándor, 300, Odüsszeusz). Az <i>ismeretterjesztő filmek</i> ugyancsak sok lehetőséget nyújtanak a tananyag feldolgozásához, akárcsak a <i>situációs játékok</i>. Keressünk olyan alkotásokat, fogalmakat, amelyek igazolják a kultúra folyamatosságát. (Például a színház, olimpia, az építészet, a demokrácia, filozófia, gimnázium, pedagógus stb.) <i>Játsszuk</i> el a cserépszavazást egy aktuális témára. Olvassák el Schliemann életrajzát, amely sok tizenéves gyerek példaképe lehet.</p>	<p>Marathon, Thermophülé, Olümpia és az Olümposz pontos helyét.)</p> <p>Készítsen a tanuló <i>fogalomkártyákat</i>, adjon elő társaival önálló <i>situációs</i> játékot, ismerje fel a görög művészet jeles alkotásait, amelyek a mai Európában számtalan helyen láthatóak. Az épületekben <i>ismerje fel az ókori görög</i> hatást.</p> <p>Tudja a forrásokat, olvasmányokat <i>tanári segítséggel</i> feldolgozni, értelmezni, s <i>jegyzetet</i> készíteni. Tudja az <i>időszalagot</i> önállóan továbbfejleszteni, használni.</p>
---	--	--	--	---

	<p>10. A világhódító Nagy Sándor</p> <p>11. Az ókori világ csodái</p> <p>12. A család és a gyermek az ókori Görögországban</p> <p>13. A görög lakóház</p>			
--	---	--	--	--

4. AZ ÓKORI RÓMA

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Hon- és népismeret	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
Legyen képes a tanuló a tankönyv és más <i>források</i> alapján a képanyagról <i>beszélni</i> . A képek felhasználásával tudjon <i>különbséget tenni</i> Görögország és Róma között. Egyúttal <i>bizonyítsa</i>	<p>1. Róma születése</p> <p>2. A köztársaság születése</p>		<p>A <i>tankönyv</i> szövege, képanyaga, <i>CD-játékai</i> és a <i>munkafüzet</i> alapot teremtenek a <i>kutatómunkához</i>. Albumok, játék- és ismeretterjesztő filmek, <i>múzeumlátogatások</i>, <i>videók</i>, <i>számítógépes játékok</i> Róma történelmének sokféle</p>	<p>Tudjon a tanuló <i>önállóan beszámolót</i> készíteni, <i>vaktérképet</i> kitölteni, <i>gyűjtőmunkát</i> végezni. Csoportosan készüljenek fel egy <i>pantomim</i>, vagy egyéb <i>szituációs</i> játékra. <i>Rajzoljanak</i> le egy légióst vagy bármilyen római fegyvert (pajzs, döfőorr, „vadszamár,“</p>

<p>be, hogy hol fedezhető fel hasonlóság a görög és a római kultúra között. Legyen képes <i>bemutatni</i> a 10-11 éves tanuló, hogyan lett a Tiberis-parti kistelepülésből egy világbirodalom. Ennek érdekében tudnia kell érzékeltetni a római hadsereg szerepét, a fegyelem és szervezetség birodalomépítő szervezetségét. Legyen képes arra, hogy <i>bemutassa</i> az Itália földjén élő népek kultúráját magába záró Róma sokszínűségét. Legyen képes a római mondák, az azokban megismert hősök példája alapján <i>bizonyítani</i>, hogy Róma erejét, nagyságát a város polgárai teremtették meg, és hogy Julius Caesar és Augustus a névsor csúcsát jelentik. Legyen képes elsajátítani a római számok ismeretét, hiszen azok az <i>általános műveltség</i> mellett mindennapjaink velejárói is.</p>	<p>3. A hódító Róma</p> <p>4. A köztársaság válsága</p> <p>5. Útban a császárság felé</p> <p>6. Augustus és kora</p> <p>7. Róma, a világbirodalom</p> <p>8. Városnézés az ókori Rómában</p> <p>9. Ünnepek és istenek</p> <p>10. Oktatás és kultúra az ókori Rómában</p>	<p>Karácsonyi ünnepkör; A húsvéti ünnepkör; A pünkösdi ünnepkör</p> <p>Ünnepi előkészületek: böjt, munkatilalmak, ételek, viselet, szokások stb.</p>	<p>feldolgozását nyújtják. A <i>szituációs játékok</i>, a jól ismert szállóigék, a közismert hősök (Brutus, Crassus, Augustus, Spartacus, Pompeius) támasztékot nyújtanak a <i>téma feldolgozásához</i>. Külön blokkban dolgozzuk fel a Biblia Újszövetség részét, illetve Jézus tanításait. <i>Tantárgyi koncentrációként</i> alkalmazhatjuk a <i>vizuális</i> nevelés (művészettörténet-tanórán tanultakat). <i>Látogatás</i> egy ókori római város romjaihoz.</p>	<p>csapóhíd, kard, sisak, saru stb.). Tudjon önállóan <i>következtetést levonni</i> szóbeli, írásos források (idézet, film, kép) alapján. Végezzen <i>összehasonlító elemzést</i> az athéni demokrácia és a római köztársaság között. Tudjon <i>tájékozódni</i> a Római Birodalom területén, s megnevezni néhány országot, amelyek ma a volt birodalom területén fekszenek. Tudja a tanuló <i>kiszámolni</i>, hogy Róma alapításától a bukásáig hány év telt el.</p>
--	---	--	--	--

	<p>11. Rómaiak hazánk területén</p> <p>12. A kereszténység születése</p> <p>13. A kereszténység és a birodalom</p> <p>14. A császárság válsága és a Római Birodalom bukása</p> <p>15. Vándorló népek, a népvándorlás</p>			
--	--	--	--	--

5. A MAGYAR TÖRTÉNELEM KEZDETEI

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Hon- és népismeret	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló <i>meglátni</i>, hogy mint a görögöknek vagy a rómaiaknak, úgy a magyar népnek is van őstörténete, mondavilága.</p> <p>Mint minden ősrégének, a magyar mondáknak is vannak valós elemei. A tanuló legyen képes arra, hogy <i>különbséget</i> tudjon <i>tenni</i> a többféle tudományos kutatás között. Legyen képes a 10-11 éves tanuló az Uráltól a Kárpát-medencéig tartó főbb <i>földrajzi</i></p>	<p>1. Népek átutazóban</p> <p>2. A vándorlás kezdete</p> <p>3. „Úgy gondolták, állatok legeltetésére igen alkalmas”</p>	<p>A ház; A magyar parasztházak; A szoba; A szoba beosztása; A konyha:</p> <p>Mi van a szobában? Miből készült, hogyan készült, mire használják? Ezek kapcsán</p> <p>utalás a munkamegosztásra (fafaragás – férfiak, szövés – nők), életmódra, felekezeti</p> <p>hovatartozásra (szentsarok, kegytárgyak), társadalmi</p>	<p>A <i>tankönyv</i>, a <i>CD</i>, és a <i>munkafüzet</i> segítségével s más források igénybevételével <i>állítsuk párhuzamba</i> őseink társadalmát más pusztai népekével. A <i>szituációs játékok</i> kitűnő lehetőséget adnak (pl. a vándorlás, jurtaállítás, kazár fogságból való kitörés, a vérszerződés, fejedelmválasztás és más események) eljátszására.</p> <p><i>Gyakoroljuk</i> a rovásírást, de készíthetünk nemezt, és kipróbálhatjuk az íjazást.</p> <p><i>Szervezhetünk</i> élő történelemórát a szokások, ruházat, fegyverzet, harcmodor bemutatásával.</p>	<p>Tudja a 10-11 éves tanuló a magyarok vándorlásának feltételezett <i>útvonalát</i>, néhányat a legrégebbi <i>szavaink</i> közül, s a szomszédos népek nevét. Tudnia kell a <i>hét vezér</i> és a <i>hét törzs</i> nevét, továbbá a törzs-nemzetség-nagycsalád felépítést. Tudja elhelyezni a tanuló a <i>földrajzi</i> neveket a <i>térképen</i>. Tudja használni az <i>időszalagot</i>. Oldjon meg <i>önállóan</i> munkafüzeti feladatokat. Készítsen <i>beszámolót</i> vagy tartson <i>kiselőadást</i> a magyar nép vándorlásáról.</p>

<p><i>helyeket</i> egymás után, akár vaktérképen is elhelyezni. Legyen képes <i>felismerni</i> más nomád népek közül a sztyeppei magyarok kultúráját, öltözködését, harcmódorát, gazdasági életét, magas színvonalú ötvösművészetét. Látnia kell, hogy őseink tehetsége és szerencséje abban állt, hogy a népek tengerében néhány kivételtől eltekintve, mi megmaradtunk és államot alapítottunk.</p>	<p>4. Levédia és Etelköz</p> <p>5. A magyarok hitvilága</p> <p>6. A honfoglalás</p>	<p>helyzetre .Bútortípusok és elnevezések</p> <p>mire használták, hogyan díszítették. Textilek: hímzés és szőttés</p> <p>megkülönböztetése, hétköznapi lakástextíliák (abrosz, ágynemű), tisztaszoba textíliái</p> <p>(díszpárnák, lepedővégek stb.).A szűkebb lakókörnyezet motívumkincsének megismerése.</p> <p>Tűzhelyek típusai: a kandalló, a kemence, a rakott tűzhely, a kályha elhelyezkedésük a szobában és a konyhában, használatuk módja. A füst elvezetésének módjai: füstös</p> <p>konyha, szabadkémény, zárt</p>	<p><i>Vaktérkép használata.</i></p> <p>Jurta, ősmagyar harcos, íj, szablya, nyereg, tarsolylemez mintáinak <i>tervezése</i> mind jó lehetőséget nyújt őseink megismerésére. Lehetőség szerint <i>látogassunk el</i> legalább egyszer a Hősök terére és Ópusztaszerre, a Nemzeti Történelmi Emlékparkba.</p>	
---	---	--	---	--

		<p>kémény. Konyhai eszközök: kerámiaedények típusai</p> <p>(tálak, fazekak, szilkék, sütőedények, vizeskorsók, kancsók). Néhány jellegzetes forma</p> <p>párosítása az elnevezéssel és a használat módjával. Egyéb eszközök, például köpülő, dagasztó teknő, sütőlapát, krumplinyomó, mozsár, vajformázó, szita, hurkatöltő. Az</p> <p>edények és a többi eszköz bemutatásán keresztül utalás a kenyérsütésre,</p> <p>tejfeldolgozásra, disznóölésre, ételhordásra, váltárolásra,</p>		
--	--	---	--	--

6. évfolyam – alapozó szakasz II.

Az éves órakeret felosztása:

Témakörök	Óraszámok	Ebből új anyag feldolgozására
Év eleji ismétlés	2	
A középkori Európa	12	9
Magyarország az Árpádok idején	12	9
A virágzó és a hanyatló középkor Magyarországon	12	9
Az újkor kezdetén	11	8
Magyarország az újkor kezdetén	14	11
Év végi ismétlés	2	
Szabadon felhasználható órakeret	3	
Szövegértés- szövegalkotás „B” programcsomag bevezetése	6	
Összesen	74	46

Belépő tevékenységformák

Ismeretszerzési és feldolgozási képességek

- A tankönyvi és egyéb képi információk feldolgozása tanári segítséggel. Képi információk gyűjtése egy adott témáról. A képek közti összefüggések felismerése, rendszerezése.
- Szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése
 - Korabeli építészeti és tárgyi emlékek megfigyelése a lakóhelyen vagy közelében, múzeumokban. Korabeli használati tárgyak, leletek funkcióinak megismerése.
 - Filmélmények felidézése és értelmezése, oktatófilmek elemzése tanári segítséggel.
 - A korosztálynak készült történelmi tárgyú lexikonok, enciklopédiák, ismeretterjesztő könyvek használata.
 - Egyszerűbb korabeli írásos források (legenda, krónika, históriás ének, emlékirat) olvasása és értelmezése elsősorban tanári segítséggel. A kerettantervben megjelölt személyiségek, fogalmak összekapcsolása. Egyszerű mennyiségi mutatók (lakosság, terület,) gyűjtése, értelmezése és összevetése.
 - A középkorból eredeztethető ma is élő népi hagyományok, szokások gyűjtése.

Kifejezőképességek

- A látott építészeti, tárgyi emlékek jellemzőinek bemutatása emlékezetből.
- Kérdés megfogalmazása egy-egy történelmi témáról.

- Összefüggő előbeszéd gyakorlása megadott történelmi témáról a megismert fogalmak felhasználásával. Megadott kulcsszavak segítségével írásban önálló szöveg elkészítése.
- Történelmi szituációk eljátszása, megjelenítése.
- Életképek összeállítása és megjelenítése adott témáról előzetes kutatómunka alapján, tanári segítséggel.
- Kérdések megfogalmazása egyszerű korabeli írásos forrásokról, tanári segítséggel.
- Kiselőadás tartása egy-egy könnyebben feldolgozható történelmi eseményről, történelmi személy életrajzáról.
- Érvek és ellenérvek szembeállítása alternatívák és ellentétes nézetek esetén a történelemben tanári segítséggel.

Tájékozódás időben

- A tárgyalt nagy történelmi korszakok elhatárolása tanári segítséggel.
- A történelmi múlt jelenben való továbbélésének felismerése. Történelmi események időrendbe állítása.
- Annak gyakorlása konkrét példák segítségével, hogy a különböző területeken végbement események közül melyik történt előbb, melyik később.
- A tájékozódási pontként megtanítandó kerettantervi, alapvető évszámok ismerete.

Tájékozódás térben

- A kerettanterv követelményeiben felsorolt helyek felismerése, megmutatása különböző méretarányú térképen és térképvázlaton.
- A földrajzi elhelyezkedés és a történetekben megjelenő események összefüggéseinek felismerése tanári segítséggel.
- Országok területi változásainak megfigyelése különböző történelmi térképeken.

1. BEVEZETÉS. ÉV ELEJI ISMÉTLÉS

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Hon- és népismeret	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<i>Emlékszel még?</i> címmel az 5. évfolyamos fejezeteket a 6. évfolyamos könyv bevezetőjében szereplő	1. Bevezetés a 6. osztályos történelem tananyagba.		Támaszkodjunk a 6.-os tankönyv <i>térképes összefoglalóira</i> , illetve az 5. évfolyamos taneszközökre. Javasolt, hogy az egyes fő témaköröket egy-egy <i>kiscsoport</i> (3-4 fős) dolgozza fel, és ismertesse. Így minden tanuló	Fogalmazzák meg a tanulók <i>ókor</i> és a <i>középkor átmenetének</i> legfőbb jellemzőit.

<i>összefoglaló térképek</i> alapján ismétljük át.	2. Az 5. évfolyamos tananyag átisméltése.		kap feladatot.	
---	--	--	----------------	--

2. A KÖZÉPKORI EURÓPA

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Hon- és népismeret	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló arra, hogy a középkori Európa kialakuló új államait elhelyezze a történelmi térképén. A tanár, alapozva a tanuló korábbi ismereteire, fedeztesse fel vele az <i>összefüggéseket, a folyamatosságot</i>, ami az ókori nagy birodalmak uralkodói és alattvalóik, illetve a középkori királyságok királyai és alattvalóik között fennállt.</p> <p>Legyen képes a tanuló arra is, hogy a <i>történelem folyamatának</i> és a</p>	<p>1. A középkor és szereplői</p> <p>2. Mi maradt a Római Birodalomból?</p> <p>3. Vallás és birodalom: az iszlám</p>		<p>A középkor első fejezetének feldolgozását kövesse végig a <i>kiscsoportos munka</i>, amelynek része a <i>kooperatív tanulásszervezés</i>. Így minden tanuló aktívan részt vesz a munkában. Szakítsunk időt a <i>tanulói kiselőadásokra</i>, hiszen a tananyag műfajából eredően (lovagok, szerzetesek, jobbágyságok, nemesek élete, az uradalom, az egyház szervezete, céhek, városok kialakulása, stílusirányzatok) erre számos kitűnő alkalom kínálkozik.</p> <p>Jó lehetőséget teremt a tananyag jobb megismerésére a <i>Hon- és népismeret</i> tantárggyal való koncentráció. A tanulók folyamatosan alkalmazzák a <i>topográfiai ismereteket</i>, hiszen Európa kialakulása e nélkül nem érthető meg. Segít a tankönyv <i>gazdag térkép- és képanyaga</i>, továbbá a <i>munkafüzet</i> feladatsora. Végezzenek a tanulók <i>folyamatos gyűjtőmunkát</i>, ami <i>kiselőadások, kiállítások, jegyzetelések</i> és a <i>kooperatív tanulás</i> kiindulópontja lehet. Segít a <i>tantárgyi koncentráció</i>, amikor az <i>irodalom</i></p>	<p>Tudjon a tanuló tanári segítséggel <i>következtetéseket levonni</i> a kialakuló új Európa rendjéről, országainak társadalmi berendezkedéséről. Válgjon rendszeres gyakorlattá a <i>könyvtári és az internetes kutatómunka</i>, a <i>források feltárása</i>. Tudjon tanári segítséggel, a források alapján a tanuló <i>írásban, szóban egyszerű előadást tartani, következtetéseket levonni</i>. Tudjon a tanuló a tanári magyarázat, a tankönyvi szöveg és kép, továbbá a munkafüzet feladatai alapján a tanult anyagrész <i>reprodukálására</i>. A fejezet összefoglalásakor már legyen képes arra, hogy a <i>gyűjtött információk</i> alapján <i>össze tudja kapcsolni</i> a középkori Európa <i>társadalmi és topográfiai</i></p>

<p><i>társadalmi változásoknak</i> máig ható üzenetét megértse, azt, hogy az ókor fejlődését hogyan váltotta fel, és vitte tovább a középkor, s abból miképpen jöhetett létre mai, modern társadalmunk. Tudnia kell a tanulóknak, hogy <i>mi maradt meg</i> napjaink társadalmában a középkorból (például a római katolikus egyház, a királyság intézménye, valamint számos épület) és <i>mi nem maradt meg</i> (például a feudalizmus rendszere, az inkvizíció, az istenítéletek, és számos épület). Az első fejezet <i>kulcsfogalmait</i> (dézsmá, hűbériség, feudalizmus, szerzetes, kolostor, jobbágy, földesúr, céh, iszlám</p>	<p>4. Nagy Károly udvarában</p> <p>5. A várak urai</p> <p>6. A falvak és lakóik</p> <p>7.</p> <p>6. A falvak és lakóik</p>	<p>A paraszti munka az év során; Állattartás; Termények és termékek; Az őszi munkálatokhoz kapcsolódó szokások:</p> <p>Nemek, korosztályok szerinti munkák a házban és a ház körül: a kisebb</p> <p>gyerekek játékai, a munkákat utánzó gyerekjátékok; a 10-12 éves lányok, illetve fiúk</p> <p>csoportos játékai és munkái: vízfordítás, állattartás, takarítás, mosás, főzésben segítség,</p> <p>ételhordás, libapásztorkodás, disznó őrzése; a felnőttek munkái: fadarabítás, kosárfonás,</p> <p>idénymunkák A napi, a heti és az éves munkarend,</p> <p>munkaritmus: egy nap és egy hét munkarendje, az évenkénti</p>	<p>(szövegértés, szakszövegek ismerete), a <i>természetismeret</i> (topográfia, földművelés, növények, állatok), az <i>ének</i> (gregorián), a <i>vizuális kultúra</i> (román és gót stílus), az <i>informatika</i> (internetes kutatás) tantárgyakkal teremtünk kapcsolatot. A tankönyv számos <i>forrást, olvasmányt</i> tartalmaz, amelyek feldolgozása vagy azok alapján újak beszerzése a <i>kutatómunka</i> lehetőségét rejti magában. Legyen a megismerés egyik módja a <i>fotózás, rajzolás</i>, majd a fotók, rajzok rendszerezése. <i>Múzeumlátogatás</i> a téma tanulásához elengedhetetlen.</p>	<p><i>változásait</i>, s abba majd tudja beleilleszteni a Magyar Fejedelemség, illetve királyság születését. <i>Tudja megfogalmazni</i> a kereszténység lényegét, továbbá kettészakadásának máig ható következményeit. <i>Ismerje fel</i> a középkor három meghatározó stílusirányzatának jegyeit, s végezzen <i>gyűjtőmunkát e témában</i>. <i>Tudja alkalmazni</i> a korszakra vonatkozó <i>időszalagokat, vaktérképeket</i>, azaz a térbeli és időbeli tájékozódás legelemibb ismereteit.</p>
--	--	---	---	--

<p>stb.) <i>ismernie kell</i> minden tanulónak, mert a magyar középkor tárgyalásakor erre kell alapoznunk.</p> <p><i>Topográfiai ismeretek</i></p>	<p>7. A városok és lakóik</p> <p>8. „Imádkozzál és dolgozzál”</p> <p>9. A rendiség kialakulása</p> <p>7. A városok és lakóik</p> <p>8. „Imádkozzál és dolgozzál</p> <p>9. A rendiség kialakulása</p>	<p>munkák ideje</p> <p>Skanzenek Magyarországon</p>		
--	--	---	--	--

3. MAGYARORSZÁG AZ ÁRPÁDOK IDEJÉN

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Hon- és népismeret	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló <i>értelmezni</i> a magyar nép vándorlásának, majd végleges letelepedésének <i>okait, összefüggéseit</i>, kapcsolódva az 5. évfolyamos tananyaghoz.</p> <p>Legyen képes <i>bemutatni</i> a Kárpát-medencével összefüggésben a <i>népvándorlás népei közül</i> azokat, amelyek a magyar néppel <i>társadalmi, topográfiai, vagy hadi</i> cselekmények vonatkozásában kapcsolatban voltak. Legyen képes a tanuló megmagyarázni azt, hogy a honfoglalást és az</p>	<p>1. Megtelepedés és kalandozások</p> <p>2. Az államalapítás</p> <p>3. Szent István örökében</p>	<p>Magyarországi ünnepek</p> <p>A gazdálkodáshoz szorosan kapcsolódó ünnepek (pl. arató és szüreti multságok, húsvéti határkerülés, Szent György napi pásztorünnepek,</p> <p>Szent Márk napi búzaszentelés), ezekkel kapcsolatos szólások, énekek.</p> <p>Szokások, házak, ruházat, mezőgazdasági eszközök, gazdasági épületek, étkezés</p>	<p>Fontos a <i>tanári koordinálás</i>, mert a <i>kiscsoportos feldolgozással</i> időt nyerhetünk. Legyen alapvető <i>forrás a tankönyv</i> és a <i>munkafüzet</i> szövege, képei, ábrái, térképei. Ennek alapján <i>gyűjthetnek, s kutathatnak</i>, újabb <i>források</i> után. A Pannóniáról szóló tananyagot leszámítva, most foglalkoznak először a <i>Kárpát-medence</i> térségével. A <i>gyűjtendő anyag</i>, az épületek, városok, múzeumok, „helyben vannak”. Ezt az előnyt most és a későbbiekben is jó szervezéssel ki kell használni. A <i>tanulói kiselőadások</i> és a <i>kollektív munka egymásra építése</i> a tanulás egyik alapja. Egyének vagy kiscsoportok vállaljanak az Árpádok nyomában <i>idegenvezetést, készítsenek útitervet</i> tartalmi</p>	<p>Tudjon a tanuló <i>önállóan</i> vagy kevés segítséggel <i>következtetést levonni</i> a honfoglalás és az államalapítás eseményei között. <i>Készítse el az Árpád-ház vázlatos családfáját</i> III. Andrással bezárólag. Ennek készítése <i>folyamatosan</i> történjen. Tudjon <i>beszámolót</i> összeállítani a Szent Korona kalandos történetéről, legalább az 1301-ig tartó időszakról. Tudjon <i>beszámolót, kiselőadást</i> tartani az Árpád-ház nagy alakjairól és fontosabb eseményeiről. Tudja <i>bejelölni vaktérképen</i> az első tíz püspökséget, az első apátságokat</p>

<p>államalapítást előkészítő <i>fejedelmek milyen szerepet</i> játszottak történelmünkben. Hogyan lehetett az, hogy számos, a magyarnál erősebb, nagyobb nép eltűnt a népvándorlás viharában, a magyar pedig megmaradt. A <i>kifejezőkészség</i> az események bemutatása mellett nyilvánuljon meg az olyan <i>szakszavak használatával</i>, mint a félnomád, gyula, kende, várjobbágy, székelyek, szászok, szerviensek, familiaritás, tatárok.</p> <p>Tudjon a tanuló <i>tájékozódni az időben</i>, amikor sorrendbe rakja a vándorlás, honfoglalás, kalandozások, államalapítás, német támadások, vagy a tatárjárás eseményeit.</p> <p><i>Tudjon tájékozódni térben</i>, amikor le kell olvasnia a térképről Etelköz Bizánc, Itália, Kárpát-medence, vagy éppen Erdély, Dunántúl, a Vereckei-</p>	<p>4. Idegen hatalmak árnyékában</p> <p>5. Változások kora</p> <p>6. Koronázási jelvényeink</p> <p>7. IV. Béla és a tatárveszély</p> <p>8. A tatárjárás és a az újjáépítés</p>	<p>Családi és társadalmi kapcsolatok a közösségben</p> <p>Az ember életének meghatározó eseményei</p>	<p>ismertetővel, <i>saját maguk gyártotta prospektussal</i>. Kiemelten alkalmazható a <i>tantárgyi koncentráció</i> a magyar irodalom (vers, próza) a <i>nyelvtan</i> (nyelvrokonság, nyelvi érdekességek, például ispán, megye, Visegrád, gypű), a <i>természetismeret</i> (települések, növények neve, eredete), a <i>hon- és népismeret</i> esetében is. A lehetőségtől függően sokat segíthet egy-egy <i>tanulmányi kirándulás</i> (Esztergom, Fehérvár, Lébény, Ópusztaszer, Ják, Zsámbék, Ócsa, Velem, Pécs, Csemeszkopács, Pécsvárad, Tákos, Csaroda, Vésztő, Veszprém, Öskü, Szekszárd, Eger, Rudabánya, Muhi, Szalonna, Feldebrő). Az egyéni, vagy kiscsoportos módon készített <i>tabló, fogalomkártya, beszámoló, királyok családfája</i> továbbá a <i>situációs játékok</i> hálás témája a vérszerződés, a korona vagy kard, az Aranybulla kiadása, Szent Margit, Szent Erzsébet legendája. A <i>Szent Korona története</i> külön feldolgozandó.</p>	<p>(Pannonhalma, Zirc, Bakonybél, Pécsvárad stb.) Tudja Esztergom, Fehérvár, Veszprém, Gyulafehérvár, Kalocsa helyét, a <i>magyar történelemben játszott szerepét. Időszalag, vaktérkép, kronológia</i> segítségével tudjanak a tanulók <i>tájékozódni térben és időben</i>. Tudja a <i>Képes krónika</i> segítségével a tanult kor főbb eseményeit sorrendbe rakni.</p>
--	--	---	--	--

<p>hágó, Pozsony, Esztergom, Ópusztaszer helyét. Legyen képes arra, hogy a <i>Képes Krónika egyes részletei</i> segítségével választ adjon az Árpád-kor történelmi összefüggéseire.</p>	<p>9. Árpád-kori emlékeink</p> <p>10. „Az egy nyelvű és erkölcsű ország gyenge és törékeny”</p>			
---	---	--	--	--

4. A VIRÁGZÓ ÉS A HANYATLÓ KÖZÉPKOR MAGYARORSZÁGON

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Hon- és népismeret	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló annak kifejtésére, hogy mit jelent a trónviszály, illetve a bárók hatalma, majd Károly Róbert trónra kerülése hogyan hatott az ország sorsára. Fel kell ismernie a tanulónak a szétforgácsolódás, illetve a központi hatalom egymást váltó időszakainak történelmi törvényszerűségeit. Legyen képes arra, hogy az Árpád-korról szerzett tapasztalatokból kiindulva következtessen arra, mely szerint a jól működő gazdaság, az erős hadsereg és a hazájának elkötelezett király és</p>	<p>1. A háromszor koronázott király</p> <p>2. Nagy Lajos, a lovagkirály</p> <p>3. A címerek történetéből</p> <p>4. A királyi hatalom válsága és megszilárdulása</p> <p>5. Gazdaság és társadalom a 14. században</p>	<p>Szokások, öltözködés, étkezés, lakás</p>	<p><i>Tanári koordinálás</i> szükséges a <i>tankönyvi és munkafüzeti</i> ábrák, térképek rendezéséhez. A tanulók ezt követően a tananyag témájának feldolgozását más forrásokra is kiterjeszthetik. Bőséges irodalom, képanyag és forrásanyag áll rendelkezésre. A <i>városnézés, múzeumlátogatás</i> (Visegrád, Tata, Sopron, Pécs, Diósgyőr, Buda, Mohács, Debrecen, Szeged) sokat segít az eligazodásban.</p> <p><i>Egyéni munkára, feladatmegoldásokra</i> is számtalan lehetőség adódik (a magyar lovagkor, egy virágzó bányá- vagy királyi város, a fekete sereg, a reneszánsz Buda vagy Visegrád, a mohácsi csatátér).</p> <p><i>Koncentráció</i> más tantárgyakkal: <i>irodalom</i> (Janus Pannonius, Toldi),</p>	<p>Tudjon a tanuló <i>önállóan</i>, vagy segítséggel <i>következtetéseket levonni</i> a fejezetcímbe szereplő jelző alapján. („Kincses Magyarország”)</p> <p>A fejezet feldolgozása során a tanuló részesítse előnyben a <i>kutató</i> és a <i>gyűjtőmunkát</i>. Erre számtalan lehetőség adódik. Az összegyűlt anyagból készítsék el a <i>tabló, napló, beszámoló, kiselőadás, térkép, idegenvezetői program</i> valamelyikét. Ismerje a tanuló a <i>korszak idő</i> és <i>térbeli jellemzőit</i>. Rendezzen társaival egy órai vagy órán kívüli <i>kvízzjátékot</i>.</p> <p>Tudjon <i>választ adni</i> a tanuló arra, hogy miért nevezik ezt a korszakot a „vegyes házi királyok” korának.</p> <p>Ismerje és <i>tudja ismertetni</i> a <i>korszak</i></p>

<p>nemesség jó együttműködése esetén rend és fejlődés van. Legyen képes <i>bemutatni</i> a tanuló a tárgyalt korszak <i>kiemelkedő alakjait</i> (Károly Róbert, Nagy Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás) úgy, hogy az eltérő dinasztiaiból érkező uralkodók között <i>vonjon párhuzamot</i>. Emelje ki a <i>hasonlóságokat</i> és az <i>eltéréseket</i>. Legyen képes a tanuló az <i>időrendet</i>, a <i>topográfiát</i> a megfelelő helyen kezelni. Tudja a kulcseményeket az <i>évszámokhoz</i> (1301, 1351, 1456, 1490, 1526, 1541) rendelni. A <i>kifejezőképesség</i> és az <i>ismeretszerző képesség</i> fejlesztése az események bemutatásakor <i>bővíüljön</i> az állami jövedelmek, bandérium, báró, ősiség, pallosjog, úriszék, városfejlődés, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, zsoldos, reneszánsz, fekete</p>	<p>6. A törökverő Hunyadi János</p> <p>7. Mátyás uralkodása</p> <p>8. Vendégségek Mátyás udvarában</p> <p>9. A Mohácshoz vezető út</p> <p>10. Roma történet</p>	<p>Összehasonlító elemzés: A falu (közössége, öngazgatási szervei, szellemi élet központjai</p> <p>A falusi kereskedelem</p>	<p><i>természetismeret</i> (föld, növények, állatok), <i>vizuális kultúra</i> (gótika, reneszánsz), <i>énekek</i> (reneszánsz zene),</p> <p>Jó lehetőséget ad a témakör a <i>situációs gyakorlatokra</i> (lovagi párviadal, Hess András nyomdájára, adók beszédese, nándorfehérvári diadal, mohácsi csata).</p> <p>Vállaljanak a tanulók <i>idegenvezetést</i>, a meglátogatandó műemlékekhez, múzeumokhoz való eljutás érdekében. Készítsenek <i>úti programot</i>. Rendezzük évfolyamon belüli <i>vetélkedőt</i> (egyéni vagy csoportos) félévente vagy évente egyet. Készítsünk <i>középkori használati tárgyakat</i> (ruha, fegyver, viaszpecsét, cserépedény, cégér stb.). Készítsenek a tanulók <i>rajzokat, jegyzeteket, fotózzanak</i>, (például lovagi várjátékokat) <i>filmezzenek</i>..</p>	<p><i>jeles kulturális és művészeti elemeit</i> (Képes krónika és más kódexek, egyetem, festészet, szobrászat, építészet stb.)</p> <p><i>Kapcsolja össze</i> a törökverő Hunyadi János személyén keresztül a kormányzó fogalmát, s a nándorfehérvári diadal jelentőségét. Pozsony, Kassa, Gyulafehérvár, Nándorfehérvár, Kolozsvár, Temesvár, Nagyvárad felismerése a térképen, hol van ma az említett város, mi volt a szerepe a tárgyalt korban, melyik város főváros ma egy másik országban stb. Tudjon választ adni arra, hogy miért tekintjük Mátyást az egyik legnagyobb magyar királynak.</p>
--	---	--	--	--

sereg, corvina kifejezésekkel.		<p>Összehasonlító elemzés: A falu (közössége, öngazgatási szervei, szellemi élet központjai)</p> <p>A falusi kereskedelem</p> <p>Népi táplálkozás; népi ízek</p>		
--------------------------------	--	--	--	--

5 .AZ ÚJKOR KEZDETÉN

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Hon- és népismeret	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló arra, hogy <i>bővítse topográfiai ismereteit</i>, amikor Európa országainak megismerése után az Újvilágot, azaz Amerikát is meg kell találnia a térképen. Ezzel együtt jár a Föld óceánjainak megismerése is. A topográfia újdonságai mellett az eddig tanult európai társadalmak után az attól eltérő <i>idegen kultúrákat</i> is meg kell ismerni. Legyen képes a tanuló arra, hogy a <i>topográfia kitágulása</i> nem jár együtt az idő hasonló, nagy léptékű változásával. Hiszen a nagy felfedezések Mátyás uralkodását követő években</p>	<p>1. A nagy földrajzi felfedezések</p> <p>2. Amerika őslakói: az indiánok</p> <p>3. A világgazdaság kialakulása</p>	<p>Folyamatosan beépítve az aktuális tananyagba.</p>	<p>A tanárnak a <i>tantárgyi koncentrációt</i> mindenképpen ki kell használni a tanulók felkészülése során:</p> <p><i>természetismeret</i> (földrajz ismeretek, a Föld gömb alakja), <i>matematika</i> (bolygók mozgása, számítások) <i>ének</i> (barokk zene).</p> <p>Hálás témák adódnak az <i>önálló kutatómunkára, beszámoló készítésére</i> (Kolumbusz naplója, maják, aztékok, inkák kultúrája, Luther és Kálvin élete, tevékenysége, Németalföld, Anglia forradalma, spanyol inkvizíció, Napkirály, Péter cár utazása, nagy tudósok és felfedezések). A témák <i>csoportmunkában</i> is feldolgozhatók. Lehet a tankönyvi és munkafüzeti képek, ábrák, térképek alapján <i>rajzolni, vaktérképet</i> kitölteni, s további <i>források</i> után kutatni. A fejezet eseményei nagyszerű alkalmakat szolgáltatnak</p>	<p>Tudja a tanuló az alapvető <i>topográfiai követelményeket</i>, tehát az Újvilág és az óceánok helyét. Tudja térképen megmutatni, illetve <i>vaktérképen</i> berajzolni a nagy felfedezőket (Kolumbusz, Díz, Magellán) útját. Tudja szóban és írásban felvázolni az <i>új termelői kultúra</i> kialakulását és a 16–17. századi Európára gyakorolt hatását. Mutassa ki a tanuló, hogy az óriási vagyont felhalmozó, nyereségesnek ígérkező Spanyolország hogyan vesztette el vezető helyét Németalfölddel és Angliával szemben, s milyen szerepe volt ebben a <i>reformációnak</i>. Tudja a tanuló felsorolni és röviden bemutatni a legfontosabb <i>új</i></p>

<p>zajlottak le, azaz időben szinte párhuzamosan. Legyen képes a tanuló két különböző világ egymásra hatásának elemzésére (gazdasági, kulturális, vallási), a lényeges eltérések figyelembevételével. Legyen képes a tanuló annak a felismerésére, hogy a polgárosodás (reformáció, manufaktúra, a tőke és tőkés megjelenése, a polgári forradalmak) illetve annak eredményei a mai modern korszakunkban is éreztetik hatásukat.</p> <p><i>Világosan kell látnia a tanulóknak, hogy a feudalizmus ellen fellépő, hatalomra törő új rend, a polgárság vallása a reformáció. A nagy változások társadalmi, topográfiai kísérőjelenségei az angliai és a németalföldi események. A világ felosztását, a hatalom, pénz, vallás mentén zajló változások összefüggéseit Kolumbusz,</i></p>	<p>4. A vallás megújulása</p> <p>5. A spanyol világbirodalom és Németalföld</p> <p>6. A tengerek királynője, Anglia</p>		<p>a szituációs játékhoz. A tanulók készítsenek fogalomkártyákat, amelyet összefoglaló órán használhatnak. Készíthetnek fogalomtáblát, jegyzetet, tarthatnak kiselőadást. Lehet készíteni életrajzokat a nagy felfedezőkről, a leghíresebb reformátorokról és a nagy tudósokról. Nem maradhat ki a feladatok tárházából az sem, amikor az új gépek, illetve a manufaktúra, továbbá a bekerítések bemutatása révén tájékozódik a 12 éves korosztály a megváltozott termelőkultúráról. A témát a lényegre törő feladatlapok megoldása vagy a múzeumlátogatás könnyíti meg.</p>	<p>protestáns irányzatokat, s tudjon melléjük egy-egy országot rendelni, ahol a jelzett vallás először elterjedt. Tudja összefoglalni a polgárosodás és a polgári forradalom lényegét, s ezzel összefüggésben a tőkés társadalom kialakulásának folyamatát. Mutassa be a tanuló a 16–17. században kialakuló, illetve átalakuló államok (Nagy-Britannia, Hollandia, Belgium, Spanyolország, Németország) kora újkori és az említett államok mai állapota közötti kapcsolatot. Tudja a tanuló röviden elmondani a nagy fordulatot hozó korszak legjelentősebb társadalmi, vallási, tudományos változásait is azok összefüggéseit.</p>
--	---	--	--	--

<p>Luther, Cromwell neve jelzi. Képesnek kell lennie a tanulónak arra, hogy meglássa, ezzel egy időben Európa más országaiban pedig a feudalizmust konzerváló napkirályok terjesztették ki hatalmukat (XIV. Lajos és Nagy Péter). Legyen tisztában a <i>csillagászat</i>, <i>fizika</i> fejlődésével, amely gyökeres fordulatot idézett elő a világ <i>szellemi és tudományos életében</i>.</p>	<p>7. A „napkirályok” százada</p> <p>8. Tudomány és kultúra az újkor kezdetén</p>			
---	---	--	--	--

6. MAGYARORSZÁG AZ ÚJKOR KEZDETÉN

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Hon- és népismeret	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló <i>összefüggést teremteni a mohácsi vész, Buda elfoglalása, s az ország három részre szakadása között. Az események a leglátványosabban a topográfiai (három szín, három országrész) megoldással magyarázhatók. Új elem az eddig tanultakhoz képest a Török Hódoltság.</i></p> <p>Be kell tudni mutatni a valaha egységes, a 16. század derekától a <i>három</i> különböző <i>kultúra, három vallás, három ország</i> összefüggéseit.</p> <p><i>A reformáció különböző ágainak elterjedése a századok és</i></p>	<p>1. Az ország három részre szakad</p> <p>2. A várháborúk kora</p> <p>3. Élet a hódoltság területén</p> <p>4. Királyság és fejedelemség</p> <p>5. Ami összetartotta a három részre szakadt országot</p> <p>6. A hosszú háború és a Bocskai-felkelés</p> <p>7. Erdély a 17. században</p> <p>8. Habsburg- és</p>	<p>Népviseltek Magyarországon</p> <p>Erdélyország népeinek viselete</p>	<p><i>Alkalmazzák a tanulók az eddig tanult fogalmakat</i> (iszlám, református, evangélikus, római katolikus, fejedelem, várháborúk, ellenreformáció, barokk stb.) Ajánlott a <i>kiscsoportos</i> és az <i>önálló</i> tanulási módszer.</p> <p>Alkalmazzák a <i>tantárgyi koordinációt: irodalom</i> (Balassi Bálint, Zrínyi Miklós), <i>természetismeret</i> (földrajz) <i>vizuális nevelés</i> (reneszánsz és barokk stílus), <i>énekek</i> (Tinódi Lantos Sebestyén), <i>hon- és népismeret</i>, (életmód, hajdúk, tájegységek stb.), <i>rajz</i> (fegyverek, ruhák).</p> <p>Használják a tankönyvi <i>térképeket</i>, a munkafüzet <i>vaktérképeit</i>. Tankönyvi <i>források, olvasmányok</i> elemzése. A témakör tartalmából adódóan (török világ, várháborúk, Bocskai és a hajdúk, Zrínyi halála, főúri összeesküvés, a Rákóczi-szabadságharc számos hadvezére, Zrínyi Ilona Munkács védője stb.) számos lehetőséget kínál <i>situációs játékokhoz</i>, illetve</p>	<p>Tudja a tanuló a három országrész, a legfontosabb várak, a három szabadságharc (Bocskai, Thököly, Rákóczi) <i>topográfiai</i> alapkövetelményeit. Tudjon a tanuló határozott különbséget tenni a <i>három országrész</i> között (társadalmi berendezkedés, adózás, továbbá a nagyhatalmakhoz való viszony alapján). Tudja felvázolni a <i>vallások</i> elterjedését, hatását, s azok okait. Tudni kell a választ arra a kérdésre, hogy Magyarországon <i>miért nem ment végbe a polgárosodás</i>, mint Nyugat-Európában, s mi vetette azt vissza. Meg kell tudni fogalmaznia a fejezet <i>történelmi lényegét</i>, hogy tulajdonképpen az 1526–1711 közötti <i>szűk két évszázad</i> hogyan</p>

<p><i>magyarok</i> között.</p> <p>Legyen képes a tanuló a magyarországi helyzetet összevetni például a <i>németalföldivel</i>. Kíséri-e Magyarországon a reformációt a polgárosodás?</p> <p>Legyen képes <i>megfogalmazni</i> a választ, hogy hazánkban miért nem alakult ki a nyugati államokéhoz hasonló polgárosodás. Legyen képes a tanuló a nagyszerű fejedelmek, szabadsághősök, nemzeti érzelmű politikusok (I. Rákóczi György, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós, Zrínyi Ilona, Thököly Imre, II. Rákóczi Ferenc) magyar történelemben játszott szerepét értelmezni.</p> <p>Legyen képes a tanuló <i>értékelni</i> a <i>három szabadságküzdelmet</i> (Bocskai, Thököly, II. Rákóczi Ferenc), összevetni a nyugati, <i>római katolikus</i> Zrínyi Miklóst az erdélyi <i>protestáns</i> Bethlen Gáborral és a felvidéki</p>	<p>törökellenes küzdelmek</p> <p>9. A török kiűzése</p> <p>10. A Rákóczi-szabadságharc</p>		<p><i>egyéni és kiscsoportos</i> munkához. A témakör feldolgozása során lehet készíteni a <i>fogalomkártyákat, rendszerező táblákat</i>, (például a Rákóczi család fája, várak és kapitányok, Erdély fejedelmei), <i>fogalomgyűjteményt, összeállítani, képeket</i> (reprodukciók, portrék, saját fotók, prospektusok, kiadványok stb.) válogatni.</p>	<p><i>határozta meg Magyarország fejlődését, jövőjét</i>. Választ kell tudni adni arra a kérdésre, hogy a <i>Bocskai-</i>, illetve a <i>Rákóczi-szabadságharc milyen eredménnyel járt</i>, mi volt a máig ható kisugárzása. Mutassa be a tanuló szóban és írásban a 16–17. századi Magyarországot úgy, hogy helyezze el a korabeli európai politikai-társadalmi folyamatok között (például a spanyol örökösödési háború, a Török Birodalom fénykora, majd válsága, Nagy Péter kísérlete Oroszországban).</p>
--	--	--	--	--

<p><i>evangélikus Thökölyvel.</i></p> <p>Legyen képes összevetni a tanuló eddigi ismeretei alapján Magyarország <i>három országrészének állapotát a török kiűzése utáni</i> Magyarország állapotával, amikor az országrészek újra egyesültek.</p>				
---	--	--	--	--

AJÁNLOTT SZEMPONTOK A TANULÓI TELJESÍTMÉNYEK ÉRTÉKELÉSÉHEZ AZ ALAPOZÓ SZAKASZ UTÁN

Az *értékelés* az alapozó szakasz megismerési folyamatának zárása. Természetesen magába foglalja az *elsajátítási időszak* (két tanév) *egészét*.

Az értékelés irányul egyrészt a *tanuló tudására* (képességek, készségek, tantárgyi tartalmak), másrészt a *tanári tevékenységre* (didaktikai, módszertani alapelvek átadására, s főleg gyakorlatban való alkalmazására), eljárásokra. Az értékelés célja a *tanuló előrehaladásának* mérése, s ezzel együtt a *tanár által alkalmazott módszerek, eljárások* eredményességének vizsgálata. (Ne feledkezzünk meg soha arról a nagyon fontos, sokszor mellőzött tényről, hogy a bármilyen jó taneszközök, a legjobban kidolgozott módszerek is csak akkor érvényesülnek, ha a *tanár személyisége, tudása, a gyerekekkel kialakított jó kapcsolata* azokat „működésbe” hozza.)

Az értékelés legegyszerűbb, „kézzel fogható” módja az *ellenőrzés*, amely történhet *szóban* és *írásban*.

a) *Szóbeli ellenőrzés:*

Klasszikus módja a *feleltetés*, egy-egy lecke (témakör) szóban történő elmondása a kifejezőkészséget, a szövegértést, egyáltalán a kommunikációs készséget növeli hatékonyan. Jó lehetőséget teremt a tanuló számára a *kiselőadás* vagy *beszámoló*, amely egy-egy témában (életrajz, csoport: kunok, hajdúk élete, csata, családja, vallás) való elmélyülésre s az önálló kutatómunkára serkent.

Hasznos az ellenőrzés során a *vita*, amikor egy-egy arra alkalmas témában (vallási eltérések, szemben álló felek, szabadságharc szereplői stb.) kapnak lehetőséget az érvelésre.

A *situációs játék* szintén fejleszti a *kifejezőkészséget* és a *dramatikus* képességeket. A *forráselemzés* szóban történő megnyilvánulása szintén az önálló kutatómunkát, a szövegértést és annak „lefordítását” teszi lehetővé.

Összefoglalva: a szóbeli megnyilvánulások a *reprodukálás* képességét és a *kifejezőkészséget* fejlesztik, ezért alkalmazásukra feltétlenül szükség van.

b) *Írásbeli ellenőrzés:*

A 10-12 éves gyerekek tudjanak *vázlatot* készíteni táblai ábrázoláson, illetve írásvetítőn, projektoron. Ez a lényeglátás fejlesztésére, az otthoni tanulás megkönnyítésére szolgál. Látja a szülő is a tanítás-tanulás folyamatát.

Adott témában készíthet (készítsen) a tanuló *esszét*. Ez önállóságra, kutatómunkára, lényeglátásra nevel.

A *forráselemzés* nem csak szóban, hanem írásban is elvégezhető, amely növeli a szövegértést, íráskészséget.

A *tesztfeladatok* a számonkérés, ellenőrzés leggyakoribb formái. Hátránya a személyes kontaktus hiánya, előnye a sokszínűség, játékoság, a sokféle, szerteágazó ismeretek mederbe terelése (hiszen a tesztalapon szerepelhet keresztrejtvény, hiányos szöveg pótlása, feleletválasztás, párba állítás, fogalmak, események, évszámok, adatok pótlása, társítása, ábrák kitöltése, vaktérkép megoldása, ábrák felismerése, adók kiszámítása stb.).

Az írásbeli ellenőrzéshez sorolhatjuk még a *tablókészítést* is, hiszen a gyűjtött képeket a tanulók feliratokkal, képaláírásokkal, magyarázó szövegekkel látják el.

Az értékelés természetesen sokkal szélesebb skálát ölel fel, mint az említett ellenőrzési formák. Az értékelés tulajdonképpen az egész tanéven áthúzódó tanítás-tanulás *folyamatos kontrollja*.

Lehet eredményes az a tanuló is, aki esetleg a konkrét számonkérések alkalmával nem a legeredményesebb, de érdeklődő, „ott van az órán lélekben is”, gyakran vállal külön feladatokat, elmegy a tanár által szervezett órán kívüli programokra (múzeumlátogatás, helytörténeti kirándulás, országjárás, bemutatók megtekintése stb.).

Figyelembe kell venni a *szülőket, nagyszülőket visszajelzéseit*, mert azok sokat segíthetnek a tanuló objektív megítélésében.

Értékelni kell az internetről, tévéműsorokból letöltött szöveges, képes, mozgóképes anyagokat, amelyek a jövőben egyre nagyobb hangsúlyt kapnak. A történelemtanítás különösen gazdagodhat műfajából eredően a képi világ alkalmazásával.

Ezek azok a tényezők, amelyek lehetőséget adnak a visszacsatolásra, korrekcióra, s egyéb finomításokra.

ENYHE FOKBAN ÉRTELMI FOGYATÉKOS GYERMEKEK

**ALAPOZÓ SZAKASZ
(5–6. évfolyam)**

Témakör	Tartalom
Közvetlen környezetünk	A családi közösség. Helyem a családban, saját élettörténet, a család múltja, története, generációk. A családfa. Az iskolai közösség. Az iskola múltja, története.
A lakóhelytől a nagyvilágig	A lakóhely ismerete. A lakóhely településformája, természeti szépségei, gazdasági értékei. Kulturális értékek, hagyományok ápolása. Népművészeti, történelmi emlékek, emlékhelyek.
A múlt megismerése	A múlt megismerésének forrásai: tárgyi és írásos emlékek, történelmi gyűjtemények, a múzeumok. A régészek munkája. Az időszámítás – Történetek Jézus életéről. A keresztény időszámítás
Élet az őskorban	Az ember megjelenése a Földön, az ősember nyomában. A gyűjtögető, halászó, vadászó ősember életmódja. Küzdelem a természettel, a tűz szerepe az ősember életében. A földművelő és állattenyésztő ősember életmódja. Az első mesterségek és a csere kialakulása.
Élet az ókori keleten	Egy földműves házánál a Nílus partján. Vendégségben a fáraónál. Az egyiptomi iskolában. Történetek Mezopotámiából, Kínából, Indiából. Az emberi összefogás, tudományok és művészetek születése.
Az ókori görögök	Történetek a görög mondavilágból Olimpiai játékok. Az athéni iskolában. A városállamok: Athén és Spárta. Mesterek és művészek.
Az ókori rómaiak	Mondák Róma alapításáról. A rabszolgapiacon: szabadok és rabszolgák. Történetek a római

	császárokról. Róma, az ókori nagyváros. A római iskolában. Rómaiak hazánk területén, megmaradt emlékek a római korból.
A magyar történelem kezdetei	A magyarság születése – a magyarok eredete, mondák és valóság. Vándorlás a pusztákon, az ősmagyarok életmódja. Harcoló őseink. Letelepedés, honfoglalás, 895.
Élet a középkori Európában	Élet a középkori falvakban. Önellátó gazdálkodás. Jobbágyság és szolgáltatások. A középkori városok. Céhmesterek és kereskedők. Lovagi élet a középkori várakban. Történetek az egyház szerepéről. A kolostori élet.
Magyarország az Árpád-házi uralkodók idején	A kalandozások kora. Géza és I. István. István koronázása, az államalapítás – 1000–1001. I. (Szent) László és Könyves Kálmán – törvények születnek. II. András – a királyi hatalom gyengülése. A tatárjárás, a muhi csata. IV. Béla, a második honalapító. Az Árpád-kor műveltsége és művészete. Az Árpád-ház kihalása.
A virágzó középkor Magyarországon	Az Anjouk kora – Károly Róbert gazdasági intézkedései. Nagy Lajos birodalma. Zsigmond király. A parasztok elégedetlensége – felkelés Erdélyben. A hazánkat veszélyeztető külső támadások. Hunyadi János a török ellen. Nándorfehérvár, 1456. Hunyadi Mátyás. Kultúra és művelődés Mátyás udvarában. Dózsa György a parasztok vezére, 1514. A mohácsi vész, 1526. Buda török kézen, 1541. Az ország három részre szakadása.
Az újkor kezdete Európában	Nagy földrajzi felfedezések, 1492. Felfedezők és hódítók, leigázott népek. Történetek a kor emberének gondolkodásáról – reformáció, ellenreformáció.

Magyarország az újkor hajnalán	Élet a török hódoltságban, a királyi Magyarországon és a független Erdélyben. A végvárak dicsősége, élet a végeken. Nagy várvédők, kiemelkedő személyiségek. Függetlenségi harcok. „Istennel a hazáért és a szabadságért” – II. Rákóczi Ferenc szabadságharca 1703–11. A szatmári béke és következménye.
--------------------------------	---

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

- A tanuló környezetére vonatkozó közvetlen megfigyelések, tapasztalatok gyűjtése, beszámolás a megfigyelési szempontok alapján.
- Közvetett ismerethordozók – képanyagok, fényképek gyűjtése, válogató, összehasonlító, rendező tevékenységek.
- Történetek, mondák olvasása, dramatizálása.
- Történelmi szituációk eljátszása, megjelenítése.
- Egyszerű korabeli írásos források (legendák, krónikák) olvasása, kérdések megfogalmazása. Történetek mesélése. Rajzos illusztrációk készítése. Rajzos történelmi naplót összeállítása.
- Múzeumok, gyűjtemények látogatása, rajzos, 1-2 mondatos beszámoló készítése. Kiállítási anyagok – rajzok, makettek, képanyagok – összeállítása az egyes korok jellegzetes ruházataiból, használati eszközeiből. Jellemzések, példák felsorolása. Tananyag, tananyagrészt elmondása kérdések segítségével.
- Tapasztalatszerzés bővítése, képi információk gyűjtése adott témáról, válogató, összehasonlító, rendszerező tevékenység, tabló, képes időszalagok készítése.
- Manipuláció képes időszalagon képekkel.

A szakasz végére elvárható követelmények

- A tanuló legyen tájékozott saját életeseményei alapján a múlt–jelen–jövő relációs rendszerben.
- Ismerje saját helyét, szerepét a családjában.
- Mutassa be az iskolai közösséget közvetlen tapasztalatszerzés, saját élmény alapján.
- Meséljen családjá és iskolája múltjából érdekes történeteket.

- Ismerje lakóhelyének településformáját, természeti szépségeit, gazdasági értékeit. Legyen képes ezek rövid szöveges bemutatására.
- Tudjon biztonságosan tájékozódni és közlekedni lakóhelyén.
- Ismerje és használja a lakóhely művészeti és kulturális szolgáltatásait.
- Tudjon különbséget tenni a történelem különböző megismerési forrásai között.
- Legyenek elemi összehasonlító fogalmai a távoli korban és a ma élő emberek életmódjáról.
- Ismerje fel a tanult korokat – ruházatot, használati tárgyakat, jellegzetes épületeket – képről.
- Legyen képes beszélni Jézus születéséről, a kereszténység kialakulásáról.
- Értékelje a Biblia jelentőségét, tudjon elmondani bibliai történetet.
- Mondja el önállóan a megismert mondák, legendák, történetek tartalmát.
- Tudjon különbséget tenni a történetek mesei és valóságos eseményei között.
- Legyen képes segítséggel rajzos beszámolókat készíteni.
- Ismerjen fel és nevezzen meg hazánk őskori és ókori emlékeiből legalább kettőt képről, filmről.
- Tudja leolvasni, megmutatni a képes történelmi atlaszban a tanultakkal összefüggő történelmi helyeket.
- Olvassa le és mutassa meg vándorló őseink állomáshelyeit.
- Ismerje a letelepedés, a honfoglalás évszámát, valamint fontosabb emlékhelyeit.
- Tudjon érzelmileg azonosulni a honfoglalással, a magyarság életében betöltött szerepével.
- Tudja megnevezni a tanult korok uralkodóit, beszéljen tetteikről.
- Legyen képes tanári rávezetéssel ok-okozati összefüggések felismerésére, következtessen a tanulságokra.
- Legyen képes példákkal illusztrálni az ország fennmaradásának, a magyarság megmaradásának küzdelmeit.
- Legyen képes ismereteit bővíteni forrásanyagok felhasználásával, olvasson rövid részleteket a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Tudja a tanult évszámokat az időszalagon elhelyezni, az események helyszíneit a térképen megmutatni.
- Mondjon példákat a történelmi események művészeti megjelenítésére.

FEJLESZTŐ SZAKASZ**7. évfolyam – fejlesztő szakasz I.****Az éves órakeret felosztása:**

Témakörök	Óraszámok	Ebből új anyag feldolgozására
Év eleji ismétlés	2	
A polgári átalakulás kora	12	9
Magyarország a 18. században	8	6
Reformkor, forradalom és szabadságharc	12	10
A nemzetállamok kora	12	9
Magyarország a dualizmus időszakában	10	7
Az első világháború	7	5
Év végi ismétlés	2	
Szabadon felhasználható órakeret	3	
Szövegértés- szövegalkotás „B” programcsomag bevezetése	6	
Összesen	74	46

Ember- és társadalomismeret, etika:

Az etika tárgy egyszerre szolgálja a világszemlélet alakulását, a környezet és önmagunk megismerését, az általános műveltség gyarapítását, sőt a pályaválasztást is megkönnyítheti. Kiemelt feladata *az önismeret fejlesztése és a társas kapcsolatok kiépítése, fenntartása*. Továbbá hozzájárulhat a differenciált emberkép és identitástudat kialakításához.

A 7. osztályban belépő modul tartalma akkor lesz élvezettel elsajátítható és hatékony, ha az alapértékeket a gyermek 13 éves koráig részben vagy egészben befogadja. Az etika tananyagra azért van szükség, azért tölt be fontos szerepet, mert rendszerezi, összefoglalja azokat a normákat, amelyet a tanuló nem tudatosan, de eddig is ismert. A megfogalmazott példák, feladatok, bemutatott erkölcsi alapelvek így jobban rögzülnek a tanulóban. Legalább is így nagyobb erre az esély.

Az etika tárgy (modul) segíti a *személyiségjegyek* fejlesztését. Kialakítja a tanulóknál azokat a normákat és készségeket, amelyek a *társas kapcsolatok* létrehozásához szükségesek. Fejleszti a személy (tanuló) nyitottságát, humorérzékét, bátorságát, kreativitását és számos más jó tulajdonságát. Megalapozza az egyén toleranciáját, esztétikai érzékét, törvénytisztelő magatartását, kulturált viselkedését és vitakészségét. A fejlesztési követelményeknek akkor teszünk eleget, ha a tanuló önismerete és társas kapcsolatai egymást egészítik ki.

Célok, feladatok és kulcskompetenciák

A tárgy egyszerre szolgálhatja az általános műveltség gyarapítását, a világszemlélet és az erkölcsi értékrend alakulását. Fejleszti a tanulók önismeretét, felkészíti őket a művelt társas kapcsolatok építésére és fenntartására. Ebben az évfolyamban alapozzuk meg azokat a kompetenciákat, amelyeket a 11. évfolyamban majd továbbfejleszthetünk, tudatosíthatunk. A tartalmak címszó alatti kifejtésben látszik, hogy maga a tananyag ad lehetőséget a kompetenciafejlesztésre.

Fejlesztési követelmények**Ismeretszerzés, tanulás:**

- Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek, képek közvetlen megfigyeléséből, hallott és olvasott elbeszélő szövegekből, filmekből, a tömegkommunikációs eszközökből.
- A műveltségi területhez kapcsolódó szövegek értő olvasása. Kulcsszavak és kulcsmondatok keresése szövegekben.
- Információk gyűjtése adott témához iskolai vagy más könyvtárban, médiatárban, múzeumokban, interneten.
- A gyűjtött adatokról rövid tartalmi ismertető készítése.
- Néhány kézikönyv, atlasz, lexikon használata.
- A tanultak felhasználása új feladathelyzetekben

Kritikai gondolkodás:(a különösen fontos elemek kiemelten szerepelnek)

- Kérdések önálló megfogalmazása a tárgyalat témával kapcsolatban.
- A lényeg kiemelése írott és hallott szövegekből, tételmondat meghatározása, szövegtömörítés, szöveg átfogalmazása adott szempont szerint.
- A fikció megkülönböztetése az igaz történettől. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése.
- Többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása.
- Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelése.
- A környezetünkben élő személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása cselekedeteiknek, viselkedésüknek mozgatórugóiról.
- A cselekvés és annak következménye közötti kapcsolat felismerésének gyakorlása.
- Önálló vélemény megfogalmazása társadalmi eseményekről, jelenségekről és személyekről. Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására.
- Ellenérvek gyűjtése meghatározott álláspontok cáfolására.
- Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi jelenségek háttéréről, feltételeiről, okairól. Érvek gyűjtése a feltevések mellett és ellen.
- Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges, a lehetetlen és a valószínű élethelyzetek megítéléséről (pl. helyszín, idő, szereplők, események kapcsán).

Kommunikáció:

- Beszélgetés és vita egy-egy emberismereti, társadalmi témáról.
- A tárgyilagos érvelés és a személyeskedés megkülönböztetése.
- Saját vélemény érthető megfogalmazása. Mások véleményének türelmes meghallgatása és figyelembevétele.
- Események, történetek elbeszélése emlékezetből élőszóban.
- Szóbeli beszámoló a saját tapasztalatokról, önálló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretekről.
- Fogalmazás írása valamely társadalmi témáról.
- Rajz készítése társadalmi témáról. Rajzos vázlat készítése.
- Események, történetek, jelenségek mozgásos, dramatikus megjelenítése.

Tájékozódás térben és időben:

- Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata: hónap, év, évtized, évszázad, emberöltő.
- Az idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel, kronológiai adatok rendezése.
- Események, jelenségek, tárgyak, személyek stb. időrendbe állítása.
- A családtörténetből megismert helyek megkeresése a térképen.

A tartalom kulcselemei:

Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy

- szerezzenek további ismereteket a helyi hagyományokról, a lakóhely múltjáról, továbbá a környék, a lakóhely természeti értékeiről, az azokat fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről;
- szerezzenek ismereteket arról, milyenek voltak az emberek hétköznapijai a különböző korokban és kultúrákban;
- szerezzenek ismereteket a politikai konfliktusokról (forradalmakról, háborúkról), különösen azok hétköznapi, emberi, erkölcsi vonatkozásairól;
- értelmezzenek különbözőképpen egyes történeteket a múltból aszerint, hogy melyik szereplő nézőpontját fogadják el;
- ismerkedjenek a lakóhelyen élő nemzeti és etnikai kisebbségek életével, kultúrájával, közös múltunkkal;
- folytassanak kommunikációt felkészültségüknek megfelelő szinten olyan témakörökről, mint az emberek közötti különbségek, a nemek közötti kapcsolatok, az egyén és a közösség viszonya, a gazdálkodás kérdései, a demokrácia és az emberi jogok;
- szembesüljenek a szabadság és a felelősség emberi dimenzióival a magán- és a közélet különböző területein;
- ismerkedjenek olyan köznapi és kiélezett élethelyzetekkel, konfliktusokkal, amelyek rávilágítanak az erkölcsi értékminőségek és az emberi helytállás jelentőségére, illetve az azokkal kapcsolatos problémákra.

A reflexiót irányító kérdések:

- Miben különbözik az emberi cselekvés az állati cselekvéstől és a természeti történésektől?
- Mi a kultúra? Mi az ember társadalmi természete?
- Mit jelent az, hogy minden embert egyenlő méltóság illet meg?
- Mit tehet az egyes ember másokért, a közösségért, a rászorulókért?
- Milyen szerepet játszik a természeti környezet az egyes emberek, az egyes országok, civilizációk életében?
- Mitől függnek az egyes emberek, embercsoportok érdekei?
- Mi a hit, a vallás szerepe az egyes ember és a társadalmak életében?
- Van-e célja az emberi életnek?
- Hogyan mérhető az élvezet? Minden élvezet egyenlő-e?
- A lehető legnagyobb boldogságra, vagy inkább a lehető legkisebb boldogtalanságra kellene-e törekedni?

A tárgy segítse a személyiségjegyek fejlesztését: a társas kapcsolatokban szükséges minták, készségek kialakítását, az ember és környezete viszonyának valóság-hű érzékelését, a nyitottság, a bátorság és a humorérzék emberi értéként való kezelését! Alapozza meg továbbá a tanulók törvénytisztelő, türelmes magatartását, kifinomult vitakészségét!

Belépő tevékenységformák

Beszélgetés: szabad gondolattársítások, vélemények felszínre hozása és ütköztetése, hipotézisek bizonyítása és cáfolata, szövegek megbeszélése és elemzése

Játék: szerepjáték, szociodráma

Kutatás: önmaguk, események, helyzetek megfigyelése és elemzése, megismerkedés és interjú szakemberekkel, adatok és tények összegyűjtése, rendezése és elemzése, kísérletek, írásos és szóbeli kutatási beszámolók készítése

Kiegészítheti a fentieket olvasmány- és eseménynaplók vezetése, sajtófigyelés, élménybeszámoló készítés; művészi alkotás létrehozása egyénileg vagy közösen.

A továbbhaladás feltételei

Életkorának megfelelő szinten legyen képes különböző forrásokból erkölcsi ismeretek összegyűjtésére, osztályozására, elemzésére, a köztük lévő összefüggések keresésére és azokból következtetések levonására és kifejezésére!

Legyen képes egyéni és közösségi értékeket felismerni, tudjon különbséget tenni a jó és rossz, az igaz és hamis, valamint a szép és a rút között!

Belépő tevékenységformák

Ismeretszerzési és feldolgozási képességek

- Vázlat készítése tanári segítséggel.
- Szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése
 - Jegyzetkészítés a tárgyalt témákhoz kapcsolódó újságcikkekből, ismeretterjesztő könyvekből, ezek órai ismertetése.
 - Történelmi eseményekről információk gyűjtése az irodalomból és a képzőművészetből.
 - Korabeli írásos források összevetése megadott szempontok alapján.
 - A helytörténet tananyaghoz kötődő eseményeinek megismerése önálló kutatómunkával, összehasonlítása a tankönyvben tanultakkal.
 - Történelmi személyiségek korabeli és utólagos megítélésének összevetése.
 - Valamely kijelölt téma több szempontú feldolgozása csoportmunkában, tanári irányítással.

Kifejezőképességek

- Szerepjáték részeként toborzó beszéd, rövid szónoklat, országgyűlési felszólalás stb. megírása és elmondása a tárgyalt korszakhoz kötődően.
- Összefüggő felelet megadott történelmi témáról, a megismert fogalmak felhasználásával.
- Írásban önálló szöveg elkészítése egy adott témáról.

Tájékozódás időben

- Az egyetemes és a magyar történelem eseményei egyidejűségének megállapítása, történelmi események elhelyezése az időben.
- A tárgyalt jelenségek, továbbélése mai korban.

Tájékozódás térben

- A kerettanterv követelményeiben felsorolt helyek felismerése, megmutatása különböző méretarányú térképen és térkép vázlaton.
- A tanult időszak időbeli és térbeli változásainak felismertetése történelmi térképek összehasonlításával.
- Országok területi változásainak megfigyelése különböző térképeken.

1. ÉV ELEJI ISMÉTLÉS

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Etika	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló a 6. évfolyamos témakörök legfontosabb <i>történelmi csomópontjait</i> felidézni, ha kell, segítséggel. Legyen képes a tanuló <i>térben</i> (Európa és Amerika), <i>időben</i> (6–17. század) tájékozódni.</p>	<p>1. Bevezetés</p> <p>2. Alapozó szakasz ismétlése I.</p> <p>3. Alapozó szakasz ismétlése II.</p>		<p>Használja az átisméltéshez a tanuló a <i>6. osztályos tankönyvét</i> és <i>munkafüzétét</i>, továbbá a kézi <i>atlaszt</i>, s az elmúlt tanév során készített <i>jegyzeteit</i> és <i>vázlatfüzétét</i>.</p>	<p>Tudja <i>önállóan</i> felidézni a tanuló a középkor nagy fordulópontjait, a feudalizmus egyes szakaszait, s a feudalizmusból a polgári társadalomba történő átmenet törvényszerűségeit. Tudjon a tőkés felhalmozásról, a protestáns vallásról, valamint a polgári forradalmak közötti <i>összefüggésekről</i> rövid beszámolót tartani.</p>

2. A POLGÁRI ÁTALAKULÁS KORA

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Etika	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló az alapozó szakaszban tanult <i>topográfiai</i> ismereteket (Amerika és Európa) összehangolni a polgárosodással, a felvilágosodással. Tudjon kapcsolatot teremteni a németalföldi és angol <i>polgári forradalom</i>, valamint az európai és észak-amerikai <i>történelmi változások</i> között. Az angol, holland és ír telepések hatása mellett a francia társadalmi változások hatását is legyen képes felfedezni (többek között a Függetlenségi Nyilatkozat szövegében). Ismerje fel a</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. A fény százada 2. A felvilágosult uralkodók kora 3. Az észak-amerikai függetlenségi háború 4. A nagy francia forradalom 5. Napóleon, Európa ura 6. Az ipari forradalom 7. Az ipari forradalom társadalmi következményei 8. A forradalmak kora 		<p>A korszak jobb megértését segíti a <i>tanári koordináció</i>, ami részben a <i>tankönyv</i>, a <i>munkafüzet</i>, a <i>prezentációs anyag</i> magyarázatával és összehangolt feldolgozásával függ össze. Az <i>önálló</i> és <i>kiscsoportos tanulás</i>, kifejeződik egy-egy anyagrész feldolgozásában.</p> <p>Koncentráció: a <i>topográfia</i> (földrajz) a feldolgozás során mindvégig szerepet játszik. A <i>felvilágosodás</i> prózai és verses alkotásai különösen a francia és a német (<i>irodalmi</i>) művekben jelentkeznek.</p> <p>Egyre gyakrabban kerülnek elő az <i>angol</i>, <i>német</i> fogalmak, kifejezések, nevek (<i>élő idegen nyelv</i>).</p> <p>A találmányok (<i>fizika</i>, <i>kémia</i>,</p>	<p>Tudjon a tanuló a feldolgozandó témák bármelyikéről <i>önállóan következtetést</i> levonni szóban és írásban. Ennek érdekében biztonsággal tudja használni a tankönyv és a munkafüzet szövegeit, forrásait, feladatait. Tudjon a <i>könyvtárban kutatni</i>, s újabb forrásokat feldolgozni. Készítsen önállóan <i>kiselőadásokat</i>, <i>beszámolókat</i>.</p> <p>Tudja a tanári magyarázatot <i>reprodukálni</i>, illetve a gyűjtött <i>információkból</i> tanári segítséggel egy adott <i>téma vázlatát</i>, majd teljes <i>anyagát összeállítani</i>. Ismerje a korszak legfontosabb <i>időbeli</i> és <i>térbeli</i> jellemzőit. Múzeumlátogatással (egyéni, családi, osztály) a korszak jellemző anyagi kultúrájáról vonhatnak le</p>

<p>tanuló a <i>gazdasági fejlődés</i>, a tőke hatalma és a <i>társadalmi változások</i> közötti összefüggéseket értelmezze az ezzel kapcsolatos <i>demográfiai adatokat</i>. Az események bemutatása kapcsán fejlődik a tanuló <i>kifejezőkészsége</i>, amikor az új szakszavakat (farmer, ültetvényes, szenátus, alapító atyák, harmadik rend, jakobinusok, diktatúra, felvilágosodás, géprombolók, liberalizmus, nacionalizmus) beemeljük a témakör tanulásakor.</p> <p><i>Az időben való tájékozódás</i> tartama szűkül, hiszen itt csak évtizedeket kell (18. század) sorrendbe rakni. Ettől azonban az időben való tájékozódás nem lesz könnyebb. Legyen képes a tanuló a <i>technikai</i>, sőt az <i>ipari fejlődést</i> összekapcsolni James Watt</p>			<p><i>biológia</i>) az <i>ipari és mezőgazdasági forradalom</i> vívmányait tárgyalják, mint például az energia fogalmát. A <i>gyűjtőmunka</i> révén bemutatathatók a kor nagy emberei (Washington, Napóleon, James Watt, Voltaire). <i>Helytörténeti kirándulás</i> is szervezhető, a fővárosi és vidéki <i>múzeumokba</i>, amelyek a 18–19. századot mutatják be. Összeállíthatnak a tanulók <i>szituációs gyakorlatot</i>, lehet készíteni <i>tablót</i> a kor nagy embereiről, eseményeiről. Támaszkodjanak egyre gyakrabban a <i>forrásokra</i>, hiszen a 13-14 éves korosztály már képes a bonyolultabb szövegeket is értelmezni, elemezni. A Közlekedési Múzeum, az Iparművészeti Múzeum, a Néprajzi Múzeum, illetve a regionális múzeumok 19. századi anyagai a korszak városi életére, a közlekedésre, az életmódra adnak látványos felvilágosítást.</p>	<p><i>következtetéseket</i>.</p> <p>Tudjon a tanuló képes albumok, ismeretterjesztő és játékfilmek, könyvek, források internetes anyagok révén újabb, a téma megértését segítő <i>információhoz</i> jutni. Tudja a tanuló az adott témakör legfontosabb üzenetét, nevezetesen az USA megalakulásának körülményeit felvázolni, másrészt az ipari forradalom hatását, a társadalom fejlődésének összefüggéseit elemezni. Tudjon a tanuló következtetni a 19. század első éveinek, <i>Napóleont követő</i> európai változásaira, az új európai rendből alakuló <i>eszméáramlatokra</i>.</p>
--	--	--	--	--

találmányával.

Legyen képes a tanuló *Napóleon* történelmi nagyságát a korszak eseményeibe beilleszteni, továbbá párhuzamba állítani Napóleont az *ókor* és a *középkor* nagy alakjaival. Legyen képes a 19. század szellemi áramlatait a maga szavaival ismertetni, tartalmát elmélyíteni, amire a későbbi tanulmányaiban szükség lesz.

3. MAGYARORSZÁG A 18. SZÁZADBAN

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Etika	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló a Rákóczi-szabadságharc utáni társadalmi, politikai és <i>topográfiai</i> állapotokat felismerni. Tudja a térképen meghatározni a Habsburg Birodalom, benne Magyarország határait. Legyen képes a <i>térbeli</i> tájékozottságát összhangba hozni az <i>időbeli</i> állapottal. Ez növeli a <i>kifejezőkészséget</i>, amit új fogalmak (betelepítés, úrbér, vándormozgalom, vallási türelem, oktatáspolitikai, alsótábla, felsőtábla, örökváltság, zsellér, reformkor, felelős kormány, nemzetiség stb.)</p>	<p>1. Magyarország a Habsburg Birodalomban</p> <p>2. Társadalmi viszonyok a 18. században</p> <p>3. Az ország gazdasága</p>	<p>Egyed, egyén, személyiség.</p> <p>Cselekvő lény.</p> <p>Fizikai, verbális és mentális cselekedetek.</p> <p>Van-e minden cselekvésnek célja?</p> <p>Hogyan kellene élnünk az életünket?</p>	<p>Hasznos a témakör hatékonyabb feldolgozásához a <i>tanári koordináció</i>, amely jelentheti az <i>egyéni</i> és a <i>csoporthatás</i> összehangolását s a <i>tantárgyi koncentrációt</i>. A témakör tárgyalásánál leghatékonyabban a <i>magyar irodalom</i> segít, tekintettel a reformkor nagy költőire, íróira (Petőfi, Jókai, Vörösmarty, Eötvös). Sokat segít, ha visszautalnak az alapozó szakasz <i>hon- és népismereti</i> tanulmányaikra. Az <i>ének</i> kapcsán a verbunk kerül szóba, a <i>topográfiát</i> a földrajz tantárgy könnyíti meg. A <i>vizuális kultúra</i> a festészet, építészet, szobrászat, színház révén a korszak művészetébe enged betekinteni. Gazdag a <i>helytörténeti</i> anyag, amely az ország bármely</p>	<p>Tudjon a tanuló önállóan <i>vázlatot, kiselőadást, beszámolót</i> készíteni, illetve azt szóban megadott témáról előadni. Tudjon a tanuló egyszerű <i>táblázatokat, grafikonokat, diagramokat (kör és oszlop)</i> készíteni. Tudja a tanuló a neves történelmi személyiségeket a megfelelő helyre tenni, cselekedeteiket, ha kell, tanári segítséggel pontosan jellemezni. Tudjon a tanuló <i>térképeket összehasonlítani, vaktérképeket</i> felismerni, megrajzolni. Tudnia kell, hogy ki kinek volt a kortársa. Tudja térképek alapján megállapítani (összehasonlítással), hogy azon területváltozás végbement-e vagy nem. Tudja térkép alapján megállapítani, hogy kik voltak a 19. századi Magyarország legnagyobb létszámú nemzetiségei, s</p>

<p>beemelésével gazdagítunk. Legyen képes a tanuló a politikai erővonalak finomodását, végeredményben pedig a pártok megalakulását megérteni, feldolgozni, s elmondani.</p>	<p>4. Mária Terézia, a jószágos uralkodónő</p> <p>5. II. József, a kalapos király</p> <p>6. Magyarország a nagy változások korában</p>		<p>részén felfedezhető. A <i>múzeumok</i> látogatása elősegíti a korszak jobb megismerését. Nagyon hálás téma az <i>idegenvezetés osztálykirándulásokon</i> (Széphalomtól Kiskőrösön át Nagycenkig). Eredményes lehet a <i>fotózás, a források gyűjtése, elemzése, feldolgozása. A tankönyv és a munkafüzet, továbbá a prezentációs anyag</i> mindenhez biztos alapot nyújt.</p>	<p>hol, az ország melyik részén éltek.</p>
---	--	--	--	--

4. REFORMKOR, FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Etika	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes arra, hogy a kor nagy hírességei, az adott reformkorban nem mindig álltak azonos oldalon. Azt azonban ki kell hámozni a tanulónak a forrásokból, hogy egy dologban, a haza érdekében közös volt az akaratuk. Legyen képes a tanuló a <i>reformkor társadalmi viszonyait, konkrét politikáját</i> összevetni a mai magyar valósággal – ha kell segítséggel –, hiszen a történelem tanulásának célja és értelme a <i>használható következtetések</i> levonása.</p>	<p>1. A reformkor</p> <p>2. A feudális gazdaság bomlása</p> <p>3. Széchenyi István, a reformok első megfogalmazója</p> <p>4. Kossuth Lajos, a nemes pályatárs</p>	<p>A demokratikus állampolgárság értékei: a közjó, az egyén jogai, törvényesség, emberi jogok, más kultúrák</p> <p>tisztelete, hagyománytisztelet, igazság, törvényesség, igazságosság, a polgári állam értékei.</p> <p>Megismerés, hit, meggyőződés.</p> <p>Természetkép, világkép, világszemlélet.</p>	<p>Fontos a tanári segítség a sűrűn zajló események <i>koordinálására</i>. Ez a topográfiai és harci cselekmények összehangolására fokozottan igaz.</p> <p>A tanuló a <i>topográfia</i> gyakorlása révén tud eligazodni a szabadságharc sűrűn változó csatateréin. A <i>gyűjtőmunka</i> az <i>egyéni</i> és a <i>csoportos</i> tanulásra, a <i>topográfiai</i> és az <i>időbeli</i> ismeretek rendszerezésére egyaránt kiterjedhet. Fontos a <i>tantárgyi koncentráció</i>. Nélkülözhetetlen az <i>irodalom</i> (Petőfi, Arany, Jókai, Vörösmarty stb.), a <i>földrajz</i> (Erdély, Felvidék, Kárpátok stb.), az <i>énekek</i> (toborzó, verbunk, huszárdalok stb.). A téma kapcsán gyakran alkalmazzák a tanulók a <i>játék- és</i></p>	<p>Tudjon a tanuló a források elemzése, képek, könyvek, fotók, prospektusok <i>gyűjtése, múzeumlátogatás</i> alapján <i>önállóan következtetéseket</i> levonni a forradalom és a szabadságharc kirobbanásának okairól. Tudjon a tanári magyarázat után kiselőadást tartani, illetve tudja azt <i>reprodukálni</i>. Ismerje a korszak <i>időbeli, térbeli</i> jellemzőit. Tudjon <i>önállóan tanulmányi kirándulást</i> szervezni, amely terjedjen ki a helytörténeti és múzeumi látogatások tapasztalataira.</p> <p>Tudjon a tanuló <i>munkafüzeti, vaktérképes</i> feladatokat megoldani. <i>Készítsen</i> a csaták helyszínein <i>fotókat</i>, csináljon azokból <i>tablót</i>, vagy albumot. <i>Rajzkészítés</i> a ruhákról, fegyverekről.</p>

<p>Legyen képes megismerni a tanuló a <i>forradalom célkitűzéseit</i>. Vesse össze korábban tanult (például az angol és francia) forradalmak előzményeivel, s legyen képes azok között közös pontokat találni. Legyen képes megismerni és elemezni a reformkor eseményeinek főbb követeléseit. Legyen képes a reformkor és a forradalom eseményeit a korszak jeles személyiségein keresztül értelmezni (Petőfi, Kossuth, Wesselényi, Széchenyi, Görgey, Ferenc József, Batthyány, Deák).</p> <p><i>A kifejezőképesség, továbbá az ismeretszerzési és feldolgozási képesség fejlesztése érdekében</i></p> <p>tanulja meg kívülről a diák a 12 pontot és a Batthyány-kormány névsorát. Tudnia kell az áprilisi törvények</p>	<p>5. Új jelenségek a társadalomban</p> <p>6. A változó életmód</p> <p>7. Magyarország az átalakulás kapujában</p> <p>8. Az áprilisi törvények és a Batthyány-kormány működése</p> <p>9. Önvédelmi háború és</p>	<p>Istenhitek és vallások.</p> <p>A vallás, mint hit, ismeret, élmény, szertartás, rítus és közösség.</p> <p>A vallás, mint világmagyarázat.</p> <p>Testi és lelki egészség, életvitel, magatartás.</p> <p>A test és a lélek egysége.</p> <p>Egészség, betegség, fogyatékoság, egészség és egészség.</p> <p>Testünk és egészségünk iránti felelősségünk.</p> <p>Érzékelés és cselekvés.</p> <p>Ösztönök, indulatok, érzések, érzelmek, értékelés.</p>	<p>ismeretterjesztő <i>filmek</i> megnézését, a <i>temetőlátogatást</i>, ahol 48-as hősök sírjai előtt tiszteleghetnek. Hálás feladat az <i>idegenvezetés</i>, hiszen emlékhelyek, szobrok, csataterek (Tápióbicske, Batthyány-örökmécses, Damjanich-szobor Szolnokon, Pákozd, Hadtörténeti Múzeum) felkeresése számos lehetőséget kínál. A <i>munkafüzet</i> feladatlapjai, a <i>források</i>, a díszes albumok, mind-mind gazdagítják a tanulók ismereteit.</p>	
--	--	---	---	--

<p>lényegét, s ne jelentsen gondot a jobbágyfelszabadítás, az örökváltság, a nyelvrendelet, a közös teherviselés fogalmainak használata. Legyen képes biztosan tájékozódni a <i>térképen</i> a Kárpát-medence csataterain, a jeles városaiban Pozsonytól Nagyszebenig és Temesvárig. Legyen képes arra, hogy felmérje a <i>topográfiai és történelmi</i>, valamint <i>társadalmi</i> események kapcsán, mit jelentett az orosz támadás Magyarország ellen.</p>	<p>szabadságharc</p> <p>10. Vereség és megtorlás</p> <p>11. Arad, a magyar Golgota</p>	<p>Megismerés, gondolkodás.</p> <p>Meghatározottságaink és gyökereink.</p> <p>Szükségleteink és érdekeink. Előítéleteink.</p> <p>Nyitottság, empátia és tolerancia.</p> <p>Ismert és rejtett, aktuális és ideális érjeink.</p>		
--	--	--	--	--

5. NEMZETÁLLAMOK KORA

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Etika	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló eddigi ismereteit kamatoztatva <i>felismerni</i> azt a <i>folymatot</i>, amelyben a nagyhatalmak (Anglia, Franciaország) felosztják maguk között a világot, továbbá amint az USA megszilárdítja belső társadalmi, politikai, gazdasági hatalmát.</p> <p><i>A kifejezőképesség, továbbá az ismeretszerzési és feldolgozó képesség fejlesztése érdekében beemeljük az olyan fogalmakat, földrajzi</i></p>	<p>1. A kis Napóleon Franciaországa</p> <p>2. Az olasz egység létrejötte</p> <p>3. A német egység megteremtése</p> <p>4. A 19. századi brit</p>	<p>Lakóhelyi közösségek.</p> <p>Civil szervezetek.</p> <p>Pl. cserkészek, úttörők, stb.</p> <p>Nemzet – haza.</p> <p>Európai Unió.</p> <p>Emberiség.</p>	<p>Éljenek a tanulók a <i>tanári koordináció</i> adta lehetőségekkel, hiszen a tananyag olyan <i>topográfiai</i> ismereteket kíván, amelyek részben ismeretlen terepet jelentenek a tanuló számára.</p> <p>Használjuk ki a <i>tantárgyi koncentrációt</i>, amely az <i>irodalom, a földrajz, az idegen nyelv</i> tekintetében érvényesülhet. Sokat segítenek a témával kapcsolatos <i>ismeretterjesztő és játékfilmek, a könyvtári gyűjtőmunka, az internet</i> használata. A <i>rajzolás, fotózás (Garibaldi-szobor), a tablókészítés, s a fogalomtár</i> készítése mind</p>	<p>Tudja a tanuló a téma kapcsán a <i>térképen</i> elhelyezni a nagyhatalmak (anyaországok), és azok meghódított gyarmatbirodalmának helyét. Tudjon párhuzamot felállítani az <i>időben</i> és történelmi <i>térben</i> (például az ókori Római Birodalom és a 19. századi gyarmatosító európai nagyhatalmak között).</p> <p>Tudja a tanuló az ebből eredő <i>következtetéseket</i> levonni.</p> <p>Dolgozza fel a tankönyvi szöveg és egyéb források alapján a <i>munkafüzet</i> feladatait. Használja biztonsággal Európa, Ázsia, Afrika és Amerika <i>térképét</i>.</p>

<p>neveket (mint a polgárháború, nemzetállam, szabad verseny, gyarmatbirodalom, szociálpolitika, monopólium, illetve Indokína, Marsala, Königratz, Észak-Dél ellen), amelyek a történelmi ismeretek mellett <i>térben</i> is eligazítanak.</p> <p><i>Az időben való tájékozódás</i> a 19. század derekára, második felére szorítkozik. Fontos annak felismerése, hogy a bukott magyar szabadságharc a külföldi csataterekre dobta a legjobb magyar tiszteket és közkatonákat. Magyarok harcolnak az olasz egység megteremtésénél, a krími háborúban, s az amerikai polgárháborúban.</p>	<p>világbirodalom</p> <p>5. Az Amerikai Egyesült Államok polgárháborúja</p> <p>6. Az ipari forradalom térhódítása</p> <p>7. A munkásmozgalom irányzatai</p> <p>8. Az imperializmus kora</p>	<p>Fizikai és szellemi munka.</p> <p>A munka, mint szaktudás, az alkotás, mint jog és kötelesség.</p> <p>Megélhetés, gazdálkodás, jólét.</p> <p>Tulajdon.</p> <p>Vállalkozás.</p> <p>Jólét és jól-lét.</p> <p>Munkaidő, szabadidő, szórakozás.</p> <p>Otthonteremtés.</p> <p>Háztartás.</p> <p>Ünnep és ünneplés.</p> <p>Az élet értelme az értelmes élet.</p> <p>Egyén és közösség.</p> <p>Kíváncsiság.</p> <p>Kreativitás, intuíció.</p> <p>Hit és tudás.</p>	<p>hozzájárul a tudás elmélyítéséhez.</p> <p>Folyamatosan használja a tanuló a <i>tankönyvet, munkafüzetet, térképet.</i></p> <p><i>A források</i> elemzése ennél a témakörnél is ajánlott és hasznos.</p>	<p>Tudjon <i>tablót, fogalomtáblát</i> készíteni.</p> <p>Tudja az elmélyítés érdekében a tanári magyarázatot <i>reprodukálni.</i></p> <p>Készítsen a tanuló <i>fotót, gyűjtsön</i> képes anyagot.</p>
---	---	---	--	---

	9. A modern állam és polgárai	<p>Önmegvalósítás, önszeretet, önzés.</p> <p>Siker és boldogság.</p> <p>Öröm és szenvedés.</p> <p>Illendőség, helyesség, igazságosság.</p> <p>Jó és rossz.</p> <p>Szokások és erkölcsök.</p> <p>A cselekvő szabadsága, érettsége és tudatossága.</p> <p>Választás és döntés.</p> <p>Szándék és tett.</p> <p>A hiba és a bűn.</p> <p>A lelkiismeret.</p> <p>Az erények.</p> <p>A helyes életvezetés alapelvei.</p>		
--	-------------------------------	---	--	--

6. MAGYARORSZÁG A DUALIZMUS KORÁBAN

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Etika	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló felismerni a <i>kor</i> gazdasági, kulturális <i>fejlődését</i>.</p> <p>Legyen képes elemezni azt, hogy hazánk a 19. század második felében (<i>időben</i> való tájékozódás) felzárkózott Európa (<i>topográfia</i>) nagyhatalmaihoz.</p> <p>Legyen képes a tanuló az új fogalmak, földrajzi nevek (dualizmus, kiegyezés, passzív ellenállás, dzsentrizmus, nagypolgárság, asszimiláció, millennium, Zágráb, Pest-Buda, Arad, Osztrák-Magyar Monarchia) segítségével</p>	<p>1. Az önkényuralom évei</p> <p>2. A kiegyezés</p> <p>3. A dualizmus korának politikai változásai</p>	<p>Államformák és kormányzati rendszerek.</p> <p>Az állampolgár alapvető jogai és kötelességei.</p> <p>Európai parlamenti, országgyűlési és önkormányzati képviselői választások, népszavazások.</p> <p>Az állam feladatai és a legfőbb hatalmi ágak.</p> <p>Az igazságszolgáltatás.</p> <p>A helyi önkormányzat.</p> <p>Az iskolai demokrácia.</p>	<p>Éljenek a tanulók a téma feldolgozása kapcsán az <i>egyéni</i> és <i>kiscsoportos</i> munka <i>tanári koordinálásával</i>.</p> <p>A <i>tantárgyi koncentráció</i> pedig elsősorban az <i>irodalom</i> (Jókai, Arany, Tompa Mihály, Vajda János, Vörösmarty), a <i>földrajz</i> (Monarchia, Horvátország, Erdély, Felvidék, Ausztria), a <i>vizuális kultúra</i> (jeles történelmi témájú festmények, Benczúr, Madarász, Wagner, Munkácsy, Székely Bertalan; a nagy építészek; Ybl, Hild; a szobrászok; Izsó, Ferenczy), a zene Liszt, Erkel, s visszatekintve a <i>honismeret</i> (néprajzi, mezőgazdasági, nemzetiségi ismeretek, kis- és nagy tájegységek, népszokások, ruházat, falusi építészet, népi</p>	<p>Tudjon a tanuló <i>önálló következtetéseket</i> levonni a tankönyv, a munkafüzet, a prezentáció és egyéb források, továbbá a múzeumlátogatások, helytörténeti kutatások alapján.</p> <p>Tudja a gyűjtött <i>információkat feldolgozni</i>, s a magyarországi helyzetet <i>összevetni</i> a nyugat-európai államok ipari, társadalmi fejlettségével.</p> <p>Tudjon <i>önállóan kiselőadást</i> tartani, <i>beszámolót</i> írni, <i>tablót, kislexikont, fogalomgyűjteményt</i> készíteni. Legyen képes a tanuló a tanári magyarázatot <i>reprodukálni</i>, s ismerje a korszak <i>időbeli és térbeli</i> jellemzőit. Tudjon megtervezni egy <i>tanulmányi kirándulást</i>, amely a dualizmus korának értékeihez, emlékhelyeihez vezeti el a társait. Ilyen lehet (a gödöllői kastély, Budapesten a Közlekedési és az Iparművészeti</p>

<p>fejleszteni a <i>kifejezőképességet</i>, illetve az <i>ismeretszerző és ismeretátadó képességet</i>.</p> <p>Legyen képes a tanuló a tananyag <i>lényegét megfogalmazni</i>, amely szerint a magyar alkotóerő, ha nem fojtják el, sok nagy tetre és teljesítményre képes.</p>	<p>4. A magyar gazdaság fejlődése</p> <p>5. A polgárosodó társadalom</p> <p>6. Az ország fővárosa, Budapest</p> <p>7. Az oktatás fejlődése</p>	<p>Család.</p> <p>Rokonság.</p> <p>Barátok</p> <p>Szülő és gyermek, testvérek, házastársak.</p> <p>Barátság.</p> <p>Munkatársak, diáktársak.</p> <p>Nemzetiségi és nemzeti hovatartozás.</p> <p>Rokonszenv és ellenszenv.</p> <p>Őszinteség és hazugság.</p> <p>Hűség.</p> <p>Engedelmesség, tekintély, kritika.</p> <p>Az iskola</p> <p>Nyelv és kommunikáció.</p> <p>Intelligencia, okosság, bölcsesség.</p>	<p>kultúra), továbbá a <i>kémia, fizika</i> (feltalálók és találmányai, például Eötvös Loránd, Irinyi János, Ganz Ábrahám, Baross Gábor, Bánki Donát stb.) tantárgyak bevonásával érvényesül.</p> <p>Hasznos a <i>gyűjtőmunka</i>, a <i>múzeumlátogatás</i>, továbbá az <i>idegenvezetés</i>, tervezése is.</p>	<p>Múzeum, a Nyugati és a Keleti pályaudvar, a földalatti, a Városliget, a Budai Vár, az Alagút, az Opera épülete, Pécs, Kecskemét, Baja, Győr, Miskolc, Szeged, Debrecen) jeles épületei, műemlékei.</p>
---	--	--	---	---

		<p>Megismerés és tudás.</p> <p>Adottság, készség, képesség, tehetség.</p> <p>Problémamegoldás, tanulás.</p>		
--	--	---	--	--

7. AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ

Fejlesztési célok	Tananyag	Beépülő modul: Etika	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló <i>felismerni</i> (segítséggel) a 19–20. század fordulójára felgyülemlett politikai, gazdasági, társadalmi <i>bajokat</i>. Legyen képes a tanuló a korszak <i>térbeli és időbeli</i> összefüggéseit megérteni, s a témáról tudjon rövid, egyszerű <i>beszámolót</i> készíteni és előadni. A <i>kifejezőképesség</i> fejlesztése érdekében használjon a tanuló olyan új kifejezéseket, fogalmakat, mint például (front, imperializmus, antant, nőmozgalom, villámháború,</p>	<p>1. Az első világháború kitörése</p> <p>2. A frontok és a hátsószög</p> <p>3. Az első világháború befejezése</p>	<p>A gazdasági érdek és az erkölcsi érték konfliktusa</p> <p>Az erkölcsileg megítélhető, (másik) ember(ek)re irányuló cselekedetek:</p> <p>a tett és hiánya,</p> <p>a beszéd és hiánya,</p> <p>a gondolat és hiánya,</p> <p>(fizikai, verbális és mentális cselekedetek).</p>	<p>Szükséges a téma feldolgozása során a <i>tanári koordináció</i>. A tanulók a tanév utolsó fejezetéhez érve számos <i>tanulási technikát</i> (mint például diagramok, források, pártok, eszmék, politizálás, párhuzamba állítás) megtanultak és <i>alkalmazzák</i>. A sok ország sokféle célja, programja azonban bonyolult történelmi helyzetet teremt. Ennek tisztázásához kell a <i>tanári magyarázat</i>. A differenciálás lehetővé teszi, hogy a jobbak például a két hatalmi tömbről topográfiai, gazdasági, katonai <i>összehasonlító táblázatot</i> készítsenek, amelyet oszlop- vagy kördiagramban is ki lehet fejezni. Az elmélyítést szolgálja az <i>egyéni</i></p>	<p>Tudjon a tanuló a szerzett ismeretek alapján <i>következtetéseket levonni</i> a szembenálló hatalmi tömbök céljáról.</p> <p>Tudjon önállóan <i>beszámolót</i> készíteni, <i>kiselőadást</i> tartani. <i>Fotózzon</i> első világháborús emlékműveket, s állapítsa meg, hogy mi a különbség az I. és a II. világháborús emlékművek között. (Ennek a témának a <i>következtetéseire</i> később, 8. osztályban még visszatérünk.)</p> <p>Tudja <i>kifejteni</i> a tanuló, hogy az 1914–1918 közötti háború miért volt világháború, s miért mondható arról el, hogy az összecsapás a <i>tömegek és gépek csatája</i> volt.</p> <p>Tudja, mely fegyverek jelentették az <i>újítást, a technika fejlődését</i>.</p>

<p>tömeghadsereg, bolsevik, állóháború, anyagcsata).</p> <p>Legyen képes a diák a mondott és írott szöveg reprodukálására, a szembenálló nagyhatalmak bemutatására. Legyen képes a sűrűn változó, egy időben, párhuzamosan történő események <i>időbeli</i> és <i>térbeli</i> elhelyezésére, s legyen képes utalni a következményekre. Legyen képes <i>felvázolni</i> (térkép és a béke szövege alapján) a nagy háború utáni békekötés (Trianon) legigazságtalanabb döntését, hazánk szétdarabolásának előzményeit.</p>	<p>4. Az oroszországi forradalom</p> <p>5. Magyarország az első világháborúban.</p>	<p>Előítéletesség és nyitottság.</p> <p>Alkalmazkodás és önállóság.</p> <p>Gyávaság és bátorság.</p> <p>Bizalom.</p> <p>Erőszak, jogos önvédelem.</p> <p>Beavatkozás, uralom, felelősség.</p> <p>Az erkölcsi személyiség kialakulásának folyamata az egyén szocializációja során: a példa- és szabálykövetéstől a tudatos meggyőződésen alapuló lelkiismereti döntésig.</p>	<p>vagy <i>csoportos gyűjtőmunka</i>, a világháborúhoz kötődő, helyszíneken való fotózás (hősi emlékművek). Éljenek a <i>tantárgyi koncentráció</i> lehetőségével, hiszen az <i>irodalom</i> (Mikszáth-novellák, erdélyi írók, költők művei), <i>énekezene</i> (katonanóták, indulók, népdalok), <i>földrajz</i> (Balkán, Franciaország, Olaszország, Japán, Oroszország, Kína), <i>fizika, kémia</i> (harci gáz, repülő, tank, torpedó, gépfegyver, tengeralattjáró) számos oldalról körbejárja a témát. Sokat segít a feldolgozásában a <i>múzeumlátogatás</i> (helytörténeti kiállítások, temetők, emlékhelyek, Budapesten a Hadtörténeti és a Közlekedési Múzeum). A tanulók a <i>gyűjtőmunkát</i> a könyvtárban és az interneten végezhetik.</p>	<p>Tudjon választ adni arra, hogyan függött össze a fejlett világban végbemenő technikai fejlődés a nagy háborúval.</p> <p>Tudja a tanuló megoldani a <i>munkafüzet</i> feladatait és tudja biztonsággal követni a <i>térképen</i> a háború eseményeit, s bejelölni azokat <i>vaktérképen</i>.</p>
---	---	---	---	--

		<p>Erkölcsei alapértékek az európai civilizációban.</p> <p>A szeretet jelentősége a keresztény hagyományban, és ennek hatása az európai erkölcsi gondolkodásra.</p> <p>Fogalmak értelmezése: meggyőződés, hit, kétely, nyitottság, türelem, előítélet.</p>		
--	--	--	--	--

8. évfolyam – fejlesztő szakasz II.

Az éves órakeret felosztása:

Témakörök	Óraszámok	Ebből új anyag feldolgozására
Év eleji ismétlés	2	
Földünk a két világháború között	10	7
Hazánk a két világháború között	12	9
A második világháború	9	6
A kétpólusú világ	11	9
Magyarország a szovjet táborban	11	9
Állampolgári ismeretek	8	6
Év végi ismétlés	2	
Szabadon felhasználható órakeret	3	
Szövegértés- szövegalkotás „B” programcsomag bevezetése	6	
Összesen	74	46

Belépő tevékenységformák

Ismeretszerzési és feldolgozási képességek

- Vázlat készítése önállóan
- Szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése
 - Könyvtári kutatás megadott témában és szempontok alapján kézikönyvekből és ismeretterjesztő művekből, melynek eredménye rövidebb összefoglaló kiselőadás.
 - Kutatás informatikai eszközök felhasználásával adott témában tanári segítséggel.
 - Korabeli írásos források összevetése saját szempontok alapján.
 - Riport készítése szemtanúkkal, családtagokkal adott témáról megadott szempontok szerint.
 - Dokumentumfilmek elemzése tanári segítséggel.
 - A televízió, a rádió, napi és hetilapok adott témájú híryanagának összevetése tanári segítséggel.
 - Információk szerzése dokumentumfilmekből, televízióból. Információk szerzése napi és hetilapokból. Információk szerzése rádióműsorokból.
 - Statisztikai adatok gyűjtése kézikönyvekből.

Kifejezőképességek

- Adott történelmi és jelenismereti téma csoportos megvitatása a tanár által előzetesen megadott szempontok alapján.
- Statisztikai adatok szóbeli és írásbeli értelmezése.

Tájékozódás időben

- Egy-egy ország, terület tanult eseményeinek időrendbe állítása.
- Az államforma, politikai intézmények időbeli változásai Magyarországon.
- Kronologikus táblázatok önálló készítése.

Tájékozódás térben

- A kerettanterv követelményeiben felsorolt helyek felismerése, megmutatása különböző méretarányú térképen és térképvázlaton.
- A tanult időszak időbeli és térbeli változásainak felismerése történelmi térképek összehasonlításával.
- Egyszerű térképvázlatok készítése.

1. BEVEZETÉS. ALAPOZÓ ÉS FEJLESZTŐ SZAKASZ I. ÁTISMÉTLÉSE

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló meghatározni a <i>történelem tantárgy</i> lényegét, hogy az mivel foglalkozik, s felismerni a célját. Legyen képes a tanuló (feltétele, hogy az előző évfolyamok /5-6-7./ taneszközei kéznél legyenek) az <i>alaposzó szakasz</i> legfontosabb ismeretanyagát <i>felidézni</i>. Az első ismétlő óra anyaga az őskortól a honfoglalásig, a második óra témája a Rákóczi- szabadságharc végéig, a harmadik összefoglaló óra pedig az első világháborúig tart.</p> <p>A tanuló legyen képes az emberiség történetének, benne kiemelten Európa és a magyar <i>történelem törvényszerűségeinek kiemelésére</i>.</p>	<p>1. Bevezetés.</p> <p>2. Az 5. és 6. évfolyamos alaposzó szakasz ismétlése.</p> <p>3. A 7. évfolyamos fejlesztő szakasz I. ismétlése.</p>	<p>A tanuló a <i>tankönyv</i> mellett ismételje át a <i>munkafüzet feladatait</i>, felidézve a <i>vaktérképeket</i>, a kulcsmondatokat, a legfontosabb <i>fogalmakat</i>, neveket és földrajzi neveket.</p> <p>A hatékonyabb tanulást segítik a jegyzetek, térképek, vázlatfüzetek, s az egyéb gyűjtött anyagok, például a fotók, a múzeumi emlékek.</p> <p>Az ismétlő órák főszereplői a tanulók, amikor egy-egy adott témát egy-egy vállalás alapján ismertetnek.</p>	<p>Tudjon a tanuló az <i>alaposzó</i> és az eddig tanult <i>fejlesztő</i> szakasz minden fejezetéből egy-egy lényeges eseményt kiemelni, elmondani. Az ismétlés során a kifejezőkészség segítségével tudjon a tanuló <i>térben és időben</i> tájékozódni és szóban, írásban tájékoztatást adni.</p> <p>Tudjon a tanuló <i>különbséget</i> tenni, illetve kapcsolatot teremteni a <i>történelmi korok</i> és a történelem legnagyobb hatású <i>személyiségei</i> között.</p>

2. FÖLDÜNK A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló, <i>értelmezni</i> az első világháború kirobbanásának okát, legfontosabb hadi és politikai eseményeit, s végeredményét. Legyen képes <i>felmérni</i> a térképek segítségével a háború előtti, s a háború utáni <i>területi változásokat</i>. Legyen képes <i>megfigyelni</i>, hogy mely népek, illetve nemzetiségek kerültek új országba.</p> <p>Legyen képes <i>felismerni</i> azt a történelmi törvényszerűséget, hogy az igazságtalan béke újabb békétlenséghez, háborúhoz vezet.</p> <p><i>A kifejezőképességet, s az ismeretszerző képességet</i> újabb fogalmak, nevek (békediktátum, hadikommunizmus, személyi kultusz,</p>	<p>1. Európa az első világháború után</p> <p>2. A Párizs környéki békék</p> <p>3. A békekötések után</p>	<p>A tanulók a <i>tanári koordinációt</i> figyelembe véve, az adott történelmi kor bonyolult viszonyait könnyebben fel tudják dolgozni.</p> <p>A korszak megértését a <i>dokumentum- és játékfilmek</i> közös megnézésével, megbeszélésével könnyíthetik meg. <i>A gyűjtőmunka</i>, tekintettel arra, hogy a két háború közötti évekből bőséges számú könyv, fotó, plakát, prospektus, illetve azok másolata áll rendelkezésünkre, sokat segít az elmélyítésben.</p> <p><i>A források feldolgozása</i> könyvtári és internetes kutatások révén történik. Szerencsés, ha a tanulók az egyes</p>	<p>Tudjon a tanuló <i>önállóan következtetéseket</i> levonni arra nézve, hogy a szembenálló felek milyen célokért küzdöttek, s hogy a békekötés kielégítő volt-e mindegyik ország számára. Tudja a tanuló az eseményeket <i>időben és térben</i> követni, azaz térképen megmutatni, szóban <i>megmagyarázni</i> a háború utáni nagy változásokat, különös tekintettel a Monarchiára.</p> <p>Tudja a 20. századi Európára vonatkozó legfontosabb <i>következtetéseket</i> levonni, aminek lényege a <i>fasizmus</i> és a <i>kommunizmus</i> hatalomra kerülése.</p> <p>Ezzel párhuzamosan tudja elmondani a <i>New Deal</i> (USA) irányvonalát, a <i>demokrácia</i></p>

<p>terror, fasizmus, koncentrációs tábor, fajelmélet, kolhoz, New Deal, ötéves terv, GULAG) beemelésével fejleszthetjük.</p> <p>A téma feldolgozása során az <i>időben egyszerre történő</i> (helyszín változó) eseményeket tudni kell a maga helyén kezelni.</p>	<p>4. A sztálini Szovjetunió</p> <p>5. A nagy gazdasági válság</p> <p>6. A Harmadik Birodalom</p> <p>7. Úton az újabb háború felé</p>	<p>témákat egymással párhuzamosan, <i>egyéni</i> vagy <i>csoportos</i> módszerrel dolgozzák fel.</p> <p>Ennek érdekében készíthetnek <i>fogalomtárat</i>, de előkészülhetnek <i>kiselőadásra, beszámolóra, sőt szituációs játékra</i> is. A <i>tantárgyi koncentráció</i> segít az <i>irodalom</i> (első világháborút feldolgozó próza, Pap Károly, Gyóni Géza, Ady Endre stb.), a <i>filmművészet</i> (játék-, ismeretterjesztő- és dokumentumfilmek Hitlerről, Sztálinról), <i>éneke</i> (új zenei irányzatok, rádió műsorai), <i>idegen nyelv</i> (angol, német) tantárgyak révén.</p>	<p>lényegét.</p> <p>Ismerni kell a korszak nagy <i>egyéniségeinek</i> rövid <i>életrajzát</i>.</p>
---	---	---	--

3. HAZÁNK A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló az előző fejezetben tanultak alapján <i>következtetni</i> arra, hogy Magyarország útja a következő világháború során hova fog vezetni.</p> <p>Legyen képes a tanuló a <i>térben</i> való ismereteket hazánk területére, illetve az elszakított országrészekre kiterjeszteni. Az <i>időben</i> történő tájékozódás a két háború közötti két évtizedet ölelje fel, szem előtt tartva az <i>ezzel egy időben</i> Európa nyugati és keleti térségeiben zajló eseményeket, illetve az USA-ban végbemenő folyamatokat.</p> <p><i>A kifejező, továbbá az ismeretszerző és feldolgozási képességet</i> új fogalmak,</p>	<p>1. Az őszirózsás forradalom</p> <p>2. A Tanácsköztársaság</p> <p>3. Az ellenforradalom és Horthy hatalomra jutása</p> <p>4. A trianoni béke</p>	<p><i>Az egyéni és a csoportos</i> tanulást <i>tanári koordináció</i> megkönnyíti, hiszen szaporodnak az elvont gondolkodást feltételező anyagrészek. Elengedhetetlen a <i>tantárgyi koncentráció</i>, hiszen a korszak <i>irodalma</i> (Móricz, Krúdy, Németh László, Babits Mihály, Kosztolányi, József Attila) a magyar írásművészet egyik legnagyobb generációját sorakoztatja fel. A <i>földrajz</i> az elcsatolt országrészek visszacsatolásáról ad felvilágosítást, az <i>éneke-zene</i> (Bartók, Kodály), a <i>biológia</i> (Szent-Györgyi Albert) a világhírű magyarok révén segíti a tanulást. A <i>gyűjtőmunka, a múzeumlátogatás</i></p>	<p>Tudjon a tanuló a két háború közötti európai és magyar emlékhelyeket <i>összekapcsolni</i>, s azokból <i>következtetéseket</i> levonni.</p> <p>Tudja az eseményeket <i>időben és térben</i> elhelyezni, s a trianoni béke igazságtalanságát a tankönyvi szöveg és a térkép alapján <i>bizonyítani</i>.</p> <p>Tudja a Horthy-korszak alapján a háború előtti <i>Magyarországot összevetni</i> a maival.</p> <p>Tudja <i>kezelni</i> a tanuló az <i>audio-vizuális</i> eszközöket, hogy azok használatával sokoldalú ismeretekhez juthasson.</p> <p>Tudjon a korszak meghatározó</p>

<p>nevek (mint például revízió, infláció, nacionalizmus, Vix-jegyzék, kormányzó, vörös terror, népbiztos, statárium, direktórium, népiskola, nemzetiszocialista) beemelésével erősíthetjük.</p>	<p>5. A rendszer megszilárdulása</p> <p>6. Válság és kiútkeresés</p> <p>7. A Harmadik Birodalom árnyékában</p> <p>8. Társadalom és kultúra</p> <p>9. A hétköznapi élet</p>	<p>(helytörténeti kiállítások, temetők, Budapesten a Hadtörténeti, az Iparművészeti és a Mezőgazdasági Múzeum) a lehetőségek gazdag tárházát nyújtja. A <i>fotózás</i> szépségei (emlékhelyek, szobrok, házak) mellett a térképek, képeslapok, bélyegek, pénzek, érmék gyűjtése nyújt sok értékes, új ismeretet.</p>	<p>politikusairól, művészeiről, tudósairól olyan <i>életrajzot összeállítani</i>, amely lehetővé teszi a jobb megismerést.</p> <p>Tudja a tanuló önállóan (kevés segítséggel) a korszakban végbemenő <i>változásokat magyarázni</i>.</p>
---	--	--	--

4. A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló <i>párhuzamba állítani</i> az első és a második világháború kirobbanásának körülményeit, továbbá legyen képes arra, hogy <i>levezesse</i> a második világegés <i>közvetlen okait</i>.</p> <p>Legyen képes a második háború legfontosabb szakaszainak eseményeit <i>térben és időben</i> elhelyezni. Legyen képes arra, hogy a háború kezdeti szakaszát, majd a szovjet frontot, s a partraszállást <i>vaktérképen</i> jelölje.</p> <p><i>A kifejezőképesség, továbbá az ismeretszerzési és feldolgozási képesség</i> fejlesztése érdekében számos új fogalmat (mint például korridor, gettó, radar, furcsa háború, kamikaze, háromhatalmi szerződés, nyilasok, holokauszt, sárga csillag, partizánok, háborús bűnös, deportálás) kell beemelni a <i>feleletbe</i>, a</p>	<p>1. A villámháborúk időszaka</p> <p>2. Fordulat a háború menetében</p> <p>3. A semlegességtől a doni katasztrófáig</p>	<p>A tanuló a témakör feldolgozásához alkalmazza a <i>tanári koordinációt</i>. A második világháború, illetve annak a csatákra, fegyverekre vonatkozó elemei népszerűek a tanulók jelentős részénél. A zömmel <i>egyéni</i> munkával <i>összegyűjtött</i> anyagot rendszerbe kell foglalni, mert a témában sok az ellenőrizetlen adat. Fontos a <i>tantárgyi koncentráció</i>: az <i>irodalom</i> (nagy írók, költők, Németh László, Szerb Antal, Veres Péter, Illyés Gyula), a <i>földrajz</i> (az európai és a világ más csataterain történő tájékozódást segíti, amikor a nyugati front, a Don és a Volga folyó, Észak-Afrika, vagy a Csendes-óceán szigetvilága helyeit meg tudja határozni a tanuló). A <i>médiaismeretek</i> (a sok második világháborús játék- és dokumentumfilm, például <i>A halál ötven órája</i>, a <i>Pearl Harbor</i>, a <i>Sztálingrád</i> stb.</p>	<p>Tudja a tanuló a világháború kirobbanásának okait.</p> <p>Tudjon <i>szóban, írásban önálló kutatómunkával</i> kapcsolatot teremteni az első és a második világháború között.</p> <p>Legyen képes a gyűjtött <i>források</i> (szöveges, képes) alapján <i>feldolgozni, rendszerezni</i> az információkat, továbbá tudja azt <i>szóban előadni</i>.</p> <p>Tudjon <i>önállóan</i> (vagy kevés segítséggel) összehasonlítást végezni megadott téma alapján (események, nagyhatalmak, helyszínek, fegyverek). Ismernie kell a tanulónak a korszak <i>időbeli és térbeli</i> jellemzőit.</p> <p>Tudjon <i>kiselőadást</i> tartani, amelynek anyagát önállóan kutassa fel és állítsa össze.</p> <p>Tudjon <i>önállóan internetes és könyvtári</i></p>

<p><i>kiselőadásba.</i></p> <p>Legyen képes a tanuló arra, hogy a világháború összetettsége, bonyolult politikai helyzete ellenére a magyarság érdekeit és szerepvállalását fel tudja vállalni.</p>	<p>4. Az antifasiszta koalíció győzelme</p> <p>5. Az európai zsidóság tragédiája</p> <p>6. Hazánk német megszállása és a nyilas uralom.</p>	<p>sokat segítenek a háború értelmezését illetően). Fontos a <i>gyűjtőmunka</i>, ami (újságok, pénzek, könyvek, plakátok, képek) másolatát is jelentheti. A <i>múzeumlátogatás</i> (Hadtörténeti és Budapest Történeti Múzeum, Terror Háza Múzeum, helytörténeti és más kiállítások) mellett a kiadványok, <i>családi emlékek</i>, fotók, emlékművek, például a pákozdi doni emlékhely szemléletesebbé teszik a tananyagot. A fentiekén kívül <i>fotózás, fogalomtár, tablókészítés</i> is gazdagíthatja a tanuló ismereteit.</p>	<p>kutatómunkát végezni, az előbbit megfelelő ellenőrzés mellett.</p> <p>Tudjon a második világháború, általa ismert eseményei alapján <i>következtetéseket</i> levonni, s azokat a mai társadalmi, politikai, gazdasági állapotokra kivetíteni.</p>
---	---	---	--

5. A KÉTPÓLUSÚ VILÁG

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló a konkrét ismeretekre, a tantárgyhoz fűződő tanulási technikákra, tapasztalatokra támaszkodva meghatározni, hogy milyen folyamatok kezdődtek el a második világháborút követően a világ egyes térségeiben.</p> <p>Tudjon következtetni a kétpólusú világ lényegére, a két, egymással szemben álló világrész kialakulásának körülményeire. Legyen képes különválasztani a térbeli és időbeli jellemzőket, s tudja megmutatni a térképen a tárgyalt országokat (például NDK, NSZK, vagy India, Kuba, Etiópia) térségeket. A kifejezőképességet, valamint az ismeretszerző és feldolgozási képességet az új fogalmak, nevek (mint</p>	<p>1. A kétpólusú világ kialakulása</p> <p>2. A hidegháború kibontakozása</p> <p>3. Az Európán kívüli világ</p> <p>4. Enyhülés és szembenállás</p>	<p>A tananyag feldolgozása során a tanulók éljenek a tanári koordináció lehetőségével, hiszen bonyolult, összetett dolgokról van szó. A téma feldolgozása közvetlen lehetőséget ad a világnézet alakítására. A tanár személye többek között ezért is meghatározó.</p> <p>Tantárgyi koncentráció: irodalom (a 20. század második felének íróit, költőit sorakoztatja fel), földrajz (az egész világ átfogó térképét ismerteti), vizuális nevelés (divat, sport, építészet, új formák a bútorok, autók, használati tárgyak vonatkozásában), médiaismeretek (a film- és fotóművészet új és legújabb alkotásai),</p>	<p>Tudjon a tanuló önálló feldolgozás alapján kiselőadást tartani.</p> <p>Tudjon a források, a tankönyv, a tanári magyarázat, a gyűjtött anyagok, s egyéb információk alapján „egységes” képet alkotni a 20. század második felének kétpólusú világáról. Ismernie kell a sűrűn zajló események időbeli és térbeli változásait.</p> <p>Különösen fontos a Föld térképén való eligazodás, mert a globalizmus fogalma csak így érthető meg. Ezzel együtt ismerje fel, s a megadott paraméterek alapján töltsse ki a vaktérképet.</p> <p>Tudjon szóban és írásban a korszak nagy eseményeiről és jeles személyiségeiről</p>

<p>például NATO, vasfüggöny, katonai tömbök, cionista, KGST, berlini fal, nukleáris, SALT, diáklázadás, integráció, harmadik világ, olajárrobbanás, környezetkárosítás, túlnépesedés) beemelésével gazdagítsuk. Legyen képes a tanuló arra, hogy a 20. század közepétől napjainkig tartó <i>folyamatokat</i> fel tudja <i>vázolni</i>.</p>	<p>5. A hidegháború vége</p> <p>6. Az európai egységfolyamat</p> <p>7. Világgazdasági változások</p> <p>8. Társadalmi változások</p> <p>9. Napjaink kihívásai</p>	<p><i>éneke-zene</i> (a beat korszak és az azt követő modern zenei irányzatok hatása), <i>informatika</i> (a számítógép adta lehetőségek kihasználása), <i>idegen nyelv</i> (az angol mint világnyelv ismerete).</p> <p>Javasolt a <i>fotózás</i>, a <i>gyűjtőmunka</i> (korunk tárgyai, relikviái, amelyekkel együtt élünk, a közeli jövőben már történelmi tárgynak fognak számítani).</p>	<p><i>beszámolót</i> készíteni, illetve <i>kiselőadást</i> tartani.</p>
--	---	--	---

6. MAGYARORSZÁG A SZOVJET TÁBORBAN

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló az előző fejezetekben tárgyalt ismeretek alapján <i>önállóan megfogalmazni</i> azt, hogy Magyarország a kétpólusú világ melyik részéhez tartozott, s az a különböző korszakokban (Rákosi-korszak, 1956, Kádár-korszak) hogyan működött.</p> <p>Legyen képes az eseményeket <i>térben és időben</i> elhelyezni. A <i>kifejező</i>, továbbá az <i>ismeretszerzési és feldolgozó képességet</i> olyan új fogalmak és nevek (mint például a szálamitaktika, málenkij robot, fényes szelek, sortüzek, B-lista, padlássöprés, egypártrendszer, téeszésítés, háztáji, államosítások, pufajkások, privatizáció) beemelésével erősítsük. Legyen képes a</p>	<p>1. Újrakezdés a háború után</p> <p>2. Magyarország szovjetizálása</p> <p>3. A Rákosi-diktatúra</p> <p>4. Az új szakasz és kudarca</p>	<p>A tanuló a tananyag jobb megértéséhez igényli a <i>tanári koordinációt</i>, hiszen a 20. század bonyolult és sokszínű világát a 14 éveseknek nem könnyű megérteni. Sokat segít a <i>tantárgyi koncentráció: irodalom</i> (kortárs írók, költők), <i>földrajz</i> (Magyarország részletes térképe, a határon túli magyarok szülő- és lakhelye), <i>médiaismeretek</i> (ismeretterjesztő, játék- és dokumentumfilmek, például <i>A tanú</i>, ismeretterjesztő műsorok), <i>informatika</i> (internet, játékok stb.) <i>matematika</i> (diagramok, táblázat, grafikonok), <i>vizuális ismeretek</i> (fotók, szobrok, képek, épületek).</p>	<p>Tudjon a tanuló a korszak témakörét illetően <i>önállóan következtetéseket</i> levonni, s azt <i>megfogalmazni</i>, majd saját szavaival <i>előadni</i>.</p> <p>Tudja a tanuló a magyarországi eseményeket <i>térben és időben</i> elhelyezni.</p> <p>Tudja az <i>egyetemes történelem</i> kapcsán tanult eseményeket <i>összeegyeztetni</i> a 20. század második felének <i>magyarországi történelmével</i>.</p> <p>Tudjon <i>kiselőadást</i> tartani, amelyek</p>

<p>tanuló arra, hogy <i>kiemelje</i> a 20. század második felének nagy fordulópontjait, főbb eseményeit, s azt legyen képes <i>összevetni</i> a magyarországi történésekkel.</p>	<p>5. Az 1956-os forradalom</p> <p>6. Megtorlás és konszolidáció</p> <p>7. Kádár reformjai és rendszerének válsága</p> <p>8. Társadalom és kultúra. A mindennapi élet</p> <p>9. A magyar rendszerváltás</p>	<p>A <i>múzeumlátogatás</i> sorában első helyen a Terror Háza, illetve a Hadtörténeti Múzeum, továbbá a helytörténeti kiállítások állnak. Tegyenek <i>látogatást</i> az 1956-os <i>emlékhelyekre</i>, Budapesten a 301-es parcellához, a forradalom jeles helyszíneihez (Széna tér, Bem tér, Corvin köz, Műegyetem, Rádió, Felvonulási tér), illetve a vidéki sortüzek miskolci, mosonmagyaróvári, salgótarjáni stb. emlékhelyeihez.</p>	<p>anyagát a tanuló önállóan, vagy kevés segítséggel állítsa össze.</p> <p>Tudjon a <i>könyvtárban</i> és az <i>interneten</i> források után nézni. Tudjon tájékozódni a <i>térképen</i>, s a <i>vaktérképen</i> a kért adatokat bejelölni.</p>
--	---	--	---

7. ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
<p>Legyen képes a tanuló a <i>tankönyv</i> és a <i>munkafüzet</i> segítségével a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjének legfontosabb elemeit <i>megismerni</i>, s annak <i>gyakorlatát</i> a saját lakóhelyének önkormányzatán át <i>megfigyelni</i>. Legyen képes a megadott szempontok szerint a <i>televízió</i> híradóinak adásait figyelni, s annak alapján „beazonosítani” a tankönyvben tárgyalt intézmények működését.</p> <p>Legyen képes <i>lejegyezni</i>, hogy milyen napi ügyek, események kapcsán látott, hallott híradást például az <i>alkotmánybíróságról</i>, a <i>parlamentről</i>, a <i>kormányról</i>, az egyes <i>minisztériumokról</i>,</p>	<p>1. Az állam és az alkotmány</p> <p>2. A politikai rendszer</p> <p>3. A magyar államszervezet</p>	<p>A tanuló minden eddiginél jobban rászorul a <i>tanári koordináló</i> munkára, mert a tankönyv utolsó fejezete sokkal inkább a napi élettel van összefüggésben, mint a múlt tanulmányozásával. A tananyag feldolgozása mintegy „rákényszeríti” a tanulót a napi <i>kormányzati</i>, <i>társadalmi</i> és <i>helyi</i> folyamatok tanulmányozására. A tanulókat is érintő napi dolgok iránt az <i>önálló</i> és <i>csoportos</i> módon történő feldolgozás a leghatékonyabb. A <i>koordinációs</i> munka kiterjedhet például arra, hogy egy kiválasztott aktuális hírt egy-egy <i>csoport más-más televíziós csatorna</i>,</p>	<p>Tudjon a tanuló <i>önállóan</i>, vagy <i>kiscsoportban</i> dolgozva a napi események kapcsán <i>következtetéseket</i> levonni az állam, a parlament, a bíróság, az alkotmánybíróság, az ügyészség, az illetékes ombudsman vagy éppen a helyi önkormányzat tevékenységét elemezve.</p> <p>Tudja a tanuló, hogy melyek a <i>gyerekek</i> és a <i>felnőttek alapjogai és kötelességei</i>.</p> <p>Tudja, hogy a legkülönbözőbb jogi, hivatali dolgokról hol lehet <i>információkat</i> szerezni.</p> <p>Ismerje a könyvtári és az internetes <i>hozzáféréseket</i>, ahol minden, állampolgárt érintő jognak, törvénynek</p>

<p>a rendőrségről, tűzoltóságról, a bíróságról, az ügyészségről, a kisebbségekről, vagy éppen a választásokról és a népszavazásról. Egy-egy életből ellesett mozzanat hitelessé teszi, s általa a 14 éves állampolgár jobban megismerheti a magyar állam belső életét. Legyen képes megérteni, hogy még a nagyon hasonló berendezkedésű szomszédos államok is más törvények alapján működnek, mint a hazánkban.</p> <p>Legyen képes a tanuló arra, hogy az állampolgári jogok és kötelességek dolgában jártasságot szerezzen, továbbá tisztában legyen azzal, hogy a határon túl élő magyarok milyen jogokkal rendelkeznek, milyen a kapcsolatuk az anyaországgal.</p>	<p>4. Választási rendszerünk</p> <p>5. Az önkormányzatok</p> <p>6. Emberi és állampolgári jogok</p>	<p>vagy más <i>napilap</i> közlése alapján <i>dolgoz fel</i>. A következő órán a csoportok a megfigyeléseiket összevetik, ami sok tanulságot fog a felszínre hozni. A tanulók élnek a <i>gyűjtőmunka</i>, a <i>fotózás</i>, az <i>internet</i> használata, <i>újságok</i> figyelésének lehetőségeivel. Készítsenek adott téma elemzésével <i>kiselőadást</i>, vagy <i>beszámolót</i>. <i>Tantárgyi koncentrációt</i> lehet teremteni az irodalommal, a médiaismerettel, a földrajzzal, az informatikával és az idegen nyelvvel.</p>	<p>utána lehet nézni.</p> <p>Tudjon a tanuló a legfrissebb politikai, társadalmi eseményekről – ami a <i>nagyvilágban</i> és <i>idehaza</i> történik –, s tudja azokat <i>összeegyeztetni</i>. Hasonló módon egyeztesse össze az országos súlyú dolgokat a helyi eseményekkel, ami a <i>közügyekben való részvételre</i> ösztönöz.</p>
--	---	---	--

AJÁNLOTT SZEMPONTOK A TANULÓI TELJESÍTMÉNYEK ÉRTÉKELÉSÉHEZ A FEJLESZTŐ SZAKASZ UTÁN

Az *értékelés* a fejlesztő szakasz megismerési folyamatának a zárása. Természetesen magába foglalja az *elsajátítási időszak* (két tanév) egészét. Az értékelés egyrészt a *tanuló tudására* (képességek, készségek, tantárgyi tartalmak), másrészt a *tanári tevékenységre* (didaktika, módszertani alapelvek gyakorlata) irányul. Az életkori sajátosságokból eredően kiemelten fontos a tudásanyagnak a gyakorlatban történő alkalmazása.

Más szempontból az életkori sajátosság – kiváltképpen a 8. évfolyamon – a 20–21. század történéseivel párosulva, a személyiség fejlődése mellett erőteljesen hat a *világnézet alakulására*. Meghatározó a tanár személyisége, hiszen a sokféle hatás (család, televízió, internet, barátok, ismerősök) mellett a tanár, különösen a történelemtanár személyisége alakíthatja a 14 éves tanuló gondolkodását.

Az értékelés legegyszerűbb, közvetlenül mérhető módja az *ellenőrzés*, amely történhet *szóban* és *írásban*.

Szóbeli ellenőrzés

A leggyakoribb közvetlen szóbeli ellenőrzés a *feleltetés*. Havonta legalább egy alkalommal kellene minden tanulót szóban feleltetni, erre azonban kevés a heti két óra.

A szóbeli ellenőrzés másik lehetősége a *kiselőadás*, amely egy-egy adott témában való elmélyülésre, valamint kutatómunkára ad lehetőséget.

Hasznos szóbeli ellenőrzési módszer a *vita*, amelynek előnye, hogy abban egyszerre, adott idő alatt két vagy több tanuló is részt vehet.

A szóbeli értékelések közé sorolhatjuk a *forráselemzést*, ami nem csak írásban, hanem előszóban is alkalmas a megnyilvánulásra, a kritikai gondolkodás minősítésére.

A szóbeli értékeléshez sorolhatjuk a *szituációs játékot*, hiszen ez által a kifejezőkészséget, a dramatikus képességet is fejleszthetjük.

Ide sorolhatjuk a vetélkedőt is, amelynek számos szóbeli eleme van.

Összefoglalva: a szóbeli megnyilvánulások bármelyik formája a reprodukálás képességét és a kifejezőkészséget fejleszti. Alkalmazására feltétlenül szükség van.

Írásbeli ellenőrzés

Az írásbeli ellenőrzést, tekintettel arra, hogy dokumentálható, a NAT követelményei jobban körülírják, mint a szóbelit. A 13-14 éves tanulóknak – készülve a középiskolába – meg kell tanulniuk jegyzetelni, vázlatot készíteni. Ez a lényeglátás fejlesztését, az otthoni tanulás folyamatát, a szülő tájékoztatását is lehetővé teszi.

Készíthet a tanuló adott témában esszét, amely kutatómunkára, önállóságra, a lényeg felfedezésére nevel. A forráselemzés írásban is elvégezhető.

Az ellenőrzés gyakori formái közé tartoznak a feladatlapok. Hátránya a „szűkszavúság”, a személyes kibontakozás lehetőségének hiánya. Előnye a sokféle módszer kipróbálásának lehetősége, a játékosság, a sokszínűség, az agytorna (hiszen a tesztlapokon szerepelhet keresztrejtvény, vaktérkép, betűrejtvény, párba állítás, időrendbe állítás, fogalmak, események, földrajzi nevek, történelmi személyiségek adatainak pótlása, esszék, források felismerése, értékelése, gazdasági mutatók kiszámítása, grafikus, diagramos, táblázatos ábrázolása).

Írásbeli ellenőrzés lehet a tablókészítés, hiszen a gyűjtött képeket a tanulók feliratokkal látják el.

Az értékelés a felsoroltaknál természetesen jóval több lehetőséget ölel fel, magába foglalva a tanév minden egyéb mozzanatát. Az értékelés a tanítás-tanulás folyamatos kontrollja kell hogy legyen (például a tanuló, aki az órai szereplései után csupán közepes teljesítményt nyújt, de „lélekben is ott van az órán”, gyakran hoz szorgalmi munkát, elmegy a tanár által szervezett, órán kívüli programokra (múzeum, helytörténet, városnézés, kirándulás), mindenképpen értékelendő.

Figyelni kell a szülők, nagyszülők visszajelzéseit, mert azok sokat segíthetnek a tanuló objektív megítélésében.

Értékelnie kell a tanárnak az internetről, tévéműsorokból letöltött, felvett anyagokat, amelyeknek elemzése jó lehetőséget ad egyes témáknak más szemszögből való megközelítéséhez. Ráadásul ezek az elektronikus források a jövőben egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert.

A bizonyítványba, ellenőrzőbe kerülő, kifelé (szülők, önkormányzat, társadalom) szánt értékelés történhet érdemjeggyel, illetve szöveges formában megfogalmazva is.

ENYHE FOKBAN ÉRTELMI FOGYATÉKOS GYERMEKEK

FEJLESZTŐ SZAKASZ (7–8. évfolyam)

Témakör	Tartalom
A lakóhelytől a nagyvilágig	A lakóhely társadalma. Jellegetes társadalmi csoportok a lakóhelyen. A helyi közösségek tevékenysége a lakóhely életében, részvételi lehetőségek. A helyi ügyintézés szinterei a lakóhelyen. Intézmények, szolgáltatások – családsegítő szolgálat, munkaügyi szolgálat, polgármesteri hivatal. Az ügyintézés folyamatai.
A polgári átalakulás kora	Találmányok és feltalálók. Az ipari forradalom és hatása a társadalomra és a gazdaságra. Történetek a nagy francia forradalomról, Napóleonnól.

Polgárosodás Magyarországon	<p>Hazánk a Habsburg Birodalom részeként. A soknemzetiségű ország. Mária Terézia és II. József uralkodásának hatása a gazdasági életre.</p> <p>A reformkor politika irányítói – Széchenyi, Kossuth a társadalom átalakításáért.</p> <p>A reformkori országgyűlések.</p> <p>Nemzeti kultúrájának kibontakozása, jeles személyiségek.</p> <p>1848. március. 15. A forradalom eseményei. Nemzetiségi törekvések kibontakozása, polgári törvények. A szabadságharc legfontosabb eseményei, eredményei.</p>
A kiegyezés kora	<p>Programok és intézkedések a szabadságharc bukása után. A kiegyezés.</p> <p>Gazdasági felzárkózás. Budapest – a világváros születése. A millennium.</p> <p>„Boldog békeidők.”</p>
A késő újkor Európában. Az első világháború	<p>Versenyben a világ felosztásáért. Az első világháború. 1914–18. Frontvonalak – villámháború, állóháború, a hátszög. Forradalom, hatalmi átrendeződés Oroszországban. Győztesek és vesztesek.</p>
A trianoni Magyarország	<p>A trianoni békeszerződés és következményei.</p> <p>Élet a Horthy-Magyarországon.</p> <p>Társadalmi, politikai megmozdulások. Az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság – helytörténeti vonatkozások.</p>
A jelenkor kezdete, két háború között	<p>A nagy gazdasági világválság Európában – túltermelés, következmények.</p> <p>Háborús készülődés – Németország világhuralmi tervei.</p>
A második világháború. Hazánk a háborúban	<p>A II. világháború eseménytörténete 1939–45 – a fordulópontok.</p> <p>A háború befejezése, a párizsi béke.</p> <p>Hazánk a háborúban, a német megszállás, helytörténeti vonatkozások.</p>
Korunk történelme	<p>Földünk a második világháború után – a megosztott világ.</p> <p>A hidegháború, fegyverkezés, katonai, gazdasági szövetségek, kommunista diktatúrák.</p> <p>Hazánk a vesztes háború után.</p>

	<p>A pártállam kialakulása. Új kormányprogram – Nagy Imre. Forradalom és szabadságharc 1956 – helytörténeti vonatkozások. A Kádár-korszak. A pártállam összeomlása – vissza a demokráciához. A békés rendszerváltás – a Magyar Köztársaság létrejötte 1989. október 23. A demokratikus intézményrendszer kialakulása – az Antall-kormány megalakulása.</p>
--	--

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

- Írásos anyagok tanulmányozása, elemzése, célszerű válogatása.
- A helyi hírek, újságok figyelése, gyűjtés, rendszerezés, beszámoló.
- Különböző térképek használata. Feladatvégzés térképvázzalokkal.
- Fogalmi szemléltető eszközök – szóképek, mondatképek használata, rendszerezése. Jellemzők, példák válogatása adott tananyaghoz.
- Történetek dramatizálása, rendezés, szereplés, tudatos szerepválasztással. Tananyag, tananyagrészek önálló elmondása, kérdések megfogalmazása. Tematikus rajzok készítése.
- Időszalag, időtáblázatok használata.
- Szituációs játékok, dramatikus feldolgozások. Beszélgetések, vélemények megfogalmazása, ütköztetése, vita.
- Történelmi visszaemlékezések meghallgatása. Forrásanyagok keresése, felhasználása.
- A lakóhelyi információk gyűjtése, a gyűjtött anyag felhasználása beszámolóban, önálló feleletekben. Tananyagról vázlatkészítés.
- Történelmi témájú regényrészek, filmek, dokumentumfilmek megtekintése, beszélgetés, érzések, vélemények megfogalmazása.

A szakasz végére elvárható követelmények

- Tudjon megnevezni a lakóhelyén működő helyi közösségeket, ismerje alapvető tevékenységeiket, mondjon gyakorlati példákat.
- Ismerje lakóhelyén a lakossági ügyintézés intézményeit, tudja hova, milyen ügyben lehet fordulni.
- Tudja kezelni a kiemelkedő személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat.

- Legyen képes szóban felvázolni rövid életrajzi portrét egy általa példaképnek tartott történelmi személyiségről.
- Ismerjen fel az egyes korok eseményei között történelmi összefüggéseket, készítsen azokról vázlatot.
- Ismerje a legjellegzetesebb reformkori személyiségek nézeteit, érveljen, vitázzon a megismert tények alapján.
- Tudjon összefüggéseket említeni a világ- és a magyar történelem eseményei között. Az ok-okozati összefüggések felismeréséből, a következtetésekből legyen képes elemi ítéletalkotásokra.
- Megadott szempontok alapján elemezze a társadalmi, gazdasági változásokat, konkrét példákkal mutasson rá a fejlődésre.
- Tudja a tanult történelmi évszámokat.
- Jártasság szintjén használja a képes történelmi atlaszt.
- Ismerje fel, hogy népünk számára milyen gazdasági, társadalmi veszteségeket jelentett a háborúban való részvétel.
- Legyen képes a térképről önállóan leolvasni a háborús eseményeket, használja fel a térképet szóbeli feleletéhez.
- Utasítsa el a nemzeti, faji gyűlöletet.
- Legyen magatartásában megnyilvánuló magyar és európai azonosságtudata.
- Ismerjen néhány történelmi témájú irodalmi művet, filmet.
- Legyen képes tankönyvből önállóan felkészülni, könyvtárban forrásanyagot keresni, irodalmi ismeretei alapján illusztrációkat gyűjteni adott témához.
- Alkalmazza a tanulás során gyűjtött anyagot, a kortársak visszaemlékezéseit.

Az integrációs felkészítés pedagógiai rendszere

Bevezető

„ Nem elég kiterjesztenünk a kultúrához való jogot minden emberre, gondoskodnunk kell arról is, hogy valóban élhessen e joggal minden ember, önhibáján kívül se meg ne fosztassék, se ne gátolhassék senki attól, ami jár neki pusztán azért, hogy embernek született.” (Karácsony Sándor)

A társadalmi elvárások óriásiak a pedagógusokkal szemben, az oktató, ismeretátadó funkció mellett egyre inkább előtérbe kerül a személyiségformálás, a családi szocializáció mulasztásaiból eredő reedukáció, a diagnosztizálás, a családgondozás és a gyermekek magatartási zavarainak helyrehozó funkciója.

Nem közömbös számunkra, hogy hogyan sikerül a hátrányos helyzetű gyerekeknek a képességbeli szintre-hozása, személyiségfejlődésük és szocializációjuk megtámogatása, annak érdekében, hogy növeljük társadalmi beilleszkedési esélyeiket.

A nevelési – oktatási intézmények működéséről szóló **11/1994(VI.8) MKM rendelet** kiegészült két olyan új oktatási – szervezési formával, amely normatíva biztosításával ösztönzi a hátrányos helyzetű tanulók integrált keretek között megvalósuló – a szociális helyzetből és fejlettségéből eredő hátrányok ellensúlyozását célzó – iskolai nevelésének – oktatásának megszervezését.

Elemi a következők:

- I. **Az alkalmazás feltételei**
- II. **A pedagógiai rendszer tartalmi elemei**
- III. **Elvárható eredmények**

Az integrációs felkészítés pedagógiai rendszerének fontos kitételei az együttnevelés, a tapasztalati tanulás és az együttműködés.

Iskolánkban eddig is az együttnevelés került előtérbe, a tanulóink együtt vannak mind a tanítási órákon, mind a szabadidős tevékenységek során is, ugyanakkor ügyelünk arra, hogy a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű gyerekeknél egyénre szabottan történjen a képességkibontakoztatás.

Integrációs programunk célja, az eltérő családi háttérrel rendelkező, különböző képességű és fejlettségű gyermekek együttfejlesztése, együttnevelése az esélyegyenlőség megteremtése érdekében. Ezért szükség van a már meglévő programjaink továbbfejlesztésére, új módszerek alkalmazására a tanítás – tanulás folyamatában, a pedagógusok tapasztalati tudásának gyarapítására.

Alkalmazás feltétele

Integrációs stratégia kialakítása

Helyzetelemzés az integráció szempontjai,
elvárható eredményei alapján

Az intézmény bemutatása:

Hitvallásunk:

„Ki – ki szorgalmának, tehetségének köszönhetően iskolánk nevelési és oktatási rendszeréből kilépve legyen alkalmas sikeres továbbtanulásra és életvezetésre, s elégedettsége párosuljon a többi és leendő partnereink elégedettségével.”

Az intézmény neve és székhelye:

Tamási Áron Általános Iskola

Pétervására, Szabadság tér 12.

Az intézmény tagintézményei:

1. tagintézmény: Tamási Áron Általános Iskola Erdőkövesdi Tagintézménye
Erdőkövesd, Petőfi út 2.

Az intézmény típusa: 1-8 évfolyammal működő általános iskola, melyet a Pétervására város, Erdőkövesd, Váraszó, Ivád és Kisfüzes községek Társult Képviselőtestülete működtet, de oktatási társulásunk van Szajlával is.

Működési területe a társult önkormányzatok közigazgatási területe, de mivel iskolánk kihasználtsága nem 100%-os, ezért más településről is fogadjuk a gyerekeket.

Az istenmezejei iskola Siroknak a tagiskolája, de oda egy gyerek sem jár, minden tanulót hozzánk írtattak be.

Azért nem tapasztalható a tanulói létszámcsökkenés, mert nagy a vonzáskörzetünk. Bár a pétervásári diákok száma évről-évre csökken, az iskolai létszámunk minden évben több, hiszen a bejáró tanulóink száma minden évben növekszik.

2007. szeptember 1-jétől lett tagiskolánk az erdőkövesdi általános iskola, ahol 1-3 összevonással működik egy osztály. 4. osztálytól már Pétervásárára járnak a tanulók 1983-tól végleg.

Pétervására egy kis város a Bükk és a Mátra között Tarna völgyében. Erdőkövesd kb. 550 fős település, de Pétervásárával teljesen egybe van épülve. A diákok minden településről menetrendszerinti járással utaznak, kivéve Istenmezeje, ahonnan iskolabusz jár.

A környékünkön minden település hasonló problémákkal küzd: munkahelyek hiánya, elöregedő népesség, fogyó lakosságszám, emelkedő romalagosítottság. Ebből következően változik az iskola összetétele, magasabb a hátrányos, ill. a halmozottan hátrányos tanulók száma. A bejáró istenmezejei gyerekek csökkentették az arányszámot, hiszen közöttük sokkal kevesebb a roma származású, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma. Nem elhanyagolható tényező a faluban élő roma kisebbség aránya, amely napjainkban az oktatási intézményünkben 42 %.

Erdőkövesden az óvodában és az iskolában egyaránt van hátrányos és HHH gyerek. Mindkét helyen folyik az integrációs nevelés.

Iskolánk Pétervására város egyetlen általános iskolája.

A rendszerváltást követően a falu lakóinál bekövetkezett rétegződés (viszonylagos jómód, lassú lecsúszás, elszegényedés) teljes mértékben tükröződik az iskolai viszonyok között is.

Ebben a helyzetben fokozottan meghatározó szerepe van az iskolának, nem csak közösségmegtartó szerepe miatt, hanem a jövő nemzedékéért érzett felelősségvállalás miatt is.

Statisztikai adatok:

A község lakóinak száma: 2400 fő.

A hátrányos helyzetű tanulók száma meghaladja az 50 %-ot, a halmozottan hátrányos helyzetűeké a 30 %-ot, az SNI-s tanulók száma a 10 %-ot.

Az integrációs és a képesség-kibontakoztató felkészítés bevezetésének körülményei

A 11/1994 (VI.8.) MKM rendelet 39/D, 39/E § szerinti integrációs illetve képesség-kibontakoztató oktatás-nevelés a központi iskolában 2003. szeptember 1-től, a tagiskolánkban pedig 2008. szeptember 1-től folyik. E program az iskolai IPR-re vonatkozik.

Bevezetés előtti állapot

- szegregált oktatási struktúra,
- hagyományos pedagógiai módszerek alkalmazása
- ösztönyszerű pedagógiai innováció

A bevezetés körülményei

- a tantestülettel való konzultáció a bevezetés lehetőségéről;
- a törvényi háttér megismertetése - a 11/1994 (VI.8.) MKM rendelet 39/D, 39/E§ - tantestülettel való tudatosítása;

- a Köznevelési Törvény 95§ (1) i.) pontja alapján kiadott IPR áttanulmányozása;
- az addigi "ráérezett pedagógiai gyakorlat" összevetése az IPR elemeivel;
- a tantestület tagjainál bekövetkezett szemléletváltás a változtatás szükségességének irányába;
- a szülők meggyőzése az IPR bevezetéséről és annak várható előnyeiről;
- a fenntartó megnyerése az ügy érdekében;

Az IPR bevezetése és alkalmazása az intézményben 2003. szeptember és 2007. között.

Eredmény:

- megindult egy tantestületi innováció;
- a mikrocsoportok létrejöttével, a team munka megvalósulásával új minőséget kapott a csoportmunka;
- bővültek a partnerkapcsolatok: szakmai kapcsolatok a fejlesztés révén, szülői szervezetekkel, szakmai szervezetekkel, civil szervezetekkel;
- a tantestület megismerkedett a kooperatív tanulás módszerekkel;
- jelentős marketing tevékenység a média bevonásával;
- az intézményi hospitálásokon tanítottuk egymást és tanultunk egymástól;
- növekedett az intézmény presztízse a településen és azon kívül is.

Képzéseken való részvétel:

Hatékony együttnevelés tantestületi tréning 30 óra,

Drámapedagógia 60 óra

Szakmai napok , bemutató órák tartása

2007/2008. tanévben iskolánk nem vehette igénybe az integrációs támogatást, mert a tagintézmény és a székhelyintézmény között a HHH tanulók aránya több, mint 25%-os

eltérését mutatott. Akkor még az istenmezejei iskola a mi tagintézményünk volt, és ott 5 % alatt volt a HHH tanulók száma.

Ez az eltérés a 2008/2009-es tanévben is megvolt, de a jogszabályi változás lehetővé tette a támogatás igénylését.

Célrendszer

- Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése
- Csökkenjen a HHH tanulók lemorzsolódásának aránya
- Csökkenjen a HHH tanulók hiányzásának száma
- Növekedjen az érettségit adó középfokú oktatási intézményben továbbtanuló HHH gyerekek aránya
- A kompetencimérések átlaga ne romoljon, a HHH és a nem HHH tanulók eredményei közelítsenek egymáshoz
- Az IPR-ben megismert új pedagógiai módszerek épüljenek be a mindennapi pedagógiai gyakorlatba
- A tanórákon kívüli programokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítva legyen
- A HHH tanulók sikerességének biztosításához a különböző lehetőségek (Útravaló program, Arany János program) igénybevétele
- Az iskola infrastruktúrájához való egyenlő hozzáférés biztosítása
- Mentori rendszer kiépítése a HHH tanulóakra történő egyéni odafigyelés és fejlesztés céljából
- A tantestület tagjainak 95%-a sajátítsa el az IPR sikeres alkalmazásához szükséges kompetenciákat.
- Az iskola társadalmi környezetének minél szélesebb körben történő bevonása a HHH tanulók iskolai sikeressége érdekében

Megvalósítandó feladatok

- A HHH tanulók nyilvántartása, támogatásigénylés
- A szülők tájékoztatása az integrációs programról
- Az iskola-óvoda átmenet megkönnyítése érdekében kölcsönös szakmai hospitálások, konzultációk, közös nevelőtestületi értekezletek, közös rendezvények szervezése
- Az óvodai és iskolai DIFER mérés eredményeinek közös elemzése
- Kapcsolattartás a Tanulási képességet Vizsgáló Bizottsággal, a Nevelési Tanácsadóval, a Gyermekjóléti Szolgálattal
- Együttműködés a Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselőivel
- Egyéni fejlesztések megszervezése, egyéni fejlesztési tervek elkészítése
- Háromhavonkénti értékelés elvégzése
- A napközis szolgáltatás biztosítása minél több HHH tanuló részére
- Iskolai továbbtanulást segítő, felkészítést, szociális hátrányt kompenzáló pályázatokon (Útravaló) való részvétel
- Az intézmény és a középfokú intézmények kapcsolattartásának kiépítése
- Tanítási órákon új módszertani elemek alkalmazása: kooperatív módszer
- A kulcskompetenciák elsajátításához szükséges gyakorlatok alkalmazása valamennyi tanítási órán
- Az önálló tanulásra való felkészítés megjelenése a tanórákon
- Szakirodalom tanulmányozása, intézményen belüli hospitálások,
- Tapasztaltcsere szervezése
- Az integráltan oktatott SNI-s tanulók sikeres előrehaladása érdekében gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus közreműködésének biztosítása

Az iskolába való bekerülés előkészítése

Az óvodából az iskolába való átmenet segítése

A Pétervásárai Napközis Óvodával és 3 tagóvodájával szoros az együttműködés, rendszeresek a pedagógusok közötti találkozók, konzultációk.

Feladatok:

- Diagnosztikus felmérés készül az óvodai nagcsoportban az óvónő és a leendő első osztályos tanító közreműködésével a tanuló iskolaérettségével kapcsolatban, melynek eredménye a tanulási nehézségekkel küzdő, illetve hátrányos helyzetű tanulók tanulási problémáinak feltárása.
- Tovább mélyítjük az óvodával való kapcsolattartás formáit, melynek célja a zökkenőmentes, problémamentes iskolakezdés.
- Óvodai fejlesztőprogram

A kapcsolattartás színterei:

- ◆ óvodai-iskolai cserelátogatások
- ◆ szülői tájékoztató programok
- ◆ egyéni képességekhez igazodó tanulás megszervezése
- ◆ egyéni fejlesztési terv készítése a vizsgálati eredmények alapján
- ◆ egymás programjainak látogatása
- ◆ közös programok szervezése

Az előző tanév mérési eredményeit figyelembe véve, az alábbi területekre helyeztünk nagyobb hangsúlyt, mivel ezekben mutatott leginkább szembetűnő eltérést a vizsgálati eredmény

- szociális motívumok és készségek fejlődése
- tapasztalati összefüggések – megértés fejlődése
- elemi számolási készség fejlődése
- szövegértés fejlődése

Ez alapján készülnek az egyéni fejlesztési tervek

Heterogén osztályok kialakítása

Az iskola tanulói összetétele heterogén.

A tanulói létszám lehetővé teszi a párhuzamos osztályok kialakítását. Így minden évfolyamon legalább kettő osztály működik, de a 4. 5. 6. évfolyamon 3 osztályunk van. Fontos feladatunk a párhuzamos osztályok kialakításánál a törvényi előírás betartása. (11/1994 (VI.8.) MKM rendelet 39/D, és 39/E pontjai).

Együttműködések - partnerségi kapcsolatok

Együttműködések partnerségi kapcsolatok kiépítése

Szülői házzal

Kapcsolat tartalma:

Iskolánk több alkalmat biztosít a szülőknek a pedagógusokkal való találkozásra. Osztályonként évente két kötelező szülői értekezletet szervezünk, de ha szükséges ettől eltérünk. (Pl. 8. osztály, ahol a továbbtanulás, a ballagás megköveteli 5-6 szülői összejövetel tartását is, vagy 1. osztály, a beszoktatás időszakában célszerű, ha a tanító néni és a szülők több alkalommal is találkoznak.)

A háromhavonkénti értékelésre minden szülő meghívást kap. Ez alkalommal az osztályfőnök közösen értékeli a gyermek fejlődését, haladását a szülővel.

A mindennapi munkába ad bepillantást a nyílt nap.

Iskolánkban bevett gyakorlat, hogy a szülő akkor keresi fel a pedagógust, amikor szükségét érzi bizonyos dolgok megbeszélésének. Iskolánk kapuja *bármikor nyitva áll* a szülő, a család előtt.

A szülőknek egy hivatalos szervezete működik az iskolában: az SZMK. Az SZMK-ban 5 főből álló vezetőség dolgozik, akik rendszeresen üléseznek. Ezekon az üléseken az iskolavezetés részt vesz, és a szülők képviselői részletes tájékoztatást kapnak az iskolában folyó munkáról.

A minőségfejlesztési program megvalósulása során 4 évente valamennyi szülő véleményét kikérjük írásban az iskolában folyó munkáról. A tervezésnél, a jövőbeni feladatok megfogalmazásánál ezekre a véleményekre építünk.

Kapcsolattartás módja, gyakorisága:

Fogadó óra, háromhavonkénti értékelés, szülői értekezlet évi két alkalom, a HHH-s tanulók szülei részére egyéni és csoportos találkozók, beszélgetések szükség szerint.

Gyermekjóléti Szolgálat és Családsegítő szolgálat*Kapcsolat tartalma:*

Gyermekjóléti Szolgálat és az iskola GYIV felelősei közös programot dolgoznak ki az iskolába kerülő tanulók és családjuk segítésére. A gyermekjóléti szolgálat munkatársa hetente egy napot tölt az iskolában, rendszeresen tájékoztatjuk egymást a felmerülő problémákról és közösen keressük a megoldást. A szükséges esetben közösen látogatunk családot.

A védelemben helyezett gyerekek esetében rendszeresek az esetmegbeszélések.

Kapcsolattartás módja, gyakorisága:

Gyermekjóléti szolgálat munkatársa heti egy alkalommal jön az iskolába, az osztályfőnök és a GyIV felkelős szorosán együttműködik vele, rendszeres esetmegbeszéléseket folytatnak, szükség esetén azonnal közbelépnek, intézkedéseket tesznek a jegyző felé, a háromhavonkénti értékelésen való részvétel, családlátogatás szükség szerint.

Szakmai és szakszolgálatok: Nevelési Tanácsadó**Tanulási Képességet Vizsgáló Gyógypedagógiai Módszertani Központ***Kapcsolat tartalma:*

A Pétervásárán működő Nevelési Tanácsadó pszichológusi, logopédusi szolgáltatást biztosít. A pszichológus igénybevétele alkalomszerű. A logopédus heti rendszerességgel foglalkozik a tanulókkal.

Az évek óta kialakult együttműködési tervnek megfelelően a Gyógypedagógiai Módszertani Központ éves, kétéves és hároméves periódusokban végzi a tanulók vizsgálatát.

Az óvoda középső csoportjától vizsgálják a gyerekeket és fejlődésüket folyamatosan nyomon követik.

Kapcsolattartás módja, gyakorisága:

Év elején kapcsolat felvétel, tanulók szűrése, érintett gyerekek személyének megállapítása, a velük történő foglalkozások szükségességének megbeszélése.

Középfokú oktatási intézmények

Kapcsolat tartalma:

Iskolánkból kb 10 középfokú oktatási intézményben tanulnak tovább diákjaink. Minden intézménnyel jó kapcsolatot tartunk. A középiskoláktól érkező információkat továbbítjuk a szülők és a tanulók felé, hogy a megfelelő középiskola kiválasztásához kellő információkkal rendelkezzenek. Lehetővé tesszük, hogy a tanulók nyílt napokon részt vegyenek, így személyes tapasztalatokat szereznek a továbbtanulás előtt.

Segítjük a levelezős tanulmányi versenyeket.

HHH tanulók továbbtanulása esetén az Útravaló programban való részvétel biztosítása érdekében együttműködés a középiskolával.

Kapcsolattartás módja, gyakorisága:

Írásban történő kapcsolattartás, információcsere.

Kisebbségi Önkormányzat

Kapcsolat tartalma:

Megalakulása óta jó kapcsolatot ápolunk a kisebbségi önkormányzattal. Támogatja pályázati munkáinkat, lehetőségeikhez mérten támogatást nyújt a gyerekek táboroztatásához, osztálykirándulásokhoz.

Kapcsolattartás módja, gyakorisága:

Személyes megbeszélések, találkozók, évente legalább két alkalommal.

A tanítást-tanulást segítő eszközrendszer elemei

Kulcskompetenciákat fejlesztő programok és programelemek:

Az önálló tanulást segítő felkészítés

- Tanulásmódszertan: Tanulj meg tanulni!

Eszközjellegű kompetenciák

- Tantárgyi képességfejlesztő programok: tantárgyfelosztás szerint,

Szociális kompetenciák fejlesztése

- Közös szabadidős programok (táborok, rendezvények sportkör, kirándulások)
- Mentálhigiénés program

Az integrációt segítő tanórán kívüli programok, szabadidős tevékenységek

- Tánc szakkör működtetése
- Sportfoglalkozások megszervezése
- Iskolai programok szervezése
- Osztályprogramok szervezése
- Színházlátogatások szervezése

Az integrációt segítő módszertani elemek

- A differenciált egyéni bánásmód és egyéni ütem meghatározása
- Kooperatív tanulás-szervezési technikák alkalmazása
- Beszélgetőkörök: mentális egészségvédő csoport működése a védőnő irányításával
- Hatékony tanuló megismerési technikák (beszélgetés, viselkedés megfigyelése)

- Projekt módszer alkalmazása. Multikulturális projekt hét

-

Műhelymunka – a tanári együttműködés formái

- Értékelő megbeszélések: nevelési értekezletek, munkaértekezletek
- Problémamegoldó fórumok: szülői értekezletek, kapcsolattartás partnereinkkel
- Hospitálás más IPR szerint dolgozó intézményben
- Hospitálás intézményen belül
- IPR teamek együttműködése

-

Kompetencia alapú értékelési rendszer

- Egyéni fejlesztési tervek készítése, fejlesztő foglalkozások tartása
- Háromhavonkénti szöveges értékelés elkészítése, megbeszélése a résztvevőkkel

Multikulturális tartalmak

- A multikulturális tartalmak projektekben feldolgozva:

1 – 2. évfolyamon

Ismerkedés cigány mesékkel

mondókákkal

gyermekversekkel

dalokkal, melyekhez a hagyományos ritmuseszközök felhasználásával kíséretet is tanulnak

3 – 4. évfolyam

Cigány mese- és mondavilág

Lakóhelyismeret

A cigányság vándorlása

Cigány művészek megismerése

Éneklés, hangszerjáték, tánc

5-6. évfolyamon

Cigány irodalmi alkotások

Országismeret: Romák Magyarországon

Európai beilleszkedések

A helyi cigány társadalom

Lakáskultúra, tárgyi kultúra

Magyarországi cigány művészek

Éneklés, hangszerjáték, tánc

7 – 8. évfolyamon:

A cigányság helye a világban

Társadalmi integrálódási törekvések

A romák gazdaságban elfoglalt helye

Cigányszervezetek, önkormányzatiság

Kiemelkedő cigány személyiségek és tevékenységük megismerése

Cigány művészek a világban

A foglalkozások alapját képező irodalom:

Bódi Zsuzsanna: Cigány népismeret

Sir Angus Fraser: A cigányok

dr Karsai Ervin: Cigány mese és mondavilág

Cigányokról dióhéjban

A cigány nyelv és kultúra

A cigányok története

Rostás – Farkas György: Apám meséi I.-II.

Csemer Géza: Habishti

Cigány folklór – Magyarország *Románia – Gyűjtötte: Bari Károly /CD/

Romológiai ismeretek – a Zsámbéki Tanítóképző Főiskola jegyzete

Roma költők, írók művei

Magyar nyelvű cigány újságok

Műalkotások reprodukciói

A továbbhaladás feltételeinek biztosítása

Pályaorientáció:

- tréningek tanulóknak, szülőknek: önismeret, közös döntés, egyéni képesség – érdeklődési irány – társadalmi keresettség összehangolása;
- nyílt napok látogatása a középfokú oktatási intézményben;
- pályaválasztási szülői értekezlet

Továbbtanulásra felkészítő program:

- 8. évfolyamon felvételi előkészítő matematikából és magyarból
- önismeret (Ki voltam én? Ki vagyok én?);
- a tanulók ismeretei és véleményük szülei munkájáról;
- szakiskolai képzés bemutatása volt tanítványaink közreműködésével;
- szakközépiskolai, gimnáziumi osztályok bemutatása volt tanítványaink közreműködésével;
- pályaismertető találkozás felnőttekkel;
- üzemlátogatás
- felvételik tapasztalatai;
- 15 év múlva - álmok a jövőről.

Várható eredmények

Elvárható eredmények

Feladatok:

- megfelelés a jogszabályi előírásoknak
- együttnevelés megvalósítása
- együttnevelést elősegítő módszerek alkalmazása
- multikulturális tartalmak a helyi tantervben
- párbeszéd a szülőkkel
- értékelési rendszer kidolgozása
- belső ellenőrzési rendszer kidolgozása

Ezek eredményeként várhatóan:

- nem emelkedik az osztályismétlők száma
- nem emelkedik az iskolai rendszerből idő előtt kikerülők száma
- nő az érettségit adó intézményekben továbbtanulók száma
- Az országos kompetenciamérés eredményeit matematikából szinten tartjuk, értő olvasásból közelítünk az országos átlaghoz.

Pedagógiai mérés és értékelés az alsó és felső tagozatban

Tartalom

- Az előírt tananyag és követelmény tantárgyanként, évfolyamonként
- Magasabb évfolyamra lépés feltételei
- Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái,

A tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményei, továbbá a tanuló teljesítménye, magatartása és szorgalma értékelésének, minősítésének formái

- Az írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának

értékelésben betöltött szerepe

- Moduláris oktatás

-- Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

- Függelék (IV.)

Az előírt tananyag és követelmény tantárgyanként, évfolyamonként (lásd melléklet)

Valamennyi tantárgy tananyagát, követelményeit valamint a tanévenkénti továbbhaladás feltételeit az egyes szaktantárgyakra vonatkozó tantervek tartalmazzák.

A tantárgyi tantervek segítik a Nemzeti alaptanterv fejlesztési feladatainak végrehajtását. A törvénynek megfelelően tartalmazzák a nevelés és oktatás célját, a tantárgyak rendszerét, az egyes tantárgyak témaköreit, a témakörök tartalmát, a tantárgyak évfolyamonkénti követelményeit, a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló időkeretet, az iskolai egészségfejlesztéssel, fogyasztóvédelemmel, környezetvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtását.

Tantárgyakra és évfolyamokra bontja a Nemzeti alaptanterv „Kiemelt fejlesztési feladatait” és a műveltségi területek fejlesztési feladatait.

A kompetencia-alapú programcsomagok esetében a részletes tananyagot és követelményeit a mellékletben szereplő tantárgyi tantervcsomagok tartalmazzák, tantárgyanként és évfolyamonként.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanuló az iskola 4-8. évfolyamon magasabb évfolyamba akkor léphet, ha a helyi tantervben előírt tanulmányi követelményeket a tanév végére, az adott évfolyamon minden tantárgyból teljesítette. A tanulmányi követelményeket teljesíti akkor, ha minden tárgyból, amelynek értékelése és minősítése alól nincs mentesítve, a helyi tantervben előírt „továbbhaladás feltételeit” – évközi érdemjegyek alapján, vagy tanulmányok alatti vizsgán meg szerzett - legalább elégséges osztályzattal teljesítette. Ha a tanuló 2 - 8 tanév végén három vagy több tárgyból szerez elégtelen minősítést, az évfolyamot megismételheti. Az évfolyam ismétléséről a nevelőtestület dönthet úgy, hogy a tanulót pótvizsgára engedi, és itt a tanuló az elégséges érdemjegyet minden érintett tantárgyból megszerezheti. Azonban, ha a tanuló itt is elégtelen osztályzatot kap, az adott évfolyamot megismételni köteles.

A magasabb évfolyamba történő lépéshez a tanulóknak a tanév végi osztályzat megállapításához osztályozó vizsgát kell tennie, ha

- az iskola igazgatója felmentett a tanórák rendszeres látogatása alól
- az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy, vagy több tárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse
- egy tanévben 250 óránál többet mulasztott
- magántanuló volt
- egy adott tantárgyból a tanítási órák húsz százalékát meghaladja a mulasztása, a tanítási év végén nem osztályozható, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen
- ha a tanuló a tanítási év végén nem osztályozható, tanulmányait évfolyam ismétléssel folytathatja.

- Az osztályozó vizsga tantárgyai a következők:
 - 1. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika (írásbeli, szóbeli)
 - 2-4. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika (írásbeli, szóbeli)
 - 5-6. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika (írásbeli, szóbeli)
ember és társadalom, természetismeret (szóbeli)
 - 7-8. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika (írásbeli, szóbeli)
ember és társadalom, fizika, kémia, biológia, földünk és környezetünk (szóbeli)

Ha az első évfolyamra felvett tanulót egyéni adottsága, fejlettsége miatt szakértői vélemény alapján mentesítették az értékelés és minősítés alól, az első évfolyamot legfeljebb egy tanévig előkészítő évfolyamként végzi és fejezi be.

A tanuló az első-harmadik évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamisméltásra, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni. E rendelkezést kell alkalmazni - évfolyamtól függetlenül - az idegen nyelv tekintetében is, az idegen nyelv tanulásának első évében.

A szülő kérésére minden évfolyamon engedélyezni lehet, de az első-negyedik évfolyamon engedélyezni kell az évfolyam megismétlését.

Ha a tanköteles tanuló tanulmányi követelményeit nem teljesítette, évfolyamot ismételni köteles.

Az alsó tagozat esetében két ponton eltérő sajátosság mutatkozik a továbbhaladás feltételeiben:

--Mivel az 1-2. évfolyam a fejlesztés szempontjából egy pedagógiai egységnek tekinthető, csak a második évfolyamtól kezdődően fogalmaz meg teljesítmény-kritériumokat a tanulók értékeléséhez.

--A második és a harmadik évfolyamon nem beszélhetünk továbbhaladási feltételekről helyette a ” *következő tanévi fejlesztés feltételei*” alcím szerepel.

Kt. 48§ (1) b

Kt. 71§

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái, a tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményei, továbbá- jogszabály keretei között- a tan. teljesítménye, magatartása és szorgalma értékelésének, minősítésének formái

A számonkérés formái

Szóbeli: órai munka, felelet, kiselőadás, bemutató

Írásbeli: órai munka, írásbeli felelet, témazáró dolgozat, tudásszint mérés,

kompetencia mérés

Gyakorlati: jellemzően a készségtárgyakból: órai munka, ill. projektmunkák

Számonkérések rendje, korlátai, követelményei, súlya

A tanév rendjében foglalt országos mérések időpontjáról a munkaterv ad

tájékoztatást. A külső mérésekről a szülőket is tájékoztatja előzetesen írásban az

iskola.

A számonkérések rendjéről, módjáról, követelményeiről az osztályfőnök és a

szaktanárok tájékoztatást adnak a tanév elején, illetve témazáró dolgozatok,

tudásszint, vagy kompetenciamérések előtt.

11/1994.(VI.8.) MKM rendelet (továbbiakban: MKM rendelet) 21.§

(3)

Közoktatási törvény 70.§ (7)

A szóbeli és írásbeli feleleteket nem kell előre bejelenteni, a témazáró dolgozatot legalább egy héttel előbb.

Lehetővé kell tenni, hogy a tanulók félévente egy-egy tantárgyból legalább 3 érdemjegyet tudjanak szerezni.

A tanulók naponta maximum 2 témazáró dolgozatot írhatnak. Amennyiben emiatt egyeztetni kell a szaktanároknak, azt az osztály jelezze a harmadik bejelentőnek.

Az írásbeli munkákat 2 héten belül ki kell javítani, a tanulókkal értékelni. Biztosítani kell, hogy a szülő a szokásos módon a javított dolgozatot megtekinthesse.

Az érdemjegyek jogszabály szerint egyenértékűek. A félévkor, ill. év végén osztályzattal történő minősítés szabályait a közoktatási törvény tartalmazza.

Amennyiben a tanuló félévkor, vagy év végén fél jegyre áll, a szaktanár a témazáró dolgozatok alapján döntheti el az osztályzatot.

A tanulmányok alatti – különbözeti-, osztályozó-, javító – vizsgák időpontját, a vizsga követelményeit, részeit a helyi tanterv alapján az intézmény határozza meg, és a helyben szokásos módon tájékoztatják az érintetteket. A vizsgabizottságot az intézmény vezetője jelöli ki. Független vizsgabizottság előtti vizsgát az intézmény vezetőjénél írásban lehet kérni, a jogszabályban meghatározott eset

A tanulói teljesítmény értékelésének, minősítésének formái

Szóbeli értékelés:

A tanulók szóbeli, írásbeli és gyakorlati megnyilvánulásait, teljesítményét a szaktanárok azonnali visszajelzéssel szóban folyamatosan értékelik.

Ahhoz azonban, hogy az értékelés tanulásösztönző szerepét maradéktalanul betölthesse, valamint a tanuló fejlődése dokumentálható, nyomon követhető legyen, szükség van a fentebb részletezett számonkérésekre, és ezek írásbeli értékelésére is.

Kt. 121.§ (17)

Kt. 70.§, MKM rendelet 21.§ - hoz

Írásbeli értékelés, minősítés:

Az 1-3. évfolyamon és a 4. évfolyam első félévében az iskolának megfelelő, előre meghatározott, nyomtatott skála szerinti szöveges értékelési formát és a közoktatási törvénynek megfelelő minősítést alkalmazzuk. A szöveges értékelés sajátos szempontjait és az értékelőlapokat a függelék tartalmazza.

Ha a tanuló „felzárkóztatásra szorul” minősítést kap, az iskolának a szülő bevonásával is értékelni kell a tanuló teljesítményét, fel kell tárnai a tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényezőket, és javaslatot kell tenni az azok megszüntetéséhez

szükséges intézkedésekre.

Az 5-8. évfolyamon, valamint a 4. évfolyam második félévében a tanulói teljesítmények értékelése érdemjeggyel, félévi és év végi minősítése az érdemjegyek, vagy a tanulmányok alatti vizsgán nyújtott teljesítménye alapján kialakított osztályzattal történik.

Az érdemjegyek kialakítása a munkaközösségek által meghatározott, a tanulókkal ismertetett szempontok alapján, a félévi és év végi osztályzatok kialakítása a közoktatási törvény 70.§ (4) bekezdése szerint történik. Az osztályozó értekezletet az osztályfőnök köteles tájékoztatni, amennyiben valamely osztályzat kialakítása az érdemjegyekből nem a jogszabály alapján történt.

A tantárgyakba integrált modulokat (hon- és népismeret, egészségtan, társadalomismeret és etika) a tantárgy szerves részeként kell értékelni, minősíteni. A mozgóképkultúra és médiaismeret, mivel önálló tantárgy, annak megfelelően értékelendő és minősítendő.

Az integrált pedagógiai rendszert, illetve a belső gondozói rendszert alkalmazó intézmények a negyedévenkénti értékeléshez előzetes szempontok alapján, szabadon fogalmazott értékelést alkalmaznak, melyet a tanulóval és a szülővel egyeztetnek a további fejlesztési feladatok megbeszélése érdekében.

A sajátos nevelési igényű tanulók teljesítményértékelése, minősítése szakértői vélemény alapján – a jogszabályban meghatározott keretek között – ettől eltérhet

A tantárgyi értékeléssel és minősítéssel szembeni követelmények az 1-4. évfolyamon

A tanulók tanév közbeni szóbeli és írásbeli teljesítményeinek értékelése 1-4. évfolyamon rövid szöveges jelöléssel történik a naplóba, valamint a 2-5 fokú skálát is alkalmazzuk.

Az értékelés során használt jelölések:

- k.t. (kiválóan teljesített);
- j.t. (jól teljesített);
- m.t. (megfelelően teljesített);
- f.z. (felzárkóztatásra szorul)

Félévkor és év végén 1-3. évfolyamig, valamint 4. évfolyam fél évekor minden tantárgyból a közoktatási törvény (kt. 70§ 1,2,3) által előírt szöveges minősítést alkalmazzuk

- kiválóan teljesített: kiv.t.
- jól teljesített: jól t.
- megfelelően teljesített: megf.t.
- felzárkóztatásra szorul: felz.sz.

4. év végén a tanulók tantárgyi minősítését 1-5 fokú skála alkalmazásával végezzük.

A jogszabályok változása lehetővé tette, hogy második osztálytól eltérjünk a szöveges értékelés kötelezettségétől, így a tantestület döntése alapján változtathatunk (érdemjegyekkel értékelhetünk).

Az iskolai tantárgyi minősítés egységes eljárásainak alapelvei

- **Jeles (5)**

A gyermek tudása eléri, vagy nagyon megközelíti a kerettanterv és az iskolai dokumentumokban megfogalmazott optimum követelményeket. Az elsajátított ismeretekről, kompetenciákról önállóan, magasabb (7-8.) évfolyamon összefüggésrendszerbe építve ad számot. Befogadási képessége, válaszadása meggyőző. Ismereteinek alkalmazásában törekszik a kreativitásra.

A félévi minősítéshez, amennyiben a jeles tudáshoz a tanulótársakhoz képest kiemelkedő teljesítmény társul, dicséretes (d) kerül az 5 osztályzat mellé az alábbi dokumentumokba: Napló, Ellenőrző.

Év végén, amennyiben a tudáshoz a tanulótársakhoz képest kiemelkedő teljesítmény társul "d" (jeles) minősítés kerül a naplóba, és "jeles" szöveges minősítés a bizonyítványba és a törzslapba.

- **Jó (4)**

A gyermek tudása közelít a kerettanterv és az iskolai dokumentumokban megfogalmazott követelményszinthez. Az elsajátított ismeretekről, kompetenciákról meggyőzően ad számot, kisebb hiányosságokat tanítói, tanári rávezetéssel pótol, korrigál. Ismereteiről kevés segítő kérdéssel, vagy egy segítő résztema felelevenítésével összefüggéseiben is számot ad. Befogadási képessége stabil, válaszadása kisebb pontatlanságokat tartalmazhat.

- **Közepes (3)**

A gyermek tudása több lényegi hiányossággal felel meg a kerettanterv és az iskolai dokumentumokban meghatározott követelményszintnek, de alapvető tantárgyi kompetenciái a

továbbhaladás feltételeként biztos fejlődést mutatnak. Az ismeretekről hiányossággal ad számot. A rávezető kérdések segítségével képes lényegi információ megfogalmazására, de ezekben bizonytalanságot mutat.

Befogadási készsége változó, válaszadása az összefüggésrendszer ismeretének hiányosságára utal.

- **Elégséges (2)**

A gyermek tudása elegendő arra, hogy a kerettantervben és a helyi tantervben meghatározott minimum követelményszintet a továbblépés feltételeként biztosítsa. Ismeretei, kompetenciái, valamint tárgyi összefüggésrendszere nagyobb hiányosságokat mutat, de egyéni differenciálással még fejleszthetők.

Befogadási készsége gyenge, válaszadás több lényegi információ hiányára utal.

- **Elégtelen (1)**

A tanuló tudása nem elegendő a tantárgyi rendszer kerettantervben és a helyi tantervben megfogalmazott minimum követelmények teljesítéséhez. Ismeretei, kompetenciái nagymértékű lemaradást mutatnak, az egyéni fejlesztéssel sem pótolható. Az összefüggésrendszerben való tájékozottsága alapvetően hiányosak vagy nincsenek. Befogadási készsége rossz, válaszadásában általában alig vannak értékelhető adatok.

A magatartás értékelése

Az 1-2. évfolyamon tanuló gyermekeknél:

- **Példás**

Képes alkalmazkodni a felnőttek követelményeihez, elvárásaihoz. Fokozódó érzékenység és érdeklődés az osztály és a csoport, illetve a közösségi életben érvényes viselkedési minták iránt. A csoportnormákhoz való alkalmazkodásra való törekvése kifejezett.

- **Jó**

Törekszik a felnőttek követelményeihez, elvárásaihoz alkalmazkodni. Személyes érdekei, az osztály és a csoport viselkedésmintái hatására engedelmeskedik. A saját magatartási elve megegyezik mások elvárásaival, követelményeivel. Konfliktusainak következményei osztályfőnöki szóbeli és írásbeli figyelmeztetést vonnak maguk után.

- **Változó**

Rendelkezik a felnőttek követelményeihez, elvárásaihoz való alkalmazkodás elemi szintjével. A környezet vele szemben alkalmazott normáit a közvetlen érdekei által meghatározott módon veszi figyelembe: az elismerés vagy a büntetéstől való félelem az elsődleges motiváló tényező. A magatartási normákat kívülről történő rákényszerítésként vagy saját céljai megvalósítására szolgáló eszközként, kellemetlen szükségszerűségként éli meg. Konfliktusainak következményei szóbeli és írásbeli osztályfőnöki figyelmeztetéseket vagy megrovást vonnak maguk után.

- **Rossz**

Nem rendelkezik a felnőttek követelményeihez, elvárásaihoz való alkalmazkodás elemi szintjével. Nem tájékozott az elvárások teljesítésére vonatkozó ismeretekben. A magatartási szituációkban a pillanatnyi egoisztikus szükségletei vezérlik. Konfliktusainak következményei osztályfőnöki vagy igazgatói fegyelmi intézkedéseket vonnak maguk után.

A 3-4. évfolyamon tanuló gyermekeknél:

- **Példás:**

Az erkölcsi szabályozottságában a külső hatások általi meghatározottság mellett megjelennek a belső szabályozottság jelei is. A jó és a rossz mintákhoz képes magatartását viszonyítani. Az osztály és a csoport, illetve a közösségi életben érvényes viselkedési minták iránti érzékenysége és érdeklődése révén hajlamossá válik azok elfogadására. A csoportnormákhoz való alkalmazkodása eredményes.

- **Jó:**

Képes alkalmazkodni a felnőttek követelményeihez, elvárásaihoz. Fokozódó érzékenység és érdeklődés az osztály és a csoport, illetve a közösségi életben érvényes viselkedési minták iránt. A csoportnormákhoz való alkalmazkodásra törekvése kifejezett. Konfliktusainak következményei osztályfőnöki szóbeli és írásbeli figyelmeztetést vonnak maguk után.

- **Változó:**

Törekszik a felnőttek követelményeihez, elvárásaihoz alkalmazkodni. Személyes érdekei, az osztály és a csoport viselkedésmintái hatására engedelmeskedik. A saját magatartási elve megegyezik mások elvárásaival, követelményeivel. Konfliktusainak következményei szóbeli és írásbeli osztályfőnöki figyelmeztetéseket vagy megrovást vonnak maguk után.

- **Rossz:**

Rendelkezik a felnőttek követelményeihez, elvárásaihoz való alkalmazkodás elemi szintjével. A környezet vele szemben alkalmazott normáit a közvetlen érdekei által meghatározott módon veszi figyelembe: az elismerés vagy a büntetéstől való félelem az elsődleges motiváló tényező. A magatartási normákat kívülről történő rákényszerítésként vagy saját céljai megvalósítására szolgáló eszközként, kellemetlen szükségszerűségként éli meg. Konfliktusainak következményei osztályfőnöki vagy igazgatói fegyelmi intézkedéseket vonnak maguk után.

Az 5-6. évfolyamon tanuló gyermekeknél:

- **Példás:**

Az erkölcsi szabályozottsága a külső hatások által meghatározottságról áttér a belső szabályozottságra: az erkölcsi normákat az elfogadás mellett sajátjának is érzi. Lelkiismeretes: a saját cselekvések elfogadott elvek alapján való értékelése, az erre való képesség révén. Képes a csoport kategóriáiban való gondolkodásra: a tetteit nem csak szűk személyes érdekei, hanem a csoportra kifejtett következmények alapján értékeli. A saját csoportjánál tágabb közösségek érdekeit is figyelembe veszi, ha ezt a csoport is elvárja. Konfliktusmegoldásai szóbeli intézkedéseket, esetleg – legfeljebb félévente egyszer – szaktanári figyelmeztetést vonnak maguk után.

- **Jó:**

Az erkölcsi szabályozottságában a külső hatások általi meghatározottság mellett megjelennek a belső szabályozottság jelei is. A jó és a rossz mintákhoz képes magatartását viszonyítani. Az osztály és a csoport, illetve a közösségi életben érvényes viselkedési minták iránti érzékenysége és érdeklődése révén hajlamossá válik azok elfogadására. A csoportnormákhoz való alkalmazkodása többnyire eredményes. Konfliktusainak következményei osztályfőnöki szóbeli és írásbeli figyelmeztetést vonnak maguk után.

- **Változó:**

Képes alkalmazkodni a felnőttek követelményeihez, elvárásaihoz. Fokozódó érzékenység és érdeklődés az osztály és a csoport, illetve a közösségi életben érvényes viselkedési minták iránt. A csoportnormákhoz való alkalmazkodása kifejezett törekvése mellett mutat értékelhető eredményességet. Konfliktusainak következményei szóbeli és írásbeli osztályfőnöki figyelmeztetéseket vagy megrovást vonnak maguk után.

- **Rossz:**

Törekszik a felnőttek követelményeihez, elvárásaihoz alkalmazkodni. Személyes érdekei, az osztály és a csoport viselkedésmintái hatására engedelmeskedik. A saját magatartási elve

megegyezik mások elvárásaival, követelményeivel. Konfliktusainak következményei osztályfőnöki vagy igazgatói fegyelmi intézkedéseket vonnak maguk után.

A 7-8. évfolyamon tanuló gyermekeknél:

- **Példás:**

Autonóm módon vezérelt (belső meggyőződéssel, önálló magatartási és cselekvési programmal rendelkező) és konstruktív (egyéni eredményes – egyéni tökéletesedésre hajlandó, tanulni szerető – szociálisan értékes – önzetlen, áldozatvállaló, másokra tekintettel lévő, fegyelmezett, stabil erkölcsi tendenciákkal rendelkező) gyermek

- **Jó:**

A család, a csoport, a közösség, a nevelő környezet elvárásaitól vezérelt magatartási és cselekvési programmal rendelkező konstruktív gyermek. Konfliktusainak következményei osztályfőnöki szóbeli és írásbeli figyelmeztetést vonnak maguk után.

- **Változó:**

Elsősorban a felnőttek szabályozására hallgató, konstruktívitasában, szociális tendenciáiban változva következetes. Egyéni fejlődését biztosító tevékenységében labilis szükségletek és tanulásszeretet vezérli. Egocentrikus célok és szükségletei mellett erkölcsi szilárdsága gyenge. Konfliktusainak következményei szóbeli és írásbeli osztályfőnöki figyelmeztetéseket vagy megrovást vonnak maguk után.

- **Rossz:**

A társadalmi elvárásoknak megfelelő erkölcsi szabályok többnyire nem befolyásolják. Az erkölcsi szilárdság hiánya, a pillanatnyi helyzetekben következetlen elvek nélkül döntő gyermek. Konfliktusainak következményei osztályfőnöki vagy igazgatói fegyelmi intézkedéseket vonnak maguk után.

A szorgalom értékelése

Az 1-2. évfolyamon tanuló gyermekeknél:

- **Példás:**

A felnőttek követelményeinek a képességei szerinti szinten felel meg. Egyénileg és csoportban is szeret tanulni.

- **Jó:**

Törekszik a felnőttek követelményeit képességeinek megfelelő szinten teljesíteni. Tanulmányi feladatait egyénileg és csoportban is megoldja.

- **Változó:**

A felnőttek követelményeinek képességeitől kissé elmaradva felel meg. Tanulását az elismerés vagy a büntetéstől való félelem motiválja. Egyénileg és csoportban is csak kényszerítő eszközök hatására tanul.

- **Hanyag:**

A felnőttek követelményeinek való megfelelése messze elmarad a képességei alapján elvárható szinttől. Nem tájékozott a kötelességteljesítésre vonatkozó ismereteiben. A tanuláshoz való viszonyát a pillanatnyi egoisztikus szükségletei határozzák meg.

A 3-4. évfolyamon tanuló gyermekeknél:

- **Példás:**

A felnőttek követelményeinek a képességei szerinti szinten felel meg. Egyénileg és csoportban is szeret tanulni.

- **Jó:**

Képes a felnőttek követelményeinek a képessége szerinti szinten megfelelni. Az egyénileg és a csoportban végzett tanulása során törekszik az elvárásoknak megfelelni.

- **Változó:**

A felnőttek követelményeinek való megfelelésben – időnkénti törekvése ellenére – kissé elmarad a képességei által elérhető teljesítményszinttől. Önállóan, tanulása során jelentős segítségre szorul.

- **Hanyag:**

A felnőttek követelményeinek való megfelelésben jelentősen elmarad a képességei által elérhető teljesítményszinttől, vagy egyáltalán nem felel meg. Egyénileg és csoportban is csak kényszerítő eszközök hatására tanul.

Az 5-6. évfolyamon tanuló gyermekeknél:

- **Példás:**

A belső erkölcsi szabályozottsága által meghatározott igyekezete következtében teljesítményei képességeinek megfelelő szintűek. Lelkiismeretessége folyamatosan és állandó kitartást biztosít a tanulásban.

A csoportban érvényes követelmények teljesítéséért egy-egy területen kiemelkedő teljesítményt nyújt.

- **Jó:**

A felnőttek követelményei és a saját erkölcsi szabályozottsága következtében a képességeinek megfelelő szinten képes teljesíteni. Az egyéni és a csoportos tanulásban ismeri a jó és a rossz szorgalom jellemzőit. Egyénileg és csoportban is szeret tanulni.

- **Változó:**

A felnőttek követelményeinek a képességeinek a képességei szerint – elvárható teljesítményszinttől kissé elmaradva felel meg. Az egyénileg és a csoportban végzett tanulás során törekszik az elvárásoknak megfelelni.

- **Hanyag:**

A felnőttek követelményeinek való megfelelésben időnkénti törekvése ellenére jelentősen elmarad a képességei által elérhető teljesítményszinttől. Önálló tanulás során jelentős segítségre szorul.

A 7-8. évfolyamon tanuló gyermekeknél:

- **Példás:**

autonóm (belső meggyőződéssel, önálló cselekvési programmal rendelkező) módon vezérelt, egyéni tökéletesedésre hajlandó, tanulni szerető gyermek, akinek a teljesítménye és a képességei összhangban vannak.

- **Jó:**

a család, a csoport, a közösség, a nevelő környezet elvárásaitól vezérelt, egyéni tökéletesedésre hajlandó, tanulmányi kötelezettségeinek eleget tevő gyermek, akinek a teljesítménye a képességei alapján elvárható szintű.

- **Változó:**

elsősorban a felnőttek szabályozására hallgató, egyéni tökéletesedésében váltakozó, szélsőségeket is produkáló gyermek, akinek a teljesítménye kissé elmarad a képességei alapján elvárható szinttől.

- **Hanyag:**

a társadalmi elvárások motiváló hatásaira nem vagy ellenségesen reagál. Teljesítménye tartósan és jelentősen a képességei alapján elvárható szint alatt marad.

A tudás azon információk, készségek, képességek, mozgások, cselekvések, magatartások, attitűdök, érdeklődés, szokás, világgép, amelyekkel a gyermek rendelkezik.

Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya (Kt. 48.§ (3)-(4)a pontja alapján)

A Tamási Áron Általános Iskola nevelési-oktatási folyamataival a tanulók képességeinek hatékony fejlesztését kívánja szolgálni.

A tanulók teljesítményeinek értékelésekor a gyermek önmagához képest elért eredményeit tartjuk szem előtt, célunk az értékelés ösztönző hatásának érvényesítése: a tanulás iránti vágy serkentése, a tudatos tanulás képességének kialakítása.

Ennek érdekében széles körben gyakoroljuk az egyik legfontosabb pedagógiai elvünket: a gyermek fejlődésében bekövetkezett legapróbb eredményeket is értékesnek tartjuk, a gyermek erőfeszítéseit elismerjük.

Írásbeli beszámoltatás formái (a pedagógiai folyamatban betöltött szerepük alapján)

Diagnosztikus felmérés

A folyamat elején annak feltárására irányul, hogy a tanulók milyen szintű előzetes ismeretekkel, kompetenciákkal rendelkeznek, képességeik és készségeik milyen fejlettséget mutatnak. Ennek ismeretében fogalmazzuk meg a következő pedagógiai fokozat céljait, a fejlesztés irányait.

Várható hatása: Segíti a pedagógiai munka tervezését, elsősorban a differenciálás szempontjainak kialakítását, pótlásra kerülnek fontos ismeretek.

Formája: év eleji felmérés

Alkalmazásának köre: munkaközösségi szinten szabályozott

Értékelés: Százalékos kimutatás

Formatív felmérés

Fejlesztő célú beszámoltatás a tanulási folyamatban való előrehaladásról.

Várható hatása: Lehetővé teszi az elsajátított ismeretek mélységének és stabilitásának megismerését, megmutatja a további fejlődéshez szükséges korrekciót.

Formája: tanév közben felmérés

Alkalmazásának köre: szaktanári kompetencia, szükség szerint

Értékelése: érdemjeggyel, 1-5 fokozatú skálával (A NAPLÓBAN pl. kék jegy.)

Tanév közbeni írásbeli tematikus dolgozat

Egy-egy rövidebb tanítási-tanulási szakasz eredményességéről, hatékonyságáról ad képet. A tanított ismeretek, kompetenciák számonkérését szolgálja.

Várható hatása: Elősegíti a tantárgyi ismeretrendszerek megszilárdulását. Segíti a tanulók önértékelését, az egyes tanulót a csoporthoz viszonyított teljesítménynek megismerésében, segíti a tanári értékelést.

Formája: témazáró dolgozat

Alkalmazásának köre: szaktanári kompetencia, a tantárgy sajátosságai szerint

Értékelése: érdemjeggyel, 1-5 fokú skála alkalmazásával /NAPLÓBAN pl. piros jegy/

Tanév közbeni írásbeli felelet

A tanulók teljes, vagy annál kisebb körében íratott írásbeli felelet.

Egy-egy tananyag rész (lecke) egyéni elsajátításának gyors visszajelzését szolgálja.

Várható hatás: a folyamatos tanulást ösztönzi, segíti egy-egy tanuló ismeretekben való előrehaladásának ellenőrzését.

Formája: írásbeli felelet

Alkalmazásának köre: szaktanári kompetencia

Értékelése: érdemjeggyel, 1-5 fokú skála alkalmazásával /NAPLÓBAN: pl. kék jegy/

Szummatív felmérés

Egy nagyobb témakört, időszakot lezáró - minősítő felmérés. Globális képet ad a követelmények teljesítéséről.

Várható hatása: a NAT és az iskolai dokumentumok által rögzített követelményekhez képest ad képet a tanuló tudásáról.

A félévi és év végi osztályzat kialakításában súlyozott szerepe van.

Formája: témazáró dolgozat

Értékelése: szövegesen és érdemjeggyel, 1-5 fokú skála alkalmazásával /A Naplóban: karikázott piros jegy./

A felzárkóztató és képességfejlesztő órák értékelése az adott tárgyhoz, fekete színnel kerül a naplóba.

Az írásbeli beszámoltatással szembeni elvárások:

- A teljesítmények felméréséül szolgáló eszközök (tesztlapok, feladatlapok, felmérő lapok) megválasztásakor, összeállításakor törekedjen minden szaktanár a mérésekkel szembeni követelmények figyelembe vételére. (validitás, reliabilitás, objektivitás)

- A pontozási módok, (az írásbeli felelet kivételével) a pontozás érdemjeggyé alakítása szélesebb körű – munkaközösségi, vagy azonos évfolyamon azonos tárgyat tanítók – megegyezésén alapuljon. Tükrözze az egységességet, szolgálja a összehasonlíthatóságot.
- Az írásbeli beszámoltatás a tanulói tudás konkrét hiányosságaira mutasson rá, mutassa meg a gyermeknek, hogy miben kell fejlődnie.
- Mutasson irányt a továbblépéshez, erősítsen meg a biztos tudásról, szilárd ismeretekről.

Az írásbeli beszámoltatások rendje:

- Az írásbeli beszámoltatás biztosítása a tanítási-tanulási folyamatban való folyamatos előrehaladást, vegye figyelembe a tanulók felkészülésének sajátosságait. (felkészülési idő, napirend, órarend, napi terhelés, váratlan esemény stb.)

Egységes eljárások:

- Az év eleji diagnosztikus felmérés ideje: az új tanév 1. és 2. hete.
- Első osztályban bemeneti DIFER mérés, a leírt módszertani útmutatónak megfelelően.
- A pedagógus a témazáró dolgozatok, a felmérések (év eleji, tanév közti, év végi) időpontját legkésőbb az előző szakórán köteles a tanulókkal közölni.
- A hiányzó tanulóval az elmaradt (meg nem írt) írásbeli beszámoltatás pótolható.
- Az írásbeli munkákat a szaktanár a megírást követő 1 vagy 2 héten belül köteles kijavítani, a tanulók és a szülők számára azt érdemben értékelni.
- Az írásbeli érdemjegyek a félévi és év végi osztályzatok megítélésében súlyozott szereppel bírnak.
- Az írásbeli és szóbeli érdemjegyek száma tanulónként érje el a minimum 5 db-ot félévenként (havonta egy érdemjegy).

Az írásbeli beszámoltatás korlátai:

- Egy tanítási napon kettőnél több tantárgyból felmérés, (év eleji, évközi, év végi) témazáró dolgozat nem íratható.
- Adott napon előnyt élvez az írásbeli beszámoltatás megíratásában a heti egy órás tantárgyat tanító szaktanár.

Moduláris oktatás

A 2010/2011 – es tanévtől a moduláris oktatás keretében az egészséges életmód modul kerül bevezetésre az 1., 3., 5., 7., osztályban. Az értékelést a függelék tartalmazza. A történelem, a hon- és népismerettel egybeépítve önálló tantárggyá lép elő.

Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

(a kt. 48.§-ának 4.b, pontjához)

Az otthoni házi (napközis és tanulószobai) feladatok adásával célunk, hogy a tanulók képességeihez mérten önállóan tudják alkalmazni a tanórán elsajátított eljárásokat, megoldási technikákat, a tanult ismereteket önállóan rögzítsék, a rendszerek tanulásra neveljük őket.

- **A házi feladat kijelölésekor a következő alapelveket vesszük figyelembe:**
- A hazai tudományos pedagógiai szemlélet egyre inkább hangsúlyozza a gyermekek terheinek csökkentését. Elvárja az intézmények önkorlátozó, a gyermekek egészséges fejlődését szolgáló gyakorlat kialakítását.
- A házi feladat kijelölésekor figyelembe vesszük a tanulók életkori sajátosságait, a képességek szerinti differenciált feladat kiadásának lehetőségét.

A kéthetes tanulási ciklus alatt figyelembe vesszük az egyenletes terhelést. A napközis rendszerben a pedagógus által munkaidő alatt ellenőrizhető írásbeli házi feladat-mennyiséget jelölünk ki.

- A közoktatási törvényből adódó korlátokat az iskola minden pedagógusa betartja, tiszteletben tartja a tanulók pihenéshez, szabadidőhöz való jogát.
- Projektoktatás: az otthoni egyéni és csoportos munkával készített munkák. Változatos tevékenységforma, lehetőség szerinti differenciálás

Egységes eljárások

- Az írásbeli házi feladat adásának korlátai minden évfolyamra érvényesek.
- A kötelező írásbeli házi feladat mennyisége annyi legyen, aminek ellenőrzése tíz percnél több időt nem vesz igénybe, a házi feladat elkészítését a szaktanár minden órán ellenőrzi.
- A hiányzó házi feladat a tanulóval pótoltható.
- A rendszeresen elmulasztott házi feladatért (3-5 egymást követő eset) elmarasztaló érdemjegy adható, vagy kerüljön bejegyzés az ellenőrzőbe.

Az otthoni írásbeli házi feladat kiadásának korlátai

- A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.
- Az otthoni tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 30 percet vehet igénybe egy tantárgyból.
- A napi felkészülés otthoni (napközis, tanulószoba) ideje nem lehet több alsó tagozatban 1 óra, felső tagozatban 1,5 óránál.

a) Írásbeli feladatok értékelése

Az egyes témakörök végén a tananyag fő követelményei átfogó témazáró dolgozat írása a felsorolt tantárgyból:

- 1-4 évfolyamokon: magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret
- 5-8. évfolyamon: magyar nyelv és irodalom, élő idegen nyelv (angol), ember és társadalom, biológia, földrajz, matematika, fizika, kémia, természetismeret, ének – zene, vizuális kultúra, informatika, technika, testnevelés.

A tanulók a követelmények teljesítéséről **átfogó írásbeli dolgozatot** írnak:

Magyar irodalom: évenként minimum 2 dolgozat 5-8. évfolyamokon

Egyéb írásbeli munkák: pl. házi feladatok, órán végzett írásbeli feladatok, tesztek feladatlapok, gyűjtőmunkák, kiselőadások.

- 1-8. évfolyamon közismereti tantárgyaknál.
- 1-8. évfolyamon az alábbi készségtárgyaknál (technika, vizuális kultúra, ének-zene).

b.) Szóbeli értékelés:

A tanulók beszédképesség fejlesztése érdekében a tanév folyamán a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli ellenőrzéssel.

Szóbeli felelet:

- egy-egy témakörön belül minden tanuló legalább egyszer szóban felel
- 1-4. évf. magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret.
- 5-8. évf. magyar nyelv és irodalom, ember és társadalom, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz, természetismeret, matematika, vizuális kultúra, technika, informatika, testnevelés.

Szóbeli felelet valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva.

- 1-8. évf. ének-zene, technika, vizuális kultúra, matematika, testnevelés, magyar nyelv – és irodalom, földrajz, kémia, fizika, biológia, természetismeret, környezetismeret, informatika, ember és társadalom, élő idegen nyelv
- Tanulói produktumok vizsgálata:
- 1-8. évf. vizuális kultúra , technika, matematika, ember és társadalom, magyar nyelv és irodalom, ember a természetben tantárgyakból.
- *Órai aktivitás, kiselőadás (1-8. évf.)*

A testnevelés tantárgy követelményeinek az elsajátítása gyakorlati tevékenység révén kerül ellenőrzésre. (Lsd. A tanulók fizikai állapotának felmérése fejezet.)

Az értékelés az alábbi területekre terjed ki:

- a kerettanterv követelményeinek elsajátítási szintje

- a házirend követelményeihez való viszonya
- tanórai és tanórán kívüli szorgalom és magatartás
- közösségi feladatok vállalása, végzése

A tanulók munkájának ellenőrzése és értékelése folyamatosan történik a NAT és a kerettanterv valamint a szakmai dokumentumok (Oktatási törvény, házirend, egységes nevelői eljárások, helyi tanterv, szaktárgyi tanmenetek valamint az osztályfőnöki munkaterv) által megfogalmazott követelmények, feltételek alapján.

Az értékelés alapja az, hogy a teljesítmény hogyan viszonyul a kerettanterv, valamint a helyi tanterv követelményeihez. Figyelembe vesszük a tanuló képességeihez mért eredményeket, illetve hanyatlást.

Az **1-4 évfolyamon** minden tantárgy értékelése **szövegesen**, értékelő füzetben történik. A tanulók a bizonyítvány mellett félévkor és év végén értékelő füzetet is kapnak, mely minden tantárgy szöveges értékelését tartalmazza.

Az **5-8. évfolyamon** a tanulók munkáját év közben **érdemjegyekkel**, félévkor és tanév végén osztályzattal minősítjük.

A közoktatási törvény rendelkezései alapján 4. osztály félévéig a tantárgyakat szövegesen értékeljük, 5. osztálytól 8. osztályig érdemjegyekkel.

A jutalmazás, büntetés iskolai elvei:

A jutalmazás és elmarasztalás fokozatainak megállapítása az osztályfőnök feladata az osztályban tanító nevelők véleményének figyelembevételével.

A bejegyzés az osztályfőnök (igazgató) feladata.

Valamennyi bejegyzést a szülővel tudatni és láttamoztatni kell.

Az iskolai jutalmazás formái:

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el
- az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez
- iskolai , iskolán kívüli tanulmányi, sport – kulturális versenyeken, vetélkedőkön részt vesz

A fegyelmező intézkedésnél a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben (az eset súlyosságát mérlegelve) el lehet térni.

Igazgatói intézkedések során a felterjesztést az osztályfőnök, a bejegyzést az igazgató teszi meg

A tanulók jutalmazása:

Tamási Áron-díj	8 éven keresztül nyújtott kiváló tanulmányi eredményéért
Nevelőtestületi dicséret	Példamutató magatartásáért és /vagy kiváló tanulmányi eredményéért. Kiemelkedő közösségi munkáért
Igazgatói dicséret	Versenyezen való kiemelkedő szereplésért. Kiemelkedő kulturális sporttevékenységért.
Osztályfőnöki dicséret	Kiemelkedő közösségi munkáért
Szaktanári dicséret	Kiemelkedő tanulmányi munkáért. Tanulmányi versenyen való eredményes szereplésért.
Oklevél	Kitűnő tanulmányi eredményéért

Jutalomkönyv	Kiemelkedő tanulmányi eredményért, példamutató magatartásért. Kiemelkedő közösségi, kulturális, sporttevékenységért

Fegyelmező intézkedések

Szorgalmi vagy szaktanári figyelmeztetés (szóbeli, írásbeli)	A felszerelés, házi feladat hiánya. Tanulmányi kötelezettség elmulasztása
Osztályfőnöki figyelmeztetés (szóbeli, írásbeli)	A házirend megsértése. Tanórákon magatartásbeli problémák. igazolatlan mulasztás.
Osztályfőnöki intés	A házirend gyakori megsértése.
Igazgatói figyelmeztetés	A házirend gyakori, durva megsértése
Igazgatói intés	A házirend súlyos megsértése, szándékos károkozás. Igazolatlan mulasztás.
Igazgatói megrovás	Súlyos fegyelmi vétség. Nagyobb értékű, szándékos károkozás.
Áthelyezés másik osztályba, iskolába	

Függelék (IV.)

I. Egészséges életmód—moduláris oktatás, értékelés

Évi 18 óra

1.-3. osztály tananyagából (félévkor és év végén)

- A modulokban nagyon tájékozott, kiválóan teljesített.
- Érdeklődő, jól teljesített.
- A tananyagot megfelelően teljesítette.

5.- 7. osztály tananyagából (félévkor és év végén)

- tanulói érdemjegyekkel

II. A szociális kompetencia értékelése

A tanuló év végi értékelőlapjára az első és második blokkból 2-2 mondatot írunk.

1.Általános értékelés

- A társas helyzetekben, feladatokban jó az együtt működése. Viselkedése toleráns, empatikus.
- A társas helyzetekben, feladatokban jó az együtt működése. Viselkedése többnyire toleráns, empatikus.

- Felelősségvállalása a csoportért, társaiért magas szintű.
- Felelősségvállalása a csoportért, társaiért megfelelő szintű.
- Felelősségvállalása a csoportért, társaiért még változó szintű.

2.A három hetet meghaladó projekt értékelése

- Az előkészítő időszak feladataiban kiválóan teljesített.
- Az előkészítő időszak feladataiban megfelelően teljesített.
- Az előkészítő időszak feladataiban érdektelen volt.
- A projekt tényleges feladatait lelkesen, jó együttműködéssel oldotta meg.
- A projekt tényleges feladatait átlagos motiváltsággal, megfelelő együttműködéssel oldotta meg.

III. Értékelés **Informatika** tantárgyból

A szöveges értékeléshez használt kulcsszavak alsó tagozaton az adott évfolyam tananyagának fejezeteihez (*az informatikai eszközök használatához, az informatika – alkalmazói ismeretekhez, infokommunikációhoz, az információs társadalomhoz, valamint a könyvtári és médiainformatikához*) kapcsolódva a következők:

-Megérti a feladatot.

- Önállóan is jól dolgozik.
- Kevés tanári segítséget igényel.
- Segítséggel oldja meg a feladatot.

Az előző értékelés óta teljesítménye

- Fokozódott.
- Visszaesett.
- Nem változott.

Ezért a tantervi követelményeknek

- Dicsérettel megfelelt.
- Jól megfelelt.
- Segítséggel megfelelt.

IV. Választható idegen nyelv (angol, német) értékelése

1. osztály

A szavakat – pontosan ismétli.

- néhány hibával
- hibásan

A dalok, mondókák szövegét –pontosan jegyzi meg.

- néhány hibával

- hibásan

2. osztály

Kiejtése

- pontos
- pontatlan
- hibás

Szavak tanulása

- pontos
- pontatlan
- hibás

Szöveg másolása

- hibátlan
- néhány hibával sikerül
- hibás

3. osztály

Kifejtése, szavak tanulása

- Hibátlan
- Néhány hibával sikerült
- Sok hibával sikerült

4. osztály

Kiejtése, szavak tanulása

- hibátlan
- kevés hibával sikerül
- sok hibával sikerül

A nyelvtani rendszer használata

- pontos
- bizonytalan
- pontatlan

Nem szakrendszerű órák értékelése

5. – 6. osztályokban a nem szakrendszerű órák értékelése évközben érdemjeggyel a naplóban fekete színnel.

A nem kötelező nem szakrendszerű órákon való részvételt szövegesen értékeljük. A tanuló bizonyítványába félévkor és évvégén bele kerül, hogy részt vett ezen, a nem kötelező nem szakrendszerű órán, a követelményeket teljesítette.

Az általános iskolában tanuló gyermekek fizikai állapotának mérése

1. A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító nevelők végzik el a testnevelés órákon, tanévenként két alkalommal október, illetve május hónapban. (A felmérés a „Hungarofit teszt” alapján került összeállításra. Lásd: *Módszerek a tanulók fizikai*

felkészültségének, teljesítményének mérésére, értékelésére Szerkesztette: Anrásné Dr. Teleki Judit, MKM 1997.)

2. A mérés eredménye alapján a nevelők a tanulók fizikai állapotát, általános teherbíró képességét minősítik, az évente kapott eredményeket összehasonlítják, és ezt az értesítő könyvön keresztül (ellenőrző könyvben, vagy egyéb írásos úton) a szülők tudomására hozzák.

3. A tanulók fizikai állapotának mérését szolgáló feladatok, illetve az elért eredményekhez tartozó pontszámok:

1.feladat: HELYBŐL TÁVOLUGRÁS (Az alsó végtag dinamikus erejének mérése)

Kiinduló helyzet: a tanuló az elugró-vonal (elugró-deszka) mögé áll úgy, hogy a cipőorrával a vonalat nem érinti.

Feladat: térdhajlítás – és ezzel egyidejűleg páros karlendítés hátra, hátsó rézsútos mélytartásba, előzetes lendületszerzés –, majd erőteljes páros lábú elrugaskodás és elugrás előre.

Értékelés: az utolsó nyom és az elugró-vonal közötti távolságot mérjük méterben.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	1.00	1.10	1.23	1.34	1.45	1.55	1.64	1.72
2	1.03	1.13	1.26	1.37	1.48	1.58	1.67	1.75
3	1.06	1.16	1.29	1.40	1.51	1.61	1.70	1.78
4	1.09	1.19	1.30	1.43	1.54	1.64	1.73	1.81
5	1.12	1.22	1.34	1.46	1.57	1.67	1.76	1.84
6	1.15	1.25	1.37	1.49	1.60	1.70	1.79	1.87
7	1.18	1.28	1.40	1.52	1.63	1.73	1.82	1.90
8	1.21	1.31	1.44	1.55	1.66	1.76	1.85	1.93
9	1.24	1.34	1.47	1.58	1.69	1.79	1.88	1.96
10	1.27	1.37	1.50	1.61	1.72	1.82	1.91	1.99
11	1.30	1.40	1.53	1.64	1.75	1.85	1.94	2.02
12	1.33	1.43	1.56	1.67	1.78	1.88	1.97	2.05
13	1.36	1.45	1.59	1.70	1.81	1.91	2.00	2.08
14	1.39	1.48	1.62	1.73	1.84	1.94	2.03	2.11
15	1.42	1.52	1.65	1.76	1.87	1.97	2.06	2.14
16	1.45	1.56	1.68	1.79	1.90	2.00	2.09	2.17
17	1.48	1.58	1.72	1.82	1.93	2.03	2.12	2.20
18	1.51	1.62	1.76	1.85	1.97	2.07	2.16	2.24
19	1.54	1.66	1.80	1.89	2.01	2.11	2.20	2.28
20	1.57	1.70	1.84	1.94	2.05	2.15	2.24	2.32
21	1.61	1.74	1.87	1.98	2.09	2.19	2.28	2.36

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	Évfolyam							
1	0.97	1.08	1.17	1.24	1.31	1.38	1.43	1.47
2	1.00	1.11	1.20	1.27	1.34	1.41	1.45	1.50
3	1.03	1.14	1.23	1.30	1.37	1.44	1.48	1.53
4	1.06	1.17	1.26	1.34	1.40	1.47	1.51	1.56
5	1.09	1.20	1.29	1.38	1.43	1.50	1.54	1.59
6	1.12	1.23	1.32	1.41	1.45	1.53	1.57	1.62
7	1.15	1.26	1.35	1.44	1.48	1.56	1.60	1.65
8	1.19	1.29	1.38	1.47	1.51	1.59	1.63	1.68
9	1.22	1.32	1.41	1.50	1.54	1.62	1.66	1.71
10	1.25	1.35	1.44	1.53	1.57	1.65	1.69	1.74
11	1.29	1.38	1.48	1.56	1.60	1.68	1.72	1.77
12	1.32	1.41	1.50	1.59	1.63	1.71	1.74	1.80
13	1.35	1.44	1.53	1.62	1.66	1.74	1.77	1.84
14	1.39	1.48	1.57	1.65	1.69	1.77	1.80	1.87
15	1.41	1.50	1.60	1.68	1.72	1.80	1.83	1.90
16	1.44	1.53	1.64	1.71	1.76	1.84	1.87	1.94
17	1.47	1.57	1.67	1.74	1.80	1.87	1.91	1.98
18	1.50	1.60	1.70	1.77	1.84	1.90	1.95	2.02
19	1.54	1.64	1.74	1.80	1.88	1.94	1.99	2.05
20	1.57	1.68	1.78	1.84	1.92	1.98	2.03	2.08
21	1.61	1.72	1.81	1.88	1.96	2.02	2.07	2.11

2. feladat: HASONFEKVÉSBŐL TÖRZSEMELÉS ÉS LEENGEDÉS FOLYAMATOSAN

(A hátizmok dinamikus erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: négy perc.

Kiinduló helyzet: a tanuló a hasán fekszik úgy, hogy az állával megérinti a talajt, és mindkét karja laza tarkórártartás helyzetében van. A vizsgálatot végző személy az egymáshoz tett lábfejeket a földhöz szorítja.

Feladat: a tanuló az 1. ütemre törzsemelést végez,

2. ütemre összeérinti a könyökét az álla alatt,

3. ütemre visszanyit tarkórártartásba,

4. ütemre törzsét leengedve visszafekszik a földre.

Értékelés: négy perc alatt végrehajtott törzsemelések száma.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	20	22	24	26	28	30	32	34
2	24	26	28	30	32	34	36	38
3	28	30	32	34	36	38	40	42
4	32	34	36	38	40	42	44	46
5	36	38	40	42	44	46	48	50
6	40	42	44	46	48	50	52	54
7	44	46	48	50	52	54	56	58

8	48	50	52	54	56	58	60	62
9	52	54	56	58	60	62	64	66
10	56	58	60	62	64	66	68	70
11	60	62	64	66	68	70	72	74
12	64	66	68	70	72	74	76	78
13	68	70	72	74	76	78	80	82
14	72	74	76	78	80	82	84	86

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	16	19	22	25	28	29	30	32
2	20	23	24	29	32	33	34	36
3	24	27	28	33	36	37	38	40
4	28	31	32	37	40	41	42	44
5	32	35	36	41	44	45	46	48
6	36	39	40	45	48	49	50	52
7	40	43	44	49	52	53	54	56
8	44	47	48	53	56	57	58	60
9	48	51	51	57	60	61	62	64
10	52	55	56	61	64	65	66	68
11	56	59	60	65	68	69	70	72
12	60	63	64	69	72	73	74	76
13	64	67	68	73	76	77	78	80
14	68	71	74	77	80	82	83	84

3. feladat: HANYATTFEKVÉSBŐL FELÜLÉS TÉRDÉRINTÉSEL FOLYAMATOSAN

(A hasizmok erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: négy perc.

Kiinduló helyzet: a tanuló torna vagy egyéb puha szőnyegen a hátán fekszik, és mindkét térdét 90 fokos szögben behajlítja. Laza tarkóra tartás előre néző könyökkel.

Feladat: a tanuló üljön fel, könyökével érintse meg azonos oldalon a combokat. Hanyattfekvés és újból felülés következik folyamatosan.

Értékelés: a szünet nélküli szabályosan végrehajtott felülések száma négy perc.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	25	28	31	34	36	38	40	42
2	30	33	36	39	41	43	45	47
3	35	38	41	44	46	48	50	52
4	40	43	46	49	51	53	55	57
5	45	48	51	54	56	58	60	62
6	50	53	56	59	61	63	65	67
7	55	58	61	64	66	68	70	72
8	60	63	66	69	71	73	75	78
9	65	68	71	74	76	78	80	82
10	70	73	76	79	81	83	85	87
11	75	78	81	84	86	88	90	92
12	80	83	86	89	91	93	95	97

13	85	88	91	94	96	98	100	102
14	90	93	96	98	100	102	104	106

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	20	23	26	29	32	34	36	38
2	25	28	31	34	36	38	40	42
3	30	33	36	39	41	43	45	47
4	35	38	41	44	46	48	50	52
5	40	43	46	49	51	53	55	57
6	45	48	51	54	56	58	60	62
7	50	53	56	59	61	63	65	67
8	55	58	61	64	66	68	70	72
9	60	63	66	69	71	73	75	77
10	65	68	71	74	76	78	80	82
11	70	73	76	79	81	83	85	87
12	75	78	81	84	86	88	90	92
13	80	83	86	89	91	93	95	97
14	85	88	91	94	96	98	100	102

4. feladat: FEKVŐTÁMASZBAN KARHAJLÍTÁS- ÉS NYÚJTÁS FOLYAMATOSAN

(A vállövi és a karizmok dinamikus erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: lányok 2 perc; fiúk: 4 perc.

Kiinduló helyzet: mellső fekvőtámasz (tenyerek vállszélességben előre néző ujjakkal, egyenes törzs, nyak a gerinc meghosszabbításában, nyújtott térd, merőleges kar).

Feladat: a tanuló mellső fekvőtámaszból indítva karhajlítást- és nyújtást végez. A törzs feszes, egyenes tartását a karnyújtás- és karhajlítás ideje alatt is meg kell tartani, a fej nem lóghat. A karhajlítás addig történik, amíg a felkar vízszintes helyzetbe nem kerül.

Értékelés: a szünet nélküli szabályosan végrehajtott ismétlések száma.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	5	7	9	11	13	15	17	19
2	7	9	11	13	15	17	19	21
3	9	11	13	15	17	19	21	23
4	11	13	15	17	19	21	23	25
5	13	15	17	19	21	23	25	27
6	15	17	19	21	23	25	27	29
7	17	19	21	23	25	27	29	31
8	19	21	23	25	27	29	31	33
9	21	23	25	27	29	31	33	35
10	23	25	27	29	31	33	35	37

11	25	27	29	31	33	35	37	39
12	26	28	30	32	34	36	38	40
13	27	29	31	33	35	37	39	41
14	28	30	32	34	36	38	40	42

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	1	1	2	2	3	4	5	6
2	1	2	2	3	4	5	6	7
3	2	2	3	4	5	6	7	8
4	2	3	4	5	6	7	8	9
5	3	4	5	6	7	8	9	10
6	4	5	6	7	8	9	10	11
7	5	6	7	8	9	10	11	12
8	6	7	8	9	10	11	12	13
9	7	8	9	10	11	12	13	14
10	8	9	10	11	12	13	14	15
11	9	10	11	12	13	14	15	16
12	10	11	12	13	14	15	16	17
13	11	12	13	14	15	16	17	18
14	12	13	14	15	16	17	18	19

5. A tanulók minősítése a négy feladatban elért összes pontszám alapján:

<i>Elért összes pontszám</i>	<i>Minősítés</i>
0 – 11	igen gyenge
12 – 22	gyenge
23 – 33	elfogadható
34 – 43	közepes
43 – 52	jó
53 – 63	kiváló

Alkalmazható könyvek, tanulmányi segédetek

Tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei:

A kötelezően előírt tankönyvekről, taneszközökről, más felszerelésekről, az ingyenes tankönyvellátás módjáról, és a könyvtárból kölcsönözhető tankönyvekről és kötelező olvasmányokról minden tanév előtt tájékoztatjuk a szülőket.

A pedagógiai munkához előírt tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök és felszerelések kiválasztása a működő munkaközösségek feladata, a következő szempontok figyelembe vételével:

- feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- lehetőleg több tanéven keresztül is használható legyen;

- a tankönyv szerepeljen a hivatalos tankönyvjegyzékben;
- tankönyvcserére csak a tanulás minőségét lényeges befolyásoló esetben kerüljön sor.

Az így összeállított tankönyvcsomagot az iskolai tankönyvellátás rendjében foglaltaknak megfelelően, vagy egyénileg a szülő köteles beszerezni,

Az egyénileg, minden tanuló által egyszerre használandó tanulmányi segédletet, taneszközt és felszerelést (pl. füzetek, körzők, tornafelszerelés, rajzfelszerelés, stb.) a szülő kötelessége beszerezni.

Egyéb tanulói taneszközök, segédanyagok, tanári demonstrációs eszközök beszerzése, a kötelező eszköz- és felszerelés jegyzékben foglaltaknak megfelelően az iskola feladata.

1. Általános rendelkezések

A tanuló joga: Kt.10.§/4/

A gyermek tanuló joga, hogy nevelési – oktatási intézményben, családjá anyagi helyzetétől függően, kérelmére ingyenes, vagy kedvezményes étkezésben, tanszerellátásban részesüljön, továbbá hogy részben vagy egészben mentesüljön az e törvényben meghatározott, a gyermeket, tanulókat terhelő költségek megfizetése alól, vagy engedélyt kapjon a fizetési kötelezettség teljesítésének halasztására, vagy részletekben való fizetésre.

A tankönyvellátás közfeladat

A tankönyvellátás a Magyar Köztársaság Alkotmány 70§ -ában meghatározott művelődéshez való jog érvényesülését szolgáló olyan közfeladat, amelyben a tankönyvek előállítása és a tanulókhöz történő eljuttatása piaci viszonyok között valósul meg.

A tankönyvpiac sajátossága, hogy a fogyasztó – a szülő és a tanuló – nem döntheti el szabadon kíván-e vevő lenni. A tankönyv ugyanis olyan áru, amely nélkül az iskolai tanulmányok megkezdése és sikeres folytatása nem valósulhat meg. Ezért biztosítani kell annak lehetőségét, hogy a tankönyv kiválasztásában képviselőik útján közreműködjenek a szülők és a tanulók.

A tankönyvhöz való hozzáférés nem függhet a családi anyagi, jövedelmi helyzetétől.

Az iskolának fontos szerepe van abban, hogy minden tanulója tankönyvhöz jusson. Az állam támogatja a tanulói tankönyvvásárlást, az iskolai tankönyvtámogatás és tankönyvbeszerzés rendszerének pedig biztosítani kell, hogy a tankönyv minden tanulónak a rendelkezésére álljon.

A tankönyvek kiválasztása

- A Kt. 48.§ - a /1/ bekezdés.

Az iskola Pedagógiai Programja meghatározza az iskola helyi tantervét, ezen belül az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és eszközök kiválasztásának elveit

- A Kt.19 § - a /1/ bekezdés.

A pedagógust munkakörével összefüggésben megilleti az a jog, hogy a helyi tanterv alapján a szakmai munkaközösség véleményének kikérésével megválassza az alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket, taneszközöket, ruházati és más felszereléseket.

- A pedagógus nem választhat olyan tankönyvet, amelynek igénybevétele az iskolai tankönyvrendelés és tankönyvellátás jogszabályban meghatározott rendje szerint nem biztosítható valamennyi tanulónak.
- A tanítási év közben meglévő tankönyvek – szülői fizetési kötelezettség mellett – nem változtathatóak meg.
- Az SZMK a tankönyvek, ruházati és más felszerelések megvételével kapcsolatosan a szülőkre háruló kiadások tekintetében korlátozásokat állapíthat meg.
- Kt. 19.§ /2/.

A pedagógus nem választhat olyan tankönyvet, amelynek igénybevétele az iskolai tankönyvrendelés és tankönyvellátás jogszabályban meghatározott rendje szerint nem biztosítható valamennyi tanulónak.

Központi tanulói tankönyvtámogatás

A Magyar Köztársaság költségvetéséről szóló törvény alapján a gyermek – és ifjúságvédelemmel összefüggő juttatások, szolgáltatások.

A tanulók ingyenes tankönyvellátásához a hozzájárulást igénybe veheti a helyi önkormányzat a Kt. 10. § /4/ bekezdése, továbbá a tankönyvpiac rendjéről szóló 2001. évi XXXVII. tv. 8. § -ának /4/ bekezdése alapján az 1 – 8. évfolyamon a nappali rendszerű oktatásban résztvevők ingyenes tankönyvellátásra jogosult iskolai tanulók a tanévnyitó (október 1 – jei) közoktatási, statisztikai állapotra becsült létszám alapján. A hozzájárulás egy tanuló után egy jogcímen igényelhető. A hozzájárulással történő elszámolás az adott tanévnyitó (október 1 – jei) tényleges közoktatási, statisztikai létszám alapján történik. A hozzájárulás folyósítása egy összegben augusztus 25 – ig történik.

Az iskolai tankönyvellátás feladatai és felelőssége

A tankönyvrendelés elkészítésével egyidejűleg kell meghatározni a tankönyvpiac rendjéről szóló törvény 8/A. § - ának /1/bekezdésében meghatározott feladatok végrehajtását. Az iskolai tankönyvellátás keretében kell biztosítani, hogy az iskolában alkalmazott tankönyvet az egész tanítási év során az iskola tanulói részére megvásárolhatóak legyenek. Ez az iskolai tankönyvellátás. Feladatai: a tankönyv beszerzése és a tanulókhöz való eljuttatása. Az iskolai tankönyvellátás megszervezése az iskola feladata.

Az iskolai tankönyvellátás rendjéről szakmai munkaközösség véleményének kikérésével évente a nevelőtestület dönt.

Trp. 7.§. /1/ az iskolai tankönyvellátás rendjéről a /2/, /4/ bekezdésben meghatározottak figyelembevételével, szakmai munkaközösség véleményének kikérésével évente, a nevelőtestület dönt.

Tankönyvfelelős

Az iskolai tankönyvellátás rendjében kell meghatározni a tankönyvfelelőst.

Feladata: a tankönyveket a tankönyvforgalmazótól értékesítésre átveszi, és részt vesz a tankönyvterjesztéssel kapcsolatos feladatok ellátásában.

A feladat ellátásban való közreműködés a mindenkori könyvtáros feladata, az iskolai tankönyvrendelés feladata pedig az iskolatitkáré. Mindkét dolgozó munkaköri leírása tartalmazza ezt a feladatot.

Igényfelmérés és jogosultság igazolása

Felmérés rendje

Minden év november 15 – ig az iskola felméri, hogy hány tanuló kíván a kötelező tanítási évben tankönyvet kölcsönözni (tartós tankönyvek). E felmérés során tájékoztatni kell a szülőket arról, hogy kik jogosultak a normatív kedvezményre, és mely feltételek esetén lehet ezt igénybe venni. Az iskolába belépő új osztályok tanulói esetében a felmérést a beiratkozás napjáig kell elvégezni.

A kedvezmények megállapítása és a jogosultság igazolása

Az iskola igazgatója a felmérés alapján megállapítja, hogy

- hány tanulónak kell biztosítani a normatív kedvezményt
- hány tanuló kölcsönöz tartós tankönyvet.

A normatív kedvezmény iránti igényt a meghatározott igénylőlapon kell benyújtani. Az igénylőlap benyújtásával egyidejűleg be kell mutatni a normatív kedvezményre jogosultságot igazoló iratot. A bemutatás tényét az iskola rávezeti az igénylőlapra. A normatív kedvezményre való jogosultság igazolásához a következő iratok bemutatása szükséges:

- családi pótlék folyósításáról szóló igazolás
- tartósan beteg tanuló esetén szakorvosi igazolás
- sajátos nevelési igény esetén a szakértői és rehabilitációs bizottság

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény esetén az erről szóló igazolás.

A családi pótlék folyósításáról szóló igazolásként el kell fogadni a bérjegyzéket, a pénzügyi számlakivonatot, a postai igazolószelvényt.

A felmérés eredményéről az igazgató, minden év november 30 – ig tájékoztatja a nevelőtestületet, az SZMK – t és a Diákönkormányzatot.

A támogatási igény bejelentése, az igények elbírálása

Normatív támogatási igény bejelentése

A kedvezmények iránti igényt az osztályfőnököknek november 15 – ig kell visszajuttatni. Ezt legalább 15 nappal megelőzi az igénylőlap eljuttatása a szülőhöz. A határidő jogvesztő, ha a szülő az értesítés ellenére nem élt az igénybejelentés jogával. Nem alkalmazható ez a rendelkezés, ha az igényjogosultság az igénybejelentésre megadott időpont eltelte után áll be.

Ha az igényjogosultság a tanulói tankönyvvásárláshoz nyújtott normatív hozzájárulás igénylését követő időpont után áll be – beleértve az iskolaváltást is – az iskola a tankönyvek kölcsönzésével teljesítheti az igényt.

Az igényességre jogosultak köre

Az iskolai tankönyvrendelésnek biztosítania kell, hogy az iskolától kapott tartós tankönyv és más tankönyv kölcsönzésével minden olyan tanuló részére aki:

- tartósan beteg
- 3 vagy több gyermekes családban él
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül.

A szociálisan rászorulóknak támogatása

Az iskola minden év november 15 – ig felméri, hogy ki jogosult ingyenes tankönyvre.

- Ha a szülő a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt jelölte meg a jogosultság alapjául, akkor az iskola a Polgármesteri Hivatal Szociális Osztálya által leadott névsorral egyeztetni az állítás jogosságát. Amennyiben a nyilatkozat valós, úgy az a tanuló ingyenesen kapja meg a következő tanévre a tankönyvcsomagot (feltéve, hogy időközben a gyermekvédelmi kedvezményre jogosultságból nem esik ki.)
- Ha a szülő a tartós betegséget jelölte meg, akkor igazolást kérünk Szakértői és Rehabilitációs Bizottság által kiállított szakvélemény nálunk megtalálható, erre külön igazolást nem kérünk.
- A három vagy több gyermekes család megjelölése esetén a szülő a családi pótlék összegéről szóló bizonylat felmutatásával igazolja állítását (postautalvány, vagy fizetési jegyzék bemutatása).

Az iskola ezután összegzi, hogy hány tanuló jogosult ingyenes tankönyvre. Az állami normatíva igénylésénél megigényli ezekre a tanulókra a normatívát. Mivel ez az összeg nem fedezi a tankönyvszükségletet, ezért az iskolai könyvtárból kölcsönzéssel oldjuk meg a tanulók tankönyvellátását.

Tankönyv ingyenes igénybevétele, biztosítási kötelezettségének figyelembe vétele

A tanulók ingyenes tankönyvellátása

Fajlagos összeg: 10000 Forint/év

A hozzájárulást igénybe veheti a helyi önkormányzat a Közokt. tv. 10. § - ának /4/ bekezdése, továbbá a tankönyvpiac rendjéről szóló 2001. évi XXXVII. törvény 8. § - ának /4/ bekezdése alapján az 1 – 13. évfolyamokon, a szakiskola 9 – 10. évfolyamán és szakképzési évfolyamokon – nappali rendszerű oktatásban részt vevő, ingyenes tankönyvellátásra jogosult iskolai tanulók ingyenes tankönyvellátásához a 2010/2011. tanévi nyitó (október 1 – jei) közoktatási statisztikai állapotra becsült létszáma alapján.

A hozzájárulás egy tanuló után egy jogcímen igényelhető.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Az iskolai nevelő-oktató munkát segítő szemléltetést és a tanulók tevékenykedtetését néhány osztályteremben és a szaktanteremben az alábbi alapfelszerelések és eszközök szolgálják: írásvetítő, diavetítő, fali vetítővászon, televízió, videó lejátszó, kazettás magnetofon, CD lejátszó.

1. Az alsó tagozatos magyar nyelv és irodalom tanítását segítő felszerelések és taneszközök (tantermenként):

- Képek, betűkártyák, szótagkártyák.
- Hívóképek.
- Írott és nyomtatott ABC. (falikép)
- Kis és nagybetűs nyomtatott ABC. (falikép)
- Betűsín.
- Írott kis és nagy ABC.
- Bábok (10 db).
- Fali tablók:
 - * Hangtani ismeretek.
 - * Szavak alakja, jelentése.
 - * A szó.
 - * A mondat.
- Gyermeklexikon (10 db)..
- Fali táblák:
 - * Igék.
 - * Az igenév.
 - * A teljes hasonulás.
 - * Mondat.
- Helyesírási szabályzat és szótár (10 db).

2. Az alsó tagozatos matematika tanítását segítő felszerelések és taneszközök (tantermenként):

- Úrmértékek (cl, dl, l).
- Demonstrációs óra.
- Táblai vonalzők.
- Táblai körző.
- Számkártyák (1-1000-ig).
- Kéttányéros mérleg és súlysorozat.
- Hőmérő.
- Színes rudak.

3. Az alsó tagozatos környezetismeret tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Az idő (oktatótábla).
- Az erdő életközössége I. (falikép)
- Élet a tóparton (falikép)
- A virág és a termés (falikép)
- Iskolai iránytű.
- Magyarország domborzati térképe.
- Magyarország közigazgatási térképe a megyecímerekkel.
- Közúti jelzések 2000 (10 db)
- Szobai hőmérő.

- Domborított földgömb.
- Homokasztal.
- Tanulói kísérleti dobozok (8 db).
- Ásványok.
- Élő természet (dia pozitívok).
- Nagyító.

4. Az alsó tagozatos ének-zene tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Ritmus eszközök: triangulum, xilofon, kisdob.
- Hangjegytábla (3 db)
- Zenehallgatási anyagok hangkazettán
 - * Gyermekdalok.

5. Az alsó tagozatos technika tanítását segítő felszerelések és taneszközök:..

- Építőelemek
- Szövőkeret 30 db.
- Csiszolópapír.

6. Az alsó tagozatos testnevelés tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Síp.
- Gumilabda
- Babzsák

- Ugróköté
- Kislabda
- Tornapad
- Tornaszámolyok
- Medicinlabda
- Karika
- Jelzőszalagok
- Ugrószekrény
- Dobbantó
- Tornaszőnyeg
- Bordásfal
- Mászóköté
- Mérőszalag

7. A felső tagozatos magyar nyelv és irodalom tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Térkép (irodalomtörténeti) (1 db).
- Írói arcképsorozat (1db).
-
- Fali tablók:
 - * Hangtan.
 - * A teljes hasonulás.

- * Jelentéstan.
- * Szótan.
- * A szófajok.
- * Jelentés.
- * Szerkezet.
- * Mondattan.
- * Magyar nyelvemlékek.
- * Nyelvcsaládok.
- * A magyar irodalom története XX-XXI. század

8. A történelem tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Falitérkép:
 - * Az ókori Kelet.
 - * Az ókori Görögország.
 - * A Római Birodalom.
 - * Magyarország X-XI. sz.
 - * A magyar népvándorlás és a honfoglalás.
 - * Európa Nagy Károly korában.
 - * Magyarország a korai feudalizmus idején.
 - * A feudális Magyarország a XIII. sz. közepétől a XV. sz. elejéig.
 - * A tatárjárás Magyarországon 1241-42.
 - * A Föld népei a XIV-XV. században.

- * Magyarország 1526-1606.
- * Európa a XIV-XV. században.
- * A feudális Magyarország a XV. században.
- * Magyarország a XVII. században.
- * Európa a XVII. század közepén.
- * Az európaiak felfedezései és a gyarmatosítás XV-XVII. század.
- * Magyarország népei a XVIII. század végén.
- * Európa a XVIII. század végén.
- * A Föld népei a XVI-XVIII. században.
- * Az 1848/49-es szabadságharc.
- * Európa a XIX. század második felében.
- * Európa a XIX. században.
- * Európa 1815-1849.
- * Európa az I. világháború idején.
- * A gyarmati rendszer 1830-1914.
- * Az Osztrák - Magyar Monarchia 1914-ben.
- * A gyarmati rendszer felbomlása (1917-1975).
- * A Tanácsköztársaság honvédő harcai.
- * Európa a II. világháború idején.
- * Hazánk felszabadulása.
- * Görögország.

- * Az ókori Róma.
 - * Róma építésze.
 - * Honfoglalás, államalapítás.
 - * A román stílus.
 - * Mátyás király.
 - * Hunyadi János.
 - * Mátyás országa.
 - * A magyar államcímer története
-
- Egyéb:
 - * Írásvetítő transzparens
 - * Transzparens sorozat az általános iskolai történelem tanításához (5-8. évfolyam).
 - * Diapozitív sorozat az általános iskolai történelem tanításához (5-8. évfolyam).
 - * Magyar történeti áttekintés a honfoglalás idejétől (falikép).
 - * Tanulói egységcsomag az 5. és a 6. osztályos történelem tanításához.

9. Az angol nyelv tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Televízió
- Video recorder

- Deck
- Írásvetítő
- Vetítővászon
- Hangfal
- Oktató angol ABC
- CD-ROM Tell me more
- CD-ROM Angol kiejtésiskola
- Friends 1., 2.,3. (tankönyv, munkafüzet, hangkazetta)
- ELI poszter
- You and me hangkazetta 1., 2.
- Project Plus hangkazetta, tanári kézikönyv
- Magnó SONY TCM-919 (5 db)
- Project English 1., 2., 3. (tankönyv, munkafüzet, hangkazetta, tesztek, videokazetta, munkafüzet videokazettához).
- Falitáblák (London térképe, Great Britain, Elöljárószók, Igeidők)
- Sentence building
- Képek társalgási témákhoz
- Super Me Flashcards
- Grammar One, Two, Three, Four
- Practical English Grammar
- Jungle Grammar 1,2

- The Anti-Grammar Grammar Book
- Spotlight on Britain
- Songs and Games for Children
- 100 Plus Ideas for Children
- Angol-magyar kézisztár
- Magyar-angol kézisztár
- Basic English Grammar
- Könnyített olvasmányok
 - Videokazetták:
 - * Window on Britain

10. A német nyelv tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Deutsch für Dich I. (munkatankönyv, hangkazetta).
- Tematikus képek.
- Bänderchen komm tanz mit mir (hangkazetta, daloskönyv).
- Schulbus I. (munkatankönyv, hangkazetta).
- ABC kártya (betűkártyák).
- A névelő (fali tábló).
- Gyenge ige ragozása (fali tábló)
- A névelő (falitábló)
- A főnév szótári alakjai (fali tábló).
- Időbeli, módbeli segédigék (fali tábló).

- Erős ige ragozása (fali tabló).
- Időbeli, módbeli segédigék (fali tabló).
- A személyes névmás (fali tabló).
- Az előjárószó (fali tabló).
- A melléknév ragozása (fali tabló).
- A személyes névmás ragozása (fali tabló).
- A főnév ragozása (fali tabló).
- A birtokos névmás (fali tabló).
- A melléknév ragozása (fali tabló).
- Németország (falitérkép).

11. A felső tagozatos matematika tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Táblai körző fa (5 db).
- Táblai vonalzó 45^0 -os fából (5 db).
- Táblai vonalzó 60^0 -os fából (5 db).
- Táblai szögmérő fából (5 db).
- Méterrúd fából (5 db).
- Összerakható m^3 (5 db).
- Sík és mértani modellezőkészlet (2 db).
- Helyiérték táblázat (írásvetítő fólia)
- Kétkaros mérleg és súlysorozat.

- Hatványozás azonosságai (falikép).
- Halmazok (falikép).
- Derékszögű koordinátarendszer (írásvetítő fólia).
- Lineáris függvény (falikép).
- Másodfokú függvény (falikép).
- Abszolút érték függvény (falikép).
- Mértékegységek (falikép).
- Területszámítások (falikép).
- Kocka, téglatest (testek).
- Úrmérték sorozat.
- Szétszedhető dm^3
- Terület és kerületszámítások (falikép).
- Négyzetek, kerülete, területe (falikép).
- A kör kerülete, területe (falikép).
- Szögpárok (falikép).
- Hasábok (falikép).
- Eltolás (falikép).
- Pitagorasz-tétele (falikép).
- Műanyag henger.
- Műanyag kúp.
- Műanyag gúla.

- Műanyag hatszög alapú hasáb.
- Műanyag ötszög alapú hasáb.
- Testek felszíne, térfogata (falikép).
- Algoritmus folyamatábra (falikép).

12. Az informatika tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- IBM P4 típusú számítógép (16 db).
- Pentium 2 típusú számítógép (8 db).
- Monitor LCD (8db)
- Monitor (SVGA) (16 db).
- Billentyűzet (24 db).
- Egér (24 db).
- CD meghajtó 40x (22 db)
- CD író, újraíró (2db)
- Hangkártya (16 db)
- Hangfal (9 pár)
- Mikrofon (1 db)
- Projektorr (1 db).
- HUB (3db)
- Tintasugaras nyomtató (1 db).
- Síkágyas scanner (2 db)

- Fali tablók:
 - * A számítógép belső felépítése (IBM - 02)
 - * Az input-output eszközök csatlakoztatása
 - * A billentyűzet.
 - * A monitor működése
 - * Az egér működése
 - * A nyomtató működése
- Alapvető programok:
 - * WINDOWS 98, 2000, XP.
 - * OFFICE 97, XP

13. A természetismeret és a földrajz tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Földtörténet (falikép)
- Napfogyatkozás és Holdfogyatkozás (falikép)
- A Naprendszer (falikép)
- 5-8. osztályos diafilm sorozat a földrajz tanításához.
- 5-8. osztályos írásvetítő fólia-sorozat a környezetismeret és a földrajz tanításához.
- Kőzetgyűjtemény.
- 5-8. osztályos táblai vak térképsorozat.
- Iránytű (15 db).
- Térképjelek.

- Magyarország térképe (falitérkép).
- A Föld éghajlata (falikép).
- A Föld domborzata (falitérkép).
- Földgömb (10 db).
- Tellurium.
- A Föld felszíne (dombortérkép).
- A Föld országai (falitérkép)
- A Föld éghajlata (falitérkép)
- A Föld csapadék térképe (falitérkép)
- A Föld mezőgazdasága (falitérkép)
- A Föld morfológiai térképe a tengerfenék domborzatával (falitérkép).
- A Föld forgása és keringése (falikép).
- Afrika domborzata és vizei (falitérkép).
- Ausztrália és Óceánia gazdasági élete (falitérkép).
- Ausztrália és Új-Zéland domborzata (falitérkép).
- Észak-Amerika, Dél-Amerika domborzata és vizei (falitérkép).
- USA gazdasági élete (falitérkép)
- Észak-Amerika gazdasági élete (falitérkép)
- Ázsia domborzata és vizei (falitérkép).
- Európa domborzata és vizei (falitérkép).
- Európa országai (falitérkép).

- Európa gazdasági élete (falitérkép)
- Nyugat-Európa (falitérkép)
- Dél-Európa (falitérkép)
- Észak-Európa (falitérkép).
- Kelet-Európa (falitérkép).
- Közép Európa (falitérkép).
- FÁK gazdasági élete (falitérkép)
- Oroszország domborzata (falitérkép)
- A Kárpát-medence domborzata és vizei (falitérkép).
- Magyarország gazdasági élete (falitérkép).
- Észak-Magyarország gazdasági élete (falitérkép)
- Dél-Alföld gazdasági élete (falitérkép)
- Észak-alföld gazdasági élete (falitérkép)
- Dél-Dunántúl gazdasági élete (falitérkép)
- Észak-Dunántúl gazdasági élete (falitérkép)
- Budapest és környéke gazdasági élete (falitérkép)
- Heves megye domborzata (falitérkép)
- Az egyetlen Föld (videofilm)
- A vulkánok működése (videofilm)
- Naprendszer tagjai (videofilm)
- Karsztjelenségek (videofilm)

- A jég munkája (videofilm)
- Alpokalja (videofilm)
- Dunántúli-khg. (videofilm)
- Dunántúli-domb. (videofilm)
- Diavetítő
- Domborzati modellek
- Talajhőmérő
- Csapadékmérő
- Kőzettani mikroszkóp

14. A fizika tanítását segítő felszerelések és taneszközök.

- Fizikusok arcképcsarnoka (falikép sorozat).
- Falikép fizikusokról (1 db)
- Fizikai mennyiségek, falikép (2 db)
- Írásvetítő fólia-sorozat (fizika 6-8. osztály).
- Lejtőmodell (1 db).
- Mágneses rúd pár fatokban. (1 db)
- Mikola-cső készlet (1 db).
- SI mértéktáblázat (falikép).
- Rugós erőmérő (25 db).
- Kétkarú emelő (1 db).

- Karos mérleg, súlysorozattal (5 db).
- Hőmérő (360 fokos)
- Hőtágulást bemutató tanári eszközkészlet (1 db).
- Kétütemű motorminta (1 db).
- Négyütemű motorminta (1 db).
- Dugattyús gőzgép minta (1 db)
- Áramátalakító (1 db).
- Csengő reduktor (4 db).
- Galván-elem minta (1 db)
- Metronóm (1 db)
- Elektromotor és generátor (4 db).
- Elektrovaria (tanári bemutató eszközkészlet) (1 db).
- Transzformátor modell (2 db).
- Mérőműszer (Voltax) (5 db).
- Tanulókísérleti eszközkészlet áramkörök létrehozására (10 db).
- Sztatikus elektromosságot létrehozó eszközkészlet (5 db).
- Optikai pad (lencsékkel, tükrökkel) (1 db).
- Prizmatartó (1 db).
- Közlekedőedény (1 db)
- Hajszálcső (1 db)

15. A biológia tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Biológiai egységcsomag.
- Bonctű.
- Csíráztató.
- Diapozitívek az 5-8. osztályos biológia tanításához.
- Metszettároló.
- Mikroszkóvizáló készlet.
- Lámpa.
- Mikroszkóp.
- Emberi gége
- Sertés koponya.
- Juh koponya.
- Madár csontváz.
- Emlős csontváz.
- Fogtípusok.
- Lábtípusok.
- Ehető és mérgező gombák (oktatótáblák).
- Mókus (oktatótábla).
- Sertés koponya.
- Szarvas v. őzagancs.

- Varjú
- Hal (csontváz).
- Béka (csontváz).
- Rák testfelépítése (oktatótábla).
- Férge gyík (csontváz).
- Fali tablók:
 - * A egysejtűek
 - * Csalánozók
 - * Terméstípusok
- Az emberi bőr (bőrmetszet).
- Emberi csontváz.
- Csípőcsont.
- Csövescsont.
- Koponya.
- Emberi torzó.
- Lapos és csöves csont metszete.
- Szív-modell.
- Emberi bőr (modell).
- Emberi vese (modell).
- Emberi fog (modell).
- Növényi levél (modell).

- Növényi sejt (modell).
- Rák tagolt váza (modell).
- Fatörzs szerkezete (modell).
- Termékek (gyűjtemény)
- Vese (metszet).
- Szem (modell).
- Hallás és egyensúly szerv (modell).
- Emberi fejmetszet.
- Fül (modell).

16. Az egészségtan tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Videofilmek:
 - * Alapvető élelmiszerek
 - * Az izmok és a mozgás
 - * A dohányzás és az egészség
 - * Járvány, avagy a gyermek kábítószer, alkohol
 - * Ép testben ép lélek
 - * Az emberi szervezet reprodukciós rendszere

17. A kémia tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Kémcső (50 db).

- Kémcső állvány(5db)
- Főzőpohár (25 db).
- Gázfejlesztő lombik (2db)
- Csepegtető tölcser (2db)
- Kristályosító csésze (4db)
- Óraüveg (10 db).
- Borszeszégő (10 db).
- Kémcsőfogó (10 db).
- Csipesz (2db)
- Vasháromláb (8 db).
- Azbesztháló (8 db).
- Vízbontó készülék (1 db).
- Kalotta molekulamodell (1 garnitúra).
- Pálcika modell (1 garnitúra).
- Mágneses atommodell (1 garnitúra).
- Fali tablók:
 - * Atomok elektronvonzó képessége
 - * Fémek jellemerősségi sora
 - * Periódusos rendszer
 - * Elektronhéjak kiépülése
 - * Kőzömbösítés

- * Fémek reakciói vízzel
 - * Fémek reakciói savval
 - * Sav-bázis reakciók
 - * Redukció a redukálósorban
- Írásvetítő transzparens sorozat a 7. és 8. osztályos kémia tanításához (1 db).

18. Az ének-zene tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Pianínó.
- Szintetizátor
- A kerettantervben szereplő zenehallgatási anyag hangkazettán vagy CD lemezen.
- Videofilmek:
 - * Tánc típusok.
 - * Jeles napok népszokásai.
- Ritmuskészséget fejlesztő hangszerek, eszközök.
- Fali tablók, arcképsorozat, hangjegytábla.

19. A felső tagozatos rajz tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Képsíkrendszer a vetületi ábrázoláshoz.
- Fali tablók
- Táblai körző (fém hegyű).
- 60⁰-os táblai vonalzó.
- 45⁰-os táblai vonalzó.
- 100 cm-es táblai vonalzó.

- Táblai szögmérő.
- Demonstrációs testek. Műanyag mértani testek (készlet)
- Diapozitívek: a kerettantervben a megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotásokról (1-1 db).
- Fazekas égetőkemence

20. A felső tagozatos technika tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Fareszelő lapos 25x200 (15 db).
- Vasreszelő lapos 25x200 (15 db).
- Vasreszelő gömbölyű 10x200 (5 db).
- Vasreszelő fél gömbölyű 25x200 (15 db).
- Laposfogó (10 db).
- Kalapács 15-20 dekás (25 db).
- Csípőfogó, gömbölyűcsőrű fogó (15-15 db).
- Fafűrész (illesztő), vasfűrész (15-15 db).
- Lyukfűrész (14 db).
- Kézi fúró (amerikáner) (4 db).
- Lemezvágó olló (10 db).
- Szerelő készlet, gépelemek tanításához (4 db).
- Elektromos szerelőkészlet I (4-4 db).
- A gépek (fali tabló) (3 db).
- Varrógép (2 db)

- Asztali fúrógép (1-1 db)
- Asztali dekopir fűrész (1-1 db)
- Elektromos tűzhely (2 db)
- Robotgép (1 db)

21. A felső tagozatos testnevelés tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Ugródomb
- Magasugrómérce fém
- Magasugróléc
- Maroklabda
- Súlygolyó 3 kg, 4KG, 5KG
- Tornaszekrény
- Gyűrű
- Gerenda
- Dobbantó
- Tornaszámoly
- Medicinlabdák
- Ugráló kötél
- Kézi súlyzók
- Mászókötel
- Kosárlabda
- Kézilabda

- Futball-labda
- Floor-ball készlet
- Tornabot
- Tornaszőnyeg
- Mászórúd
- Tornapad

22. A napközis oktató, nevelő munkát segítő eszközök:

- Magnók
- Diavetítők

A pedagógiai program elfogadása és jóváhagyása

A pedagógiai programot az iskolai diákönkormányzat elfogadásra javasolja.

Kelt: Pétervására, 2010. június 15.

.....

az iskolai diákönkormányzatot segítő tanár

A pedagógiai programot a Szülői Szervezet elfogadásra javasolja.

Kelt: Pétervására, 2010. június 16.

.....

az iskolai Szülői Szervezet elnöke

A pedagógiai programot a Cigány Kisebbségi Önkormányzat elfogadásra javasolja.

Kelt: Pétervására, 2010. augusztus 24.

.....
Pétervásárai Kisebbségi Önkormányzat
elnöke

.....
Erdőkövesdi Kisebbségi Önkormányzat
elnöke

.....
Váraszói Kisebbségi Önkormányzat
elnöke

.....
Ivádi Kisebbségi Önkormányzat
elnöke

A pedagógia programot a nevelőtestület a 2010. év augusztus hó 23. napján tartott nevelőtestületi értekezleten egyhangúan elfogadta.

Kelt: Pétervására, 2010. augusztus 23.

.....
igazgató

Az iskola egészségügyi szolgálat a Kt. 48.§ (3) bekezdése alapján véleményezte és elfogadta:

Kelt: Pétervására, 2010. augusztus 12.

.....
iskola egészség-ügyi
szolgálat vezetője

A Tamási Áron Általános Iskola Pedagógiai programját a Pétervására Város Önkormányzatának Képviselő-testületei 2010 . év augusztus hó napján tartott közös testületi ülésén jóváhagyta.

Kelt: Pétervására, 2010. augusztus nap.

.....

polgármester

